Chaṭṭhasaṅgītipiṭakaṁ

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

VIMĀNAVATTHU PETAVATTHU

THERAGĀTHĀTHERĪGĀTHĀPĀḶI

Buddhavasse 2552 Marammavasse 1370 AD. 2008

Romanized from Myanmar version published in 2000

Pāḷi Series 19

First published in 2008 by Ministry of Religious Affairs

Yangon, Myanmar

THE PĀḶI ALPHABET
IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

အ a   အာ ā   ဣ i   ဤ ī   ဥ u   ဦ ū   ဧ e   ဩ o

CONSONANTS WITH VOWEL “A”

က ka	ခ kha	ဂ ga	ဃ gha	င ṅa
စ ca	ဆ cha	ဇ ja	ဈ jha	ဉ ña
ဋ ṭa	ဌ ṭha	ဍ ḍa	ဎ ḍha	ဏ ṇa
တ ta	ထ tha	ဒ da	ဓ dha	န na
ပ pa	ဖ pha	ဗ ba	ဘ bha	မ ma

ယ ya   ရ ra   လ la   ဝ va   သ sa   ဟ ha   ဠ ḷa   ံ ṃ

VOWELS IN COMBINATION

ာ ါ = ā   ိ = i   ီ = ī   ု ု = u   ူ ူ = ū   ေ = e   ော ေါ = o

က ka   ကာ kā   ကိ ki   ကီ kī   ကု ku   ကူ kū   ကေ ke   ကော ko

ခ kha   ခါ khā   ခိ khi   ခီ khī   ခု khu   ခူ khū   ခေ khe   ခေါ kho ...

CONJUNCT-CONSONANTS

က္က kka	င်္ဃ ṅgha	ဏ္ဌ ṇṭha	ဓျ dhya	ပ္လ pla	လ္လ lla
က္ခ kkha	စ္စ cca	ဏ္ဍ ṇḍa	ဓွ dhva	ပ္ဗ pba	လျ lya
ကျ kya	စ္ဆ ccha	ဏ္ဏ ṇṇa	န္တ nta	ဗ္ဘ bbha	လှ lha
ကြိ kri	ဇ္ဇ jja	ဏှ ṇha	န္တွ ntva	ဗျ bya	ဝှ vha
က္လ kla	ဇ္ဈ jjha	တ္တ tta	န္ထ ntha	ဗြ bra	သ္တ sta
က္ဝ kva	ည ñña	တ္ထ ttha	န္ဒ nda	မ္ပ mpa	သ္တြ stra
ချ khya	ဉှ ñha	တွ tva	န္ဒြ ndra	မ္ဖ mpha	သ္န sna
ခွ khva	ဉ္စ ñca	တျ tya	န္ဓ ndha	မ္ဗ mba	သျ sya
ဂ္ဂ gga	ဉ္ဆ ñcha	တြ tra	န္န nna	မ္ဘ mbha	ဿ ssa
ဂ္ဃ ggha	ဉ္ဇ ñja	ဒ္ဒ dda	နျ nya	မ္မ mma	သ္မ sma
ဂျ gya	ဉ္ဈ ñjha	ဒ္ဓ ddha	နှ nha	မျ mya	သွ sva
ဂြ gra	ဋ္ဋ ṭṭa	ဒျ dya	ပ္ပ ppa	မှ mha	ဟ္မ hma
င်္က ṅka	ဋ္ဌ ṭṭha	ဒြ dra	ပ္ဖ ppha	ယျ yya	ဟွ hva
င်္ခ ṅkha	ဍ္ဍ ḍḍa	ဒွ dva	ပျ pya	ယှ yha	ဠှ ḷha
င်္ဂ ṅga					

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Vimānavatthupāḷi

Mātikā | Piṭṭhaṅka

1. Itthivimāna

1. Pīṭhavagga

2. Cittalatāvagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

Vimānavatthupāḷimātikā niṭṭhitā.

Petavatthupāḷi

Mātikā | Piṭṭhaṅka

1. Uragavagga

2. Ubbarivagga

Mātikā Piṭṭhaṅka

3. Cūḷavagga

4. Mahāvagga

Petavatthupāḷimātikā niṭṭhitā.

Theragāthāpāḷi

Mātikā — Piṭṭhaṅka

1. Ekakanipāta

2. Dukanipāta

3. Tikanipāta

Mātikā Piṭṭhaṅka

Mātikā Piṭṭhaṅka

Mātikā Piṭṭhaṅka

12. Dvādasakanipāta

13. Terasanipāta

14. Cuddasakanipāta

15. Soḷasakanipāta

16. Vīsatinipāta

17. Tiṁsanipāta

Theragāthāpāḷimātikā niṭṭhitā.

Therīgāthāpāḷi

Mātikā			Piṭṭhaṅka

Therīgāthāpāḷimātikā niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Vimānavatthupāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Itthivimāna

1. Pīṭhavagga

1. Paṭhamapīṭhavimānavatthu

1. Pīṭhaṁ te sovaṇṇamayaṁ uḷāraṁ,
Manojavaṁ gacchati yenakāmaṁ.
Alaṅkate malyadhare[1] suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṁ.

2. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

3. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

4. Sā devatā attamanā, Moggallānena[2] pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

---

1. Mālyadhare (Syā)
2. Moggalānena (Ka) evamuparipi.

5. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Abbhāgatānā'sanakaṁ adāsiṁ.
Abhivādayiṁ añjalikaṁ akāsiṁ,
Yathānubhāvañca adāsi dānaṁ.

6. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

7. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamapīṭhavimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Dutiyapīṭhavimānavatthu

8. Pīṭhaṁ te veḷuriyamayaṁ uḷāraṁ,
Manojavaṁ gacchati yenakāmaṁ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṁ.

9. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

10. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

11. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

12. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Abbhāgatānā'sanakaṁ adāsiṁ.
Abhivādayiṁ añjalikaṁ akāsiṁ,
Yathānubhāvañca adāsi dānaṁ.

13. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

14. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyapīṭhavimānaṁ dutiyaṁ.

---

3. Tatiyapīṭhavimānavatthu

15. Pīṭhaṁ te sovaṇṇamayaṁ uḷāraṁ,
Manojavaṁ gacchati yenakāmaṁ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṁ.

16. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

17. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

18. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

19. Appassa kammassa phalaṁ mamedaṁ[1],
Yenamhi[2] evaṁ jalitānubhāvā.
Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

---

1. Mametaṁ (Ka) 2. Tenamhi (Ka)

20. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ pīṭhaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

21. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

22. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Tatiyapīṭhavimānaṁ tatiyaṁ.

---

4. Catutthapīṭhavimānavatthu

23. Pīṭhaṁ te veḷuriyamayaṁ uḷāraṁ,
Manojavaṁ gacchati yenakāmaṁ.
Alaṅkate malyadhare suvatthe,
Obhāsasi vijjurivabbhakūṭaṁ.

24. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

25. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

26. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

27. Appassa kammassa phalaṁ mamedaṁ,
Yenamhi evaṁ jalitānubhāvā.
Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

28. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ pīṭhaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

29. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

30. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Catutthapīṭhavimānaṁ catutthaṁ.

---

5. Kuñjaravimānavatthu

31. Kuñjaro te varāroho, nānāratanakappano.
Ruciro thāmavā javasampanno, ākāsamhi samīhati.

32. Padumi padma[1] pattakkhi, padmuppalajutindharo.
Padmacuṇṇābhikiṇṇaṅgo, soṇṇapokkharamāladhā[2].

33. Padumānusaṭaṁ maggaṁ, padmapattavibhūsitaṁ.
Ṭhitaṁ vaggu manugghātī, mitaṁ gacchati vāraṇo.

34. Tassa pakkamamānassa, soṇṇakaṁsā ratissarā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

35. Tassa nāgassa khandhamhi, sucivatthā alaṅkatā.
Mahantaṁ accharāsaṁghaṁ, vaṇṇena atirocasi.

36. Dānassa te idaṁ phalaṁ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṁ me akkhāhi pucchitāti.

37. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

---

1. Paduma... (Sī, Syā) evamuparipi. 2. ...mālavā (Sī, Syā)

38. Disvāna guṇasampannaṁ, jhāyiṁ jhānarataṁ sataṁ.
Adāsiṁ pupphābhikiṇṇaṁ, āsanaṁ dussasanthataṁ.

39. Upaḍḍhaṁ padmamālāhaṁ, āsanassa samantato.
Abbhokirissaṁ pattehi, pasannā sehi pāṇibhi.

40. Tassa kammakusalassa[1], idaṁ me īdisaṁ phalaṁ.
Sakkāro garukāro ca, devānaṁ apacitā ahaṁ.

41. Yo ve sammāvimuttānaṁ, santānaṁ brahmacārinaṁ.
Pasanno āsanaṁ dajjā, evaṁ nande yathā ahaṁ.

42. Tasmā hi attakāmena[2], mahattamabhikaṅkhatā.
Āsanaṁ dātabbaṁ hoti, sarīrantimadhārinanti.

Kuñjaravimānaṁ pañcamaṁ.

---

6. Paṭhamanāvāvimānavatthu

43. Suvaṇṇacchadanaṁ nāvaṁ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
Ogāhasi pokkharaṇiṁ, padmaṁ[3] chindasi pāṇinā.

44. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

45. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

46. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

---

1. Kammassa kusalassa (Sī, I) 2. Atthakāmena (Ka) 3. Padumaṁ (Sī, Syā)

47. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Disvāna bhikkhū tasite kilante,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ adāsiṁ.

48. Yo ve kilantāna pipāsitānaṁ,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ dadāti.
Sītodakā[1] tassa bhavanti najjo,
Pahūtamalyā bahupuṇḍarīkā.

49. Taṁ āpagā[2] anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.

50. Taṁ bhūmibhāgehi upetarūpaṁ,
Vimānaseṭṭhaṁ bhusa sobhamānaṁ.
Tassīdha[3] kammassa ayaṁ vipāko,
Etādisaṁ puññakatā[4] labhanti.

51. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

52. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamanāvāvimānaṁ chaṭṭhaṁ.

---

7. Dutiyanāvāvimānavatthu

53. Suvaṇṇacchadanaṁ nāvaṁ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
Ogāhasi pokkharaṇiṁ, padmaṁ chindasi pāṇinā.

---

1. Sītodikā (Sī) 2. Tamāpagā (Sī, Ka) 3. Tasseva (Syā) 4. Katapuññā (Sī)

54. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

55. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

56. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

57. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Disvāna bhikkhuṁ tasitaṁ kilantaṁ,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ adāsiṁ.

58. Yo ve kilantassa pipāsitassa,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ dadāti.
Sītodakā tassa bhavanti najjo,
Pahūtamalyā bahupuṇḍarīkā.

59. Taṁ āpagā anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.

60. Taṁ bhūmibhāgehi upetarūpaṁ,
Vimānaseṭṭhaṁ bhusa sobhamānaṁ.
Tassīdha kammassa ayaṁ vipāko,
Etādisaṁ puññakatā labhanti.

61. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

62. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyanāvāvimānaṁ sattamaṁ.

---

8. Tatiyanāvāvimānavatthu

63. Suvaṇṇacchadanaṁ nāvaṁ, nāri āruyha tiṭṭhasi.
Ogāhasi pokkharaṇiṁ, padmaṁ chindasi pāṇinā.

64. Kūṭāgārā nivesā te, vibhattā bhāgaso mitā.
Daddallamānā[1] ābhanti, samantā caturo disā.

65. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

66. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

67. Sā devatā attamanā, Sambuddheneva pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

68. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Disvāna bhikkhū tasite kilante,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ adāsiṁ.

69. Yo ve kilantāna pipāsitānaṁ,
Uṭṭhāya pātuṁ udakaṁ dadāti.
Sītodakā tassa bhavanti najjo,
Pahūtamalyā bahupuṇḍarīkā.

---

1. Daddaḷhamānā (Ka)

70. Taṁ āpagā anupariyanti sabbadā,
Sītodakā vālukasanthatā nadī.
Ambā ca sālā tilakā ca jambuyo,
Uddālakā pāṭaliyo ca phullā.

71. Taṁ bhūmibhāgehi upetarūpaṁ,
Vimānaseṭṭhaṁ bhusa sobhamānaṁ.
Tassīdha kammassa ayaṁ vipāko,
Etādisaṁ puññakatā labhanti.

72. Kūṭāgārā nivesā me, vibhattā bhāgaso mitā.
Daddallamānā ābhanti, samantā caturo disā.

73. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

74. Akkhāmi te Buddha mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsati.
Etassa kammassa phalaṁ mamedaṁ,
Atthāya Buddho udakaṁ apāyīti[1].

Tatiyanāvāvimānaṁ aṭṭhamaṁ.

---

9. Dīpavimānavatthu

75. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

76. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

77. Kena tvaṁ vimalobhāsā, atirocasi devatā[2].
Kena te sabbagattehi, sabbā obhāsate disā.

---

1. Apāsīti (Sī, Syā, I) 2. Devate (bahūsu) 83 vissajjanagāthāya saṁsandetabbaṁ.

78. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

79. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

80. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Tamandhakāramhi timīsikāyaṁ,
Padīpakālamhi adāsi dīpaṁ[1].

81. Yo andhakāramhi timīsikāyaṁ, padīpakālamhi dadāti dīpaṁ.
Upapajjati jotirasaṁ vimānaṁ, pahūtamalyaṁ bahupuṇḍarīkaṁ.

82. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

83. Tenāhaṁ vimalobhāsā, atirocāmi devatā.
Tena me sabbagattehi, sabbā obhāsate disā.

84. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dīpavimānaṁ navamaṁ.

---

10. Tiladakkhiṇavimānavatthu

85. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

---

1. Adaṁ padīpaṁ (Sī, Syā, I)

86. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

87. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

88. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

89. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

90. Addasaṁ virajaṁ Buddhaṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Āsajja dānaṁ adāsiṁ, akāmā tiladakkhiṇaṁ.
Dakkhiṇeyyassa Buddhassa, pasannā sehi pāṇibhi.

91. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

92. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Tiladakkhiṇavimānaṁ dasamaṁ.

---

11. Paṭhamapatibbatāvimānavatthu

93. Koñcā mayūrā diviyā ca haṁsā,
Vaggussarā kokilā sampatanti.
Pupphābhikiṇṇaṁ rammamidaṁ vimānaṁ,
Anekacittaṁ naranārisevitaṁ[1].

1. Naranārībhi sevitaṁ (Ka)

94. Tattha'cchasi devi mahānubhāve,
Iddhī vikubbanti anekarūpā.
Imā ca te accharāyo samantato,
Naccanti gāyanti pamodayanti ca.

95. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

96. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

97. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Patibbatā'naññamanā ahosiṁ.
Mātāva puttaṁ anurakkhamānā,
Kuddhāpihaṁ[1] nappharusaṁ avocaṁ.

98. Sacce ṭhitā mosavajjaṁ pahāya,
Dāne ratā saṅgahitattabhāvā.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

99. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

100. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamapatibbatāvimānaṁ ekādasamaṁ.

---

1. Kuddhāpahaṁ (Sī)

12. Dutiyapatibbatāvimānavatthu

101. Veḷuriyathambhaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Vimānamāruyha anekacittaṁ.
Tattha'cchasi devi mahānubhāve,
Uccāvacā iddhi vikubbamānā.
Imā ca te accharāyo samantato,
Naccanti gāyanti pamodayanti ca.

102. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

103. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

104. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Upāsikā cakkhumato ahosiṁ.
Pāṇātipātā viratā ahosiṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayissaṁ.

105. Amajjapā no ca[1] musā abhāṇiṁ[2],
Sakena sāminā[3] ahosiṁ tuṭṭhā.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

106. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

107. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyapatibbatāvimānaṁ dvādasamaṁ.

---

1. Nāpi (Syā) 2. Abhāsiṁ (Ka) 3. Sāmināva (Sī)

13. Paṭhamasuṇisāvimānavatthu

108. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

109. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

110. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

111. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

112. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Suṇisā ahosiṁ sasurassa gehe[1].

113. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ pūvaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.
Bhāgaḍḍhabhāgaṁ datvāna, modāmi Nandane vane.

114. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

115. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamasuṇisāvimānaṁ terasamaṁ.

---

14. Dutiyasuṇisāvimānavatthu

116. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

---

1. Ghare (Syā, Ka)

117. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

118. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

119. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

120. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Suṇisā ahosiṁ sasurassa gehe.

121. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ bhāgaṁ, pasannā sehi pāṇibhi,
Kummāsapiṇḍaṁ datvāna, modāmi Nandane vane.

122. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

123. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyasuṇisāvimānaṁ cuddasamaṁ.

---

15. Uttarāvimānavatthu

124. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

125. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

126. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

127. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

128. Issā ca maccheramatho[1] paḷāso,
Nāhosi mayhaṁ gharamāvasantiyā.
Akkodhanā bhattu vasānuvattinī,
Uposathe niccahamappamattā.

129. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca[2] pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

130. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ[3].

131. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā[4].

132. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

133. Sāhaṁ sakena sīlena, yasasā ca yasassinī.
Anubhomi sakaṁ puññaṁ, sukhitā camhi'nāmayā.

134. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

135. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamahaṁ akāsiṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

---

1. Macchariyamatho ca (Ka)
2. Yāva (Sī-Ṭṭha, Ka-Ṭṭha) Therīgāthā-aṭṭhakathā passitabbā.
3. Āvasāmimaṁ (Sī-Ṭṭha, Ka) parato pana sabbatthapi "āvasāmahaṁ" icceva dissati.
4. Āratā (?)

136. Mama ca bhante vacanena Bhagavato pāde sirasā vandeyyāsi "Uttarā nāma bhante upāsikā Bhagavato pāde sirasā vandatī"ti. Anacchariyaṁ kho panetaṁ bhante yaṁ maṁ Bhagavā aññatarasmiṁ sāmaññaphale byākareyya[1]. Taṁ Bhagavā sakadāgāmiphale byākāsīti.

Uttarāvimānaṁ pannarasamaṁ.

---

16. Sirimāvimānavatthu

137. Yuttā ca te parama-alaṅkatā hayā,
Adhomukhā aghasigamā balī javā.
Abhinimmitā pañcarathāsatā ca te,
Anventi taṁ sārathicoditā hayā.

138. Sā tiṭṭhasi rathavare alaṅkatā,
Obhāsayaṁ jalamiva joti pāvako.
Pucchāmi taṁ varatanu[2] anomadassane,
Kasmā nu kāyā anadhivaraṁ upāgami.

139. Kāmaggapattānaṁ yamāhunuttaraṁ[3],
Nimmāya nimmāya ramanti devatā.
Tasmā kāyā accharā kāmavaṇṇinī,
Idhāgatā anadhivaraṁ namassituṁ.

140. Kiṁ tvaṁ pure sucaritamācarīdha[4],
Kena'cchasi tvaṁ amitayasā sukhedhitā.
Iddhī ca te anadhivarā vihaṅgamā,
Vaṇṇo ca te dasa disā virocati.

141. Devehi tvaṁ parivutā sakkatā casi,
Kuto cutā sugatigatāsi devate.
Kassa vā tvaṁ vacanakarānusāsaniṁ,
Ācikkha me tvaṁ yadi Buddhasāvikāti.

---

1. Byākareyyāti (?)
2. Varacāru (katthaci)
3. ...nuttarā (Ka), anuttarā (Syā)
4. Sucaritaṁ acāridha (I)

142. Nagantare nagaravare sumāpite,
Paricārikā rājavarassa sirimato.
Nacce gīte paramasusikkhitā ahuṁ,
Sirimāti maṁ Rājagahe avediṁsu[1].

143. Buddho ca me isinisabho Vināyako,
Adesayī samudayadukkhaniccataṁ.
Asaṅkhataṁ dukkhanirodhasassataṁ,
Maggañcimaṁ akuṭilamañjasaṁ sivaṁ.

144. Sutvānahaṁ amatapadaṁ asaṅkhataṁ,
Tathāgatassa'nadhivarassa sāsanaṁ.
Sīlesvahaṁ paramasusaṁvutā ahuṁ,
Dhamme ṭhitā naravarabuddhadesite[2].

145. Ñatvānahaṁ virajapadaṁ asaṅkhataṁ,
Tathāgatena'nadhivarena desitaṁ.
Tatthevahaṁ samathasamādhimāphusiṁ,
Sāyeva me paramaniyāmatā ahu.

146. Laddhānahaṁ amatavaraṁ visesanaṁ,
Ekaṁsikā abhisamaye visesiya.
Asaṁsayā bahujanapūjitā ahaṁ,
Khiḍḍāratiṁ[3] paccanubhoma'nappakaṁ.

147. Evaṁ ahaṁ amatadasa'mhi[4] devatā,
Tathāgatassa'nadhivarassa sāvikā.
Dhammaddasā paṭhamaphale patiṭṭhitā,
Sotāpannā na ca pana matthi duggati.

148. Sā vandituṁ anadhivaraṁ upāgamiṁ,
Pāsādike kusalarate ca bhikkhavo.
Namassituṁ samaṇasamāgamaṁ sivaṁ,
Sagāravā sirimato Dhammarājino.

---

1. Avedisuṁ (?) 2. Bhāsite (Sī) 3. Khiḍḍaṁ ratiṁ (Syā, I) 4. Amatarasamhi (Ka)

149. Disvā Muniṁ muditamana'mhi pīṇitā,
Tathāgataṁ naravaradammasārathiṁ.
Taṇhacchidaṁ kusalarataṁ vināyakaṁ,
Vandāmahaṁ paramahitānukampakanti.

Sirimāvimānaṁ soḷasamaṁ.

---

17. Kesakārīvimānavatthu

150. Idaṁ vimānaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Veḷuriyathambhaṁ satataṁ Sunimmitaṁ.
Suvaṇṇarukkhehi samantamotthataṁ,
Ṭhānaṁ mamaṁ kammavipākasambhavaṁ.

151. Tatrūpapannā purimaccharā imā,
Sataṁ sahassāni sakena kammunā.
Tuvaṁsi ajjhupagatā yasassinī,
Obhāsayaṁ tiṭṭhasi pubbadevatā.

152. Sasī adhiggayha yathā virocati,
Nakkhattarājāriva tārakāgaṇaṁ.
Tatheva tvaṁ accharāsaṅgaṇaṁ[1] imaṁ,
Daddallamānā yasasā virocasi.

153. Kuto nu āgamma anomadassane,
Upapannā tvaṁ bhavanaṁ mamaṁ idaṁ.
Brahmaṁva devā tidasā Sahindakā,
Sabbe na tappāmase dassanena tanti.

154. Yametaṁ Sakka anupucchase mamaṁ,
Kuto cutā tvaṁ idha āgatāti[2].
Bārāṇasī nāma puratthi Kāsinaṁ,
Tattha ahosiṁ pure Kesakārikā.

---

1. Accharāsaṅgamaṁ (Sī)
2. Kuto cutā idha āgatā tuvaṁ (Syā), kuto cutāya āgati tava (I)

155. Buddhe ca dhamme ca pasannamānasā,
Saṁghe ca ekantagatā asaṁsayā.
Akhaṇḍasikkhāpadā āgatapphalā,
Sambodhidhamme niyatā anāmayāti.

156. Tantyābhinandāmase svāgatañca[1] te,
Dhammena ca tvaṁ yasasā virocasi.
Buddhe ca dhamme ca pasannamānase,
Saṁghe ca ekantagate asaṁsaye.
Akhaṇḍasikkhāpade āgatapphale,
Sambodhidhamme niyate anāmayeti.

Kesakārīvimānaṁ sattarasamaṁ.

Tassuddānaṁ

Pañca Pīṭhā tayo Nāvā, Dīpatiladakkhiṇā dve.
Pati dve Suṇisā Uttarā, Sirimā Kesakārikā.
Vaggo tena pavuccatīti.

Itthivimāne paṭhamo vaggo.

---

2. Cittalatāvagga

1. Dāsivimānavatthu

157. Api Sakkova Devindo, ramme Cittalatāvane.
Samantā anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhatā.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

158. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

---

1. Sāgatañca (Sī)

159. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

160. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

161. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Dāsī ahosiṁ parapessiyā[1] kule.

162. Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.
Tassā me nikkamo āsi, sāsane tassa tādino.

163. Kāmaṁ bhijjatuyaṁ kāyo, neva atthettha saṇṭhanaṁ[2].
Sikkhāpadānaṁ pañcannaṁ, maggo sovatthiko sivo.

164. Akaṇṭako agahano, uju sabbhi pavedito.
Nikkamassa phalaṁ passa, yathidaṁ pāpuṇitthikā.

165. Āmantanikā raññomhi, Sakkassa Vasavattino.
Saṭṭhi tūriya[3] sahassāni, paṭibodhaṁ karonti me.

166. Ālambo gaggaro[4] bhīmo[5], sādhuvādī ca saṁsayo.
Pokkharo ca suphasso ca, Viṇāmokkhā[6] ca nāriyo.

167. Nandā ceva Sunandā ca, Soṇadinnā Sucimhitā[7].
Alambusā Missakesī ca, Puṇḍarīkāti Dāruṇī.

168. Eṇīphassā Suphassā ca, Subhaddā Muduvādinī.
Etā caññā ca seyyāse, accharānaṁ pabodhikā.

169. Tā maṁ kālenupāgantvā, abhibhāsanti devatā.
Handa naccāma gāyāma, handa taṁ ramayāmase.

---

1. Parapesiyā (Ka)
2. Santhanaṁ (Sī, Syā, I)
3. Turiya (Sī, Syā, I)
4. Gaggamo (Syā), bhaggaro (Ka)
5. Bhimmo (Ka)
6. Vilāmokkhā (Ka)
7. Sucimbhikā (Syā)

170. Nayidaṁ akatapuññānaṁ, katapuññānamevidaṁ.
Asokaṁ nandanaṁ rammaṁ, tidasānaṁ mahāvanaṁ.

171. Sukhaṁ akatapuññānaṁ, idha natthi parattha ca.
Sukhañca katapuññānaṁ, idha ceva parattha ca.

172. Tesaṁ sahabyakāmānaṁ, kattabbaṁ kusalaṁ bahuṁ.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅginoti.

Dāsivimānaṁ paṭhamaṁ.

2. Lakhumāvimānavatthu

173. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

174. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

175. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

176. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

177. Kevaṭṭadvārā nikkhamma, ahu mayhaṁ nivesanaṁ.
Tattha sañcaramānānaṁ, sāvakānaṁ Mahesinaṁ.

178. Odanaṁ kummāsaṁ ḍākaṁ[1], loṇasovīrakañcahaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

179. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

1. Sākaṁ (Sī)

180. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

181. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

182. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

183. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Mama ca bhante vacanena Bhagavato pāde sirasā vandeyyāsi "Lakhumā nāma bhante upāsikā Bhagavato pāde sirasā vandatī"ti. Anacchariyaṁ kho panetaṁ bhante yaṁ maṁ Bhagavā aññatarasmiṁ sāmaññaphale byākareyya[1]. Taṁ Bhagavā sakadāgāmiphale byākāsīti.

Lakhumāvimānaṁ dutiyaṁ.

---

3. Ācāmadāyikāvimānavatthu

185. Piṇḍāya te carantassa, tuṇhībhūtassa tiṭṭhato.
Daliddā kapaṇā nārī, parāgāraṁ apassitā[2].

186. Yā te adāsi ācāmaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.
Sā hitvā mānusaṁ dehaṁ, kaṁ nu sā disataṁ gatāti.

187. Piṇḍāya me carantassa, tuṇhībhūtassa tiṭṭhato.
Daliddā kapaṇā nārī, parāgāraṁ apassitā.

188. Yā me adāsi ācāmaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.
Sā hitvā mānusaṁ dehaṁ, vippamuttā ito cutā.

189. Nimmānaratino nāma, santi devā mahiddhikā.
Tattha sā sukhitā nārī, modatācāmadāyikāti.

---

1. Byākareyyāti (?)
2. Avassitā (Sī)

190. Aho dānaṁ varākiyā, Kassape suppatiṭṭhitaṁ.
Parābhatena dānena, ijjhittha vata dakkhiṇā.

191. Yā mahesittaṁ kāreyya, cakkavattissa rājino.
Nārī sabbaṅgakalyāṇī, bhattu cānomadassikā.
Etassācāmadānassa, kalaṁ nāgghati soḷasiṁ.

192. Sataṁ nikkhā sataṁ assā, sataṁ assatarīrathā.
Sataṁ kaññāsahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Etassācāmadānassa, kalaṁ nāgghanti soḷasiṁ.

193. Sataṁ Hemavatā nāgā, īsādantā urūḷhavā.
Suvaṇṇakacchā Mātaṅgā, hemakappanavāsasā[1].
Etassācāmadānassa, kalaṁ nāgghanti soḷasiṁ.

194. Catunnamapi dīpānaṁ, issaraṁ yodha kāraye.
Etassācāmadānassa, kalaṁ nāgghati soḷasinti.

Ācāmadāyikāvimānaṁ tatiyaṁ.

---

4. Caṇḍālivimānavatthu

195. Caṇḍāli vanda pādāni, Gotamassa yasassino.
Tameva[2] anukampāya, aṭṭhāsi isisattamo[3].

196. Abhippasādehi manaṁ, arahantamhi tādini[4].
Khippaṁ pañjalikā vanda, parittaṁ tava jīvitanti.

197. Coditā bhāvitattena, sarīranti madhārinā.
Caṇḍālī vandi pādāni, Gotamassa yasassino.

198. Tamenaṁ avadhī gāvī, caṇḍāliṁ pañjaliṁ ṭhitaṁ.
Namassamānaṁ Sambuddhaṁ, andhakāre pabhaṅkaranti.

---

1. Hemakappanivāsasā (Syā, Ka)
2. Taveva (Sī)
3. Isisuttamo (Sī)
4. Tādine (Syā, Ka)

199. Khīṇāsavaṁ vigatarajaṁ anejaṁ,
Ekaṁ araññamhi raho nisinnaṁ.
Deviddhipattā upasaṅkamitvā,
Vandāmi taṁ vīra mahānubhāvanti.

200. Suvaṇṇavaṇṇā jalitā mahāyasā,
Vimānamoruyha anekacittā.
Parivāritā accharāsaṅgaṇena[1],
Kā tvaṁ subhe devate vandase mamanti.

201. Ahaṁ bhaddante caṇḍālī, tayā vīrena[2] pesitā.
Vandiṁ Arahato pāde, Gotamassa yasassino.

202. Sāhaṁ vanditvā[3] pādāni, cutā caṇḍālayoniyā.
Vimānaṁ sabbato bhaddaṁ, upapannamhi Nandane.

203. Accharānaṁ satasahassaṁ, purakkhatvāna[4] tiṭṭhati.
Tāsāhaṁ pavarā seṭṭhā, vaṇṇena yasasāyunā.

204. Pahūtakatakalyāṇā, sampajānā paṭissatā[5].
Muniṁ kāruṇikaṁ loke, taṁ bhante vanditumāgatāti.

205. Idaṁ vatvāna caṇḍālī, kataññū katavedinī.
Vanditvā Arahato pāde, tatthevantaradhāyathāti[6].

Caṇḍālivimānaṁ catutthaṁ.

---

5. Bhadditthivimānavatthu

206. Nīlā pītā ca kāḷā ca, mañjiṭṭhā[7] atha lohitā.
Uccāvacānaṁ vaṇṇānaṁ, kiñjakkhaparivāritā.

207. Mandāravānaṁ pupphānaṁ, mālaṁ dharesi muddhani.
Nayime aññesu kāyesu, rukkhā santi sumedhase.

---

1. Accharānaṁ gaṇena (Sī)
2. Therena (Ka)
3. Vanditva (Sī)
4. Purakkhitvā maṁ (Syā, Ka)
5. Patissatā (Sī, Syā)
6. Tatthevantaradhāyatīti (Syā, Ka)
7. Mañjeṭṭhā (Sī), mañjaṭṭhā (I)

208. Kena kāyaṁ upapannā, Tāvatiṁsaṁ yasassinī.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

209. Bhadditthikāti[1] maṁ aññaṁsu, Kimilāyaṁ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

210. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṁ padīpiyaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

211. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

212. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

213. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

214. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, appamādavihārinī.
Katāvāsā katakusalā tato cutā[2],
Sayaṁ pabhā anuvicarāmi nandanaṁ.

215. Bhikkhū cāhaṁ paramahitānukampake,
Abhojayiṁ tapassiyugaṁ Mahāmuniṁ.
Katāvāsā katakusalā tato cutā[2],
Sayaṁ pabhā anuvicarāmi nandanaṁ.

216. Aṭṭhaṅgikaṁ aparimitaṁ sukhāvahaṁ,
Uposathaṁ satatamupāvasiṁ ahaṁ.
Katāvāsā katakusalā tato cutā[2],
Sayaṁ pabhā anuvicarāmi nandananti.

Bhadditthivimānaṁ[3] pañcamaṁ.

---

1. Bhadditthīti (Sī) 2. Katāvakāsā katakusalā (Ka) 3. Bhadditthikāvimānaṁ (Syā)

6. Soṇadinnāvimānavatthu

217. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

218. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

219. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

220. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

221. Soṇadinnāti maṁ aññaṁsu, Nāḷandāyaṁ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

222. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṁ padīpiyaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

223. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

224. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

225. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

226. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

227. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Soṇadinnāvimānaṁ chaṭṭhaṁ.

7. Uposathāvimānavatthu

229. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

230. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

232. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

233. Uposathāti maṁ aññaṁsu, Sāketāyaṁ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

234. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṁ padīpiyaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

235. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

236. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

237. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

238. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

239. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

241. Abhikkhaṇaṁ Nandanaṁ sutvā, chando me udapajjatha[1].
Tattha cittaṁ paṇidhāya, upapannāmhi Nandanaṁ.

242. Nākāsiṁ Satthu vacanaṁ, Buddhassādiccabandhuno.
Hīne cittaṁ paṇidhāya, sāmhi pacchānutāpinīti.

243. Kīva ciraṁ vimānamhi, idha vacchasuposathe[2].
Devate pucchitācikkha, yadi jānāsi āyunoti.

---

1. Upapajjatha (bahūsu)
2. Vassasuposathe (Sī)

244. Saṭṭhi vassasahassāni[1], tisso ca vassakoṭiyo.
Idha ṭhatvā Mahāmuni, ito cutā gamissāmi.
Manussānaṁ sahabyatanti.

245. Mā tvaṁ Uposathe bhāyi, Sambuddhenāsi byākatā.
Sotāpannā visesayi, pahīnā tava duggatīti.

Uposathāvimānaṁ sattamaṁ.

8. Niddāvimānavatthu

246. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

247. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

249. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

250. Niddāti[2] mamaṁ aññaṁsu, Rājagahasmiṁ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

251. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṁ padīpiyaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

252. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

253. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

254. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

255. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

---

1. Saṭṭhi satasahassāni (?) 2. Saddhāti (Sī)

256. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Niddāvimānaṁ[1] aṭṭhamaṁ.

---

9. Suniddāvimānavatthu

258. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

259. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

261. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

262. Suniddāti[2] maṁ aññaṁsu, Rājagahasmiṁ upāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

263. (Yathā niddāvimānaṁ, tathā vitthāretabbaṁ.)

267. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

268. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Suniddāvimānaṁ navamaṁ.

---

10. Paṭhamabhikkhādāyikāvimānavatthu

270. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

271. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

273. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

---

1. Saddhāvimānaṁ (Sī) 2. Sunandāti (Sī)

274. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

275. Addasaṁ virajaṁ Buddhaṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ bhikkhaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

276. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamabhikkhādāyikāvimānaṁ dasamaṁ.

---

11. Dutiyabhikkhādāyikāvimānavatthu

278. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

279. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

281. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

282. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.

283. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ bhikkhaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

284. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyabhikkhādāyikāvimānaṁ ekādasamaṁ.

Tassuddānaṁ

Dāsī ceva Lakhumā ca, atha Ācāmadāyikā.
Caṇḍālī Bhadditthī ceva[1], Soṇadinnā Uposathā.
Niddā ceva Suniddā ca[2], dve ca Bhikkhāyadāyikā,
Vaggo tena pavuccatīti.

Itthivimāne dutiyo vaggo.

Bhāṇavāraṁ paṭhamaṁ.

---

3. Pāricchattakavagga

1. Uḷāravimānavatthu

286. Uḷāro te yaso vaṇṇo, sabbā obhāsate disā.
Nāriyo naccanti gāyanti, devaputtā alaṅkatā.

287. Modenti parivārenti, tava pūjāya devate.
Sovaṇṇāni vimānāni, tavimāni sudassane.

288. Tuvaṁsi issarā tesaṁ, sabbakāmasamiddhinī.
Abhijātā mahantāsi, devakāye pamodasi.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

289. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Dussīlakule suṇisā ahosiṁ,
Assaddhesu kadariyesu ahaṁ.

290. Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.
Piṇḍāya caramānassa, apūvaṁ te adāsahaṁ.

291. Tadāhaṁ sassuyā'cikkhiṁ, "samaṇo āgato idha.
Tassa adāsahaṁ pūvaṁ, pasannā sehi pāṇibhi".

---

1. Bhadditthitā ca (Syā)
2. Nandā ceva Sunandā ca (Sī)

292. Itissā sassu paribhāsi, avinītāsi tvaṁ[1] vadhu.
Na maṁ sampucchituṁ icchi, "samaṇassa dadāmahaṁ".

293. Tato me sassu kupitā, pahāsi musalena maṁ.
Kūṭaṅgacchi avadhi maṁ, nāsakkhiṁ jīvituṁ ciraṁ.

294. Sā ahaṁ kāyassa bhedā, vippamuttā tato cutā.
Devānaṁ Tāvatiṁsānaṁ, upapannā sahabyataṁ.

295. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Uḷāravimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Ucchudāyikāvimānavatthu

296. Obhāsayitvā pathaviṁ[2] sadevakaṁ,
Atirocasi candimasūriyā viya.
Siriyā ca vaṇṇena yasena tejasā,
Brahmāva deve tidase Sahindake[3].

297. Pucchāmi taṁ uppalamāladhārinī,
Āveḷinī kañcanasannibhattace.
Alaṅkate uttamavatthadhārinī,
Kā tvaṁ subhe devate vandase mamaṁ.

298. Kiṁ tvaṁ pure kammamakāsi attanā,
Manussabhūtā purimāya jātiyā.
Dānaṁ suciṇṇaṁ atha sīlasaṁyamaṁ[4],
Kenūpapannā sugatiṁ yasassinī.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

---

1. Avinītā tuvaṁ (Sī) 2. Paṭhaviṁ (Sī, Syā) 3. Sa-indake (Sī) 4. Saññamaṁ (Sī)

299. Idāni bhante imameva gāmaṁ[1],
Piṇḍāya amhāka gharaṁ upāgami.
Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṁ,
Pasannacittā atulāya pītiyā.

300. Sassu ca pacchā anuyuñjate mamaṁ,
Kahaṁ nu[2] ucchuṁ vadhuke avākiri[3].
Na chaḍḍitaṁ no pana khāditaṁ mayā,
Santassa bhikkhussa sayaṁ adāsahaṁ.

301. Tuyhaṁ nvidaṁ[4] issariyaṁ atho mama,
Itissā sassu paribhāsate mamaṁ.
Pīṭhaṁ gahetvā pahāraṁ adāsi me,
Tato cutā kālakatāmhi devatā.

302. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca kammaṁ anubhomi attanā.
Devehi saddhiṁ paricārayāmahaṁ,
Modāmahaṁ kāmaguṇehi pañcahi.

303. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca kammaṁ anubhomi attanā.
Devindaguttā tidasehi rakkhitā,
Samappitā kāmaguṇehi pañcahi.

304. Etādisaṁ puññaphalaṁ anappakaṁ,
Mahāvipākā mama ucchudakkhiṇā.
Devehi saddhiṁ paricārayāmahaṁ,
Modāmahaṁ kāmaguṇehi pañcahi.

305. Etādisaṁ puññaphalaṁ anappakaṁ,
Mahājutikā mama ucchudakkhiṇā.
Devindaguttā tidasehi rakkhitā,
Sahassanettoriva Nandane vane.

---

1. Gāme (Syā, Ka)
2. Kahaṁ me (I)
3. Avākari (Syā, Ka)
4. Tuyhaṁ nu idaṁ (Syā)

306. Tuvaṁ ca bhante anukampakaṁ viduṁ,
Upecca vandiṁ kusalañca pucchisaṁ.
Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṁ,
Pasannacittā atulāya pītiyāti.

Ucchudāyikāvimānaṁ dutiyaṁ.

---

3. Pallaṅkavimānavatthu

307. Pallaṅkaseṭṭhe maṇisoṇṇacitte,
Pupphābhikiṇṇe sayane uḷāre.
Tatthacchasi devi mahānubhāve,
Uccāvacā iddhi vikubbamānā.

308. Imā ca te accharāyo samantato,
Naccanti gāyanti pamodayanti.
Deviddhipattāsi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

309. Ahaṁ manussesu manussabhūtā.
Aḍḍhe kule suṇisā ahosiṁ.
Akkodhanā bhattuvasānuvattinī,
Uposathe appamattā ahosiṁ[1].

310. Manussabhūtā daharā apāpikā[2],
Pasannacittā patimābhirādhayiṁ.
Divā ca ratto ca manāpacārinī,
Ahaṁ pure sīlavatī ahosiṁ.

---

1. Appamattā uposathe (Syā, Ka)
2. Daharāsa'pāpikā (Sī)

311. Pāṇātipātā viratā acorikā,
Saṁsuddhakāyā sucibrahmacārinī.
Amajjapā no ca musā abhāṇiṁ,
Sikkhāpadesu paripūrakārinī.

312. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, pasannamānasā ahaṁ[1].

313. Aṭṭhaṅgupetaṁ anudhammacārinī,
Uposathaṁ pītimanā upāvasiṁ.
Imañca ariyaṁ aṭṭhaṅgavarehupetaṁ,
Samādiyitvā kusalaṁ sukhudrayaṁ.
Patimhi kalyāṇī vasānuvattinī,
Ahosiṁ pubbe Sugatassa sāvikā.

314. Etādisaṁ kusalaṁ jīvaloke,
Kammaṁ karitvāna visesabhāginī.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Deviddhipattā sugatimhi āgatā.

315. Vimānapāsādavare manorame,
Parivāritā accharāsaṅgaṇena.
Sayaṁpabhā devagaṇā ramenti maṁ,
Dīghāyukiṁ devavimānamāgatanti.

Pallaṅkavimānaṁ tatiyaṁ.

---

4. Latāvimānavatthu

316. Latā ca Sajjā Pavarā ca devatā,
Accimatī[2] rājavarassa sirīmato.
Sutā ca rañño Vessavaṇassa dhītā,
Rājīmatī dhammaguṇehi sobhatha.

---

1. Atipasannamānasā (Ka) 2. Accimukhī (Sī), Acchimatī (I, Ka), Acchimutī (Syā)

317. Pañcettha nāriyo āgamaṁsu nhāyituṁ,
Sītodakaṁ uppaliniṁ sivaṁ nadiṁ.
Tā tattha nhāyitvā rametvā devatā,
Naccitvā gāyitvā Sutā Lataṁ bravi[1].

318. Pucchāmi taṁ uppalamāladhārini,
Āveḷini kañcanasannibhattace.
Timiratambakkhi nabheva sobhane,
Dīghāyukī kena kato yaso tava.

319. Kenāsi bhadde patino piyatarā,
Visiṭṭhakalyāṇitara'ssu rūpato.
Padakkhiṇā naccanagītavādite,
Ācikkha no tvaṁ naranāripucchitāti.

320. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Uḷārabhoge kule suṇisā ahosiṁ.
Akkodhanā bhattuvasānuvattinī,
Uposathe appamattā ahosiṁ.

321. Manussabhūtā daharā apāpikā[2],
Pasannacittā patimābhirādhayiṁ.
Sadevaraṁ sassasuraṁ sadāsakaṁ,
Abhirādhayiṁ tamhi kato yaso mama.

322. Sāhaṁ tena kusalena kammunā,
Catubbhi ṭhānehi visesamajjhagā.
Āyuñca vaṇṇañca sukhaṁ balañca,
Khiḍḍāratiṁ paccanubhomanappakaṁ.

323. Sutaṁ nu taṁ bhāsati yaṁ ayaṁ Latā,
Yaṁ no apucchimha akittayī no.
Patino kiramhākaṁ visiṭṭha nārīnaṁ,
Gatī ca tāsaṁ pavarā ca devatā.

---

1. Bruvī (Sī) 2. Daharāsa'pāpikā (Sī)

324. Patīsu dhammaṁ pacarāma sabbā,
Patibbatā yattha bhavanti itthiyo.
Patīsu dhammaṁ pacaritva[1] sabbā,
Lacchāmase bhāsati yaṁ ayaṁ Latā.

325. Sīho yathā pabbatasānugocaro,
Mahindharaṁ pabbatamāvasitvā.
Pasayha hantvā itare catuppade,
Khudde mige khādati maṁsabhojano.

326. Tatheva saddhā idha ariyasāvikā,
Bhattāraṁ nissāya patiṁ anubbatā.
Kodhaṁ vadhitvā abhibhuyya maccharaṁ,
Saggamhi sā modati dhammacārinīti.

Latāvimānaṁ catutthaṁ.

5. Guttilavimāna

1. Vatthuttamadāyikāvimānavatthu

327. Sattatantiṁ sumadhuraṁ, rāmaṇeyyaṁ avācayiṁ.
So maṁ raṅgamhi avheti, saraṇaṁ me hohi Kosiyāti.

328. Ahaṁ te saraṇaṁ homi, ahamācariyapūjako.
Na taṁ jayissati sisso, sissamācariya jessasīti.

329. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

330. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

---

1. Pacaritvāna (Ka)

331. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

332. Sā devatā attamanā, Moggallānena pucchitā.
Pañhaṁ puṭṭhā viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

333. Vatthuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

334. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā[1] passa puññānaṁ vipākaṁ.

335. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

336. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūtā yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

(Anantaraṁ caturavimānaṁ yathā vatthadāyikāvimānaṁ,
tathā vitthāretabbaṁ.)[2]

2. Pupphuttamadāyikāvimānavatthu (1)

337. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

338. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

339. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

340. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

341. Pupphuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

---

1. Accharāsahassassāhaṁ pavarā, (Syā)
2. ( ) Natthi Sī-potthake.

342. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

343. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

3. Gandhuttamadāyikāvimānavatthu (2)

345. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

346. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

347. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

348. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

349. Gandhuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

350. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

351. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

4. Phaluttamadāyikāvimānavatthu (3)

353. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

354. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

355. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

356. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

357. Phaluttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

358. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

359. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

5. Rasuttamadāyikāvimānavatthu (4)

361. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

362. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa- ye keci manaso piyā.

363. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

364. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

365. Rasuttamadāyikā nārī,
Pavarā hoti naresu nārīsu.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

366. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

367. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

6. Gandhapañcaṅgulikadāyikāvimānavatthu

369. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

370. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

372. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

373. Gandhapañcaṅgulikaṁ ahamadāsiṁ,
Kassapassa Bhagavato thūpamhi.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

374. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

375. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

(Anantaraṁ caturavimānaṁ yathā gandhapañcaṅgulikadāyikāvimānaṁ, tathā vitthāretabbaṁ.)[1]

7. Ekūposathavimānavatthu (1)

377. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

380. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

381. Bhikkhū ca ahaṁ bhikkhuniyo ca, addasāsiṁ panthapaṭipanne.
Tesāhaṁ dhammaṁ sutvāna, ekūposathaṁ upavasissaṁ.

382. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

383. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

8. Udakadāyikāvimānavatthu (2)

385. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

388. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

389. Udake ṭhitā udakamadāsiṁ,
Bhikkhuno cittena vippasannena.
Evaṁ piyarūpadāyikā manāpaṁ,
Dibbaṁ sā labhate upecca ṭhānaṁ.

390. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

391. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

9. Upaṭṭhānavimānavatthu (3)

393. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

---

1. ( ) Natthi Sī-potthake.

396. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

397. Sassuñcāhaṁ sasurañca, caṇḍike kodhane ca pharuse ca.
Anusūyikā upaṭṭhāsiṁ[1], appamattā sakena sīlena.

398. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

399. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

10. Aparakammakārinīvimānavatthu (4)

401. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

404. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

405. Parakammakarī[2] āsiṁ, atthenātanditā dāsī.
Akkodhanā'natimāninī[3], saṁvibhāginī sakassa bhāgassa.

406. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

407. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

11. Khīrodanadāyikāvimānavatthu

409. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

410. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

412. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

413. Khīrodanaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
Evaṁ karitvā kammaṁ, sugatiṁ upapajja modāmi.

---

1. Sūpaṭṭhāsiṁ (Sī)
2. Parakammakārinī (Syā) parakammakārī (I) aparakammakārinī (Ka)
3. Anatimānī (Sī, Syā)

414. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

415. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

(Anantaraṁ pañcavīsativimānaṁ yathā khīrodanadāyikāvimānaṁ, tathā vitthāretabbaṁ.)[1]

12. Phāṇitadāyikāvimānavatthu (1)

417. Abhikkantena vaṇṇena -pa- sabbadisā pabhāsatīti.

420. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

421. Phāṇitaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

13. Ucchukhaṇḍikadāyikāvatthu (2)

429. Ucchukhaṇḍikaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

14. Timbarusakadāyikāvimānavatthu (3)

437. Timbarusakaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

15. Kakkārikadāyikāvimānavatthu (4)

445. Kakkārikaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

16. Eḷālukadāyikāvimānavatthu (5)

453. Eḷālukaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

17. Valliphaladā yikāvimānavatthu (6)

461. Valliphalaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

18. Phārusakadā yikāvimānavatthu (7)

469. Phārusakaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

1. ( ) Natthi Sī-potthake.

19. Hatthappatāpakadāyikāvimānavatthu (8)

477. Hatthappatāpakaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

20. Sākamuṭṭhidāyikāvimānavatthu (9)

485. Sākamuṭṭhiṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno panthapaṭipannassa -pa-.

21. Pupphakamuṭṭhidāyikāvimānavatthu (10)

493. Pupphakamuṭṭhiṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

22. Mūlakadāyikāvimānavatthu (11)

501. Mūlakaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

23. Nimbamuṭṭhidāyikāvimānavatthu (12)

509. Nimbamuṭṭhiṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

24. Ambakañjikadāyikāvimānavatthu (13)

517. Ambakañjikaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

25. Doṇinimmajjanidāyikāvimānavatthu (14)

525. Doṇinimmajjaniṁ[1] ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

26. Kāyabandhanadāyikāvimānavatthu (15)

533. Kāyabandhanaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

27. Aṁsabandhakadāyikāvimānavatthu (16)

541. Aṁsabaddhakaṁ[2] ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

28. Āyogapaṭṭadāyikāvimānavatthu (17)

549. Āyogapaṭṭaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

---

1. Doṇinimmujjanaṁ (Syā)
2. Aṁsavaṭṭakaṁ (Sī), aṁsabandhanaṁ (Ka)

29. Vidhūpanadāyikāvimānavatthu (18)

557. Vidhūpanaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

30. Tālavaṇṭadāyikāvimānavatthu (19)

565. Tālavaṇṭaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

31. Morahatthadāyikāvimānavatthu (20)

573. Morahatthaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

32. Chattadāyikāvimānavatthu (21)

581. Chattaṁ[1] ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

33. Upāhanadāyikāvimānavatthu (22)

589. Upāhanaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

34. Pūvadāyikāvimānavatthu (23)

597. Pūvaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

35. Modakadāyikāvimānavatthu (24)

605. Modakaṁ ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

36. Sakkhalikadāyikāvimānavatthu (25)

613. Sakkhalikaṁ[2] ahamadāsiṁ, bhikkhuno piṇḍāya carantassa -pa-.

614. Tassā me passa vimānaṁ, accharā kāmavaṇṇinīhamasmi.
Accharāsahassassāhaṁ, pavarā passa puññānaṁ vipākaṁ.

615. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

617. Svāgataṁ vata me ajja, suppabhātaṁ suhuṭṭhitaṁ[3].
Yaṁ addasāmi[4] devatāyo, accharā kāmavaṇṇiniyo[5].

---

1. Chattañca (Ka) 2. Sakkhaliṁ (Sī, Syā) 3. Suvuṭṭhitaṁ (Sī)
4. Addasaṁ (Sī, Syā), addasāsiṁ (I) 5. Kāmavaṇṇiyo (Sī)

618. Imāsāhaṁ[1] dhammaṁ sutvā[2], kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saññamena damena ca.
Svāhaṁ tattha gamissāmi[3], yattha gantvā na socareti.

Guttilavimānaṁ pañcamaṁ.

---

6. Daddallavimānavatthu

619. Daddallamānā[4] vaṇṇena, yasasā ca yasassinī.
Sabbe deve Tāvatiṁse, vaṇṇena atirocasi.

620. Dassanaṁ nābhijānāmi, idaṁ paṭhamadassanaṁ.
Kasmā kāyā nu āgamma, nāmena bhāsase mamanti.

621. Ahaṁ Bhadde Subhaddāsiṁ, pubbe mānusake bhave.
Sahabhariyā ca te āsiṁ, bhaginī ca kaniṭṭhikā.

622. Sā ahaṁ kāyassa bhedā, vippamuttā tato cutā.
Nimmānaratīnaṁ devānaṁ, upapannā sahabyatanti.

623. Pahūtakatakalyāṇā, te deve yanti pāṇino.
Yesaṁ tvaṁ kittayissasi, Subhadde jātimattano.

624. Atha[5] tvaṁ kena vaṇṇena, kena vā anusāsitā.
Kīdiseneva dānena, subbatena yasassinī.

625. Yasaṁ etādisaṁ pattā, visesaṁ vipulamajjhagā.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

626. Aṭṭheva piṇḍapātāni, yaṁ dānaṁ adadaṁ pure.
Dakkhiṇeyyassa saṁghassa, pasannā sehi pāṇibhi.

627. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

---

1. Tāsāhaṁ (Syā, Ka) 2. Sutvāna (Syā, Ka) 3. Tattheva gacchāmi (Ka)
4. Daddaḷhamānā (Ka) 5. Kathaṁ (Sī, Syā)

629. Ahaṁ tayā bahutare bhikkhū, saññate brahmacārayo[1].
Tappesiṁ annapānena, pasannā sehi pāṇibhi.

630. Tayā bahutaraṁ datvā, hīnakāyūpagā ahaṁ[2].
Kathaṁ tvaṁ appataraṁ datvā, visesaṁ vipulamajjhagā.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

631. Manobhāvanīyo bhikkhu, sandiṭṭho me pure ahu.
Tāhaṁ bhattena[3] nimantesiṁ, Revataṁ attanaṭṭhamaṁ.

632. So me atthapurekkhāro, anukampāya Revato.
"Saṁghe dehī"ti maṁvoca, tassāhaṁ vacanaṁ kariṁ.

633. Sā dakkhiṇā saṁghagatā, appameyye patiṭṭhitā.
Puggalesu tayā dinnaṁ, na taṁ tava mahapphalanti.

634. Idānevāhaṁ jānāmi, saṁghe dinnaṁ mahapphalaṁ.
Sāhaṁ gantvā manussattaṁ, vadaññū vītamaccharā.
Saṁghe dānāni dassāmi[4], appamattā punappunanti.

635. Kā esā devatā Bhadde, tayā mantayate saha.
Sabbe deve Tāvatiṁse, vaṇṇena atirocatīti.

636. Manussabhūtā Devinda, pubbe mānusake bhave.
Sahabhariyā ca me āsi, bhaginī ca kaniṭṭhikā.
Saṁghe dānāni datvāna, katapuññā virocatīti.

637. Dhammena pubbe bhaginī, tayā Bhadde virocati.
Yaṁ saṁghamhi appameyye, patiṭṭhāpesi dakkhiṇaṁ.

638. Pucchito hi mayā Buddho, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Vipākaṁ saṁvibhāgassa, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

639. Yajamānānaṁ manussānaṁ, puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

---

1. Brahmacarino (Syā), brahmacāriye (I, Ka)
2. Ahuṁ (Ka-Sī)
3. Bhadde (Ka)
4. Saṅghe dānaṁ dassāmihaṁ (Syā)

640. Taṁ me Buddho viyākāsi, jānaṁ kammaphalaṁ sakaṁ.
Vipākaṁ saṁvibhāgassa, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

641. * Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.

642. * Yajamānānaṁ manussānaṁ, puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ, saṁghe dinnaṁ mahapphalaṁ.

643. * Eso hi saṁgho vipulo mahaggato,
Esa'ppameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā.
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti[1].

644. * Tesaṁ sudinnaṁ suhutaṁ suyiṭṭhaṁ,
Ye saṁghamuddissa dadanti dānaṁ.
Sā dakkhiṇā saṁghagatā patiṭṭhitā.
Mahapphalā Lokavidūna[2] vaṇṇitā.

645. * Etādisaṁ yaññamanussarantā[3],
Ye vedajātā vicaranti loke.
Vineyya maccheramalaṁ samūlaṁ,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti.

Daddallavimānaṁ[4] chaṭṭhaṁ.

---

7. Pesavatīvimānavatthu

646. Phalikarajatahemajālachannaṁ,
Vividhacitratalamaddasaṁ surammaṁ.
Byamhaṁ Sunimmitaṁ toraṇūpapannaṁ,
Rucakupakiṇṇamidaṁ subhaṁ vimānaṁ.

---

* Upari 62; Abhi 4. 402 piṭṭhesupi.
1. Dhammakathaṁ udīrayanti (Syā)
2. Lokavidūhi (Syā, Ka)
3. Puññamanussarantā (Syā, Ka)
4. Daddaḷhavimānaṁ (Ka)

647. Bhāti ca dasa disā nabheva suriyo,
Sarade tamonudo sahassaraṁsī.
Tathā tapati midaṁ tava vimānaṁ,
Jalamiva dhūmasikho nise nabhagge.

648. Musatīva nayanaṁ sateratāva[1],
Ākāse ṭhapitamidaṁ manuññaṁ.
Vīṇāmurajasammatāḷaghuṭṭhaṁ,
Iddhaṁ indapuraṁ yathā tavedaṁ.

649. Padumakumuduppalakuvalayaṁ,
Yodhika[2] bandhuka'nojakā[3] ca santi.
Sālakusumitapupphitā asokā,
Vividhadumaggasugandhasevitamidaṁ.

650. Saḷalalabujabhujaka[4] saṁyuttā[5],
Kusakasuphullitalatāvalambinīhi.
Maṇijālasadisā yasassinī,
Rammā pokkharaṇī upaṭṭhitā te.

651. Udakaruhā ca ye'tthi pupphajātā,
Thalajā ye ca santi rukkhajātā.
Mānusakā'mānussakā ca dibbā,
Sabbe tuyhaṁ nivesanamhi jātā.

652. Kissa saṁyamadamassayaṁ vipāko,
Kenāsi kammaphalenidhūpapannā.
Yathā ca te adhigatamidaṁ vimānaṁ,
Tadanupadaṁ avacāsiḷārapamheti[6].

---

1. Sateritāva (Syā, Ka) 2. Yūdhika (Sī) 3. Yothikā bhaṇḍikā nojakā (Syā)
4. Sujaka (Sī, Syā) 5. Saññatā (Sī) 6. Pakhumeti (Sī)

653. Yathā ca me adhigatamidaṁ vimānaṁ,
Koñcamayūracakora[1] saṁghacaritaṁ.
Dibya[2] pilavahaṁsarājaciṇṇaṁ,
Dijakāraṇḍavakokilābhinaditaṁ.

654. Nānāsantānakapuppharukkhavividhā,
Pāṭalijambu-asokarukkhavantaṁ.
Yathā ca me adhigatamidaṁ vimānaṁ,
Taṁ te pavedayāmi[3] suṇohi bhante.

655. Magadhavarapuratthimena,
Nāḷakagāmo nāma atthi bhante.
Tattha ahosiṁ pure suṇisā,
Pesavatīti[4] tattha jāniṁsu mamaṁ.

656. Sāhamapacitatthadhammakusalaṁ,
Devamanussapūjitaṁ mahantaṁ.
Upatissaṁ nibbutamappameyyaṁ,
Muditamanā kusumehi abbhukiriṁ[5].

657. Paramagatigatañca pūjayitvā,
Antimadehadharaṁ isiṁ uḷāraṁ.
Pahāya mānusakaṁ samussayaṁ,
Tidasagatā idha māvasāmi ṭhānanti.

Pesavatīvimānaṁ sattamaṁ.

---

8. Mallikāvimānavatthu

658. Pītivatthe pītadhaje, pītālaṅkārabhūsite.
Pītantarāhi vaggūhi, apiḷandhāva sobhasi.

---

1. Caṅkora (Ka) 2. Dibba (Sī, I) 3. Pavadissāmi (Sī), pavedissāmi (I)
4. Sesavatīti (Sī, Syā) 5. Abbhokiriṁ (Sī, Syā, I, Ka)

659. Kā kambukāyūradhare[1], kañcanāveḷabhūsite.
Hemajālakasañchanne[2], nānāratanamālinī.

660. Sovaṇṇamayā lohitaṅgamayā[3] ca,
Muttāmayā veḷuriyamayā ca.
Masāragallā sahalohitaṅgā[4],
Pārevatakkhīhi maṇīhi cittatā.

661. Koci koci ettha mayūrasussaro,
Haṁsassa rañño karavīkasussaro.
Tesaṁ saro suyyati vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṁ tūriyamivappavāditaṁ.

662. Ratho ca te subho vaggu[5], nānāratanacittito[6].
Nānāvaṇṇāhi dhātūhi, suvibhattova sobhati.

663. Tasmiṁ rathe kañcanabimbavaṇṇe,
Yā tvaṁ[7] ṭhitā bhāsasi'maṁ padesaṁ.
Devate pucchitācikkha,
Kissa kammassidaṁ phalanti.

664. Sovaṇṇajālaṁ maṇisoṇṇacittitaṁ[8],
Muttācitaṁ hemajālena channaṁ[9].
Parinibbute Gotame appameyye,
Pasannacittā ahamābhiropayiṁ.

665. Tāhaṁ kammaṁ karitvāna, kusalaṁ Buddhavaṇṇitaṁ.
Apetasokā sukhitā, sampamodāma'nāmayāti.

Mallikāvimānaṁ aṭṭhamaṁ.

---

1. Kakambukāyuradhare (Syā) 2. Pacchanne (Sī) 3. Lohitaṅkamayā (Sī, Syā)
4. Sahalohitaṅkā (Sī), sahalohitakā (Syā) 5. Vaggū (Syā)
6. Nānāratanacittaṅgo (Syā) 7. Yattha (Ka-Sī, Syā, Ka)
8. Vicittaṁ (Ka), cittaṁ (Sī, Syā) 9. Sañchannaṁ (Ka)

9. Visālakkhivimānavatthu

666. Kā nāma tvaṁ Visālakkhi[1], ramme Cittalatāvane.
Samantā anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhatā[2].

667. Yadā devā Tāvatiṁsā, pavisanti imaṁ vanaṁ.
Sayoggā sarathā sabbe, citrā honti idhāgatā.

668. Tuyhañca idha pattāya, uyyāne vicarantiyā.
Kāye na dissatī cittaṁ, kena rūpaṁ tave'disaṁ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

669. Yena kammena Devinda, rūpaṁ mayhaṁ gatī ca me.
Iddhi ca ānubhāvo ca, taṁ suṇohi Purindada.

670. Ahaṁ Rājagahe ramme, Sunandā nāmupāsikā.
Saddhā sīlena sampannā, saṁvibhāgaratā sadā.

671. Acchādanañca bhattañca, senāsanaṁ padīpiyaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

672. Cātuddasiṁ[3] pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

673. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Saññamā saṁvibhāgā ca, vimānaṁ āvasāmahaṁ.

674. Pāṇātipātā viratā, musāvādā ca saññatā.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārakā.

675. Pañcasikkhāpade ratā, ariyasaccāna kovidā.
Upāsikā cakkhumato, Gotamassa yasassino.

676. Tassā me ñātikulā dāsī[4], sadā mālābhihārati.
Tāhaṁ Bhagavato thūpe, sabbamevābhiropayiṁ.

677. Uposathe cahaṁ gantvā, mālāgandhavilepanaṁ.
Thūpasmiṁ abhiropesiṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

---

1. Visālakkhī (Syā)
2. Purakkhitā (Syā, Ka)
3. Catuddasiṁ (I, Ka)
4. Ñātikulaṁ āsī (Syā, Ka)

678. Tena kammena Devinda, rūpaṁ mayhaṁ gatī ca me.
Iddhī ca ānubhāvo ca, yaṁ mālaṁ abhiropayiṁ.

679. Yañca sīlavatī āsiṁ, na taṁ tāva vipaccati.
Āsā ca pana me Devinda, sakadāgāminī siyanti.

Visālakkhivimānaṁ navamaṁ.

---

10. Pāricchattakavimānavatthu

680. Pāricchattake koviḷāre, ramaṇīye manorame.
Dibbamālaṁ ganthamānā, gāyantī sampamodasi.

681. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savanīyā manoramā.

682. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.

683. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

684. Vaṭaṁsakā vātadhutā[1], vātena sampakampitā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

685. Yāpi te sirasmiṁ mālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.

686. Ghāyase taṁ sucigandhaṁ[2], rūpaṁ passasi amānusaṁ[3].
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

687. Pabhassaraṁ accimantaṁ, vaṇṇagandhena saṁyutaṁ.
Asokapupphamālāhaṁ, Buddhassa upanāmayiṁ.

688. Tāhaṁ kammaṁ karitvāna, kusalaṁ Buddhavaṇṇitaṁ.
Apetasokā sukhitā, sampamodāma'nāmayāti.

Pāricchattakavimānaṁ dasamaṁ.

---

1. Vātadhūtā (Sī, Syā) 2. Suciṁ gandhaṁ (Sī) 3. Mānusaṁ (I)

Tassuddānaṁ

Uḷāro Ucchu Pallaṅko, Latā ca Guttilena ca.
Daddallapesamallikā, Visālakkhi Pārichattako.
Vaggo tena pavuccatīti.

Pāricchattakavaggo tatiyo.

---

1. Itthivimāna 4. Mañjiṭṭhakavagga

1. Mañjiṭṭhakavimānavatthu

689. Mañjiṭṭhake[1] vimānasmiṁ, soṇṇavālukasanthate[2].
Pañcaṅgikena tūriyena[3], ramasi suppavādite.

690. Tamhā vimānā oruyha, nimmitā ratanāmayā.
Ogāhasi sālavanaṁ, pupphitaṁ sabbakālikaṁ.

691. Yassa yasseva sālassa, mūle tiṭṭhasi devate.
So so muñcati pupphāni, onamitvā dumuttamo.

692. Vāteritaṁ sālavanaṁ, ādhutaṁ[4] dijasevitaṁ.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.

693. Ghāyase taṁ sucigandhaṁ, rūpaṁ passasi amānusaṁ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

694. Ahaṁ manussesu manussabhūtā, dāsī ayirakule[5] ahuṁ.
Buddhaṁ nisinnaṁ disvāna, sālapupphehi okiriṁ.

695. Vaṭaṁsakañca sukataṁ, sālapupphamayaṁ ahaṁ.
Buddhassa upanāmesiṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

---

1. Mañjeṭṭhake (Sī)
2. Sovaṇṇavālukasanthate (Syā, I), sovaṇṇavālikasanthate (Ka)
3. Turiyena (Sī, Syā, I)
4. Ādhūtaṁ (Sī)
5. Ayyirakule (Syā, Ka)

696. Tāhaṁ kammaṁ karitvāna, kusalaṁ Buddhavaṇṇitaṁ.
Apetasokā sukhitā, sampamodāma'nāmayāti.

Mañjiṭṭhakavimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Pabhassaravimānavatthu

697. Pabhassaravaravaṇṇanibhe, surattavatthavasane[1].
Mahiddhike candanaruciragatte,
Kā tvaṁ subhe devate vandase mamaṁ.

698. Pallaṅko ca te mahaggho, nānāratanacittito ruciro.
Yattha tvaṁ nisinnā virocasi, devarājāriva Nandane vane.

699. Kiṁ tvaṁ pure sucaritamācarī bhadde, kissa kammassa vipākaṁ.
Anubhosi devalokasmiṁ, devate pucchitācikkha.
Kissa kammassidaṁ phalanti.

700. Piṇḍāya te carantassa, mālaṁ phāṇitañca adadaṁ bhante.
Tassa kammassidaṁ vipākaṁ, anubhomi devalokasmiṁ.

701. Hoti ca me anutāpo, aparaddhaṁ[2] dukkhitañca[3] me bhante.
Sāhaṁ dhammaṁ nāssosiṁ, sudesitaṁ Dhammarājena.

702. Taṁ taṁ vadāmi bhaddante, ya'ssa me anukampiyo koci.
Dhammesu taṁ samādapetha, sudesitaṁ Dhammarājena.

703. Yesaṁ atthi saddhā Buddhe, dhamme ca saṁgharatane.
Te maṁ ativirocanti, āyunā yasasā siriyā.

704. Patāpena vaṇṇena uttaritarā,
Aññe mahiddhikatarā mayā devāti.

Pabhassaravimānaṁ dutiyaṁ.

---

1. Vatthanivāsane (Sī, Syā) 2. Aparādhaṁ (Syā) 3. Dukkaṭañca (Sī)

3. Nāgavimānavatthu

705. Alaṅkatā maṇikañcanācitaṁ,
Sovaṇṇajālacitaṁ mahantaṁ.
Abhiruyha gajavaraṁ sukappitaṁ,
Idhāgamā vehāyasaṁ[1] antalikkhe.

706. Nāgassa danthesu duvesu nimmitā,
Acchodakā[2] paduminiyo suphullā.
Padumesu ca tūriyagaṇā pabhijjare,
Imā ca naccanti manoharāyo.

707. Deviddhipattāsi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

708. Bārāṇasiyaṁ upasaṅkamitvā,
Buddhassa'haṁ vatthayugaṁ adāsiṁ.
Pādāni vanditvā[3] chamā nisīdiṁ,
Vittā ca'haṁ añjalikaṁ akāsiṁ.

709. Buddho ca me kañcanasannibhattaco,
Adesayi samudayadukkhaniccataṁ.
Asaṅkhataṁ dukkhanirodhasassataṁ,
Maggaṁ adesayi[4] yato vijānisaṁ.

710. Appāyukī kālakatā tato cutā,
Upapannā tidasagaṇaṁ yasassinī.
Sakkassahaṁ aññatarā pajāpati,
Yasuttarā nāmadisā vissutāti.

Nāgavimānaṁ tatiyaṁ.

---

1. Vehāsayaṁ (Sī) 2. Acchodikā (Sī, Ka) 3. Vanditva (Sī) 4. Adesesi (Sī)

4. Alomavimānavatthu

711. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

712. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

714. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

715. Ahañca Bārāṇasiyaṁ, Buddhassādiccabandhuno.
Adāsiṁ sukkhakummāsaṁ, pasannā sehi pāṇibhi.

716. Sukkhāya aloṇikāya ca, passa phalaṁ kummāsapiṇḍiyā.
Alomaṁ sukhitaṁ disvā, ko puññaṁ na karissati.

717. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Alomavimānaṁ catutthaṁ.

---

5. Kañjikadāyikāvimānavatthu

719. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

720. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

722. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

723. Ahaṁ Andhakavindamhi, Buddhassādiccabandhuno.
Adāsiṁ kolasampākaṁ, kañjikaṁ teladhūpitaṁ.

724. Pipphalyā lasuṇena ca, missaṁ lāmañjakena ca.
Adāsiṁ ujubhūtasmiṁ[1], vippasannena cetasā.

---

1. Ujubhūtesu (Ka)

725. Yā mahesittaṁ kāreyya, cakkavattissa rājino.
Nārī sabbaṅgakalyāṇī, bhattu cānomadassikā.
Ekassa kañjikadānassa, kalaṁ nāgghati soḷasiṁ.

726. Sataṁ nikkhā sataṁ assā, sataṁ assatarīrathā.
Sataṁ kaññāsahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Ekassa kañjikadānassa, kalaṁ nāgghanti soḷasiṁ.

727. Sataṁ Hemavatā nāgā, īsādantā urūḷhavā.
Suvaṇṇakacchā Mātaṅgā, hemakappanavāsasā.
Ekassa kañjikadānassa, kalaṁ nāgghanti soḷasiṁ.

728. Catunnamapi dīpānaṁ, issaraṁ yodha kāraye.
Ekassa kañjikadānassa, kalaṁ nāgghati soḷasinti.

Kañjikadāyikāvimānaṁ pañcamaṁ.

---

6. Vihāravimānavatthu

729. Abhikkantena vaṇṇena -pa- osadhī viya tārakā.

730. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savanīyā manoramā.

731. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.

732. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

733. Vaṭaṁsakā vātadhutā, vātena sampakampitā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

734. Yāpi te sirasmiṁ mālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.

735. Ghāyase taṁ sucigandhaṁ, rūpaṁ passasi amānusaṁ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

736. Sāvatthiyaṁ mayhaṁ sakhī bhadante,
Saṁghassa kāresi mahāvihāraṁ.
Tatthappasannā ahamānumodiṁ,
Disvā agārañca piyañca metaṁ.

737. Tāyeva me suddhanumodanāya,
Laddhaṁ vimāna'bbhutadassaneyyaṁ.
Samantato soḷasayojanāni,
Vehāyasaṁ gacchati iddhiyā mama.

738. Kūṭāgārā nivesā me, vibhattā bhāgaso mitā.
Daddallamānā ābhanti, samantā satayojanaṁ.

739. Pokkharañño ca me ettha, puthulomanisevitā.
Acchodakā[1] vippasannā, soṇṇavālukasanthatā.

740. Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā[2].
Surabhī sampavāyanti, manuññā māluteritā.

741. Jambuyo panasā tālā, nāḷikeravanāni ca.
Antonivesane jātā, nānārukkhā aropimā.

742. Nānātūriyasaṅghuṭṭhaṁ, accharāgaṇaghositaṁ.
Yopi maṁ supine passe, sopi vitto siyā naro.

743. Etādisaṁ abbhutadassaneyyaṁ, vimānaṁ sabbasopabhaṁ.
Mama kammehi nibbattaṁ, alaṁ puññāni kātaveti.

744. Tāyeva te suddhanumodanāya,
Laddhaṁ vimāna'bbhutadassaneyyaṁ.
Yā ceva sā dānamadāsi nārī,
Tassā gatiṁ brūhi kuhiṁ uppannā[3] sāti.

745. Yā sā ahu mayhaṁ sakhī bhadante,
Saṁghassa kāresi mahāvihāraṁ.
Viññātadhammā sā adāsi dānaṁ,
Uppannā[3] Nimmānaratīsu devesu.

---

1. Acchodikā (Sī) 2. Puṇḍarīkasamonatā (Sī) 3. Upapannā (Ka)

746. Pajāpatī tassa Sunimmitassa,
Acintiyā kammavipāka tassā.
Yametaṁ pucchasi "kuhiṁ uppannā[1] sā"ti,
Taṁ te viyākāsiṁ anaññathā ahaṁ.

747. Tenaha'ññepi samādapetha,
Saṁghassa dānāni dadātha vittā.
Dhammañca suṇātha pasannamānasā,
Sudullabho laddho manussalābho.

748. Yaṁ maggaṁ maggādhipatī adesayi[2],
Brahmassaro kañcanasannibhattaco.
Saṁghassa dānāni dadātha vittā,
Mahapphalā yattha bhavanti dakkhiṇā.

749. * Ye puggalā aṭṭha sataṁ pasatthā,
Cattāri etāni yugāni honti.
Te dakkhiṇeyyā Sugatassa sāvakā,
Etesu dinnāni mahapphalāni.

750. + Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.

751. + Yajamānānaṁ manussānaṁ, puññapekkhāna pāṇinaṁ.
Karotaṁ opadhikaṁ puññaṁ, saṁghe dinnaṁ mahapphalaṁ.

752. + Eso hi saṁgho vipulo mahaggato,
Esa'ppameyyo udadhīva sāgaro.
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvakā,
Pabhaṅkarā dhammamudīrayanti[3].

753. + Tesaṁ sudinnaṁ suhutaṁ suyiṭṭhaṁ,
Ye saṁghamuddissa dadanti dānaṁ.
Sā dakkhiṇā saṁghagatā patiṭṭhitā,
Mahapphalā lokavidūna[4] vaṇṇitā.

---

1. Upapannā (Ka)
2. Maggādhipatyadesayi (Sī)
* Khu 1. 5, 313 piṭṭhesupi.
+ Heṭṭhā 50 piṭṭhe.
3. Natthettha pāṭhabhedo.
4. Lokavidūhi (Ka)

754. Etādisaṁ yaññamanussarantā,
Ye vedajātā vicaranti loke.
Vineyya maccheramalaṁ samūlaṁ,
Aninditā saggamupenti ṭhānanti.

Vihāravimānaṁ chaṭṭhaṁ.

Bhāṇavāraṁ dutiyaṁ.

---

7. Caturitthivimānavatthu

755. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

758. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

759. Indīvarānaṁ hatthakaṁ ahamadāsiṁ,
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
Esikānaṁ uṇṇatasmiṁ,
Nagaravare Paṇṇakate ramme.

760. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

762. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

765. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

766. Nīluppalahatthakaṁ ahamadāsiṁ,
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa.
Esikānaṁ uṇṇatasmiṁ,
Nagaravare Paṇṇakate ramme.

767. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

769. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

772. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

773. Odātamūlakaṁ haritapattaṁ,
Udakasmiṁ sare jātaṁ ahamadāsiṁ.
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa,
Esikānaṁ uṇṇatasmiṁ.
Nagaravare Paṇṇakate ramme.

774. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

776. Abhikkantena vaṇṇena -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

779. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

780. Ahaṁ Sumanā sumanassa sumanamakuḷāni,
Dantavaṇṇāni ahamadāsiṁ.
Bhikkhuno piṇḍāya carantassa,
Esikānaṁ uṇṇatasmiṁ.
Nagaravare Paṇṇakate ramme.

781. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Caturitthivimānaṁ sattamaṁ.

---

8. Ambavimānavatthu

783. Dibbaṁ te ambavanaṁ rammaṁ, pāsādettha mahallako.
Nānātūriyasaṅghuṭṭho, accharāgaṇaghosito.

784. Padīpo cettha jalati, niccaṁ sovaṇṇayo mahā.
Dussaphalehi rukkhehi, samantā parivārito.

785. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

787. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

788. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Purimāya jātiyā manussaloke.
Vihāraṁ saṁghassa kāresiṁ,
Ambehi parivāritaṁ.

789. Pariyosite vihāre, kārente niṭṭhite mahe.
Ambehi chādayitvāna[1], katvā dussamaye phale.

790. Padīpaṁ tattha jāletvā, bhojayitvā gaṇuttamaṁ.
Niyyādesiṁ taṁ saṁghassa, pasannā sehi pāṇibhi.

791. Tena me ambavanaṁ rammaṁ, pāsādettha mahallako.
Nānātūriyasaṅghuṭṭho, accharāgaṇaghosito.

792. Padīpo cettha jalati, niccaṁ sovaṇṇayo mahā.
Dussaphalehi rukkhehi, samantā parivārito.

793. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Ambavimānaṁ aṭṭhamaṁ.

---

9. Pītavimānavatthu

795. Pītavatthe pītadhaje, pītālaṅkārabhūsite.
Pītacandanalittaṅge, pīta-uppalamālinī[2].

796. Pītapāsādasayane, pītāsane pītabhājane.
Pītachatte pītarathe, pītasse pītabījane.

---

1. Ambe acchādayitvāna (Sī, Syā), ambehacchādayitvāna (I, Ka)
2. Pītuppalamadhārinī (Syā, Ka), pītuppalamālinī (I)

797. Kiṁ kammamakarī bhadde, pubbe mānusake bhave.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

798. Kosātakī nāma lata'tthi bhante, tittikā anabhicchitā.
Tassā cattāri pupphāni, thūpaṁ abhihariṁ ahaṁ.

799. Satthu sarīramuddissa, vippasannena cetasā.
Nāssa maggaṁ avekkhissaṁ, na taggamanasā[1] satī.

800. Tato maṁ avadhī gāvī, thūpaṁ apattamānasaṁ.
Tañcāhaṁ abhisañceyyaṁ, bhiyyo[2] nūna ito siyā.

801. Tena kammena Devinda, Maghavā devakuñjara.
Pahāya mānusaṁ dehaṁ, tava sahabya[3] māgatāti.

802. Idaṁ sutvā tidasādhipati, Maghavā devakuñjaro.
Tāvatiṁse pasādento, Mātaliṁ etadabravi[4].

803. Passa Mātali accheraṁ, cittaṁ kammaphalaṁ idaṁ.
Appakampi kataṁ deyyaṁ, puññaṁ hoti mahapphalaṁ.

804. Natthi citte pasannamhi, appakā nāma dakkhiṇā.
Tathāgate vā Sambuddhe, atha vā tassa sāvake.

805. Ehi Mātali amhepi, bhiyyo bhiyyo mahemase.
Tathāgatassa dhātuyo, sukho puññāna muccayo.

806. Tiṭṭhante nibbute cāpi, same citte samaṁ phalaṁ.
Cetopaṇidhihetu hi, sattā gacchanti suggatiṁ.

807. Bahūnaṁ[5] vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Yattha kāraṁ karitvāna, saggaṁ gacchanti dāyakāti.

Pītavimānaṁ navamaṁ.

---

1. Tadaggamanasā (Sī), tadaṅgamanasā (Syā) 2. Bhīyo (Sī-Ṭṭha)
3. Sahabyata (Sī, Syā) 4. Etadabrūvīti (Sī) 5. Bahunnaṁ (Sī, Syā)

10. Ucchuvimānavatthu

808. Obhāsayitvā pathaviṁ sadevakaṁ,
Atirocasi candimasūriyā viya.
Siriyā ca vaṇṇena yasena tejasā,
Brahmāva deve tidase Sahindake.

809. Pucchāmi taṁ uppalamāladhāriṇī,
Āveḷinī kañcanasannibhattace.
Alaṅkate uttamavatthadhāriṇī,
Kā tvaṁ subhe devate vandase mamaṁ.

810. Kiṁ tvaṁ pure kammamakāsi attanā,
Manussabhūtā purimāya jātiyā.
Dānaṁ suciṇṇaṁ atha sīlasaññamaṁ,
Kenupapannā sugatiṁ yasassinī.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

811. Idāni bhante imameva gāmaṁ,
Pīṇḍāya amhāka gharaṁ upāgami.
Tato te ucchussa adāsi khaṇḍikaṁ,
Pasannacittā atulāya pītiyā.

812. Sassu ca pacchā anuyuñjate mamaṁ,
Kahaṁ nu ucchuṁ vadhuke avākiri.
Na chaḍḍitaṁ no pana khāditaṁ mayā,
Santassa bhikkhussa sayaṁ adāsahaṁ.

813. Tuyhaṁnvidaṁ issariyaṁ atho mama,
Itissā sassu paribhāsate mamaṁ.
Leḍḍuṁ gahetvā pahāraṁ adāsi me,
Tato cutā kālakatā'mhi devatā.

814. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca kammaṁ anubhomi attanā.
Devehi saddhiṁ paricārayāmahaṁ,
Modāmahaṁ kāmaguṇehi pañcahi.

815. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca kammaṁ anubhomi attanā.
Devindaguttā tidasehi rakkhitā,
Samappitā kāmaguṇehi pañcahi.

816. Etādisaṁ puññaphalaṁ anappakaṁ,
Mahāvipākā mama ucchudakkhiṇā.
Devehi saddhiṁ paricārayāmahaṁ,
Modāmahaṁ kāmaguṇehi pañcahi.

817. Etādisaṁ puññaphalaṁ anappakaṁ,
Mahājutikā mama ucchudakkhiṇā.
Devindaguttā tidasehi rakkhitā,
Sahassanettoriva Nandane vane.

818. Tuvañca bhante anukampakaṁ viduṁ,
Upecca vandiṁ kusalañca pucchisaṁ.
Tato te ucchussa adāsiṁ khaṇḍikaṁ,
Pasannacittā atulāya pītiyāti.

Ucchuvimānaṁ dasamaṁ.

---

11. Vandanavimānavatthu

819. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

820. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

822. Sā devatā attamanā -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

823. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Disvāna samaṇe sīlavante.
Pādāni vanditvā manaṁ pasādayiṁ,
Vittā cahaṁ añjalikaṁ akāsiṁ.

824. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Vandanavimānaṁ ekādasamaṁ.

---

12. Rajjumālāvimānavatthu

826. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Hatthapāde ca viggayha, naccasi suppavādite.

827. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā saddā niccharanti, savanīyā manoramā.

828. Tassā te naccamānāya, aṅgamaṅgehi sabbaso.
Dibbā gandhā pavāyanti, sucigandhā manoramā.

829. Vivattamānā kāyena, yā veṇīsu piḷandhanā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

830. Vaṭaṁsakā vātadhutā, vātena sampakampitā.
Tesaṁ suyyati nigghoso, tūriye pañcaṅgike yathā.

831. Yāpi te sirasmiṁmālā, sucigandhā manoramā.
Vāti gandho disā sabbā, rukkho mañjūsako yathā.

832. Ghāyase taṁ sucigandhaṁ, rūpaṁ passasi amānusaṁ.
Devate pucchitācikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

833. Dāsī ahaṁ pure āsiṁ, Gayāyaṁ brahmaṇassa'haṁ.
Appapuññā alakkhikā, "Rajjumālā"ti maṁ viduṁ[1].

834. Akkosānaṁ vadhānañca, tajjanāya ca uggatā[2].
Kuṭaṁ gahetvā nikkhamma, agañchiṁ[3] udahāriyā[4].

---

1. Vidū (Syā, I, Ka)
2. Ukkatā (Sī, Syā)
3. Āgacchiṁ (Syā, Ka), agacchiṁ (I), gacchiṁ (Sī)
4. Udakahāriyā (Sī)

835. Vipathe kuṭaṁ nikkhipitvā, vanasaṇḍaṁ upāgamiṁ.
“Idhevāhaṁ marissāmi, ko attho[1] jīvitena me.”

836. Daḷhaṁ pāsaṁ karitvāna, āsumbhitvāna pādape.
Tato disā vilokesiṁ, “ko nu kho vanamassito.”

837. Tatthaddasāsiṁ Sambuddhaṁ, sabbalokahitaṁ Muniṁ.
Nisinnaṁ rukkhamūlasmiṁ, jhāyantaṁ akutobhayaṁ.

838. Tassā me ahu saṁvego, abbhuto lomahaṁsano.
“Ko nu kho vanamassito, manusso udāhu devatā.”

839. Pāsādikaṁ pasādanīyaṁ, vanā nibbanamāgataṁ.
Disvā mano me pasīdi, “nāyaṁ yādisakīdiso.

840. Guttindriyo jhānarato, abahiggatamānaso.
Hito sabbassa lokassa, Buddho ayaṁ[2] bhavissati.

841. Bhayabheravo durāsado, sīhova guhamassito.
Dullabhā’yaṁ dassanāya, pupphaṁ odumbaraṁ yathā.”

842. So maṁ mudūhi vācāhi, ālapitvā Tathāgato.
Rajjumāleti maṁvoca, saraṇaṁ gaccha Tathāgataṁ.

843. Tāhaṁ giraṁ suṇitvāna, nelaṁ atthavatiṁ suciṁ.
Saṇhaṁ muduñca vagguñca, sabbasokāpanūdanaṁ.

844. Kallacittañca maṁ ñatvā, pasannaṁ suddhamānasaṁ.
Hito sabbassa lokassa, anusāsi Tathāgato.

845. “Idaṁ dukkhan”ti maṁvoca, ayaṁ dukkhassa sambhavo.
Dukkha[3] nirodho maggo ca[4], añjaso amatogadho.

---

1. Kvatthosi (Ka), kīvatthopi (Syā)
2. Soyaṁ (Sī)
3. Ayaṁ (Sī, Syā, I)
4. Dukkhanirodho ca (Syā)

846. Anukampakassa kusalassa, ovādamhi ahaṁ ṭhitā.
Ajjhagā amataṁ santiṁ, nibbānaṁ padamaccutaṁ.

847. Sāhaṁ avaṭṭhitāpemā, dassane avikampinī.
Mūlajātāya saddhāya, dhītā Buddhassa orasā.

848. Sāhaṁ ramāmi kīḷāmi, modāmi akutobhayā.
Dibbamālaṁ dhārayāmi, pivāmi madhumaddavaṁ.

849. Saṭṭhitūriyasahassāni, paṭibodhaṁ karonti me.
Āḷambo gaggaro bhīmo, sādhuvādī ca saṁsayo.

850. Pokkharo ca Suphasso ca, vīṇāmokkhā ca nāriyo.
Nandā ceva Sunandā ca, Soṇadinnā Sucimhitā.

851. Alambusā Missakesī ca, Puṇḍarīkā'tidāruṇī[1].
Eṇīphassā Suphassā[2] ca, Subhaddā[3] Muduvādinī.

852. Etā caññā ca seyyāse, accharānaṁ pabodhikā.
Tā maṁ kālenupāgantvā, abhibhāsanti devatā.

853. Handa naccāma gāyāma, handa taṁ ramayāmase.
Nayidaṁ akatapuññānaṁ, katapuññānamevidaṁ.

854. Asokaṁ Nandanaṁ rammaṁ, tidasānaṁ mahāvanaṁ.
Sukhaṁ akatapuññānaṁ, idha natthi parattha ca.

855. Sukhañca katapuññānaṁ, idha ceva parattha ca.
Tesaṁ sahabyakāmānaṁ, kattabbaṁ kusalaṁ bahuṁ.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅgino.

856. Bahūnaṁ vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Dakkhiṇeyyā manussānaṁ, puññakhettāna'mākarā.
Yattha kāraṁ karitvāna, sagge modanti dāyakāti.

Rajjumālāvimānaṁ dvādasamaṁ.

---

1. ...ticāruṇī (Sī) 2. Supassā (Syā, I, Ka) 3. Saṁbhaddā (Ka)

Tassuddānaṁ

Mañjiṭṭhā Pabhassarā Nāgā, Alomākañjikadāyikā.
Vihāracaturitthambā, Pītā Ucchuvandanarajjumālā ca.
Vaggo tena pavuccatīti.

Mañjiṭṭhakavaggo catuttho.

Itthivimānaṁ samattaṁ.

2. Purisavimāna

5. Mahārathavagga

1. Maṇḍūkadevaputtavimānavatthu

857. Ko me vandati pādāni, iddhiyā yasasā jalaṁ.
Abhikkantena vaṇṇena, sabbā obhāsayaṁ disāti.

858. Maṇḍūkohaṁ pure āsiṁ, udake vārigocaro.
Tava dhammaṁ suṇantassa, avadhī vacchapālako.

859. Muhuttaṁ cittapasādassa, iddhiṁ passa yasañca me.
Ānubhāvañca me passa, vaṇṇaṁ passa jutiñca me.

860. Ye ca te dīghamaddhānaṁ, dhammaṁ assosuṁ Gotama.
Pattā te acalaṭṭhānaṁ, yattha gantvā na socareti.

Maṇḍūkadevaputtavimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Revatīvimānavatthu

861. * Cirappavāsiṁ purisaṁ, dūrato sotthimāgataṁ.
Ñātimittā suhajjā ca, abhinandanti āgataṁ.

862. * Tatheva katapuññampi, asmā lokā paraṁ gataṁ.
Puññāni paṭigaṇhanti, piyaṁ ñātīva āgataṁ.

863. + Uṭṭhehi Revate supāpadhamme,
Apārutadvāre[1] adānasīle.
Nessāma taṁ yattha thunanti duggatā,
Samappitā nerayikā dukhenāti.

---

* Khu 1. 45 piṭṭhe Dhammapade. + Upari 206 piṭṭhepi.

1. Apārutaṁ dvāraṁ (Sī, Syā), apārutadvāraṁ (I, Ka)

864. Icceva[1] vatvāna Yamassa dūtā,
Te dve yakkhā lohitakkhā brahantā.
Paccekabāhāsu gahetvā Revataṁ,
Pakkāmayuṁ devagaṇassa santike.

865. Ādiccavaṇṇaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Byamhaṁ subhaṁ kañcanajālachannaṁ.
Kasseta'mākiṇṇajanaṁ vimānaṁ,
Suriyassa raṁsīriva jotamānaṁ.

866. Nārīgaṇā candanasāralittā[2],
Ubhato vimānaṁ upasobhayanti.
Taṁ dissati suriyasamānavaṇṇaṁ,
Ko modati saggapatto vimāneti.

867. Bārāṇasiyaṁ Nandiyo nāmāsi,
Upāsako amaccharī dānapati vadaññū.
Tassetamākiṇṇajanaṁ vimānaṁ,
Suriyassa raṁsīriva jotamānaṁ.

868. Nārīgaṇā candanasāralittā,
Ubhato vimānaṁ upasobhayanti.
Taṁ dissati suriyasamānavaṇṇaṁ,
So modati saggapatto vimāneti.

869. Nandiyassāhaṁ bhariyā,
Agārinī sabbakulassa issarā.
Bhattu vimāne ramissāmi dāna'haṁ,
Na patthaye nirayaṁ dassanāyāti.

870. Eso te nirayo supāpadhamme,
Puññaṁ tayā akataṁ jīvaloke.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṁ labhati sahabyatanti.

---

1. Iccevaṁ (Syā, Ka)
2. Candanasārānulittā (Syā)

871. Kiṁ nu gūthañca muttañca, asucī paṭidissati.
Duggandhaṁ kimidaṁ mīḷhaṁ, kimetaṁ upavāyatīti.

872. Esa Saṁsavako nāma, gambhīro sataporiso.
Yattha vassasahassāni, tuvaṁ paccasi Revateti.

873. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kena Saṁsavako laddho, gambhīro sataporisoti.

874. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe vāpi vanibbake[1].
Musāvādena vañcesi, taṁ pāpaṁ pakataṁ tayā.

875. Tena Saṁsavako laddho, gambhīro sataporiso.
Tattha vassasahassāni, tuvaṁ paccasi Revate.

876. Hatthepi chindanti athopi pāde,
Kaṇṇepi chindanti athopi nāsaṁ.
Athopi kākoḷagaṇā samecca,
Saṅgamma khādanti viphandamānanti.

877. Sādhu kho maṁ paṭinetha, kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saṁyamena damena ca.
Yaṁ katvā sukhitā honti, na ca pacchānutappareti.

878. Pure tuvaṁ pamajjitvā, idāni paridevasi.
Sayaṁ katānaṁ kammānaṁ, vipākaṁ anubhossasīti.

879. Ko devalokato manussalokaṁ,
Gantvāna puṭṭho me evaṁ vadeyya.
Nikkhittadaṇḍesu dadātha dānaṁ,
Acchādanaṁ seyya[2] mathannapānaṁ.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṁ labhati sahabyataṁ.

880. Sāhaṁ nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Vadaññū sīlasampannā, kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saṁyamena damena ca.

---

1. Vaṇibbake (Syā, Ka) 2. Sayana (Sī)

881. Ārāmāni ca ropissaṁ, dugge saṅkamanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.

882. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

883. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Na ca dāne pamajjissaṁ, sāmaṁ diṭṭhamidaṁ mayāti.

884. Iccevaṁ vippalapantiṁ, phandamānaṁ tato tato.
Khipiṁsu niraye ghore, uddhaṁpādaṁ avaṁsiraṁ.

885. Ahaṁ pure maccharinī ahosiṁ,
Paribhāsikā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Vitathena ca sāmikaṁ vañcayitvā,
Paccāmahaṁ niraye ghorarūpeti.

Revatīvimānaṁ dutiyaṁ.

3. Chattamāṇavakavimānavatthu

886. Yo vadataṁ pavaro manujesu,
Sakyamunī Bhagavā katakicco.
Pāragato balaviriyasamaṅgī[1],
Taṁ Sugataṁ saraṇatthamupehi.

887. Rāgavirāgamanejamasokaṁ,
Dhammamasaṅkhatamappaṭikūlaṁ.
Madhuramimaṁ paguṇaṁ suvibhattaṁ,
Dhammamimaṁ saraṇatthamupehi.

888. Yattha ca dinna mahapphalamāhu,
Catūsu sucīsu purisayugesu.
Aṭṭha ca puggaladhammadasā te,
Saṁghamimaṁ saraṇatthamupehi.

---

1. Balavīrasamaṅgī (Ka)

889. Na tathā tapati nabhe sūriyo,
Cando ca na bhāsati na phusso.
Yathā atulamidaṁ mahappabhāsaṁ,
Ko nu tvaṁ tidivā mahiṁ upāgā.

890. Chindati raṁsī pabhaṅkarassa,
Sādhikavīsatiyojanāni ābhā.
Rattimapi yathā divaṁ karoti,
Parisuddhaṁ vimalaṁ subhaṁ vimānaṁ.

891. Bahupadumavicitrapuṇḍarīkaṁ,
Vokiṇṇaṁ kusumehi nekacittaṁ.
Arajavirajahemajālachannaṁ,
Ākāse tapati yathāpi sūriyo.

892. Rattambarapītavāsasāhi,
Agarupiyaṅgucandanussadāhi.
Kañcanatanusannibhattacāhi,
Paripūraṁ gaganaṁva tārakāhi.

893. Naranāriyo[1] bahuketthanekavaṇṇā,
Kusumavibhūsitābharaṇettha sumanā.
Anilapamuñcitā pavanti[2] surabhiṁ,
Tapaniyavitatā suvaṇṇachannā[3].

894. Kissa saṁyamassa[4] ayaṁ vipāko,
Kenāsi kammaphalenidhūpapanno.
Yathā ca te adhigatamidaṁ vimānaṁ,
Tadanupadaṁ avacāsi iṅgha puṭṭhoti.

895. Sayamidha[5] pathe samecca māṇavena,
Satthā'nusāsi anukampamāno.
Tava ratanavarassa dhammaṁ sutvā,
Karissāmīti ca bravittha Chatto.

---

1. Naranārī (Ka), nāriyo (?)
2. Pavāyanti (Ka)
3. Suvaṇṇacchādanā (Sī)
4. Samadamassa (Sī)
5. Yamidha (Sī, Syā, I)

896. Jinavarapavaraṁ[1] upehi[2] saraṇaṁ,
Dhammañcāpi tatheva bhikkhusaṁghaṁ.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ[3] bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

897. Mā ca pāṇavadhaṁ vividhaṁ carassu asuciṁ,
Na hi pāṇesu asaññataṁ avaṇṇayiṁsu sappaññā.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

898. Mā ca parajanassa rakkhitampi,
Ādātabba'mamaññitho[4] adinnaṁ.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

899. Mā ca parajanassa rakkhitāyo,
Parabhariyā agamā anariyametaṁ.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

900. Mā ca vitathaṁ aññathā abhāṇi,
Na hi musāvādaṁ avaṇṇayiṁsu sappaññā.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

901. Yena ca purisassa apeti saññā,
Taṁ majjaṁ parivajjayassu sabbaṁ.
Noti paṭhamaṁ avoca'haṁ bhante,
Pacchā te vacanaṁ tathevakāsiṁ.

902. Svāhaṁ idha pañca sikkhā karitvā,
Paṭipajjitvā Tathāgatassa dhamme.
Dvepatha'magamāsiṁ coramajjhe,
Te maṁ tattha vadhiṁsu bhogahetu.

---

1. Jinapavaraṁ (Syā, Ka)
2. Upemi (bahūsu)
3. Avocāhaṁ (Sī, Syā, Ka)
4. Mamaññittha (Sī, I)

903. Ettakamidaṁ anussarāmi kusalaṁ,
Tato paraṁ na me vijjati aññaṁ.
Tena sucaritena kammunāhaṁ[1],
Uppanno[2] tidivesu kāmakāmī.

904. Passa khaṇamuhuttasaññamassa,
Anudhammappaṭipattiyā vipākaṁ.
Jalamiva yasasā samekkhamānā,
Bahukā maṁ pihayanti hīnakammā.

905. Passa katipayāya desanāya,
Sugatiñcamhi gato sukhañca patto.
Ye ca te satataṁ suṇanti dhammaṁ,
Maññe te amataṁ phusanti khemaṁ.

906. Appampi kataṁ mahāvipākaṁ,
Vipulaṁ hoti[3] Tathāgatassa dhamme.
Passa katapuññatāya Chatto,
Obhāseti pathaviṁ yathāpi sūriyo.

907. Kimidaṁ kusalaṁ kimācarema,
Icceke hi samecca mantayanti.
Te mayaṁ punareva[4] laddha mānusattaṁ,
Paṭipannā viharemu sīlavanto.

908. Bahukāro anukampako ca Satthā,
Iti me sati agamā divā divassa.
Svāhaṁ upagatomhi saccanāmaṁ,
Anukampassu punapi suṇemu[5] dhammaṁ.

---

1. Kammanāhaṁ (Sī) 2. Upapanno (bahūsu) 3. Vipulaphalaṁ (Ka)
4. Punapi (?) 5. Suṇoma (Sī), suṇomi (Syā)

909. Ye cidha[1] pajahanti kāmarāgaṁ,
Bhavarāgānusayañca pahāya mohaṁ.
Na ca te punamupenti gabbhaseyyaṁ,
Parinibbānagatā hi sītibhūtāti.

Chattamāṇavakavimānaṁ tatiyaṁ.

---

4. Kakkaṭakarasadāyakavimānavatthu

910. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā[2] subhā.

911. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ[3].
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

912. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

913. Pucchāmi taṁ deva mahānubhāva,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

914. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

915. Satisamuppādakaro, dvāre kakkaṭako ṭhito.
Niṭṭhito jātarūpassa, sobhati dasapādako.

---

1. Yedha (Sī, Syā, I), ye idha (Ka)
2. Ruciratthatā (Syā, Ka) 646 gāthāyaṁ "rucakupakiṇṇaṁ"ti padassa saṁvaṇṇanā passitabbā.
3. Vaggu (Sī, Ka), vaggū (Syā)

916. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

917. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūto yamakāsi puññaṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Kakkaṭakarasadāyakavimānaṁ catutthaṁ.

(Anantaraṁ pañcavimānaṁ yathā kakkaṭakarasadāyakavimānaṁ,
tathā vitthāretabbaṁ.)

---

5. Dvārapālavimānavatthu

918. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

919. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

920. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

922. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

923. Dibbaṁ mamaṁ vassasahassamāyu,
Vācābhigītaṁ manasā pavattitaṁ.
Ettāvatā ṭhassati puññakammo,
Dibbehi kāmehi samaṅgibhūto.

924. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dvārapālavimānaṁ pañcamaṁ.

---

6. Paṭhamakaraṇīyavimānavatthu

926. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

927. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

928. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

930. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

931. Karaṇīyāni puññāni, paṇḍitena vijānatā.
Sammaggatesu Buddhesu, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

932. Atthāya vata me Buddho, araññā gāmamāgato.
Tattha cittaṁ pasādetvā, Tāvatiṁsūpago ahaṁ[1].

933. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamakaraṇīyavimānaṁ chaṭṭhaṁ.

---

1. Ahuṁ (Sī)

7. Dutiyakaraṇīyavimānavatthu

935. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

936. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ,
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

937. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

939. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ,

940. Karaṇīyāni puññāni, paṇḍitena vijānatā.
Sammaggatesu bhikkhūsu, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.

941. Atthāya vata me bhikkhu, araññā gāmamāgato.
Tattha cittaṁ pasādetvā, Tāvatiṁsūpago ahaṁ.

942. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyakaraṇīyavimānaṁ sattamaṁ.

---

8. Paṭhamasūcivimānavatthu

944. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

945. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca pīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

946. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

948. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

949. Yaṁ dadāti na taṁ hoti,
Yañceva dajjā tañceva seyyo.
Sūci dinnā sūcimeva seyyo.

950. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamasūcivimānaṁ aṭṭhamaṁ.

9. Dutiyasūcivimānavatthu

952. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

953. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

954. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

956. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

957. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Purimajātiyā manussaloke.

958. Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.
Tassa adāsahaṁ sūciṁ, pasanno sehi pāṇibhi.

959. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyasūcivimānaṁ navamaṁ.

---

10. Paṭhamanāgavimānavatthu

961. Susukkakhandhaṁ abhiruyha nāgaṁ,
Akācinaṁ dantiṁ baliṁ mahājavaṁ.
Abhiruyha gajavaraṁ[1] sukappitaṁ,
Idhāgamā vehāyasaṁ antalikkhe.

962. Nāgassa dantesu duvesu nimmitā,
Acchodakā paduminiyo suphullā.
Padumesu ca tūriyagaṇā pavajjare,
Imā ca naccanti manoharāyo.

963. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

964. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

965. Aṭṭheva muttapupphāni, Kassapassa Mahesino[2].
Thūpasmiṁ abhiropesiṁ, pasanno sehi pāṇibhi.

966. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamanāgavimānaṁ dasamaṁ.

---

1. Gajaṁ varaṁ (Syā)
2. Bhagavato (Syā, Ka)

11. Dutiyanāgavimānavatthu

968. Mahantaṁ nāgaṁ abhiruyha, sabbasetaṁ gajuttamaṁ.
Vanā vanaṁ anupariyāsi, nārīgaṇapurakkhato.
Obhāsento disā sabbā, osadhī viya tārakā.

969. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

971. So devaputto attamano, Vaṅgīseneva pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

972. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Upāsako cakkhumato ahosiṁ.
Pāṇātipātā virato ahosiṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayissaṁ.

973. Amajjapo no ca musā abhāṇiṁ[1],
Sakena dārena ca tuṭṭho ahosiṁ.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

974. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyanāgavimānaṁ ekādasamaṁ.

---

12. Tatiyanāgavimānavatthu

976. Ko nu dibbena yānena, sabbasetena hatthinā.
Tūriyatāḷitanigghoso, antalikkhe mahīyati.

977. Devatā nusi gandhabbo, adu[2] Sakko Purindado.
Ajānantā taṁ pucchāma, kathaṁ jānemu taṁ mayanti.

---

1. Abhāsiṁ (Sī, Ka)
2. Ādu (Sī, Syā)

978. Nāmhi devo na gandhabbo, nāpi[1] Sakko Purindado.
Sudhammā nāma ye devā, tesaṁ aññataro ahanti.

979. Pucchāma devaṁ sudhammaṁ[2], puthuṁ katvāna añjaliṁ.
Kiṁ katvā mānuse kammaṁ, sudhammaṁ upapajjatīti.

980. Ucchāgāraṁ tiṇāgāraṁ, vatthāgārañca yo dade.
Tiṇṇaṁ aññataraṁ datvā, sudhammaṁ upapajjatīti.

Tatiyanāgavimānaṁ dvādasamaṁ.

---

13. Cūḷarathavimānavatthu

981. Daḷhadhammā nisārassa, dhanuṁ olubbha tiṭṭhasi.
Khattiyo nusi rājañño, adu luddo vanecaroti[3].

982. Assakādhipatissāhaṁ, bhante putto vanecaro.
Nāmaṁ me bhikkhu te brūmi, Sujāto iti maṁ vidū[4].

983. Mige gavesamānohaṁ, ogāhanto brahāvanaṁ.
Migaṁ tañceva[5] nāddakkhiṁ, tañca disvā ṭhito ahanti.

984. Svāgataṁ te mahāpuñña, atho te adurāgataṁ.
Etto udakamādāya, pāde pakkhālayassu te.

985. Idampi pānīyaṁ sītaṁ, ābhataṁ girigabbharā.
Rājaputta tato pitvā[6], santhatasmiṁ upāvisāti.

986. Kalyāṇī vata te vācā, savanīyā Mahāmuni.
Nelā atthavatī[7] vaggu, mantvā[8] atthañca bhāsasi[9].

987. Kā te rati vane viharato,
Isinisabha vadehi puṭṭho.
Tava vacanapathaṁ nisāmayitvā,
Atthadhammapadaṁ samācaremaseti.

---

1. Nāmhi (Ka)
2. Deva sudhamma (Syā), deva sudhammaṁ (Ka)
3. Vanācaroti (Syā, Ka)
4. Viduṁ (Sī)
5. Migaṁ gantveva (Syā), migavadhañca (Ka)
6. Pītvā (Sī, Syā)
7. Catthavatī (Sī)
8. Mantā (Syā, I, Ka)
9. Bhāsase (Sī)

988. Ahiṁsā sabbapāṇīnaṁ, kumāramhāka ruccati.
Theyyā ca aticārā ca, majjapānā ca ārati.

989. Ārati samacariyā ca, bāhusaccaṁ kataññutā.
Diṭṭheva dhamme pāsaṁsā, dhammā ete pasaṁsiyāti.

990. Santike maraṇaṁ tuyhaṁ, oraṁ māsehi pañcahi.
Rājaputta vijānāhi, attānaṁ parimocayāti.

991. Katamaṁ svāhaṁ janapadaṁ gantvā, kiṁ kammaṁ kiñca porisaṁ.
Kāya vā pana vijjāya, bhaveyyaṁ ajarāmaroti.

992. Na vijjate so padeso, kammaṁ vijjā ca porisaṁ.
Yattha gantvā bhave macco, rājaputtā'jarāmaro.

993. Mahaddhanā mahābhogā, raṭṭhavantopi khattiyā.
Pahūtadhanadhaññāse, tepi no[1] ajarāmarā.

994. Yadi te sutā Andhakaveṇḍuputtā[2],
Sūrā vīrā vikkantappahārino.
Tepi āyukkhayaṁ pattā, viddhastā sassatīsamā.

995. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Ete caññe ca jātiyā, tepi no ajarāmarā.

996. Ye mantaṁ parivattenti, chaḷaṅgaṁ brahmacintitaṁ.
Ete caññe ca vijjāya, tepi no ajarāmarā.

997. Isayo cāpi ye santā, saññatattā tapassino.
Sarīraṁ tepi kālena, vijahanti tapassino.

998. Bhāvitattāpi arahanto, katakiccā anāsavā.
Nikkhipanti imaṁ dehaṁ, puññapāpaparikkhayāti.

999. Subhāsitā atthavatī, gāthāyo te Mahāmuni.
Nijjhattomhi subhaṭṭhena, tvañca me saraṇaṁ bhavāti.

---

1. Tepi na (bahūsu) 2. Andhakaveṇhuputtā (Sī), aṇḍakaveṇḍaputtā (Syā, Ka)

1000. Mā maṁ tvaṁ saraṇaṁ gaccha, tameva saraṇaṁ vaja[1].
Sakyaputtaṁ mahāvīraṁ, yamahaṁ saraṇaṁ gatoti.

1001. Katarasmiṁ so janapade, Satthā tumhāka mārisa.
Ahampi daṭṭhuṁ gacchissaṁ, Jinaṁ appaṭipuggalanti.

1002. Puratthimasmiṁ janapade, Okkākakulasambhavo.
Tatthāsi purisājañño, so ca kho parinibbutoti.

1003. Sace hi Buddho tiṭṭheyya, Satthā tumhāka mārisa.
Yojanāni sahassāni, gaccheyyaṁ[2] payirupāsituṁ.

1004. Yato ca kho[3] parinibbuto, Satthā tumhāka mārisa.
Nibbutampi[4] mahāvīraṁ, gacchāmi saraṇaṁ ahaṁ.

1005. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammañcāpi anuttaraṁ.
Saṁghañca naradevassa, gacchāmi saraṇaṁ ahaṁ.

1006. Pāṇātipātā viramāmi khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.

1007. Sahassaraṁsīva yathā mahappabho,
Disaṁ yathā bhāti nabhe anukkamaṁ.
Tathāpakāro[5] tavāyaṁ[6] mahāratho,
Samantato yojanasattamāyato.

1008. Suvaṇṇapaṭṭehi samantamotthaṭo,
Ura'ssa muttāhi maṇīhi cittito.
Lekhā suvaṇṇassa ca rūpiyassa ca,
Sobhenti veḷuriyamayā Sunimmitā.

---

1. Bhaja (Ka) 2. Gacche (Syā, I, Ka) 3. Yato kho (I, Ka)
4. Parinibbutaṁ (Syā, Ka) 5. Tathappakāro (Sī, Syā) 6. Tavayaṁ (Sī, I)

1009. Sīsañcidaṁ veḷuriyassa nimmitaṁ,
Yugañcidaṁ lohitakāya cittitaṁ.
Yuttā suvaṇṇassa ca rūpiyassa ca,
Sobhanti assā ca ime manojavā.

1010. So tiṭṭhasi hemarathe adhiṭṭhito,
Devānamindova sahassavāhano.
Pucchāmi tāhaṁ yasavanta kovidaṁ[1],
Kathaṁ tayā laddho ayaṁ uḷāroti.

1011. Sujāto nāmahaṁ bhante, rājaputto pure ahuṁ.
Tvañca maṁ anukampāya, saññamasmiṁ nivesayi.

1012. Khīṇāyukañca maṁ ñatvā, sarīraṁ pādāsi Satthuno.
Imaṁ Sujāta pūjehi, taṁ te atthāya hehiti.

1013. Tāhaṁ gandhehi mālehi, pūjayitvā samuyyuto.
Pahāya mānusaṁ dehaṁ, upapannomhi Nandanaṁ.

1014. Nandane ca vane[2] ramme, nānādijagaṇāyute.
Ramāmi niccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Cūḷarathavimānaṁ terasamaṁ.

---

14. Mahārathavimānavatthu

1015. Sahassayuttaṁ hayavāhanaṁ subhaṁ,
Āruyhimaṁ sandanaṁ nekacittaṁ.
Uyyānabhūmiṁ abhito anukkamaṁ,
Purindado bhūtapatīva Vāsavo.

1016. Sovaṇṇamayā te rathakubbarā ubho,
Phalehi[3] aṁsehi atīva saṅgatā.
Sujātagumbā naravīraniṭṭhitā,
Virocatī pannaraseva cando.

---

1. Kovida (Ka) 2. Nandanopavane (Sī), Nandane pavane (Syā, Ka) 3. Thalehi (Sī)

1017. Suvaṇṇajālāvatato ratho ayaṁ,
Bahūhi nānāratanehi cittito.
Sunandighoso ca subhassaro ca,
Virocatī cāmarahatthabāhubhi.

1018. Imā ca nātyo manasābhinimmitā,
Rathassa pādantaramajjhabhūsitā.
Imā ca nātyo satarājicittitā,
Sateratā vijjurivappabhāsare.

1019. Anekacittāvatato ratho ayaṁ,
Puthū ca nemī ca sahassaraṁsiko.
Tesaṁ saro suyyati[1] vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṁ tūriyamivappavāditaṁ.

1020. Sirasmiṁ cittaṁ maṇicandakappitaṁ,
Sadā visuddhiṁ ruciraṁ pabhassaraṁ.
Suvaṇṇarājīhi atīva saṅgataṁ,
Veḷuriyarājīva atīva sobhati.

1021. Ime ca vāḷī maṇicandakappitā,
Ārohakambū sujavā brahūpamā.
Brahā mahantā balino mahājavā,
Mano tavaññāya tatheva siṁsare[2].

1022. Ime ca sabbe sahitā catukkamā,
Mano tavaññāya tatheva siṁsare.
Samaṁ vahantī mudukā anuddhatā,
Āmodamānā turagāna[3] muttamā.

1023. Dhunanti vagganti patanti[4] cambare,
Abbhuddhunantā sukate piḷandhane.
Tesaṁ saro suyyati vaggurūpo,
Pañcaṅgikaṁ tūriyamivappavāditaṁ.

1. Sūyati (Sī)
2. Sabbare (Ka), sappare (?)
3. Turaṅgāna (Ka)
4. Pavattanti (I, Ka)

1024. Rathassa ghoso apiḷandhanāna ca,
Khurassa nādo[1] abhihiṁsanāya ca.
Ghoso suvaggū samitassa suyyati,
Gandhabbatūriyāni vicitrasaṁvane.

1025. Rathe ṭhitā tā migamandalocanā,
Āḷārapamhā hasitā piyaṁvadā.
Veḷuriyajālāvatatā tanucchavā,
Sade'va gandhabbasūraggapūjitā.

1026. Tā rattarattambarapītavāsasā,
Visālanettā abhirattalocanā.
Kule sujātā sutanū sucimhitā,
Rathe ṭhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

1027. Tā kambukeyūradharā suvāsasā,
Sumajjhimā ūruthanūpapannā.
Vaṭṭaṅguliyo sumukhā sudassanā,
Rathe ṭhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

1028. Aññā suveṇī susu missakesiyo,
Samaṁ vibhattāhi pabhassarāhi ca.
Anubbatā tā tava mānase ratā,
Rathe ṭhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

1029. Āveḷiniyo padumuppalacchadā,
Alaṅkatā candanasāravāsitā[2].
Anubbatā tā tava mānase ratā,
Rathe ṭhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

1030. Tā māliniyo padumuppalacchadā,
Alaṅkatā candanasāravāsitā.
Anubbatā tā tava mānase ratā,
Rathe ṭhitā pañjalikā upaṭṭhitā.

---

1. Nādī (Syā), nādi (I, Ka)
2. Vositā (Syā), bhūsitā (Ka)

1031. Kaṇṭhesu te yāni piḷandhanāni,
Hatthesu pādesu tatheva sīse.
Obhāsayantī dasa sabbaso disā,
Abbhuddayaṁ sāradikova bhāṇumā.

1032. Vātassa vegena ca sampakampitā,
Bhujesu mālā apiḷandhanāni ca.
Muñcanti ghosaṁ ruciraṁ suciṁ subhaṁ,
Sabbehi viññūhi sutabbarūpaṁ.

1033. Uyyānabhūmyā ca duvaddhato ṭhitā,
Rathā ca nāgā tūriyāni ca saro.
Tameva Devinda pamodayanti,
Vīṇā yathā pokkharapattabāhubhi.

1034. Imāsu vīṇāsu bahūsu vaggūsu,
Manuññarūpāsu hadayeritaṁ pītiṁ[1].
Pavajjamānāsu atīva accharā,
Bhamanti kaññā padumesu sikkhitā.

1035. Yadā ca gītāni ca vāditāni ca,
Naccāni cimāni[2] samenti ekato.
Athettha naccanti athettha accharā,
Obhāsayantī ubhato varitthiyo.

1036. So modasi tūriyagaṇappabodhano,
Mahīyamāno vajirāvudhoriva.
Imāsu vīṇāsu bahūsu vaggūsu,
Manuññarūpāsu hadayeritaṁ pītiṁ[1].

1037. Kiṁ tvaṁ pure kammamakāsi attanā,
Manussabhūto purimāya jātiyā.
Uposathaṁ kaṁ vā[3] tuvaṁ upāvasi,
Kaṁ[4] dhammacariyaṁ vatamābhirocayi.

---

1. Hadayeritaṁ pati (Sī), hadayeritampi taṁ (Syā)
2. Cemāni (Sī)
3. Uposathaṁ kiṁva (Syā)
4. Kiṁ (Syā)

1038. Nayīda’mappassa katassa[1] kammuno,
Pubbe suciṇṇassa uposathassa vā.
Iddhānubhāvo vipulo ayaṁ tava,
Yaṁ devasaṁghaṁ abhirocase bhusaṁ.

1039. Dānassa te idaṁ phalaṁ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṁ me akkhāhi pucchitoti.

1040. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalanti.

1041. Jitindriyaṁ Buddhamanomanikkamaṁ,
Naruttamaṁ Kassapamaggapuggalaṁ.
Avāpurantaṁ amatassa dvāraṁ,
Devātidevaṁ satapuññalakkhaṇaṁ.

1042. Tamaddasaṁ kuñjaramoghatiṇṇaṁ,
Suvaṇṇasiṅgīnadabimbasādisaṁ.
Disvāna taṁ khippamahuṁ sucīmano,
Tameva disvāna subhāsitaddhajaṁ.

1043. Tama’nnapānaṁ athavāpi cīvaraṁ,
Suciṁ paṇītaṁ rasasā upetaṁ.
Pupphābhikiṇṇamhi sake nivesane,
Patiṭṭhapesiṁ sa asaṅgamānaso.

1044. Tama’nnapānena ca cīvarena ca,
Khajjena bhojjena ca sāyanena ca.
Santappayitvā dvipadānamuttamaṁ,
So saggaso devapure ramāmahaṁ.

1045. Etenupāyena imaṁ niraggaḷaṁ,
Yaññaṁ yajitvā tividhaṁ visuddhaṁ.
Pahāyahaṁ mānusakaṁ samussayaṁ,
Indūpamo[2] devapure ramāmahaṁ.

---

1. Nayidaṁ appassa katassa (Sī, Syā), sāsedaṁ appakatassa (Ka)
2. Indassamo (Syā, Ka)

1046. Āyuñca vaṇṇañca sukhaṁ balañca,
Paṇītarūpaṁ abhikaṅkhatā Muni.
Annañca pānañca bahuṁ susaṅkhataṁ,
Patiṭṭhapetabbamasaṅgamānase.

1047. * Nayimasmiṁ loke parasmiṁ[1] vā pana,
Buddhena seṭṭho va samo va vijjati.
Āhuneyyānaṁ[2] paramāhutiṁ gato,
Puññatthikānaṁ vipulapphalesinanti.

Mahārathavimānaṁ cuddasamaṁ.

Mahārathavaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Maṇḍūko Revatī Chatto, Kakkaṭo Dvārapālako.
Dve Karaṇīyā dve Sūci, tayo Nāgā ca dve Rathā.
Purisānaṁ paṭhamo vaggo pavuccatīti.

Bhāṇavāraṁ tatiyaṁ.

---

6. Pāyāsivagga

1. Paṭhama-agāriyavimānavatthu

1048. Yathā vanaṁ Cittalataṁ pabhāsati[3],
Uyyānaseṭṭhaṁ tidasānamuttamaṁ.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

1049. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

---

* Abhi 4. 403 piṭṭhepi.
1. Nayimasmiṁ vā loke parasmiṁ (Kathāvatthu 403), nayimasmi loke va parasmi (?)
2. Yamāhuneyyānaṁ (Ka) 3. Pakāsati (Ka)

1050. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1051. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Opānabhūtā gharamāvasimha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adamha.

1052. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhama-agāriyavimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Dutiya-agāriyavimānavatthu

1054. Yathā vanaṁ Cittalataṁ pabhāsati,
Uyyānaseṭṭhaṁ tidasānamuttamaṁ.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

1055. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1056. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1057. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Opānabhūtā gharamāvasimha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adamha.

1058. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiya-agāriyavimānaṁ dutiyaṁ.

3. Phaladāyakavimānavatthu

1060. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato soḷasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1061. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā,
Dibbā ca kaññā tidasacarā uḷārā.
Naccanti gāyanti pamodayanti.

1062. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1063. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1064. Phaladāyī phalaṁ vipulaṁ labhati,
Dada'mujugatesu pasannamānaso.
So hi pamodati[1] saggagato tidive[2],
Anubhoti ca puññaphalaṁ vipulaṁ.

1065. Tavevāhaṁ[3] Mahāmuni, adāsiṁ caturo phale.

1066. Tasmā hi phalaṁ alameva dātuṁ,
Niccaṁ manussena sukhatthikena.
Dibbāni vā patthayatā sukhāni,
Manussasobhaggatamicchatā vā.

1067. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Phaladāyakavimānaṁ tatiyaṁ.

---

1. Modati (Sī, Syā, I) 2. Tattha (Ka) 3. Tathevāhaṁ (Sī, Syā, I)

4. Paṭhama-upassayadāyakavimānavatthu

1069. Cando yathā vigatavalāhake nabhe,
Obhāsayaṁ gacchati antalikkhe.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

1070. Deviddhipattosi mahānubhāvo.
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1071. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1072. Ahañca bhariyā ca manussaloke,
Upassayaṁ arahato adamha.
Annañca pānañca pasannacittā,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adamha.

1073. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhama-upassayadāyakavimānaṁ catutthaṁ.

---

5. Dutiya-upassayadāyakavimānavatthu

1075. Suriyo yathā vigatavalāhake nabhe -pa-.
(Yathā purimavimānaṁ, tathā vitthāretabbaṁ.)

1079. Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiya-upassayadāyakavimānaṁ pañcamaṁ.

6. Bhikkhādāyakavimānavatthu

1081. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni,
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1082. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1083. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ,

1084. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Disvāna bhikkhuṁ tasitaṁ kilantaṁ.
Ekāhaṁ bhikkhaṁ paṭipādayissaṁ,
Samaṅgi bhattena tadā akāsiṁ.

1085. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Bhikkhādāyakavimānaṁ chaṭṭhaṁ.

---

7. Yavapālakavimānavatthu

1087. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1089. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1090. Ahaṁ manussesu manussabhūto, ahosiṁ yavapālako.
Addasaṁ virajaṁ bhikkhuṁ, vippasannamanāvilaṁ.

1091. Tassa adāsahaṁ bhāgaṁ, pasanno sehi pāṇibhi,
Kummāsapiṇḍaṁ datvāna, modāmi Nandane vane.

1092. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Yavapālakavimānaṁ sattamaṁ.

---

8. Paṭhamakuṇḍalīvimānavatthu

1094. Alaṅkato malyadharo suvattho,
Sukuṇḍalī kappitakesamassu.
Āmuttahatthābharaṇo yasassī,
Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.

1095. Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ,
Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
Dibbā ca kaññā tidasacarā uḷārā,
Niccanti gāyanti pamodayanti.

1096. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1097. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1098. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Disvāna samaṇe sīlavante.
Sampannavijjācaraṇe yasassī,
Bahussute taṇhakkhayūpapanne.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1099. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Paṭhamakuṇḍalīvimānaṁ aṭṭhamaṁ.

9. Dutiyakuṇḍalīvimānatthu

1101. Alaṅkato malyadharo suvattho,
Sukuṇḍalī kappitakesamassu.
Āmuttahatthābharaṇo yasassī,
Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.

1102. Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ,
Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
Dibbā ca kaññā tidasacarā uḷārā,
Naccanti gāyanti pamodayanti.

1103. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1104. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1105. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Disvāna samaṇe sādhurūpe[1].
Sampannavijjācaraṇe yasassī,
Bahussute sīlavante pasanne[2].
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1106. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Dutiyakuṇḍalīvimānaṁ navamaṁ.

---

1. Sīlavante (Ka)
2. Sīlavatūpapanne (Ka-Sī, Ka)

10. Uttara (Pāyāsi) vimānavatthu

1108. Yā devarājassa sabhā Sudhammā,
Yatthacchati devasaṁgho samaggo.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

1109. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1110. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1111. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Rañño Pāyāsissa ahosiṁ māṇavo.
Laddhā dhanaṁ saṁvibhāgaṁ akāsiṁ,
Piyā ca me sīlavanto ahesuṁ.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1112. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Pāyāsivimānaṁ[1] dasamaṁ.

Pāyāsivaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṁ

Dve Agārino Phaladāyī, dve Upassayadāyī Bhikkhāya dāyī.
Yavapālako ceva dve, Kuṇḍalino Pāyāsīti[2].
Purisānaṁ dutiyo vaggo pavuccatīti.

---

1. Uttaravimānaṁ (Sī, Syā, Ṭṭha)
2. Pāṭhabhedo natthi.

7. Sunikkhittavagga

1. Cittalatāvimānavatthu

1114. Yathā vanaṁ Cittalataṁ pabhāsati,
Uyyānaseṭṭhaṁ tidasānamuttamaṁ.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

1115. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1116. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1117. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Daliddo atāṇo kapaṇo kammakaro ahosiṁ.
Jiṇṇe ca mātāpitaro abhāriṁ[1],
Piyā ca me sīlavanto ahesuṁ.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1118. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Cittalatāvimānaṁ paṭhamaṁ.

---

2. Nandanavimānavatthu

1120. Yathā vanaṁ Nandanaṁ[2] pabhāsati,
Uyyānaseṭṭhaṁ tidasānamuttamaṁ.
Tathūpamaṁ tuyhamidaṁ vimānaṁ,
Obhāsayaṁ tiṭṭhati antalikkhe.

---

1. Abhariṁ (Sī, Syā) 2. Nandanaṁ Cittalataṁ (Sī, Syā, Ka), Nandavanaṁ (Ka)

1121. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1122. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1123. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Daliddo atāṇo kapaṇo kammakaro ahosiṁ.
Jiṇṇe ca mātāpitaro abhāriṁ,
Piyā ca me sīlavanto ahesuṁ.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1124. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Nandanavimānaṁ dutiyaṁ.

---

3. Maṇithūṇavimānavatthu

1126. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1127. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

1128. Kena te'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1130. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1131. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Vivane pathe saṅkamanaṁ[1] akāsiṁ.
Ārāmarukkhāni ca ropayissaṁ,
Piyā ca me sīlavanto ahesuṁ.
Annañca pānañca pasannacitto,
Sakkacca dānaṁ vipulaṁ adāsiṁ.

1132. Tena me'tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Maṇithūṇavimānaṁ tatiyaṁ.

---

4. Suvaṇṇavimānavatthu

1134. Sovaṇṇamaye pabbatasmiṁ, vimānaṁ sabbatopabhaṁ.
Hemajālapaṭicchannaṁ[2], kiṅkiṇi[3] jālakappitaṁ.

1135. Aṭṭhaṁsā sukatā thambhā, sabbe veḷuriyāmayā.
Ekamekāya aṁsiyā, ratanā satta nimmitā.

1136. Veḷūriyasuvaṇṇassa, phalikā rūpiyassa ca.
Masāragallamuttāhi, lohitaṅgamaṇīhi ca.

1137. Citrā manoramā bhūmi, na tatthuddhaṁsatī rajo.
Gopānasīgaṇā pītā, kūṭaṁ dhārenti nimmitā.

1138. Sopānāni ca cattāri, nimmitā caturo disā.
Nānāratanagabbhehi, ādiccova virocati.

1139. Vediyā catasso tattha, vibhattā bhāgaso mitā.
Daddallamānā ābhanti, samantā caturo disā.

1140. Tasmiṁ vimāne pavare, devaputto mahappabho.
Atirocasi vaṇṇena, udayantova bhāṇumā.

---

1. Caṅkamanaṁ (Sī), caṅkamaṁ (Syā), samakaṁ (Ka-Sī)
2. Hemajālakapacchannaṁ (Sī)
3. Kiṅkaṇika (Syā, Ka), kiṅkiṇika (I)

1141. Dānassa te idaṁ phalaṁ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṁ me akkhāhi pucchito.

1142. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1143. Ahaṁ Andhakavindasmiṁ, Buddhassādiccabandhuno.
Vihāraṁ Satthu kāresiṁ, pasanno sehi pāṇibhi.

1144. Tattha gandhañca mālañca, paccayañca[1] vilepanaṁ.
Vihāraṁ Satthu adāsiṁ, vippasannena cetasā.
Tena mayhaṁ idaṁ laddhaṁ, vasaṁ vattemi Nandane.

1145. Nandane ca vane[2] ramme, nānādijagaṇāyute.
Ramāmi naccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Suvaṇṇavimānaṁ catutthaṁ.

---

5. Ambavimānavatthu

1146. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1147. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ,
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

1148. Kena te tādiso vaṇṇo -pa-.
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1150. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

---

1. Paccaggañca (Sī), paccagghañca (?)
2. Nandane pavane (Sī, Syā)

1151. Gimhānaṁ pacchime māse, patapante[1] divaṅkare.
Paresaṁ bhatako poso, ambārāma'masiñcati.

1152. Atha tenā'gamā bhikkhu, Sāriputtoti vissuto.
Kilantarūpo kāyena, akilantova cetasā.

1153. Tañca disvāna āyantaṁ, avocaṁ ambasiñcako.
Sādhu taṁ[2] bhante nhāpeyyaṁ, yaṁ mamassa sukhāvahaṁ.

1154. Tassa me anukampāya, nikkhipi pattacīvaraṁ.
Nisīdi rukkhamūlasmiṁ, chāyāya ekacīvaro.

1155. Tañca acchena vārinā, pasannamānaso naro.
Nhāpayī rukkhamūlasmiṁ, chāyāya ekacīvaraṁ.

1156. Ambo ca sitto samaṇo ca nhāpito,
Mayā ca puññaṁ pasutaṁ anappakaṁ.
Iti so pītiyā kāyaṁ, sabbaṁ pharati attano.

1157. Tadeva ettakaṁ kammaṁ, akāsiṁ tāya jātiyā.
Pahāya mānusaṁ dehaṁ, upapannomhi Nandanaṁ.

1158. Nandane ca vane ramme, nānādijagaṇāyute.
Ramāmi naccagītehi, accharāhi purakkhatoti.

Ambavimānaṁ pañcamaṁ.

---

6. Gopālavimānavatthu

1159. Disvāna devaṁ paṭipucchi bhikkhu,
Ucce vimānamhi ciraṭṭhitike.
Āmuttahatthābharaṇaṁ yasassiṁ[3],
Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.

---

1. Patāpante (Syā), patāpente (Ka) 2. Sādhukaṁ (Ka)
3. Āmuttahatthābharaṇo yasassī (Syā, I, Ka)

1160. Alaṅkato malyadharo[1] suvattho,
Sukuṇḍalī kappitakesamassu.
Āmuttahatthābharaṇo yasassī,
Dibbe vimānamhi yathāpi candimā.

1161. Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ,
Aṭṭhaṭṭhakā sikkhitā sādhurūpā.
Dibbā ca kaññā tidasacarā uḷārā,
Niccanti gāyanti pamodayanti.

1162. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1163. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1164. Ahaṁ manussesu manussabhūto,
Saṅgamma rakkhissaṁ paresaṁ dhenuyo.
Tato ca āgā samaṇo mamantike,
Gāvo ca māse agamaṁsu khādituṁ.

1165. Dvaya'jja kiccaṁ ubhayañca kāriyaṁ,
Iccevahaṁ[2] bhante tadā vicintayiṁ.
Tato ca saññaṁ paṭiladdha yoniso,
"Dadāmi bhante"ti khipiṁ anantakaṁ.

1166. So māsakhettaṁ turito avāsariṁ,
Purā ayaṁ bhañjati yassidaṁ dhanaṁ.
Tato ca kaṇho urago mahāviso,
Aḍaṁsi pāde turitassa me sato.

---

1. Mālabhārī (Sī), māladharī (Ka)
2. Iccevaṁ (Ka)

1167. Svāhaṁ aṭṭomhi dukkhena pīḷito,
Bhikkhu ca taṁ sāmaṁ muñcitvānantakaṁ[1].
Ahāsi kummāsaṁ mamānukampayā[2],
Tato cuto kālakatomhi devatā.

1168. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca kammaṁ anubhomi attanā.
Tayā hi bhante anukampito bhusaṁ,
Kataññutāya abhivādayāmi taṁ.

1169. Sadevake loke samārake ca,
Añño Muni natthi tayānukampako.
Tayā hi bhante anukampito bhusaṁ,
Kataññutāya abhivādayāmi taṁ.

1170. Imasmiṁ loke parasmiṁ vā pana,
Añño munī natthi tayānukampako.
Tayā hi bhante anukampito bhusaṁ,
Kataññutāya abhivādayāmi tanti.

Gopālavimānaṁ chaṭṭhaṁ.

---

7. Kaṇḍakavimānavatthu

1171. Puṇṇamāse yathā cando, nakkhattaparivārito.
Samantā anupariyāti, tārakādhipatī sasī.

1172. Tathūpamaṁ idaṁ byamhaṁ, dibbaṁ devapuramhi ca.
Atirocati vaṇṇena, udayantova raṁsimā.

1173. Veḷūriyasuvaṇṇassa, phalikā rūpiyassa ca.
Masāragallamuttāhi, lohitaṅgamaṇīhi ca.

1174. Citrā manoramā bhūmi, veḷūriyassa santhatā.
Kūṭāgārā subhā rammā, pāsādo te sumāpito.

---

1. Muñcitva nantakaṁ (Sī), muñcitvā anantakaṁ (Syā)
2. Mamānukampiyā (I, Ka), mamānukampāya (Syā)

1175. Rammā ca te pokkharaṇī, puthulomanisevitā.
Acchodakā vippasannā, soṇṇavālukasanthatā.

1176. Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā[1].
Surabhiṁ sampavāyanti, manuññā māluteritā.

1177. Tassā te ubhato passe, vanagumbā sumāpitā.
Upetā puppharukkhehi, phalarukkhehi cūbhayaṁ.

1178. Sovaṇṇapāde pallaṅke, muduke gonakatthate[2].
Nisinnaṁ devarājaṁva, upatiṭṭhanti accharā.

1179. Sabbābharaṇasañchannā, nānāmālāvibhūsitā.
Ramenti taṁ mahiddhikaṁ, Vasavattīva modasi.

1180. Bherisaṅkhamudiṅgāhi, vīṇāhi paṇavehi ca.
Ramasi ratisampanno, naccagīte suvādite.

1181. Dibbā te vividhā rūpā, dibbā saddā atho rasā.
Gandhā ca te adhippetā, phoṭṭhabbā ca manoramā.

1182. Tasmiṁ vimāne pavare, devaputta mahappabho.
Atirocasi vaṇṇena, udayantova bhāṇumā.

1183. Dānassa te idaṁ phalaṁ, atho sīlassa vā pana.
Atho añjalikammassa, taṁ me akkhāhi pucchito.

1184. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1185. Ahaṁ Kapilavatthusmiṁ, Sākiyānaṁ puruttame.
Suddhodanassa puttassa, Kaṇḍako sahajo ahaṁ.

1186. Yadā so aḍḍharattāyaṁ, bodhāya mabhinikkhami.
So maṁ mudūhi pāṇīhi, jāli[3] tambanakhehi ca.

1187. Satthiṁ ākoṭayitvāna, "vaha sammā"ti cabravi.
"Ahaṁ lokaṁ tārayissaṁ, patto sambodhimuttamaṁ".

---

1. Samotthatā (Ka), samogatā (Syā) 2. Colasanthate (Sī) 3. Jāla (Sī)

1188. Taṁ me giraṁ suṇantassa, hāso me vipulo ahu.
Udaggacitto sumano, abhisīsiṁ[1] tadā ahaṁ.

1189. Abhirūḷhañca maṁ ñatvā, Sakyaputtaṁ mahāyasaṁ.
Udaggacitto mudito, vahissaṁ purisuttamaṁ.

1190. Paresaṁ vijitaṁ gantvā, uggatasmiṁ divākare[2].
Mamaṁ Channañca ohāya, anapekkho so apakkami.

1191. Tassa tambanakhe pāde, jivhāya parilehisaṁ.
Gacchantañca mahāvīraṁ, rudamāno udikkhisaṁ.

1192. Adassanenahaṁ tassa, Sakyaputtassa sirīmato.
Alatthaṁ garukābādhaṁ, khippaṁ me maraṇaṁ ahu.

1193. Tasseva ānubhāvena, vimānaṁ āvasāmidaṁ.
Sabbakāmaguṇopetaṁ, dibbaṁ devapuramhi ca.

1194. Yañca me ahuvā hāso, saddaṁ sutvāna bodhiyā.
Teneva kusalamūlena, phusissaṁ āsavakkhayaṁ.

1195. Sace hi bhante gaccheyyāsi, Satthu Buddhassa santike.
Mamāpi naṁ vacanena, sirasā vajjāsi vandanaṁ.

1196. Ahampi daṭṭhuṁ gacchissaṁ, Jinaṁ appaṭipuggalaṁ.
Dullabhaṁ dassanaṁ hoti, Lokanāthāna tādinanti.

1197. So kataññū katavedī, Satthāraṁ upasaṅkami.
Sutvā giraṁ cakkhumato, dhammacakkhuṁ visodhayi.

1198. Visodhetvā diṭṭhigataṁ, vicikicchaṁ vatāni ca.
Vanditvā Satthuno pāde, tatthevantaradhāyathāti[3].

Kaṇḍakavimānaṁ sattamaṁ.

---

1. Abhisiṁsiṁ (Sī), abhisīsi (I)
2. Divaṅkare (Syā, Ka)
3. Tatthevantaradhāyatīti (Ka)

8. Anekavaṇṇavimānavatthu

1199. Anekavaṇṇaṁ darasokanāsanaṁ,
Vimānamāruyha anekacittaṁ.
Parivārito accharāsaṅgaṇena,
Sunimmito bhūtapatīva modasi.

1200. Samassamo natthi kuto panuttaro[1],
Yasena puññena ca iddhiyā ca.
Sabbe ca devā tidasagaṇā samecca,
Taṁ taṁ namassanti sasiṁva devā.
Imā ca te accharāyo samantato,
Naccanti gāyanti pamodayanti.

1201. Deviddhipattosi mahānubhāvo,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1202. So devaputto attamano -pa- yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1203. Ahaṁ bhadante ahuvāsi pubbe,
Sumedhanāmassa Jinassa sāvako.
Puthujjano ananubodhohamasmi[2],
So satta vassāni paribbajissahaṁ[3].

1204. Sohaṁ Sumedhassa Jinassa Satthuno,
Parinibbutasso'ghatiṇṇassa tādino.
Ratanuccayaṁ hemajālena channaṁ,
Vanditvā thūpasmiṁ manaṁ pasādayiṁ.

---

1. Uttari(Ka) 2. Anavabodhohamasmiṁ (Sī), ananubodhohamāsiṁ (?)
3. Pabbajissahaṁ (Syā, Ka), pabbajisāhaṁ (I)

1205. Na mā'si dānaṁ na ca ma'tthi dātuṁ,
Pare ca kho tattha samādapesiṁ.
Pūjetha naṁ pūjanīyassa[1] dhātuṁ,
Evaṁ kira saggamito gamissatha.

1206. Tadeva kammaṁ kusalaṁ kataṁ mayā,
Sukhañca dibbaṁ anubhomi attanā.
Modāmahaṁ tidasagaṇassa majjhe,
Na tassa puññassa khayampi ajjhaganti.

Anekavaṇṇavimānaṁ aṭṭhamaṁ.

9. Maṭṭhakuṇḍalīvimānavatthu

1207. * Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī[2],
Māladhārī haricandanussado.
Bāhā paggayha kandasi,
Vanamajjhe kiṁ dukkhito tuvanti.

1208. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
Uppanno rathapañjaro mama.
Tassa cakkayugaṁ na vindāmi,
Tena dukkhena jahāmi[3] jīvitanti.

1209. So vaṇṇamayaṁ maṇimayaṁ,
Lohitakamayaṁ[4] atha rūpiyamayaṁ.
Ācikkha[5] me bhaddamāṇava,
Cakkayugaṁ paṭipādayāmi teti.

1210. So māṇavo tassa pāvadi,
"Candasūriyā ubhayettha dissare.
Sovaṇṇamayo ratho mama,
Tena cakkayugena sobhatī"ti.

---

1. Pūjaneyyassa (Syā, Ka)
2. Maṭṭakuṇḍalī (Sī)
3. Jahissaṁ (Sī), jahissāmi (Syā, I)
4. Lohitaṅgamayaṁ (Syā), lohitaṅkamayaṁ (Sī), lohamayaṁ (katthaci)
5. Ācikkhatha (Ka)

* Upari 146 piṭṭhepi.

1211. Bālo kho tvaṁ asi māṇava,
Yo tvaṁ patthayase apatthiyaṁ.
Maññāmi tuvaṁ marissasi,
Na hi tvaṁ lacchasi candasūriyeti.

1212. Gamanāgamanampi dissati,
Vaṇṇadhātu ubhayattha vīthiyā.
Peto[1] kālakato na dissati,
Ko nidha kandataṁ bālyataroti.

1213. Saccaṁ kho vadesi māṇava,
Ahameva kandataṁ bālyataro.
Candaṁ viya dārako rudaṁ,
Petaṁ kālakatābhipatthayinti.

1214. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

1215. Abbahī[2] vata me sallaṁ, sokaṁ hadayanissitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

1216. Svāhaṁ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.

1217. Devatā nusi gandhabbo, adu[3] Sakko Purindado.
Ko vā tvaṁ kassa vā putto, kataṁ jānemu taṁ mayanti.

1218. Yañca[4] kandasi yañca rodasi,
Puttaṁ āḷāhane sayaṁ dahitvā.
Svāhaṁ kusalaṁ karitvā kammaṁ,
Tidasānaṁ sahabyataṁ gatoti[5].

---

1. Peto pana (Sī, Syā) 2. Abbūḷha (I), abbūḷhaṁ (Syā, Ka) 3. Ādu (Sī, Syā)
4. Yaṁ (Ka) 5. Pattoti (Sī, Syā, I)

1219. Appaṁ vā bahuṁ vā nāddasāma,
Dānaṁ dadantassa sake agāre.
Uposathakammaṁ vā[1] tādisaṁ,
Kena kammena gatosi devalokanti.

1220. Ābādhikohaṁ dukkhito gilāno,
Āturarūpomhi sake nivesane.
Buddhaṁ vigatarajaṁ vitiṇṇakaṅkhaṁ,
Addakkhiṁ Sugataṁ anomapaññaṁ.

1221. Svāhaṁ muditamano pasannacitto,
Añjaliṁ akariṁ Tathāgatassa.
Tāhaṁ kusalaṁ karitvāna kammaṁ,
Tidasānaṁ sahabyataṁ gatoti.

1222. Acchariyaṁ vata abbhutaṁ vata,
Añjalikammassa ayamīdiso vipāko.
Ahampi muditamano pasannacitto,
Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ vajāmīti.

1223. Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ vajāhi,
Dhammañca saṁghañca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.

1224. Pāṇātipātā viramassu khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā bhaṇāhi,
Sakena dārena ca hohi tuṭṭhoti.

1225. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṁ vacanaṁ, tvaṁsi ācariyo mamāti.

1226. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammañcāpi anuttaraṁ.
Saṁghañca naradevassa, gacchāmi saraṇaṁ ahaṁ.

---

1. Uposathakammañca (Ka)

1227. Pāṇātipātā viramāmi khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.

Maṭṭhakuṇḍalīvimānaṁ navamaṁ.

---

10. Serīsakavimānavatthu

1228. * Suṇotha yakkhassa ca vāṇijāna ca,
Samāgamo yattha tadā ahosi.
Yathā kathaṁ itaritarena cāpi,
Subhāsitaṁ tañca suṇātha sabbe.

1229. Yo so ahu rājā Pāyāsi nāma[1].
Bhummānaṁ sahabyagato yasassī.
So modamānova sake vimāne,
Amānuso mānuse ajjhabhāsīti.

1230. Vaṅke araññe amanussaṭṭhāne,
Kantāre appodake appabhakkhe.
Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
Vaṅkaṁbhayā[2] naṭṭhamanā manussā.

1231. Nayidha phalā mūlamayā ca santi,
Upādānaṁ natthi kuto'dha bhakkho.
Aññatra paṁsūhi ca vālukāhi ca,
Tathāhi uṇhāhi ca dāruṇāhi ca.

1232. Ujjaṅgalaṁ tattamivaṁ kapālaṁ,
Anāyasaṁ paralokena tulyaṁ.
Luddānamāvāsamidaṁ purāṇaṁ,
Bhūmippadeso abhisattarūpo.

---

* Upari 193 piṭṭhepi. 1. Nāmo (Sī) 2. Dhaṅkaṁbhayā (Ka)

1233. Atha tumhe kena[1] vaṇṇena,
Kimāsamānā imaṁ padesaṁ hi.
Anupaviṭṭhā sahasā samecca,
Lobhā bhayā atha vā sampamūḷhāti.

1234. Magadhesu Aṅgesu ca satthavāhā,
Āropayitvā paṇiyaṁ puthuttaṁ.
Te yāmase Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ patthayānā.

1235. Divā pipāsaṁ'nadhivāsayantā,
Yoggānukampañca samekkhamānā.
Etena vegena āyāma sabbe[2],
Rattiṁ maggaṁ paṭipannā vikāle.

1236. Te duppayātā aparaddhamaggā,
Andhākulā vippanaṭṭhā araññe.
Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
Disaṁ na jānāma pamūḷhacittā.

1237. Idañca disvāna adiṭṭhapubbaṁ,
Vimānaseṭṭhañca tavañca yakkha.
Tatuttariṁ jīvitamāsamānā,
Disvā patītā sumanā udaggāti.

1238. Pāraṁ samuddassa imañca vaṇṇuṁ[3],
Vettācaraṁ[4] saṅkupathañca maggaṁ.
Nadiyo pana pabbatānañca duggā,
Puthuddisā gacchatha bhogahetu.

1239. Pakkhandiyāna vijitaṁ paresaṁ,
Verajjake mānuse pekkhamānā.
Yaṁ vo sutaṁ vā atha vāpi diṭṭhaṁ,
Accherakaṁ taṁ vo suṇoma tātāti.

---

1. Kena nu (Syā, Ka)
2. Sabbe te (Ka)
3. Vanaṁ (Syā), vaṇṇaṁ (Ka)
4. Vettaṁ paraṁ (Syā), vettācāraṁ (Ka)

1240. Itopi accherataraṁ kumāra,
Na no sutaṁ vā atha vāpi diṭṭhaṁ.
Atītamānussakameva sabbaṁ,
Disvā na tappāma anomavaṇṇaṁ.

1241. Vehāyasaṁ pokkharañño savanti,
Pahūtamalyā[1] bahupuṇḍarīkā.
Dumā cime[2] niccaphalūpapannā,
Atīva gandhā surabhiṁ pavāyanti.

1242. Veḷūriyathambhā satamussitāse,
Silāpavāḷassa ca āyataṁsā.
Masāragallā sahalohitaṅgā,
Thambhā ime jotirasāmayāse.

1243. Sahassathambhaṁ atulānubhāvaṁ,
Tesū'pari sādhumidaṁ vimānaṁ.
Ratanantaraṁ kañcanavedimissaṁ,
Tapanīyapaṭṭehi ca sādhuchannaṁ.

1244. Jambonaduttattamidaṁ sumaṭṭho,
Pāsādasopānaphalūpapanno.
Daḷho ca vaggu ca susaṅgato ca[3],
Atīva nijjhānakhamo manuñño.

1245. Ratanantarasmiṁ bahu-annapānaṁ,
Parivārito accharāsaṅgaṇena.
Muraja-ālambaratūriyaghuṭṭho,
Abhivanditosi thutivandanāya.

1246. So modasi nāriganappabodhano,
Vimānapāsādavare manorame.
Acintiyo sabbaguṇūpapanno,
Rājā yathā Vessavaṇo naḷinyā[4].

---

1. Pahūtamālyā (Syā)
2. Dumā ca te (Syā, Ka)
3. Vaggu sumukho susaṅgato (Sī)
4. Naḷiññaṁ (Ka)

1247. Devo nu āsi udavāsi yakkho,
Udāhu Devindo manussabhūto.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Ācikkha ko nāma tuvaṁsi yakkhoti.

1248. Serīsako[1] nāma ahamhi yakkho,
Kantāriyo vaṇṇupathamhi gutto.
Imaṁ padesaṁ abhipālayāmi,
Vacanakaro Vessavaṇassa raññoti.

1249. Adhiccaladdhaṁ pariṇāmajaṁ te,
Sayaṁkataṁ udāhu devehi dinnaṁ.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṁ tayā laddhamidaṁ manuññanti.

1250. Nādhiccaladdhaṁ na pariṇāmajaṁ me,
Na sayaṁkataṁ na hi devehi dinnaṁ.
Sakehi kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṁ manuññanti.

1251. Kiṁ te vataṁ kiṁ pana brahmacariyaṁ,
Kissa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṁ tayā laddhamidaṁ vimānanti.

1252. Mamaṁ Pāyāsīti ahu samaññā,
Rajjaṁ yadā kārayiṁ Kosalānaṁ.
Natthikadiṭṭhi kadariyo pāpadhammo,
Ucchedavādī ca tadā ahosiṁ.

1253. Samaṇo ca kho āsi Kumārakassapo,
Bahussuto cittakathī uḷāro.
So me tadā dhammakathaṁ abhāsi[2],
Diṭṭhivisūkāni vinodayī me.

---

1. Serissako (Sī, Syā)
2. Akāsi (Sī)

1254. Tāhaṁ tassa[1] dhammakathaṁ suṇitvā,
Upāsakattaṁ paṭivedayissaṁ.
Pāṇātipātā virato ahosiṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayissaṁ.
Amajjapo no ca musā abhāṇiṁ,
Sakena dārena ca ahosi tuṭṭho.

1255. Taṁ me vataṁ taṁ pana brahmacariyaṁ,
Tassa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Teheva kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṁ vimānanti.

1256. Saccaṁ kirāhaṁsu narā sapaññā,
Anaññathā vacanaṁ paṇḍitānaṁ.
"Yahiṁ yahiṁ gacchati puññakammo,
Tahiṁ tahiṁ modati kāmakāmī.

1257. Yahiṁ yahiṁ sokapariddavo ca,
Vadho ca bandho ca parikkileso.
Tahiṁ tahiṁ gacchati pāpakammo,
Na muccati duggatiyā kadācī"ti.

1258. Sammūḷharūpova jano ahosi,
Asmiṁ muhutte kalalīkatova.
Janassimassa tuyhañca kumāra,
Appaccayo kena nu kho ahosīti.

1259. Ime ca Sirīsavanā[2] tātā,
Dibbā[3] gandhā surabhī[4] sampavanti[5].
Te sampavāyanti imaṁ vimānaṁ,
Divā ca ratto ca tamaṁ nihantvā.

---

1. Tāhaṁ (Ka)
2. Ime sirīsūpavanā ca (Sī), imepi sirīsavanā ca (I, Ka)
3. Dibbā ca (I, Ka)
4. Surabhiṁ (Sī, Ka)
5. Sampavāyanti (Ka)

1260. Imesañca kho vassasataccayena,
Sipāṭikā phalati ekamekā.
Mānussakaṁ vassasataṁ atītaṁ,
Yadagge kāyamhi idhūpapanno.

1261. Disvānahaṁ vassasatāni pañca,
Asmiṁ vimāne ṭhatvāna tātā.
Āyukkhayā puññakkhayā cavissaṁ,
Teneva sokena pamucchitosmīti[1].

1262. Kathaṁ nu soceyya tathāvidho so,
Laddhā vimānaṁ atulaṁ cirāya.
Ye cāpi kho ittaramupapannā,
Te nūna soceyyuṁ parittapuññāti.

1263. Anucchaviṁ ovadiyañca me taṁ,
Yaṁ maṁ tumhe peyyavācaṁ vadetha.
Tumhe ca kho tātā mayānuguttā,
Yenicchakaṁ tena paletha sotthinti.

1264. Gantvā mayaṁ Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ patthayānā.
Yathāpayogā paripuṇṇacāgā,
Kāhāma Serīsamahaṁ uḷāranti.

1265. Mā ceva Serīsamahaṁ akattha,
Sabbañca vo bhavissati yaṁ vadetha.
Pāpāni kammāni vivajjayātha,
Dhammānuyogañca adhiṭṭhahātha.

1266. Upāsako atthi imamhi saṁghe,
Bahussuto sīlavatūpapanno.
Saddo ca cāgī ca supesalo ca,
Vicakkhaṇo santusito mutīmā.

1. Samucchitosmīti (I, Ka)

1267. Sañjānamāno na musā bhaṇeyya,
Parūpaghātāya na cetayeyya.
Vebhūtikaṁ pesuṇaṁ no kareyya,
Saṇhañca vācaṁ sakhilaṁ bhaṇeyya.

1268. Sagāravo sappatisso vinīto,
Apāpako adhisīle visuddho.
So mātaraṁ pitarañcāpi jantu,
Dhammena poseti ariyavutti.

1269. Maññe so mātāpitūnaṁ kāraṇā,
Bhogāni pariyesati na attahetu.
Mātāpitūnañca yo[1] accayena,
Nekkhammapoṇo carissati brahmacariyaṁ.

1270. Ujū avaṅko asaṭho amāyo,
Na lesakappena ca vohareyya.
So tādiso sukatakammakārī,
Dhamme ṭhito kinti labhetha dukkhaṁ.

1271. Taṁ kāraṇā pātukatomhi attanā,
Tasmā dhammaṁ passatha vāṇijāse.
Aññatra teniha bhasmī[2] bhavetha,
Andhākulā vippanaṭṭhā araññe.
Taṁ khippamānena lahuṁ parena,
Sukho have sappurisena saṅgamoti.

1272. Kiṁ nāma so kiñca karoti kammaṁ,
Kiṁ nāmadheyyaṁ kiṁ pana tassa gottaṁ.
Mayampi naṁ daṭṭhukāmamha yakkha,
Yassānukampāya idhāgatosi.
Lābhā hi tassa yassa tuvaṁ pihesīti.

---

1. So (?)
2. Bhasmi (Syā), bhasma (Ka)

1273. Yo kappako Sambhavanāmadheyyo,
Upāsako kocchaphalūpajīvī.
Jānātha naṁ tumhākaṁ pesiyo so,
Mā kho naṁ hīḷittha supesalo soti.

1274. Jānāmase yaṁ tvaṁ pavadesi[1] yakkha,
Na kho naṁ jānāma sa edisoti.
Mayampi naṁ pūjayissāma yakkha,
Sutvāna tuyhaṁ vacanaṁ uḷāranti.

1275. Ye keci imasmiṁ satthe manussā,
Daharā mahantā athavāpi majjhimā.
Sabbeva te ālambantu vimānaṁ,
Passantu puññānaṁ phalaṁ kadariyāti.

1276. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Taṁ kappakaṁ tattha purakkhatvā[2].
Sabbeva te ālambiṁsu vimānaṁ,
Masakkasāraṁ viya Vāsavassa.

1277. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Upāsakattaṁ paṭivedayiṁsu.
Pāṇātipātā viratā ahesuṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayiṁsu.
Amajjapā no ca musā bhaṇiṁsu,
Sakena dārena ca ahesuṁ tuṭṭhā.

1278. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Upāsakattaṁ paṭivedayitvā.
Pakkāmi sattho anumodamāno,
Yakkhiddhiyā anumato punappunaṁ.

---

1. Vadesi (Sī) 2. Purakkhipitvā (Sī)

1279. Gantvāna te Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ[1] patthayānā,
Yathāpayogā paripuṇṇalābhā.
Paccāgamuṁ Pāṭaliputtamakkhataṁ.

1280. Gantvāna te saṁgharaṁ sotthivanto,
Puttehi dārehi samaṅgibhūtā.
Ānandī vittā[2] sumanā patītā,
Akaṁsu Serīsamahaṁ uḷāraṁ.
Serīsakaṁ te pariveṇaṁ māpayiṁsu.

1281. Etādisā sappurisāna sevanā,
Mahatthikā dhammaguṇāna sevanā.
Ekassa atthāya upāsakassa,
Sabbeva sattā sukhitā[3] ahesunti.

Serīsakavimānaṁ dasamaṁ.

---

11. Sunikkhittavimānavatthu

1282. Uccamidaṁ maṇithūṇaṁ vimānaṁ,
Samantato dvādasa yojanāni.
Kūṭāgārā sattasatā uḷārā,
Veḷuriyathambhā rucakatthatā subhā.

1283. Tatthacchasi pivasi khādasi ca,
Dibbā ca vīṇā pavadanti vagguṁ.
Dibbā rasā kāmaguṇettha pañca,
Nāriyo ca naccanti suvaṇṇachannā.

1284. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

---

1. Udaya (I, Ka) 2. Ānandacittā (Syā), ānandīcittā (Ka) 3. Sukhino (I, Ka)

1285. Pucchāmi taṁ deva mahānubhāva,
Manussabhūto kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

1286. So devaputto attamano, Moggallānena pucchito.
Pañhaṁ puṭṭho viyākāsi, yassa kammassidaṁ phalaṁ.

1287. Dunnikkhittaṁ mālaṁ sunikkhipitvā,
Patiṭṭhapetvā Sugatassa thūpe.
Mahiddhiko camhi mahānubhāvo,
Dibbehi kāmehi samaṅgibhūto.

1288. Tena me'tādiso vaṇṇo, tena me idha mijjhati.
Uppajjanti ca me bhogā, ye keci manaso piyā.

1289. Akkhāmi te bhikkhu mahānubhāva,
Manussabhūto yamahaṁ akāsiṁ.
Tenamhi evaṁ jalitānubhāvo,
Vaṇṇo ca me sabbadisā pabhāsatīti.

Sunikkhittavimānaṁ ekādasamaṁ.

Sunikkhittavaggo sattamo.

Tassuddānaṁ

Dve daliddā vanavihārā, bhatako Gopālakaṇḍako.
Anekavaṇṇamaṭṭhakuṇḍalī, Serīsako Sunikkhittaṁ.
Purisānaṁ tatiyo vaggo pavuccatīti.

Bhāṇavāraṁ catutthaṁ.

Vimānavatthupāḷi niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Petavatthupāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Uragavagga

1. Khettūpamapetavatthu

1. Khettūpamā arahanto, dāyakā kassakūpamā.
Bījūpamaṁ deyyadhammaṁ, etto nibbattate phalaṁ.

2. Etaṁ bījaṁ kasi khettaṁ, petānaṁ dāyakassa ca.
Taṁ petā paribhuñjanti, dātā puññena vaḍḍhati.

3. Idheva kusalaṁ katvā, pete ca paṭipūjiya.
Saggañca kamati[1] ṭṭhānaṁ, kammaṁ katvāna bhaddakanti.

Khettūpamapetavatthu paṭhamaṁ.

---

2. Sūkaramukhapetavatthu

4. Kāyo te sabbasovaṇṇo, sabbā obhāsate disā.
Mukhaṁ te sūkarasseva, kiṁ kammamakarī pure[2].

5. Kāyena saññato āsiṁ, vācāyāsimasaññato.
Tena me'tādiso vaṇṇo, yathā passasi Nārada.

---

1. Gamati (Ka) 2. Makarā pure (Ka)

6. Taṁ tyāhaṁ[1] Nārada brūmi, sāmaṁ diṭṭhamidaṁ tayā.
Mākāsi mukhasā pāpaṁ, mā kho sūkaramukho ahūti.

Sūkaramukhapetavatthu dutiyaṁ.

---

3. Pūtimukhapetavatthu

7. Dibbaṁ subhaṁ dhāresi vaṇṇadhātuṁ,
Vehāyasaṁ tiṭṭhasi antalikkhe.
Mukhañca te kimayo pūtigandhaṁ,
Khādanti kiṁ kammamakāsi pubbe.

8. Samaṇo ahaṁ pāpo'tiduṭṭhavāco[2],
Tapassirūpo mukhasā asaññato.
Laddhā ca me tapasā vaṇṇadhātu,
Mukhañca me pesuṇiyena pūti.

9. Tayidaṁ tayā Nārada sāmaṁ diṭṭhaṁ,
Anukampakā ye kusalā vadeyyuṁ.
Mā pesuṇaṁ mā ca musā abhāṇi,
Yakkho tuvaṁ hohisi kāmakāmīti.

Pūtimukhapetavatthu tatiyaṁ.

---

4. Piṭṭhadhītalikapetavatthu

10. Yaṁ kiñcārammaṇaṁ katvā, dajjā dānaṁ amaccharī.
Pubbapete ca ārabbha, atha vā vatthudevatā.

11. Cattāro ca mahārāje, lokapāle yasassine[3].
Kuveraṁ Dhataraṭṭhañca, Virūpakkhaṁ Virūḷhakaṁ.
Te ceva pūjitā honti, dāyakā ca anipphalā.

---

1. Tāhaṁ (Ka)
2. Pāpo duṭṭhavāco (Sī), pāpo dukkhavāco (Syā, I)
3. Yasassino (Sī, Syā)

12. Na hi ruṇṇaṁ vā soko vā, yā caññā paridevanā.
Na taṁ petassa atthāya, evaṁ tiṭṭhanti ñātayo.

13. Ayañca kho dakkhiṇā dinnā, saṁghamhi suppatiṭṭhitā.
Dīgharattaṁ hitāya'ssa, ṭhānaso upakappatīti.

Piṭṭhadhītalikapetavatthu catutthaṁ.

---

5. Tirokuṭṭapetavatthu

14. * Tirokuṭṭesu[1] tiṭṭhanti, sandhisiṅghāṭakesu ca.
Dvārabāhāsu tiṭṭhanti, āgantvāna sakaṁ gharaṁ.

15. Pahūte annapānamhi, khajjabhojje upaṭṭhite.
Na tesaṁ koci sarati, sattānaṁ kammapaccayā.

16. Evaṁ dadanti ñātīnaṁ, ye honti anukampakā.
Suciṁ paṇītaṁ kālena, kappiyaṁ pānabhojanaṁ.
Idaṁ vo ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo.

17. Te ca tattha samāgantvā, ñātipetā samāgatā.
Pahūte annapānamhi, sakkaccaṁ anumodare.

18. Ciraṁ jīvantu no ñātī, yesaṁ hetu labhāmase.
Amhākañca katā pūjā, dāyakā ca anipphalā.

19. Na hi tattha kasī atthi, gorakkhettha na vijjati.
Vaṇijjā tādisī natthi, hiraññena kayākayaṁ[2].
Ito dinnena yāpenti, petā kālagatā[3] tahiṁ.

20. Unname udakaṁ vuṭṭhaṁ, yathā ninnaṁ pavattati.
Evamevaṁ ito dinnaṁ, petānaṁ upakappati.

21. Yathā vārivahā pūrā, paripūrenti sāgaraṁ.
Evamevaṁ ito dinnaṁ, petānaṁ upakappati.

---

* Khu 1. 8 piṭṭhe Khuddakapāṭhepi.
1. Tirokuḍḍesu (Sī, Syā, I)
2. Kayākkayaṁ (Sī, Ka) kayokayaṁ (Khu 1. 8)
3. Kālakatā (Sī, Syā, I)

22. Adāsi me akāsi me, ñāti mittā[1] sakhā ca me.
Petānaṁ dakkhiṇaṁ dajjā, pubbe katamanussaraṁ.

23. Na hi ruṇṇaṁ vā soko vā, yā caññā paridevanā.
Na taṁ petāna'matthāya, evaṁ tiṭṭhanti ñātayo.

24. Ayañca kho dakkhiṇā dinnā, saṁghamhi suppatiṭṭhitā.
Dīgharattaṁ hitāya'ssa, ṭhānaso upakappati.

25. So ñātidhammo ca ayaṁ nidassito,
Petāna pūjā ca katā uḷārā.
Balañca bhikkhūna'manuppadinnaṁ,
Tumhehi puññaṁ pasutaṁ anappakanti.

Tirokuṭṭapetavatthu pañcamaṁ.

---

6. Pañca puttakhādapetivatthu

26. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, duggandhā pūti vāyasi.
Makkhikāhi parikiṇṇā[2], kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasīti.

27. Ahaṁ bhadante[3] petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

28. Kālena pañca puttāni, sāyaṁ pañca punāpare.
Vijāyitvāna khādāmi, tepi nā honti me alaṁ.

29. Pariḍayhati dhūmāyati, khudāya[4] hadayaṁ mama.
Pānīyaṁ na labhe pātuṁ, passa maṁ byasanaṁ gatanti.

30. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, puttamaṁsāni khādasīti.

31. Sapatī[5] me gabbhinī āsi, tassā pāpaṁ acetayiṁ.
Sāhaṁ paduṭṭhamanasā, akariṁ gabbhapātanaṁ.

---

1. Ñāti mitto (?) 2. Makkhikāparikiṇṇā ca (Sī) 3. Bhaddante (Ka)
4. Khuddāya (Ka) 5. Sapattī (Sī)

32. Tassā dvemāsiko gabbho, lohitaññeva pagghari.
Tadassā mātā kupitā, mayhaṁ ñātī samānayi.
Sapathañca maṁ kāresi, paribhāsāpayī ca maṁ.

33. Sāhaṁ ghorañca sapathaṁ, musāvādaṁ abhāsisaṁ.
"Puttamaṁsāni khādāmi, sace taṁ pakataṁ mayā".

34. Tassa kammassa vipākena[1], musāvādassa cūbhayaṁ.
Puttamaṁsāni khādāmi, pubbalohitamakkhitāti.

Pañcaputtakhādapetivatthu[2] chaṭṭhaṁ.

7. Sattaputtakhādapetivatthu

35. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, duggandhā pūti vāyasi.
Makkhikāhi parikiṇṇā, kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasīti.

36. Ahaṁ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

37. Kālena satta puttāni, sāyaṁ satta punāpare.
Vijāyitvāna khādāmi, tepi nā honti me alaṁ.

38. Pariḍayhati dhūmāyati, khudāya hadayaṁ mama.
Nibbutiṁ nādhigacchāmi, aggidaḍḍhāva ātapeti.

39. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, puttamaṁsāni khādasīti.

40. Ahū mayhaṁ duve puttā, ubho sampattayobbanā.
Sāhaṁ puttabalūpetā, sāmikaṁ atimaññisaṁ.

41. Tato me sāmiko kuddho, sapatiṁ mayhamānayi.
Sā ca gabbhaṁ alabhittha, tassā pāpaṁ acetayiṁ.

1. Vipākaṁ (Syā, Ka) 2. Pañcaputtakhādapetavatthu (Sī, Syā, I) evamuparipi.

42. Sāhaṁ paduṭṭhamanasā, akariṁ gabbhapātanaṁ.
Tassā temāsiko gabbho, pūtilohitako[1] pati.

43. Tadassā mātā kupitā, mayhaṁ ñātī samānayi.
Sapathañca maṁ kāresi, paribhāsāpayī ca maṁ.

44. Sāhaṁ ghorañca sapathaṁ, musāvādaṁ abhāsisaṁ.
"Puttamaṁsāni khādāmi, sace taṁ pakataṁ mayā".

45. Tassa kammassa vipākena, musāvādassa cūbhayaṁ.
Puttamaṁsāni khādāmi, pubbalohitamakkhitāti.

Sattaputtakhādapetivatthu sattamaṁ.

---

8. Goṇapetavatthu

46. Kiṁ nu ummattarūpova, lāyitvā haritaṁ tiṇaṁ.
Khāda khādāti lapasi, gatasattaṁ jaraggavaṁ.

47. Na hi annena pānena, mato goṇo samuṭṭhahe.
Tvaṁsi bālo ca[2] dummedho, yathā ta'ññova dummatīti.

48. Ime pādā idaṁ sīsaṁ, ayaṁ kāyo savāladhi.
Nettā tatheva tiṭṭhanti, ayaṁ goṇo samuṭṭhahe.

49. Nāyyakassa hatthapādā, kāyo sīsañca dissati.
Rudaṁ mattikathūpasmiṁ, nanu tvaññeva dummatīti.

50. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

51. Abbahī[3] vata me sallaṁ, sokaṁ hadayanissitaṁ.
Yo me sokaparetassa, pitusokaṁ apānudi.

52. Svāhaṁ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇava.

---

1. Pubbalohitako (Ka) 2. Bālova (Ka) 3. Abbūḷhaṁ (bahūsu)

53. Evaṁ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Vinivattayanti sokamhā, Sujāto pitaraṁ yathāti.

Goṇapetavatthu aṭṭhamaṁ.

---

9. Mahāpesakārapetivatthu

54. Gūthañca muttaṁ ruhirañca pubbaṁ,
Paribhuñjati kissa ayaṁ vipāko.
Ayaṁ nu kiṁ kammamakāsi nārī,
Yā sabbadā lohitapubbabhakkhā.

55. Navāni vatthāni subhāni ceva,
Mudūni suddhāni ca lomasāni.
Dinnāni'missā kitakā[1] bhavanti,
Ayaṁ nu kiṁ kammamakāsi nārīti.

56. Bhariyā mamesā ahū bhadante,
Adāyikā maccharinī kadariyā.
Sā maṁ dadantaṁ samaṇabrāhmaṇānaṁ,
Akkosati ca paribhāsati ca.

57. Gūthañca muttaṁ ruhirañca pubbaṁ,
Paribhuñja tvaṁ asuciṁ sabbakālaṁ.
Etaṁ te paralokasmiṁ hotu,
Vatthā ca te kitakasamā bhavantu.
Etādisaṁ duccaritaṁ caritvā,
Idhāgatā cirarattāya khādatīti.

Mahāpesakārapetivatthu navamaṁ.

---

10. Khallāṭiyapetivatthu

58. Kā nu antovimānasmiṁ, tiṭṭhantī nū'panikkhami.
Upanikkhamassu bhadde, passāma taṁ bahiṭṭhitanti.

---

1. Kiṭakā (Ka)

59. Aṭṭīyāmi harāyāmi, naggā nikkhamituṁ bahi.
Keseha'mhi paṭicchannā, puññaṁ me appakaṁ katanti.

60. Handu'ttarīyaṁ dadāmi te, idaṁ dussaṁ nivāsaya.
Idaṁ dussaṁ nivāsetvā, ehi nikkhama sobhane.
Upanikkhamassu bhadde, passāma taṁ bahiṭṭhitanti.

61. Hatthena hatthe te dinnaṁ, na mayhaṁ upakappati.
Ese'tthupāsako saddho, Sammāsambuddhasāvako.

62. Etaṁ acchādayitvāna, mama dakkhiṇamādisa.
Tathāhaṁ[1] sukhitā hessaṁ, sabbakāmasamiddhinīti.

63. Tañca te nhāpayitvāna, vilimpetvāna vāṇijā.
Vattheha'cchādayitvāna, tassā dakkhiṇamādisuṁ.

64. Samanantarānuddiṭṭhe[2], vipāko udapajjatha[3].
Bhojanacchādanapānīyaṁ[4], dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ.

65. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārinī.
Hasantī vimānā nikkhami, dakkhiṇāya idaṁ phalanti.

66. Sucittarūpaṁ ruciraṁ, vimānaṁ te pabhāsati.
Devate pucchitā'cikkha, kissa kammassidaṁ phalanti.

67. Bhikkhuno caramānassa, doṇinimmajjaniṁ ahaṁ.
Adāsiṁ ujubhūtassa, vippasannena cetasā.

68. Tassa kammassa kusalassa, vipākaṁ dīghamantaraṁ.
Anubhomi vimānasmiṁ, tañca dāni parittakaṁ.

69. Uddhaṁ catūhi māsehi, kālakiriyā[5] bhavissati.
Ekantakaṭukaṁ ghoraṁ, nirayaṁ papatissahaṁ.

70. * Catukkaṇṇaṁ catudvāraṁ, vibhattaṁ bhāgaso mitaṁ.
Ayopākārapariyantaṁ, ayasā paṭikujjitaṁ.

---

1. Athāhaṁ (Sī)
2. Samanantarā anuddiṭṭhe (Syā, Ka)
3. Upapajjatha (Sī, Syā)
4. Bhojanacchādanaṁ pānīyaṁ (Syā, Ka)
5. Kālaṁkiriyā (Ka)
* Ma 3. 205, 222; Aṁ 1. 140; Upari 152, 204 piṭṭhesupi.

71. Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṁ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.

72. Tatthāhaṁ dīghamaddhānaṁ, dukkhaṁ vedissa vedanaṁ.
Phalañca pāpakammassa, tasmā socāmahaṁ bhusanti.

Khallāṭiyapetivatthu dasamaṁ.

---

11. Nāgapetavatthu

73. Puratova[1] setena paleti hatthinā,
Majjhe pana assatarīrathena.
Pacchā ca kaññā sivikāya nīyati,
Obhāsayantī dasa sabbaso[2] disā.

74. Tumhe pana muggarahatthapāṇino,
Rudaṁmukhā chinnapabhinnagattā.
Manussabhūtā kimakattha pāpaṁ,
Yenaññamaññassa pivātha lohitanti.

75. Puratova yo gacchati kuñjarena,
Setena nāgena catukkamena.
Amhāka putto ahu jeṭṭhako so[3],
Dānāni datvāna sukhī pamodati.

76. Yo so majjhe assatarīrathena,
Catubbhi yuttena suvaggitena.
Amhāka putto ahu majjhimo so,
Amaccharī dānavatī virocati.

77. Yā sā ca pacchā sivikāya nīyati,
Nārī sapaññā migamandalocanā.
Amhāka dhītā ahu sā kaniṭṭhikā,
Bhāgaḍḍhabhāgena sukhī pamodati.

---

1. Purato ca (Syā) 2. Sabbato (Ka) 3. Sova jeṭṭho (Ka)

78. Ete ca dānāni adaṁsu pubbe,
Pasannacittā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Mayaṁ pana maccharino ahumha,
Paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Ete ca datvā paricārayanti,
Mayañca sussāma naḷova chinnoti[1].

79. Kiṁ tumhākaṁ bhojanaṁ kiṁ sayānaṁ,
Kathañca yāpetha supāpadhammino.
Pahūtabhogesu anappakesu,
Sukhaṁ virādhāya[2] dukkha'jja pattāti.

80. Aññamaññaṁ vadhitvāna, pivāma pubbalohitaṁ.
Bahuṁ pitvā na dhātā homa, nacchādimhase[3] mayaṁ.

81. Icceva maccā paridevayanti,
Adāyakā pecca[4] Yamassa ṭhāyino.
Ye te vidicca[5] adhigamma bhoge,
Na bhuñjare nāpi karonti puññaṁ.

82. Te Khuppipāsūpagatā parattha,
Pacchā[6] ciraṁ jhāyare ḍayhamānā.
Kammāni katvāna dukhudrāni,
Anubhonti dukkhaṁ kaṭukapphalāni.

83. Ittaraṁ hi dhanaṁ dhaññaṁ, ittaraṁ idha jīvitaṁ.
Ittaraṁ ittarato ñatvā, dīpaṁ kayirātha paṇḍito.

84. Ye te evaṁ pajānanti, narā dhammassa kovidā.
Te dāne nappamajjanti, sutvā arahataṁ vacoti.

Nāgapetavatthu ekādasamaṁ.

---

1. Khittoti (Sī) 2. Virāgāya (Syā, Ka) 3. Naruccādimhase (Ka)
4. Maccharino (Ka) 5. Viditvā (Sī) 6. Petā (Sī)

12. Uragapetavatthu

85. Uragova tacaṁ jiṇṇaṁ, hitvā gacchati saṁ tanuṁ.
Evaṁ sarīre nibbhoge, pete kālaṅkate sati.

86. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na rodāmi, gato so tassa yā gati.

87. Anabbhito[1] tato āgā, nānuññāto ito gato.
Yathā'gato tathā gato, tattha kā[2] paridevanā.

88. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na rodāmi, gato so tassa yā gati.

89. Sace rode kisā assaṁ, tattha me kiṁ phalaṁ siyā.
Ñātimittasuhajjānaṁ, bhiyyo no aratī siyā.

90. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na rodāmi, gato so tassa yā gati.

91. Yathāpi dārako candaṁ, gacchantamanurodati.
Evaṁ sampadamevetaṁ, yo petamanusocati.

92. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na rodāmi, gato so tassa yā gati.

93. Yathāpi brahme udakumbho, bhinno appaṭisandhiyo.
Evaṁ sampadamevetaṁ, yo petamanusocati.

94. Ḍayhamāno na jānāti, ñātīnaṁ paridevitaṁ.
Tasmā etaṁ na rodāmi, gato so tassa yā gatīti.

Uragapetavatthu dvādasamaṁ.

Uragavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Khettaṁ ca Sūkaraṁ Pūti, Piṭṭhaṁ cāpi Tirokuṭṭaṁ.
Pañcāpi Sattaputtañca, Goṇaṁ Pesakārakañca.
Tathā Khallāṭiyaṁ Nāgaṁ, dvādasaṁ Uragañcevāti.

---

1. Anavhito (Sī)
2. Kā tattha (Sī)

2. Ubbarivagga

1. Saṁsāramocakapetivatthu

95. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike[1] kisike, kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasīti.

96. Ahaṁ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

97. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

98. Anukampakā mayhaṁ nāhesuṁ bhante,
Pitā ca mātā athavāpi ñātakā.
Ye maṁ niyojeyyuṁ "dadāhi dānaṁ,
Pasannacittā samaṇabrāhmaṇānaṁ".

99. Ito ahaṁ vassasatāni pañca,
Yaṁ evarūpā vicarāmi naggā.
Khudāya taṇhāya ca khajjamānā,
Pāpassa kammassa phalaṁ mamedaṁ.

100. Vandāmi taṁ ayya pasannacittā,
Anukampa maṁ vīra mahānubhāva.
Datvā ca me ādisa yaṁ hi kiñci,
Mocehi maṁ duggatiyā bhadanteti.

101. Sādhūti so paṭissutvā, Sāriputto'nukampako.
Bhikkhūnaṁ ālopaṁ datvā, pāṇimattañca coḷakaṁ.
Thālakassa ca pānīyaṁ, tassā dakkhiṇamādisi.

102. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṁ, dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ.

---

1. Uppāsuḷike (Ka)

103. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārinī.
Vicittavatthābharaṇā, Sāriputtaṁ upasaṅkami.

104. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

105. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

106. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

107. Uppaṇḍukiṁ kisaṁ chātaṁ, naggaṁ sampatitacchaviṁ[1].
Muni kāruṇiko loke, taṁ maṁ addakkhi duggataṁ.

108. Bhikkhūnaṁ ālopaṁ datvā, pāṇimattañca coḷakaṁ.
Thālakassa ca pānīyaṁ, mama dakkhiṇamādisi.

109. Ālopassa phalaṁ passa, bhattaṁ vassasataṁ dasa.
Bhuñjāmi kāmakāminī, anekarasabyañjanaṁ.

110. Pāṇimattassa coḷassa, vipākaṁ passa yādisaṁ.
Yāvatā Nandarājassa, vijitasmiṁ paṭicchadā.

111. Tato bahutarā bhante, vatthāna'cchādanāni me.
Koseyyakambalīyāni, khomakappāsikāni ca.

112. Vipulā ca mahagghā ca, tepā'kāse'valambare.
Sāhaṁ taṁ paridahāmi, yaṁ yaṁ hi manaso piyaṁ.

113. Thālakassa ca pānīyaṁ, vipākaṁ passa yādisaṁ.
Gambhīrā caturassā ca, pokkharañño sunimmitā.

114. Setodakā suppatitthā, sītā appaṭigandhiyā.
Padumuppalasañchannā, vārikiñjakkhapūritā.

---

1. Āpatitacchaviṁ (Sī)

115. Sāhaṁ ramāmi kīḷāmi, modāmi akutobhayā.
Muniṁ kāruṇikaṁ loke, bhante vanditumāgatāti.

Saṁsāramocakapetivatthu paṭhamaṁ.

---

2. Sāriputtattheramātupetivatthu

116. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike kisike, kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasi.

117. Ahaṁ te sakiyā mātā, pubbe aññāsu jātīsu.
Upapannā pettivisayaṁ, Khuppipāsasamappitā.

118. Chaḍḍitaṁ khipitaṁ kheḷaṁ, siṅghāṇikaṁ silesumaṁ.
Vasañca ḍayhamānānaṁ, vijātānañca lohitaṁ.

119. Vaṇikānañca yaṁ ghāna-sīsacchinnāna lohitaṁ.
Khudāparetā bhuñjāmi, itthipurisanissitaṁ.

120. Pubbalohitaṁ bhakkhāmi[1], pasūnaṁ mānusāna ca.
Aleṇā anagārā ca, nīlamañcaparāyaṇā.

121. Dehi puttaka me dānaṁ, datvā anvādisāhi me.
Appeva nāma mucceyyaṁ, pubbalohitabhojanāti.

122. Mātuyā vacanaṁ sutvā, Upatissonukampako.
Āmantayi Moggallānaṁ, Anuruddhañca Kappinaṁ.

123. Catasso kuṭiyo katvā, saṁghe cātuddise adā.
Kuṭiyo annapānañca, mātu dakkhiṇamādisī.

124. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanaṁ pānīyaṁ vatthaṁ, dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ.

125. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārinī.
Vicittavatthābharaṇā, Kolitaṁ upasaṅkami.

---

1. Pubbalohitabhakkhāsmi (Sī)

126. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

127. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

128. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

129. Sāriputtassāhaṁ mātā, pubbe aññāsu jātīsu.
Upapannā pettivisayaṁ Khuppipāsasamappitā.

130. Chaḍḍitaṁ khipitaṁ kheḷaṁ, siṅghāṇikaṁ silesumaṁ.
Vasañca ḍayhamānānaṁ, vijātānañca lohitaṁ.

131. Vaṇikānañca yaṁ ghāna-sīsacchinnāna lohitaṁ.
Khudāparetā bhuñjāmi, itthipurisanissitaṁ.

132. Pubbalohitaṁ bhakkhissaṁ, pasūnaṁ mānusāna ca.
Aleṇā anagārā ca, nīlamañcaparāyaṇā.

133. Sāriputtassa dānena, modāmi akutobhayā.
Muniṁ kāruṇikaṁ loke, bhante vanditumāgatāti.

Sāriputtattherassa mātupetivatthu dutiyaṁ.

---

3. Mattāpetivatthu

134. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike kisike, kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasīti.

135. Ahaṁ Mattā tuvaṁ Tissā, sapattī te pure ahuṁ.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

136. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

137. Caṇḍī ca pharusā cāsiṁ, issukī maccharī saṭhā[1].
Tāhaṁ duruttaṁ vatvāna, petalokaṁ ito gatāti.

138. Sabbaṁ[2] ahampi jānāmi, yathā tvaṁ caṇḍikā ahu.
Aññañca kho taṁ pucchāmi, kenāsi paṁsukunthitāti.

139. Sīsaṁnhātā tuvaṁ āsi, sucivatthā alaṅkatā.
Ahañca kho[3] adhimattaṁ, samalaṅkatatarā tayā.

140. Tassā me pekkhamānāya, sāmikena samantayi.
Tato me issā vipulā, kodho me samajāyatha.

141. Tato paṁsuṁ gahetvāna, paṁsunā taṁ hi okiriṁ[4].
Tassa kammavipākena, tenamhi paṁsukunthitāti.

142. Sabbaṁ ahampi jānāmi, paṁsunā maṁ tvamokiri.
Aññañca kho taṁ pucchāmi, kena khajjasi kacchuyāti.

143. Bhasajjahārī ubhayo, vanantaṁ agamimhase.
Tvañca bhesajjamāhari, ahañca kapikacchuno.

144. Tassā tyā'jānamānāya, seyyaṁ tyāhaṁ samokiriṁ.
Tassa kammavipākena, tena khajjāmi kacchuyāti.

145. Sabbaṁ ahampi jānāmi, seyyaṁ me tvaṁ samokiri.
Aññañca kho taṁ pucchāmi, kenāsi naggiyā tuvanti.

146. Sahāyānaṁ samayo āsi, ñātīnaṁ samitī ahu.
Tvañca āmantitā āsi, sasāminī no ca kho ahaṁ.

147. Tassā tyā'jānamānāya, dussaṁ tyāhaṁ apānudiṁ.
Tassa kammavipākena, tenamhi naggiyā ahanti.

148. Sabbaṁ ahampi jānāmi, dussaṁ me tvaṁ apānudi.
Aññañca kho taṁ pucchāmi, kenāsi gūthagandhinīti.

---

1. Saṭhī (Sī) 2. Saccaṁ (Ka) 3. Kho taṁ (Sī, Ka) 4. Taṁ vikīrihaṁ (Syā, Ka)

149. Tava gandhañca mālañca, paccagghañca vilepanaṁ.
Gūthakūpe atāresiṁ[1], taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.
Tassa kammavipākena, tenamhi gūthagandhinīti.

150. Sabbaṁ ahampi jānāmi, taṁ pāpaṁ pakataṁ tayā.
Aññañca kho taṁ pucchāmi, kenāsi duggatā tuvanti.

151. Ubhinnaṁ samakaṁ āsi, yaṁ gehe vijjate dhanaṁ.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākāsimattano.
Tassa kammavipākena, tenamhi duggatā ahaṁ.

152. Tade'va maṁ tvaṁ avaca, pāpakammaṁ nisevasi.
Na hi pāpehi kammehi, sulabhā hoti suggatīti.

153. Vāmato maṁ tvaṁ paccesi, athopi maṁ usūyasi.
Passa pāpānaṁ kammānaṁ, vipāko hoti yādiso.

154. Te gharā tā ca dāsiyo[2], tānevābharaṇāni'me.
Te aññe paricārenti, na bhogā honti sassatā.

155. Idāni bhūtassa pitā, āpaṇā gehamehiti.
Appeva te dade kiñci, mā su tāva ito agāti.

156. Naggā dubbaṇṇarūpāmhi, kisā dhamanisanthatā.
Kopīnametaṁ itthīnaṁ, mā maṁ bhūtapitā'ddasāti.

157. Handa kiṁ vā tyāhaṁ[3] dammi, kiṁ vā te'dha[4] karomahaṁ.
Yena tvaṁ sukhitā assa, sabbakāmasamiddhinīti.

158. Cattāro bhikkhū saṁghato, cattāro pana puggale.
Aṭṭha bhikkhū bhojayitvā, mama dakkhiṇamādisa.
Tadāhaṁ sukhitā hessaṁ, sabbakāmasamiddhinīti.

159. Sādhūti sā paṭissutvā, bhojayitvāṭṭha bhikkhavo.
Vattheha'cchādayitvāna, tassā dakkhiṇamādisī.

---

1. Adhāresiṁ (Ka)
2. Te gharadāsiyo āsuṁ (Sī, Syā), te ghare dāsiyo ceva (Ka) Upari 412 gāthāya saṁsandetabbaṁ.
3. Kiṁ tyāhaṁ (Sī, Syā), kiṁ vatāhaṁ (Ka)
4. Kiṁ vā ca te (Sī, Syā), kiṁ vidha te (Ka)

160. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṁ, dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ.

161. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārinī.
Vicittavatthābharaṇā, sapattiṁ upasaṅkami.

162. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

163. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

164. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

165. Ahaṁ Mattā tuvaṁ Tissā, sapattī te pure ahuṁ.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

166. Tava dinnena dānena, modāmi akutobhayā.
Ciraṁ jīvāhi bhagini, saha sabbehi ñātibhi.
Asokaṁ virajaṁ ṭhānaṁ, āvāsaṁ Vasavattinaṁ.

167. Idha dhammaṁ caritvāna, dānaṁ datvāna sobhane.
Vineyya maccheramalaṁ samūlaṁ, aninditā saggamupehi ṭhānanti.

Mattāpetivatthu tatiyaṁ.

---

4. Nandāpetivatthu

168. Kāḷī dubbaṇṇarūpāsi, pharusā bhīrudassanā.
Piṅgalāsi, kaḷārāsi, na taṁ maññāmi mānusinti.

169. Ahaṁ Nandā Nandisena, bhariyā te pure ahuṁ.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

170. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

171. Caṇḍī ca pharusā cāsiṁ[1], tayi cāpi agāravā.
Tāhaṁ duruttaṁ vatvāna, petalokaṁ ito gatāti.

172. Handu'ttarīyaṁ dadāmi te, imaṁ[2] dussaṁ nivāsaya.
Imaṁ[2] dussaṁ nivāsetvā, ehi nessāmi taṁ gharaṁ.

173. Vatthañca annapānañca, lacchasi tvaṁ gharaṁ gatā.
Putte ca te passissasi, suṇisāyo ca dakkhasīti.

174. Hatthena hatthe te dinnaṁ, na mayhaṁ upakappati.
Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.

175. Tappehi annapānena, mama dakkhiṇamādisa.
Tadāhaṁ sukhitā hessaṁ, sabbakāmasamiddhinīti.

176. Sādhūti so paṭissutvā, dānaṁ vipulamākiri.
Annaṁ pānaṁ khādanīyaṁ, vatthasenāsanāni ca.
Chattaṁ gandhañca mālañca, vividhā ca upāhanā.

177. Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Tappetvā annapānena, tassā dakkhiṇamādisī.

178. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhojanacchādanapānīyaṁ, dakkhiṇāya idaṁ phalaṁ.

179. Tato suddhā sucivasanā, Kāsikuttamadhārinī.
Vicittavatthābharaṇā, sāmikaṁ upasaṅkami.

180. Abhikkantena vaṇṇena, yā tvaṁ tiṭṭhasi devate.
Obhāsentī disā sabbā, osadhī viya tārakā.

181. Kena te'tādiso vaṇṇo, kena te idha mijjhati.
Uppajjanti ca te bhogā, ye keci manaso piyā.

---

1. Caṇḍī pharusavācā ca (Sī)
2. Idaṁ (Sī, Ṭṭha)

182. Pucchāmi taṁ devi mahānubhāve,
Manussabhūtā kimakāsi puññaṁ.
Kenāsi evaṁ jalitānubhāvā,
Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsatīti.

183. Ahaṁ Nandā Nandisena, bhariyā te pure ahuṁ.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

184. Tava dinnena dānena, modāmi akutobhayā.
Ciraṁ jīva gahapati, saha sabbehi ñātibhi.
Asokaṁ virajaṁ khemaṁ, āvāsaṁ Vasavattinaṁ.

185. Idha dhammaṁ caritvāna, dānaṁ datvā gahapati.
Vineyya maccheramalaṁ samūlaṁ, anindito saggamupehi ṭhānanti.

Nandāpetivatthu catutthaṁ.

5. Maṭṭhakuṇḍalīpetavatthu

186. * Alaṅkato Maṭṭhakuṇḍalī,
Māladhārī haricandanussado.
Bāhā paggayha kandasi.
Vanamajjhe kiṁdukkhito tuvanti.

187. Sovaṇṇamayo pabhassaro,
Uppanno rathapañjaro mama.
Tassa cakkayugaṁ na vindāmi,
Tena dukkhena jahāmi jīvitanti.

188. Sovaṇṇamayaṁ maṇimayaṁ,
Lohitakamayaṁ[1] atha rūpiyamayaṁ.
Ācikkha me bhaddamāṇava,
Cakkayugaṁ paṭipādayāmi teti.

* Heṭṭhā 113 piṭṭhepi.
1. Lohitaṅgamayaṁ (Syā), lohitaṅkamayaṁ (Sī), lohamayaṁ (katthaci)

189. So māṇavo tassa pāvadi,
Candasūriyā ubhayettha dissare.
Sovaṇṇamayo ratho mama,
Tena cakkayugena sobhatīti.

190. Bālo kho tvaṁ asi māṇava,
Yo tvaṁ patthayase apatthiyaṁ.
Maññāmi tuvaṁ marissasi,
Na hi tvaṁ lacchasi candasūriyeti.

191. Gamanāgamanampi dissati,
Vaṇṇadhātu ubhayattha vīthiyā.
Peto kālakato na dissati,
Ko nidha kandataṁ bālyataroti.

192. Saccaṁ kho vadesi māṇava,
Ahameva kandataṁ bālyataro.
Candaṁ viya dārako rudaṁ,
Petaṁ kālakatābhipatthayinti.

193. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

194. Abbahī[1] vata me sallaṁ, sokaṁ hadayanissitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

195. Svāhaṁ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna māṇavāti.

196. Devatā nusi gandhabbo, adu Sakko Purindado.
Ko vā tvaṁ kassa vā putto, kathaṁ jānemu taṁ mayanti.

197. Yañca kandasi yañca rodasi,
Puttaṁ āḷāhane sayaṁ dahitvā.
Svāhaṁ kusalaṁ karitvā kammaṁ,
Tidasānaṁ sahabyataṁ gatoti.

---

1. Abbūḷhaṁ (Syā, Ka)

198. Appaṁ vā bahuṁ vā nāddasāma,
Dānaṁ dadantassa sake agāre.
Uposathakammaṁ vā tādisaṁ,
Kena kammena gatosi devalokanti.

199. Ābādhikohaṁ dukkhito gilāno,
Āturarūpomhi sake nivesane.
Buddhaṁ vigatarajaṁ vitiṇṇakaṅkhaṁ,
Addakkhiṁ Sugataṁ anomapaññaṁ.

200. Svāhaṁ muditamano pasannacitto,
Añjaliṁ akariṁ Tathāgatassa.
Tāhaṁ kusalaṁ karitvāna kammaṁ,
Tidasānaṁ sahabyataṁ gatoti.

201. Acchariyaṁ vata abbhutaṁ vata,
Añjalikammassa ayamīdiso vipāko.
Ahampi muditamano pasannacitto,
Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ vajāmīti.

202. Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ vajāhi,
Dhammañca saṁghañca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.

203. Pāṇātipātā viramassu khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā bhaṇāhi,
Sakena dārena ca hoti tuṭṭhoti.

204. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṁ vacanaṁ, tvaṁsi ācariyo mamāti.

205. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammañcāpi anuttaraṁ.
Saṁghañca naradevassa, gacchāmi saraṇaṁ ahaṁ.

206. Pāṇātipātā viramāmi khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭhoti.

Maṭṭhakuṇḍalīpetavatthu pañcamaṁ.

---

6. Kaṇhapetavatthu

207. Uṭṭhehi Kaṇha kiṁ sesi, ko attho supanena te.
Yo ca tuyhaṁ sako bhātā, hadayaṁ cakkhu ca[1] dakkhiṇaṁ.
Tassa vātā balīyanti, sasaṁ jappati[2] Kesavāti.

208. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, Rohiṇeyyassa Kesavo.
Taramānarūpo vuṭṭhāsi, bhātusokena aṭṭito.

209. Kiṁ nu ummattarūpova, kevalaṁ Dvārakaṁ imaṁ.
"Saso saso"ti lapasi, kīdisaṁ sasamicchasi.

210. Sovaṇṇamayaṁ maṇimayaṁ, lohamayaṁ atha rūpiyamayaṁ.
Saṅkhasilāpavāḷamayaṁ, kārayissāmi te sasaṁ.

211. Santi aññepi sasakā, araññavanagocarā.
Tepi te ānayissāmi, kīdisaṁ sasamicchasīti.

212. Nāha'mete sase icche, ye sasā pathavissitā.
Candato sasamicchāmi, taṁ me ohara Kesavāti.

213. So nūna madhuraṁ ñāti, jīvitaṁ vijahissasi.
Apatthiyaṁ patthayasi, candato sasamicchasīti.

214. Evaṁ ce Kaṇha jānāsi, yathaññamanusāsasi.
Kasmā pure mataṁ puttaṁ, ajjāpi manusocasi.

215. Na yaṁ labbhā manussena, amanussena vā pana.
Jāto me mā mari putto, kuto labbhā alabbhiyaṁ.

---

1. Cakkhuṁva (Ṭṭha) 2. Ghaṭo jappati (Ka)

216. Na mantā mūlabhesajjā, osadhehi dhanena vā.
Sakkā ānayituṁ Kaṇha, yaṁ petamanusocasi.

217. Mahaddhanā mahābhogā, raṭṭhavantopi khattiyā.
Pahūtadhanadhaññāse, tepi no[1] ajarāmarā.

218. Khattiyā brāhmaṇā vessā, suddā caṇḍālapukkusā.
Ete caññe ca jātiyā, tepi no ajarāmarā.

219. Ye mantaṁ parivattenti, chaḷaṅgaṁ brahmacintitaṁ.
Ete caññe ca vijjāya, tepi no ajarāmarā.

220. Isayo vāpi[2] ye santā, saññatattā tapassino.
Sarīraṁ tepi kālena, vijahanti tapassino.

221. Bhāvitattā arahanto, katakiccā anāsavā.
Nikkhipanti imaṁ dehaṁ, puññapāpaparikkhayāti.

222. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

223. Abbahī vata me sallaṁ, sokaṁ hadayanissitaṁ.
Yo me sokaparetassa, puttasokaṁ apānudi.

224. Svāhaṁ abbūḷhasallosmi, sītibhūtosmi nibbuto.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvāna bhātika[3].

225. Evaṁ karonti sappaññā, ye honti anukampakā.
Nivattayanti sokamhā, Ghaṭo jeṭṭhaṁva bhātaraṁ.

226. Yassa etādisā honti, amaccā paricārakā.
Subhāsitena anventi, Ghaṭo jeṭṭhaṁva bhātaranti.

Kaṇhapetavatthu chaṭṭhaṁ.

---

1. Natthettha pāṭhabhedo. 2. Isayo cāpi (Vimāna 88) 3. Bhāsitaṁ (Syā)

7. Dhanapālaseṭṭhipetavatthu

227. Naggo dubbaṇṇarūposi, kiso dhamanisanthato.
Upphāsuliko kisiko, ko nu tvamasi mārisa.

228. Ahaṁ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gato.

229. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gato.

230. Nagaraṁ atthi Paṇṇānaṁ[1], Erakacchanti vissutaṁ,
Tattha seṭṭhi pure āsiṁ, Dhanapāloti maṁ vidū.

231. Asīti sakaṭavāhānaṁ, hiraññassa ahosi me.
Pahūtaṁ me jātarūpaṁ, muttā veḷuriyā bahū.

232. Tāva mahaddhanassāpi, na me dātuṁ piyaṁ ahu.
Pidahitvā dvāraṁ bhuñjiṁ[2], mā maṁ yācanakā'ddasuṁ.

233. Assaddho maccharī cāsiṁ, kadariyo paribhāsako.
Dadantānaṁ karontānaṁ, vārayissaṁ bahū jane[3].

234. Vipāko natthi dānassa, saṁyamassa kuto phalaṁ.
Pokkharaññodapānāni, ārāmāni ca ropite.
Papāyo ca vināsesiṁ, dugge saṅkamanāni ca.

235. Svāhaṁ akatakalyāṇo, katapāpo tato cuto.
Upapanno pettivisayaṁ, Khuppipāsasamappito.

236. Pañcapaṇṇāsavassāni, yato kālaṅkato ahaṁ.
Nābhijānāmi bhuttaṁ vā, pītaṁ vā pana pāniyaṁ.

237. Yo saṁyamo so vināso,
Yo vināso so saṁyamo.
Petā hi kira jānanti, yo saṁyamo so vināso.

---

1. Dasannānaṁ (Sī, Syā, I) 2. Bhuñjāmi (Sī, Syā) 3. Bahujjanaṁ (Sī, Syā)

238. Ahaṁ pure saṁyamissaṁ, nādāsiṁ bahuke dhane.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākāsimattano.
Svāhaṁ pacchānutappāmi, attakammaphalūpago.

239. * Uddhaṁ catūhi māsehi, kālaṁkiriyā bhavissati.
Ekantakaṭukaṁ ghoraṁ, nirayaṁ papatissahaṁ.

240. * Catukkaṇṇaṁ catudvāraṁ, vibhattaṁ bhāgaso mitaṁ.
Ayopākārapariyantaṁ, ayasā paṭikujjitaṁ.

241. * Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṁ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.

242. * Tatthāhaṁ dīghamaddhānaṁ, dukkhaṁ vedissa vedanaṁ.
Phalaṁ pāpassa kammassa, tasmā socāmahaṁ bhusaṁ.

243. Taṁ vo vadāmi bhaddaṁ vo, yāvantettha samāgatā.
Mākattha pāpakaṁ kammaṁ, āvi vā yadi vā raho.

244. Sace taṁ pāpakaṁ kammaṁ, karissatha karotha vā.
Na vo dukkhā pamutyatthi[1], uppaccāpi[2] palāyataṁ.

245. Matteyyā hotha petteyyā, kule jeṭṭhāpacāyikā.
Sāmaññā hotha brahmaññā, evaṁ saggaṁ gamissathāti.

Dhanapālaseṭṭhipetavatthu sattamaṁ.

---

8. Cūḷaseṭṭhipetavatthu

246. Naggo kiso pabbajitosi bhante,
Rattiṁ kuhiṁ gacchasi kissa hetu.
Ācikkha me taṁ api sakkuṇemu,
Sabbena vittaṁ paṭipādaye tuvanti.

---

* Heṭṭhā 134 piṭṭhepi. 1. Pamuttatthi (sabbattha) Khu 1. 137 piṭṭhe passitabbaṁ.
2. Upeccāpi (Syā, Ka)

247. Bārāṇasī nagaraṁ dūraghuṭṭhaṁ,
Tatthāhaṁ gahapati aḍḍhako ahu dīno.
Adātā gedhitamano āmisasmiṁ,
Dussīlyena Yamavisayamhi patto.

248. So sūcikāya kilamito tehi,
Teneva ñātīsu yāmi āmisakiñcikkhahetu.
Adānasīlā na ca saddahanti,
"Dānaphalaṁ hoti paramhi loke".

249. Dhītā ca mayhaṁ lapate abhikkhaṇaṁ,
Dassāmi dānaṁ pitūnaṁ pitāmahānaṁ.
Tamupakkhaṭaṁ parivisayanti brāhmaṇā[1],
Yāmi ahaṁ Andhakavindaṁ bhottunti.

250. Tamavoca rājā "anubhaviyāna tampi,
Eyyāsi khippaṁ ahamapi kassaṁ pūjaṁ.
Ācikkha me taṁ yadi atthi hetu,
Saddhāyitaṁ hetuvaco suṇomā"ti.

251. Tathāti vatvā agamāsi tattha,
Bhuñjiṁsu bhattaṁ na ca dakkhiṇārahā.
Paccāgami Rājagahaṁ punāparaṁ,
Pāturahosi purato janādhipassa.

252. Disvāna petaṁ punadeva āgataṁ,
Rājā avoca "ahamapi kiṁ dadāmi.
Ācikkha me taṁ yadi atthi hetu,
Yena tuvaṁ cirataraṁ pīṇito siyā"ti.

253. Buddhañca saṁghaṁ parivisiyāna rāja,
Annena pānena ca cīvarena.
Taṁ dakkhiṇaṁ ādisa me hitāya,
Evaṁ ahaṁ cirataraṁ pīṇito siyāti.

---

1. Brāhmaṇe (Sī)

254. Tato ca rājā nipatitvā tāvade[1],
Dānaṁ sahatthā atulaṁ daditvā[2] saṁghe.
Ārocesi pakataṁ[3] Tathāgatassa,
Tassa ca petassa dakkhiṇaṁ ādisittha.

255. So pūjito ativiya sobhamāno,
Pāturahosi purato janādhipassa.
Yakkhohamasmi paramiddhipatto,
Na mayhamatthi samā sadisā[4] mānusā.

256. Passānubhāvaṁ aparimitaṁ mamayidaṁ,
Tayānudiṭṭhaṁ atulaṁ datvā saṁghe.
Santappito satataṁ sadā bahūhi,
Yāmi ahaṁ sukhito manussadevāti.

Cūḷaseṭṭhipetavatthu aṭṭhamaṁ.

Bhāṇavāraṁ paṭhamaṁ.

---

9. Aṅkurapetavatthu

257. Yassa atthāya gacchāma, Kambojaṁ dhanahārakā.
Ayaṁ kāmadado yakkho, imaṁ yakkhaṁ nayāmase.

258. Imaṁ yakkhaṁ gahetvāna, sādhukena pasayha vā.
Yānaṁ āropayitvāna, khippaṁ gacchāma Dvārakanti.

259. * Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa sākhaṁ bhañjeyya, mittadubbho hi pāpakoti.

260. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Khandhampi tassa chindeyya, attho ce tādiso siyāti.

---

1. Tāvadeva (Syā), tadeva (Ka)
2. Atulañca datvā (Syā, Ka)
3. Ārocayī pakatiṁ (Sī, Syā)
4. Mayhamiddhisamasadisā (Sī, Syā)

* Khu 5. 221, 299; Khu 6. 50, 149 piṭṭhesupi.

261. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Na tassa pattaṁ bhindeyya[1], mittadubbho hi pāpakoti.

262. Yassa rukkhassa chāyāya, nisīdeyya sayeyya vā.
Samūlampi taṁ abbuhe[2], attho ce tādiso siyāti.

263. Yassekarattimpi ghare vaseyya,
Yatthannapānaṁ puriso labhetha.
Na tassa pāpaṁ manasāpi cintaye,
Kataññutā sappurisehi vaṇṇitā.

264. Yassekarattimpi ghare vaseyya,
Annena pānena upaṭṭhito siyā.
Na tassa pāpaṁ manasāpi cintaye,
Adubbhapāṇī dahate mittadubbhiṁ.

265. Yo pubbe katakalyāṇo, pacchā pāpena hiṁsati.
Allapāṇihato[3] poso, na so bhadrāni passatīti.

266. Nāhaṁ devena vā manussena vā,
Issariyena vāhaṁ suppasayho.
Yakkhohamasmi paramiddhipatto,
Dūraṅgamo vaṇṇabalūpapannoti.

267. Pāṇi te sabbaso vaṇṇo, pañcadhāro madhussavo.
Nānārasā paggharanti, maññehaṁ taṁ Purindadanti.

268. Nāmhi devo na gandhabbo, nāpi Sakko Purindado.
Petaṁ maṁ Aṅkura jānāhi, Roruvamhā[4] idhāgatanti.

269. Kiṁsīlo kiṁsamācāro, Roruvasmiṁ pure tuvaṁ.
Kena te brahmacariyena, puññaṁ pāṇimhi ijjhatīti.

270. Tunnavāyo pure āsiṁ, Roruvasmiṁ tadā ahaṁ.
Sukicchavutti kapaṇo, na me vijjati dātave.

---

1. Hiṁseyya (Ka) 2. Ubbahe (?) 3. Adubbhipāṇīhato (Ka) 4. Bheruvamhā (Sī)

271. Nivesanañca[1] me āsi, Asayhassa upantike.
Saddhassa dānapatino, katapuññassa lajjino.

272. Tattha yācanakāyanti, nānāgottā vanibbakā.
Te ca maṁ tattha pucchanti, Asayhassa nivesanaṁ.

273. Kattha gacchāma bhaddaṁ vo, kattha dānaṁ padīyati.
Tesāhaṁ puṭṭho akkhāmi, Asayhassa nivesanaṁ.

274. Paggayha dakkhiṇaṁ bāhuṁ, ettha gacchatha bhaddaṁ vo.
Ettha dānaṁ padīyati, Asayhassa nivesane.

275. Tena pāṇi kāmadado, tena pāṇi madhussavo.
Tena me brahmacariyena, puññaṁ pāṇimhi ijjhatīti.

276. Na kira tvaṁ adā dānaṁ, sakapāṇīhi kassaci.
Parassa dānaṁ anumodamāno, pāṇiṁ paggayha pāvadi.

277. Tena pāṇi kāmadado, tena pāṇi madhussavo.
Tena te brahmacariyena, puññaṁ pāṇimhi ijjhati.

278. Yo so dānamadā bhante, pasanno sakapāṇibhi.
So hitvā mānusaṁ dehaṁ, kiṁ nu so disataṁ gatoti.

279. Nāhaṁ pajānāmi Asayhasāhino,
Aṅgīrasassa gatiṁ āgatiṁ vā.
Sutañca me Vessavaṇassa santike,
"Sakkassa sahabyataṁ gato Asayho"ti.

280. Alameva kātuṁ kalyāṇaṁ, dānaṁ dātuṁ yathārahaṁ.
Pāṇiṁ kāmadadaṁ disvā, ko puññaṁ na karissati.

281. So hi nūnu ito gantvā, anuppatvāna Dvārakaṁ.
Dānaṁ paṭṭhapayissāmi, yaṁ mamassa sukhāvahaṁ.

282. Dassāma'nnañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, dugge saṅkamanāni cāti.

---

1. Āvesanañca (Sī)

283. Kena te aṅgulī kuṇā[1], mukhañca kuṇalīkataṁ[2].
Akkhīni ca paggharanti, kiṁ pāpaṁ pakataṁ tayāti.

284. Aṅgīrasassa gahapatino, saddhassa gharamesino.
Tassāhaṁ dānavissagge, dāne adhikato ahuṁ.

285. Tattha yācanake disvā, āgate bhojanatthike.
Ekamantaṁ apakkamma, akāsiṁ kuṇaliṁ mukhaṁ.

286. Tena me aṅgulī kuṇā, mukhañca kuṇalīkataṁ.
Akkhīni me paggharanti, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayāti.

287. Dhammena te kāpurisa, mukhañca kuṇalīkataṁ.
Akkhīni ca paggharanti, yaṁ taṁ parassa dānassa.
Akāsi kuṇaliṁ mukhaṁ.

288. Kathaṁ hi dānaṁ dadamāno, kareyya parapattiyaṁ.
Annaṁ pānaṁ khādanīyaṁ, vatthasenāsanāni ca.

289. So hi nūna ito gantvā, anuppatvāna Dvārakaṁ.
Dānaṁ paṭṭhapayissāmi, yaṁ mamassa sukhāvahaṁ.

290. Dassāma'nnañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, dugge saṅkamanāni cāti.

291. Tato hi so nivattitvā, anuppatvāna Dvārakaṁ.
Dānaṁ paṭṭhapayi Aṅkuro, yaṁ'tumassa[3] sukhāvahaṁ.

292. Adā annañca pānañca, vatthasenāsanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.

293. Ko chāto ko ca tasito, ko vatthaṁ paridahissati.
Kassa santāni yoggāni, ito yojentu vāhanaṁ.

294. Ko chatticchati gandhañca, ko mālaṁ ko upāhanaṁ.
Itissu tattha ghosenti, kappakā sūdamāgadhā[4].
Sadā sāyañca pāto ca, Aṅkurassa nivesane.

---

1. Kuṇṭhā (Sī, Syā)
2. Kuṇḍalīkataṁ (Sī, Syā, Ka)
3. Yaṁ taṁ assa (Syā), yantamassa (Ka)
4. Pāṭavā (Ka)

295. Sukhaṁ supati Aṅkuro, iti jānāti maṁ jano.
Dukkhaṁ supāmi Sindhaka[1], yaṁ na passāmi yācake.

296. Sukhaṁ supati Aṅkuro, iti jānāti maṁ jano.
Dukkhaṁ Sindhaka supāmi, appake su vanibbaketi.

297. Sakko ce te varaṁ dajjā, Tāvatiṁsānamissaro.
Kissa sabbassa lokassa, varamāno varaṁ vareti.

298. Sakko ce me varaṁ dajjā, Tāvatiṁsānamissaro.
Kāluṭṭhitassa me sato, sūriyuggamanaṁ pati.
Dibbā bhakkhā pātubhaveyyuṁ, sīlavanto ca yācakā.

299. Dadato me na khīyetha, datvā nānutapeyyahaṁ.
Dadaṁ cittaṁ pasādeyyaṁ, etaṁ Sakkaṁ varaṁ vareti.

300. Na sabbavittāni pare pavecche,
Dadeyya dānañca dhanañca rakkhe.
Tasmā hi dānā dhanameva seyyo,
Atippadānena kulā na honti.

301. Adānamatidānañca, nappasaṁsanti paṇḍitā.
Tasmā hi dānā dhanameva seyyo,
Samena vatteyya sa dhīradhammoti.

302. Aho vata re ahameva dajjaṁ,
Santo ca maṁ sappurisā bhajeyyuṁ.
Meghova ninnāni paripūrayanto[2],
Santappaye sabbavanibbakānaṁ.

303. Yassa yācanake disvā, mukhavaṇṇo pasīdati.
Datvā attamano hoti, taṁ gharaṁ vasato sukhaṁ.

304. Yassa yācanake disvā, mukhavaṇṇo pasīdati.
Datvā attamano hoti, esā yaññassa[3] sampadā.

---

1. Sanduka, Sindhuka (Ka)
2. Bhipūrayanto (Sī), hi pūrayanto (Syā)
3. Puññassa (Sī)

305. * Pubbeva dānā sumano, dadaṁ cittaṁ pasādaye.
Datvā attamano hoti, esā yaññassa[1] sampadāti.

306. Saṭṭhi vāhasahassāni, Aṅkurassa nivesane.
Bhojanaṁ dīyate niccaṁ, puññapekkhassa jantuno.

307. Tisahassāni sūdāni hi[2], āmuttamaṇikuṇḍalā.
Aṅkuraṁ upajīvanti, dāne yaññassa vāvaṭā[3].

308. Saṭṭhi purisasahassāni, āmuttamaṇikuṇḍalā.
Aṅkurassa mahādāne, kaṭṭhaṁ phālenti māṇavā.

309. Soḷasitthisahassāni, sabbālaṅkārabhūsitā.
Aṅkurassa mahādāne, vidhā piṇḍenti nāriyo.

310. Soḷasitthisahassāni, sabbālaṅkārabhūsitā.
Aṅkurassa mahādāne, dabbigāhā upaṭṭhitā.

311. Bahuṁ bahūnaṁ pādāsi, ciraṁ pādāsi khattiyo.
Sakkaccañca sahatthā ca, cittīkatvā punappunaṁ.

312. Bahū māse ca pakkhe ca, utusaṁvaccharāni ca.
Mahādānaṁ pavattesi, Aṅkuro dīghamantaṁraṁ.

313. Evaṁ datvā yajitvā ca, Aṅkuro dīghamantaraṁ.
So hitvā mānusaṁ dehaṁ, Tāvatiṁsūpago ahu.

314. Kaṭacchubhikkhaṁ datvāna, Anuruddhassa Indako.
So hitvā mānusaṁ dehaṁ, Tāvatiṁsūpago ahu.

315. Dasahi ṭhānehi Aṅkuraṁ, Indako atirocati.
Rūpe sadde rase gandhe, phoṭṭhabbe ca manorame.

316. Āyunā yasasā ceva, vaṇṇena ca sukhena ca.
Ādhipaccena Aṅkuraṁ, Indako atirocati.

317. Tāvatiṁse yadā Buddho, silāyaṁ Paṇḍukambale.
Päricchattakamūlamhi, vihāsi purisuttamo.

---

* Aṁ 2. 296 piṭṭhepi.
1. Puññassa (Sī)
2. Sūdāni (Syā, Ka)
3. Byāvaṭā (Sī), pāvaṭā (Syā)

318. Dasasu lokadhātūsu, sannipatitvāna devatā.
Payirupāsanti Sambuddhaṁ, vasantaṁ nagamuddhani.

319. Na koci devo vaṇṇena, Sambuddhaṁ atirocati.
Sabbe deve atikkamma[1], Sambuddhova virocati.

320. Yojanāni dasa dve ca, Aṅkuroyaṁ tadā ahu.
Avidūreva Buddhassa[2], Indako atirocati.

321. Oloketvāna Sambuddho, Aṅkurañcāpi Indakaṁ.
Dakkhiṇeyyaṁ sambhāvento[3], idaṁ vacanamabravi.

322. Mahādānaṁ tayā dinnaṁ, Aṅkura dīghamantaraṁ.
Atidūre[4] nisinnosi, āgaccha mama santiketi.

323. Codito bhāvitattena, Aṅkuro idamabravi.
Kiṁ mayhaṁ tena dānena, dakkhiṇeyyena suññataṁ.

324. Ayaṁ so Indako yakkho, dajjā dānaṁ parittakaṁ.
Atirocati amhehi, cando tāragaṇe yathāti.

325. Ujjaṅgale yathā khette, bījaṁ bahumpi ropitaṁ.
Na vipulaphalaṁ hoti, napi toseti kassakaṁ.

326. Tatheva dānaṁ bahukaṁ, dussīlesu patiṭṭhitaṁ.
Na vipulaphalaṁ hoti, napi toseti dāyakaṁ.

327. Yathāpi bhaddake khette, bījaṁ appampi ropitaṁ.
Sammā dhāraṁ pavecchante, phalaṁ toseti kassakaṁ.

328. Tatheva sīlavantesu, guṇavantesu tādisu.
Appakampi kataṁ kāraṁ, puññaṁ hoti mahapphalanti.

329. Viceyya dānaṁ dātabbaṁ, yattha dinnaṁ mahapphalaṁ.
Viceyya dānaṁ datvāna, saggaṁ gacchanti dāyakā.

---

1. Adhigayha (Sī), atiggayha (Ka)
2. Avidūre Sambuddhassa (Ka)
3. Pabhāvento (Sī)
4. Suvidūre (Ka)

330. Viceyya dānaṁ Sugatappasatthaṁ,
Ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke.
Etesu dinnāni mahapphalāni,
Bījāni vuttāni yathā sukhetteti.

Aṅkurapetavatthu navamaṁ.

---

10. Uttaramātupetivatthu

331. Divāvihāragataṁ bhikkhuṁ, Gaṅgātīre nisinnakaṁ.
Taṁ petī upasaṅkamma, dubbaṇṇā bhīrudassanā.

332. Kesā cassā atidīghā[1], yāvabhūmā'valambare[2].
Kesehi sā paṭicchannā, samaṇaṁ etadabravi.

333. Pañcapaṇṇāsavassāni, yato kālaṅkatā ahaṁ.
Nābhijānāmi bhuttaṁ vā, pītaṁ vā pana pāniyaṁ.
Dehi tvaṁ pāniyaṁ bhante, tasitā pāniyāya meti.

334. Ayaṁ sītodikā Gaṅgā, Himavantato[3] sandati.
Piva etto gahetvāna, kiṁ maṁ yācasi pāniyanti.

335. Sacāhaṁ bhante Gaṅgāya, sayaṁ gaṇhāmi pāniyaṁ.
Lohitaṁ me parivattati, tasmā yācāmi pāniyanti.

336. Kiṁnu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, Gaṅgā te hoti lohitanti.

337. Putto me Uttaro nāma[4], saddho āsi upāsako.
So ca mayhaṁ akāmāya, samaṇānaṁ pavecchati.

338. Cīvaraṁ piṇḍapātañca, paccayaṁ sayanāsanaṁ.
Tamahaṁ paribhāsāmi, maccherena upaddutā.

339. "Yaṁ tvaṁ mayhaṁ akāmāya, samaṇānaṁ pavecchasi.
Cīvaraṁ piṇḍapātañca, paccayaṁ sayanāsanaṁ.

---

1. Ahū dīghā (Ka)
2. Yāva bhūmyā'valambare(?)
3. Himavantāva (Ka)
4. Putto me bhante Uttaro (Ka)

340. Etaṁ te paralokasmiṁ, lohitaṁ hotu Uttara”.
Tassa kammassa vipākena, Gaṅgā me hoti lohitanti.

Uttaramātupetivatthu dasamaṁ.

---

11. Suttapetavatthu

341. Ahaṁ pure pabbajitassa bhikkhuno,
Suttaṁ adāsiṁ upasaṅkamma yācitā.
Tassa vipāko vipulaphalūpalabbhati,
Bahukā ca me uppajjare[1] vatthakoṭiyo.

342. Pupphābhikiṇṇaṁ ramitaṁ[2] vimānaṁ,
Anekacittaṁ naranārisevitaṁ.
Sāhaṁ bhuñjāmi ca pārupāmi ca,
Pahūtavittā na ca tāva khīyati.

343. Tasseva kammassa vipākamanvayā,
Sukhañca sātañca idhūpalabbhati.
Sāhaṁ gantvā punadeva mānusaṁ,
Kāhāmi puññāni naya’yyaputta manti.

344. Satta tuvaṁ vassasatā idhāgatā,
Jiṇṇā ca vuḍḍhā ca tahiṁ bhavissasi.
Sabbeva te kālakatā ca ñātakā,
Kiṁ tattha gantvāna ito karissasīti.

345. Satteva vassāni idhāgatāya me,
Dibbañca sukhañca samappitāya.
Sāhaṁ gantvāna punadeva mānusaṁ,
Kāhāmi puññāni naya’yyaputta manti.

346. So taṁ gahetvāna pasayha bāhāyaṁ,
Paccānayitvāna theriṁ sudubbalaṁ.
Vajjesi “aññampi janaṁ idhāgataṁ,
Karotha puññāni sukhūpalabbhati”.

---

1. Bahū ca me upapajjare (Sī)
2. Rammamidaṁ (Ka)

347. Diṭṭhā mayā akatena sādhunā,
Petā vihaññanti tatheva manussā.
Kammañca katvā sukhavedanīyaṁ,
Devā manussā ca sukhe ṭhitā pajāti.

Suttapetavatthu ekādasamaṁ.

---

12. Kaṇṇamuṇḍapetivatthu

348. Soṇṇasopānaphalakā, soṇṇavālukasanthatā.
Tattha sogandhiyā vaggū, sucigandhā manoramā.

349. Nānārukkhehi sañchannā, nānāgandhasameritā.
Nānāpadumasañchannā, puṇḍarīkasamotatā[1].

350. Surabhiṁ sampavāyanti, manuññā māluteritā.
Haṁsakoñcābhirudā ca, cakkavakkābhikūjitā.

351. Nānādijagaṇākiṇṇā, nānāsaragaṇāyutā.
Nānāphaladharā rukkhā, nānāpupphadharā vanā.

352. Na manussesu īdisaṁ, nagaraṁ yādisaṁ idaṁ.
Pāsādā bahukā tuyhaṁ, sovaṇṇarūpiyāmayā.
Daddallamānā ābhenti[2], samantā caturo disā.

353. Pañca dāsisatā tuyhaṁ, yā te'mā paricārikā.
Tā[3] kambukāyūradharā[4], kañcanāveḷabhūsitā.

354. Pallaṅkā bahukā tuyhaṁ, sovaṇṇarūpiyāmayā.
Kadalimigasañchannā[5], sajjā gonakasanthatā.

355. Yattha tvaṁ vāsūpagatā, sabbakāmasamiddhinī.
Sampattāya'ḍḍharattāya[6], tato uṭṭhāya gacchasi.

---

1. Samohatā (Ka) 2. Ābhanti (Ka) 3. Kā (Ka)
4. Kambukeyūradharā (Sī) 5. Kādalimigasañchannā (Sī) 6. ...rattiyā (Ka)

356. Uyyānabhūmiṁ gantvāna, pokkharaññā samantato.
Tassā tīre tuvaṁ ṭhāsi, harite saddale subhe.

357. Tato te kaṇṇamuṇḍo sunakho, aṅgamaṅgāni khādati.
Yadā ca khāyitā āsi, aṭṭhisaṅkhalikā katā.
Ogāhasi pokkharaṇiṁ, hoti kāyo yathā pure.

358. Tato tvaṁ aṅgapaccaṅgī[1], sucāru piyadassanā.
Vatthena pārupitvāna, āyāsi mama santikaṁ.

359. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, kaṇṇamuṇḍo sunakho tava.
Aṅgamaṅgāni khādatīti.

360. Kimilāyaṁ[2] gahapati, saddho āsi upāsako.
Tassāhaṁ bhariyā āsiṁ, dussīlā aticārinī.

361. So maṁ aticaramānāya[3], sāmiko etadabravi.
"Netaṁ channaṁ[4] patirūpaṁ, yaṁ tvaṁ aticarāsi maṁ".

362. Sāhaṁ ghorañca sapathaṁ, musāvādañca bhāsisaṁ.
"Nāhaṁ taṁ aticarāmi, kāyena uda cetasā.

363. Sacāhaṁ taṁ aticarāmi, kāyena uda cetasā.
Kaṇṇamuṇḍoyaṁ sunakho, aṅgamaṅgāni khādatū".

364. Tassa kammassa vipākaṁ, musāvādassa cūbhayaṁ.
Satteva vassasatāni, anubhūtaṁ yato hi me.
Kaṇṇamuṇḍo ca sunakho, aṅgamaṅgāni khādati.

365. Tvañca deva bahukāro, atthāya me idhāgato.
Sumuttāhaṁ kaṇṇamuṇḍassa, asokā akutobhayā.

366. Tāhaṁ deva namassāmi, yācāmi pañjalīkatā.
Bhuñja amānuse kāme, rama deva mayā sahāti.

---

1. Aṅgapaccaṅgā (Ka) 2. Kimbilāyaṁ (Sī, Syā) 3. Evamāticaramānāya (Syā, I)
4. Netaṁ channaṁ na (Sī), netaṁ channaṁ netaṁ (Ka)

367. Bhuttā amānusā kāmā, ramitomhi tayā saha.
Tāhaṁ subhage yācāmi, khippaṁ paṭinayāhi manti.

Kaṇṇamuṇḍapetivatthu dvādasamaṁ.

---

13. Ubbaripetavatthu

368. Ahu rājā Brahmadatto, Pañcālānaṁ rathesabho.
Ahorattānamaccayā, rājā kālamakrubbatha[1].

369. Tassa āḷāhanaṁ gantvā, bhariyā kandati Ubbarī[2].
Brahmadattaṁ apassantī, Brahmadattāti kandati.

370. Isi ca tattha āgacchi, sampannacaraṇo muni.
So ca tattha apucchittha, ye tattha susamāgatā.

371. "Kassa idaṁ āḷāhanaṁ, nānāgandhasameritaṁ.
Kassāyaṁ kandati bhariyā, ito dūragataṁ patiṁ.
Brahmadattaṁ apassantī, Brahmadattāti kandati".

372. Te ca tattha viyākaṁsu, ye tattha susamāgatā.
"Brahmadattassa bhadante[3], Brahmadattassa mārisa.

373. Tassa idaṁ āḷāhanaṁ, nānāgandhasameritaṁ.
Tassāyaṁ kandati bhariyā, ito dūragataṁ patiṁ.
Brahmadattaṁ apassantī, Brahmadattāti kandati".

374. Chaḷāsītisahassāni, Brahmadattassanāmakā.
Imasmiṁ āḷāhane daḍḍhā, tesaṁ kamanusocasīti.

375. Yo rājā Cūḷanīputto, Pañcālānaṁ rathesabho.
Taṁ bhante anusocāmi, bhattāraṁ sabbakāmadanti.

376. Sabbevāhesuṁ rājāno, Brahmadattassanāmakā.
Sabbeva Cūḷanīputtā, Pañcālānaṁ rathesabhā.

377. Sabbesaṁ anupubbena, mahesittamakārayi.
Kasmā purimake hitvā, pacchimaṁ anusocasīti.

---

1. Rājā kālaṅkarī tadā (Sī) 2. Uppari (Ka) 3. Bhaddante (Ka)

378. Ātume itthibhūtāya, dīgharattāya mārisa.
Yassā me itthibhūtāya, saṁsāre bahubhāsasīti.

379. Ahu itthī ahu puriso, pasuyonimpi āgamā.
Evametaṁ atītānaṁ, pariyanto na dissatīti.

380. Ādittaṁ vata maṁ santaṁ, ghatasittaṁva pāvakaṁ.
Vārinā viya osiñcaṁ, sabbaṁ nibbāpaye daraṁ.

381. Abbahī vata me sallaṁ, sokaṁ hadayanissitaṁ.
Yo me sokaparetāya, patisokaṁ apānudi.

382. Sāhaṁ abbūḷhasallāsmi, sītibhūtāsmi nibbutā.
Na socāmi na rodāmi, tava sutvā Mahāmunīti.

383. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, samaṇassa subhāsitaṁ.
Pattacīvaramādāya, pabbaji anagāriyaṁ.

384. Sā ca pabbajitā santā, agārasmā anagāriyaṁ.
Mettācittaṁ abhāvesi, brahmalokūpapattiyā.

385. Gāmā gāmaṁ vicarantī, nigame rājādhāniyo.
Uruveḷā nāma so gāmo, yattha kālamakrubbatha.

386. Mettacittaṁ ābhāvetvā, brahmalokūpapattiyā.
Itthicittaṁ virājetvā, brahmalokūpagā ahūti.

Ubbaripetavatthu terasamaṁ.

Ubbarivaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Mocakaṁ[1] Mātā Mattā[2] ca, Nandā Kuṇḍalīnā Ghaṭo.
Dve Seṭṭhī Tunnavāyo ca, Uttara[3] Suttakaṇṇa[4] Ubbarīti.

---

1. Paṇḍu (sabbattha)
2. Pitā (Sī, Ka), patiyā (Syā)
3. Vihāra (sabbattha)
4. Sopāna (sabbattha)

3. Cūḷavagga

1. Abhijjamānapetavatthu

387. Abhijjamāne vārimhi, Gaṅgāya idha gacchasi.
Naggo pubbaddhapetova, māladhārī alaṅkato.
Kuhiṁ gamissasi peta, kattha vāso bhavissatīti.

388. Cundaṭṭhilaṁ[1] gamissāmi, peto so iti bhāsati.
Antare Vāsabhagāmaṁ, Bārāṇasiṁ ca[2] santike.

389. Tañca disvā mahāmatto, Koliyo iti vissuto.
Sattuṁ bhattañca petassa, pītakañca yugaṁ adā.

390. Nāvāya tiṭṭhamānāya, kappakassa adāpayi.
Kappakassa padinnamhi, ṭhāne petassa dissatha[3].

391. Tato suvatthavasano, māladhārī alaṅkato.
Ṭhāne ṭhitassa petassa, dakkhiṇā upakappatha.
Tasmā dajjetha petānaṁ, anukampāya punappunaṁ.

392. Sātunnavasanā[4] eke, aññe kesanivāsanā[5].
Petā bhattāya gacchanti, pakkamanti disodisaṁ.

393. Dūre eke[6] padhāvitvā, aladdhāva nivattare.
Chātā pamucchitā bhantā, bhūmiyaṁ paṭisumbhitā.

394. Te ca[7] tattha papatitā[8], bhūmiyaṁ paṭisumbhitā.
Pubbe akatakalyāṇā, aggidaḍḍhāva ātape.

395. Mayaṁ pubbe pāpadhammā, gharaṇī kulamātaro.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākamha attano.

396. Pahūtaṁ annapānampi, apissu avakirīyati.
Sammaggate pabbajite, na ca kiñci adamhase.

---

1. Cundaṭṭhikaṁ (Sī)
2. Bārāṇasiyā ca (Sī, Syā)
3. Petassu'dissatha (Sī), petassu'dicchatha (?)
4. Sāhunnavāsino (Syā, I), sāhundavāsino (Ka)
5. Kesanivāsino (Syā, Ka)
6. Dūre petā (Ka)
7. Keci (Sī, Syā)
8. Papatitvā (Sī), ca patitā (Syā)

397. Akammakāmā alasā, sādukāmā mahagghasā.
Ālopapiṇḍadātāro, paṭiggahe paribhāsimhase[1].

398. Te gharā tā ca dāsiyo, tānevā'bharaṇāni no.
Te aññe paricārenti, mayaṁ dukkhassa bhāgino.

399. Veṇī vā avaññā honti, rathakārī ca dubbhikā.
Caṇḍālī kapaṇā honti, kappakā[2] ca punappunaṁ.

400. Yāni yāni nihīnāni, kulāni kapaṇāni ca.
Tesu tesveva jāyanti, esā maccharino gati.

401. Pubbe ca katakalyāṇā, dāyakā vītamaccharā.
Saggaṁ te paripūrenti, obhāsenti ca Nandanaṁ.

402. Vejayante ca pāsāde, ramitvā kāmakāmino.
Uccākulesu jāyanti, sabhogesu tato cutā.

403. Kūṭāgāre ca pāsāde, pallaṅke gonakatthate.
Bījitaṅgā[3] morahatthehi, kule jātā yasassino.

404. Aṅkato aṅkaṁ gacchanti, māladhārī alaṅkatā.
Dhātiyo upatiṭṭhanti, sāyaṁ pātaṁ sukhesino.

405. Na yidaṁ akatapuññānaṁ, katapuññānamevidaṁ.
Asokaṁ Nandanaṁ rammaṁ, tidasānaṁ mahāvanaṁ.

406. Sukhaṁ akatapuññānaṁ, idha natthi parattha ca.
Sukhañca katapuññānaṁ, idha ceva parattha ca.

407. Tesaṁ sahabyakāmānaṁ, kattabbaṁ kusalaṁ bahuṁ.
Katapuññā hi modanti, sagge bhogasamaṅginoti.

Abhijjamānapetavatthu paṭhamaṁ.

---

2. Sāṇavāsītherapetavatthu

408. Kuṇḍināgariyo thero, Sāṇavāsi[4] nivāsiko.
Poṭṭhapādoti nāmena, samaṇo bhāvitindriyo.

---

1. Paribhāsitā (Syā, Ka)
2. Nhāpikā (Sī)
3. Vījitaṅgā (Sī, Syā)
4. Sānuvāsi (Sī), Sānavāsi (Syā)

409. Tassa mātā pitā bhātā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

410. Te duggatā sūcikaṭṭā, kilantā naggino kisā.
Uttasantā[1] mahattāsā[2], na dassenti kurūrino[3].

411. Tassa bhātā vitaritvā, naggo ekapathekako.
Catukuṇḍiko bhavitvāna, therassa dassayī'tumaṁ.

412. Thero cāmanasikatvā, tuṇhībhūto atikkami.
So ca viññāpayī theraṁ, "bhātā petagato ahaṁ".

413. Mātā pitā ca te bhante, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

414. Te duggatā sūcikaṭṭā, kilantā naggino kisā.
Uttasantā mahattāsā, na dassenti kurūrino.

415. Anukampassu kāruṇiko, datvā anvādisāhi no.
Tava dinnena dānena, yāpessanti kurūrinoti.

416. Thero caritvā piṇḍāya, bhikkhū aññe ca dvādasa.
Ekajjhaṁ sannipatiṁsu, bhattavissaggakāraṇā.

417. Thero sabbeva te āha, yathāladdhaṁ dadātha me.
Saṁghabhattaṁ karissāmi, anukampāya ñātinaṁ.

418. Niyyādayiṁsu therassa, thero saṁghaṁ nimantayi.
Datvā anvādisi thero, mātu pitu ca bhātuno.
"Idaṁ me ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo".

419. Samanantarānuddiṭṭhe, bhojanaṁ udapajjatha.
Suciṁ paṇītaṁ sampannaṁ, anekarasabyañjanaṁ.

420. Tato uddassayī[4] bhātā, vaṇṇavā balavā sukhī.
Pahūtaṁ bhojanaṁ bhante, passa naggāmhase mayaṁ.
Tathā bhante parakkama, yathā vatthaṁ labhāmaseti.

---

1. Ottappantā (Syā, Ka)
2. Mahātāsā (Sī)
3. Kuruddino (Ka)
4. Uddisayī (Sī, Ka), uddissati (Syā, Ka)

421. Thero saṅkārakūṭamhā, uccinitvāna nantake.
Pilotikaṁ paṭaṁ katvā, saṁghe cātuddise adā.

422. Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṁ me ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.

423. Samanantarānuddiṭṭhe, vatthāni udapajjisuṁ.
Tato suvatthavasano, therassa dassayī’tumaṁ.

424. Yāvatā Nandarājassa, vijitasmiṁ paṭicchadā.
Tato bahutarā bhante, vatthāna’cchādanāni no.

425. Koseyyakambalīyāni, khoma kappāsikāni ca.
Vipulā ca mahagghā ca, tepā’kāse’valambare.

426. Te mayaṁ paridahāma, yaṁ yaṁ hi manaso piyaṁ.
Tathā bhante parakkama, yathā gehaṁ labhāmaseti.

427. Thero paṇṇakuṭiṁ katvā, saṁghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṁ me ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.

428. Samanantarānuddiṭṭhe, gharāni udapajjisuṁ.
Kūṭāgāranivesanā, vibhattā bhāgaso mitā.

429. Na manussesu īdisā, yādisā no gharā idha.
Api dibbesu yādisā, tādisā no gharā idha.

430. Daddallamānā ābhenti[1], samantā caturo disā.
Tathā bhante parakkama, yathā pānīyaṁ labhāmaseti.

431. Thero karaṇaṁ[2] pūretvā, saṁghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
“Idaṁ me ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo”.

432. Samanantarānuddiṭṭhe, pānīyaṁ udapajjatha.
Gambhīrā caturassā ca, pokkharañño Sunimmitā.

---

1. Ābhanti (Ka)
2. Karakaṁ (Sī, Syā, I)

433. Sītodikā suppatitthā, sītā appaṭigandhiyā.
Padumuppalasañchannā, vārikiñjakkhapūritā.

434. Tattha nhatvā pivitvā ca, therassa paṭidassayuṁ.
Pahūtaṁ pānīyaṁ bhante, pādā dukkhā phalanti no.

435. Āhiṇḍamānā khañjāma, sakkhare kusakaṇṭake.
Tathā bhante parakkama, yathā yānaṁ labhāmaseti.

436. Thero sipāṭikaṁ laddhā, saṁghe cātuddise adā.
Datvā anvādisī thero, mātu pitu ca bhātuno.
"Idaṁ me ñātīnaṁ hotu, sukhitā hontu ñātayo".

437. Samanantarānuddiṭṭhe, petā rathena māgamuṁ.
Anukampitamha bhadante, bhattenacchādanena ca.

438. Gharena pānīyadānena, yānadānena cūbhayaṁ.
Muniṁ kāruṇikaṁ loke, bhante vanditumāgatāti.

Sāṇavāsītherapetavatthu dutiyaṁ.

---

3. Rathakārapetivatthu

439. Veḷuriyathambhaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Vimānamāruyha anekacittaṁ.
Tatthacchasi devi mahānubhāve,
Pathaddhani[1] pannaraseva cando.

440. Vaṇṇo ca te kanakassa sannibho,
Uttattarūpo bhusa dassaneyyo.
Pallaṅkaseṭṭhe atule nisinnā,
Ekā tuvaṁ natthi ca tuyha sāmiko.

441. Imā ca te pokkharaṇī samantā,
Pahūtamalyā[2] bahupuṇḍarīkā.
Suvaṇṇacuṇṇehi samantamotthatā,
Na tattha paṅko paṇako ca vijjati.

---

1. Samantato (Ka)
2. Pahūtamālā (Sī, Syā)

442. Haṁsā cime dassanīyā manoramā,
Udakasmimanupariyanti sabbadā.
Samayya vaggū'panadanti sabbe,
Bindussarā dundubhīnaṁva ghoso.

443. Daddallamānā yasasā yasassinī,
Nāvāya ca tvaṁ avalamba tiṭṭhasi.
Āḷārapamhe hasite piyaṁvade,
Sabbaṅgakalyāṇi bhusaṁ virocasi.

444. Idaṁ vimānaṁ virajaṁ same ṭhitaṁ,
Uyyānavantaṁ[1] ratinandivaḍḍhanaṁ.
Icchāmahaṁ nāri anomadassane,
Tayā saha Nandane idha moditunti.

445. Karohi kammaṁ idha vedanīyaṁ,
Cittañca te idha nihitaṁ bhavatu[2].
Katvāna kammaṁ idha vedanīyaṁ,
Evaṁ mamaṁ lacchasi kāmakāmininti.

446. Sādhūti so tassā paṭissuṇitvā,
Akāsi kammaṁ tahiṁ vedanīyaṁ.
Katvāna kammaṁ tahiṁ vedanīyaṁ,
Upapajji so māṇavo tassā sahabyatanti.

Rathakārapetivatthu tatiyaṁ.

Bhāṇavāraṁ dutiyaṁ.

---

4. Bhusapetavatthu

447. Bhusāni eko sāliṁ punāparo,
Ayañca nārī sakamaṁsalohitaṁ.
Tuvañca gūthaṁ asuciṁ akantaṁ[3],
Paribhuñjasi kissa ayaṁ vipākoti.

---

1. Uyyānavanaṁ (Ka)
2. Natañca hotu (Ka), nitañca hotu (Syā)
3. Akantikaṁ (Sī, I)

448. Ayaṁ pure mātaraṁ hiṁsati,
Ayaṁ pana kūṭavāṇijo.
Ayaṁ maṁsāni khāditvā, musāvādena vañceti.

449. Ahaṁ manussesu manussabhūtā,
Agārinī sabbakulassa issarā.
Santesu pariguhāmi, mā ca kiñci ito adaṁ.

450. Musāvādena chādemi, natthi etaṁ mama gehe.
Sace santaṁ niguhāmi, gūtho me hotu bhojanaṁ.

451. Tassa kammassa vipākena, musāvādassa cūbhayaṁ.
Sugandhaṁ sālino bhattaṁ, gūthaṁ me parivattati.

452. Avañjhāni ca kammāni, na hi kammaṁ vinassati.
Duggandhaṁ kiminaṁ[1] mīḷaṁ, bhuñjāmi ca pivāmi cāti.

Bhusapetavatthu catutthaṁ.

5. Kumārapetavatthu

453. Accherarūpaṁ Sugatassa ñāṇaṁ,
Satthā yathā puggalaṁ byākāsi.
Ussannapuññāpi bhavanti heke,
Parittapuññāpi bhavanti heke.

454. Ayaṁ kumāro sīvathikāya chaḍḍito,
Aṅguṭṭhasnehena yāpeti rattiṁ.
Na yakkhabhūtā na sarīsapā[2] vā,
Viheṭhayeyyuṁ katapuññaṁ kumāraṁ.

455. Sunakhāpimassa palihiṁsu pāde,
Dhaṅkā siṅgālā[3] parivattayanti.
Gabbhāsayaṁ pakkhigaṇā haranti,

1. Kimijaṁ (Sī) 2. Siriṁsapā (Sī, Syā, I) 3. Sigālā (Sī, Syā, I)

456. Nayimassa[1] rakkhaṁ vidahiṁsu keci,
Na osadhaṁ sāsapadhūpanaṁ vā.
Nakkhattayogampi na aggahesuṁ[2],
Na sabbadhaññānipi ākiriṁsu.

457. Etādisaṁ uttamakicchapattaṁ,
Rattābhataṁ sīvathikāya chaḍḍitaṁ.
Nonītapiṇḍaṁva pavedhamānaṁ,
Sasaṁsayaṁ jīvitasāvasesaṁ.

458. Tamaddasā devamanussapūjito,
Disvā ca taṁ byākari bhūripañño.
"Ayaṁ kumāro nagarassimassa,
Aggakuliko bhavissati bhogato ca"[3].

459. Ki'ssa[4] vataṁ kiṁ pana brahmacariyaṁ,
Kissa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Etādisaṁ byasanaṁ pāpuṇitvā,
Taṁ tādisaṁ paccanubhossatiddhinti.

460. Buddhapamukhassa bhikkhusaṁghassa,
Pūjaṁ akāsi janatā uḷāraṁ.
Tatrassa cittassahu aññathattaṁ,
Vācaṁ abhāsi pharusaṁ asabbhaṁ.

461. So taṁ vitakkaṁ pavinodayitvā,
Pītiṁ pasādaṁ paṭiladdhā pacchā.
Tathāgataṁ Jetavane vasantaṁ,
Yāguyā upaṭṭhāsi sattarattaṁ.

462. Ta'ssa[5] vataṁ taṁ pana brahmacariyaṁ,
Tassa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Etādisaṁ byasanaṁ pāpuṇitvā,
Taṁ tādisaṁ paccanubhossatiddhiṁ.

---

1. Na imassa (Syā), nimassa (Ka)
2. Na uggahesuṁ (Ka)
3. Bhogavā ca (Syā, Ka)
4. Kiṁ'sa (?)
5. Taṁ'sa (?)

463. Ṭhatvāna so vassasataṁ idheva,
Sabbehi kāmehi samaṅgibhūto.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Sahabyataṁ gacchati Vāsavassāti.

Kumārapetavatthu pañcamaṁ.

---

6. Seriṇīpetavatthu

464. Naggā dubbaṇṇarūpāsi, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulike kisike, kā nu tvaṁ idha tiṭṭhasīti.

465. Ahaṁ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

466. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

467. Anāvaṭesu titthesu, viciniṁ aḍḍhamāsakaṁ.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākāsimattano.

468. Nadiṁ upemi tasitā, rittakā parivattati.
Chāyaṁ upemi uṇesu, ātapo parivattati.

469. Aggivaṇṇo ca me vāto, ḍahanto upavāyati.
Etañca bhante arahāmi, aññañca pāpakaṁ tato.

470. Gantvāna Hatthiniṁ puraṁ, vajjesi mayha mātaraṁ.
"Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā".

471. Atthi me ettha nikkhittaṁ, anakkhātañca taṁ mayā.
Cattārisatasahassāni, pallaṅkassa ca heṭṭhato.

472. Tato me dānaṁ dadatu, tassā ca hotu jīvikā.
Dānaṁ datvā ca me mātā, dakkhiṇaṁ anudicchatu[1].
Tadāhaṁ sukhitā hessaṁ, sabbakāmasamiddhinīti.

---

1. Anudissatu (Sī, I), anvādissatu (Syā)

473. Sādhūti so paṭissutvā, gantvāna Hatthiniṁ puraṁ.
Avoca tassā mātaraṁ—
"Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

474. Sā maṁ tattha samādapesi, ( )[1] vajjesi mayha mātaraṁ.
'Dhītā ca te mayā diṭṭhā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatā.

475. Atthi ca me ettha nikkhittaṁ, anakkhātañca taṁ mayā.
Cattārisatasahassāni, pallaṅkassa ca heṭṭhato.

476. Tato me dānaṁ dadatu, tassā ca hotu jīvikā.
Dānaṁ datvā ca me mātā, dakkhiṇaṁ anudicchatu. ( )[2]
Tadāhaṁ sukhitā hessaṁ, sabbakāmasamiddhinī'ti".

477. Tato hi sā dānamadā, tassā dakkhiṇamādisī.
Petī ca sukhitā āsi, tassā cāsi sujīvikāti.

Seriṇīpetivatthu chaṭṭhaṁ.

7. Migaluddakapetavatthu

478. Naranāripurakkhato yuvā,
Rajanīyehi kāmaguṇehi[3] sobhasi.
Divasaṁ anubhosi kāraṇaṁ,
Kimakāsi purimāya jātiyāti.

479. Ahaṁ Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
Migaluddo pure āsiṁ, lohitapāṇi dāruṇo.

480. Avirodhakaresu pāṇisu,
Puthusattesu paduṭṭhamānaso.
Vicariṁ atidāruṇo sadā[4],
Parahiṁsāya rato asaññato.

1. (Gantvāna Hatthiniṁ puraṁ) (Syā, Ka)
2. (Tato tuvaṁ dānaṁ dehi, tassā dakkhiṇamādisī) (Ka)
3. Kāmehi (Ka) 4. Tadā (Sī)

481. Tassa me sahāyo suhadayo[1],
Saddho āsi upāsako.
Sopi[2] maṁ anukampanto nivāresi punappunaṁ.

482. "Mākāsi pāpakaṁ kammaṁ, mā tāta duggatiṁ agā.
Sace icchasi pecca sukhaṁ, virama pāṇavadhā asaṁyamā".

483. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā,
Sukhakāmassa hitānukampino.
Nākāsiṁ sakalānusāsaniṁ,
Cirapāpābhirato abuddhimā.

484. So maṁ puna bhūrisumedhaso,
Anukampāya saṁyame nivesayi.
Sace divā hanasi pāṇino,
Atha te rattiṁ bhavatu saṁyamo.

485. Svāhaṁ divā hanitvā pāṇino,
Virato rattimahosi saññato.
Rattāhaṁ paricāremi, divā khajjāmi duggato.

486. Tassa kammassa kusalassa, anubhomi rattiṁ amānusiṁ.
Divā paṭihatāva[3] kukkurā, upadhāvanti samantā khādituṁ.

487. Ye ca te satatānuyogino,
Dhuvaṁ payuttā Sugatassa sāsane.
Maññāmi te amatameva kevalaṁ,
Adhigacchanti padaṁ asaṅkhatanti.

Migaluddakapetavatthu sattamaṁ.

---

8. Dutiyamigaluddakapetavatthu

488. Kūṭāgāre ca pāsāde, pallaṅke gonakatthate.
Pañcaṅgikena turiyena, ramasi suppavādite.

---

1. Suhado (Sī) 2. So hi (Syā) 3. Paṭihatā ca (Ka)

489. Tato ratyā vivasāne[1], sūriyuggamanaṁ pati.
Apaviddho susānasmiṁ, bahudukkhaṁ nigacchasi.

490. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchasi.

491. Ahaṁ Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
Migaluddo pure āsiṁ, luddo cāsi'masaññato.

492. Tassa me sahāyo suhadayo, saddho āsi upāsako.
Tassa kulupako bhikkhu, āsi Gotamasāvako.
Sopi maṁ anukampanto, nivāresi punappunaṁ.

493. "Mākāsi pāpakaṁ kammaṁ, mā tāta duggatiṁ agā.
Sace icchasi pecca sukhaṁ, virama pāṇavadhā asaṁyamā".

494. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā,
Sukhakāmassa hitānukampino.
Nākāsiṁ sakalānusāsaniṁ,
Cirapāpābhirato abuddhimā.

495. So maṁ puna bhūrisumedhaso,
Anukampāya saṁyame nivesayi.
"Sace divā hanasi pāṇino,
Atha te rattiṁ bhavatu saṁyamo".

496. Svāhaṁ divā hanitvā pāṇino,
Virato rattimahosi saññato.
Rattāhaṁ paricāremi, divā khajjāmi duggato.

497. Tassa kammassa kusalassa, anubhomi rattiṁ amānusiṁ.
Divā paṭihatāva kukkurā, upadhāvanti samantā khādituṁ.

498. Ye ca te satatānuyogino,
Dhuvaṁ payuttā[2] Sugatassa sāsane.
Maññāmi te amatameva kevalaṁ,
Adhigacchanti padaṁ asaṅkhatanti.

Dutiyamigaluddakapetavatthu aṭṭhamaṁ.

---

1. Vyavasāne (Sī) 2. Dhuvayuttā (Sī)

9. Kūṭavinicchayikapetavatthu

499. Mālī kiriṭī kāyūrī[1], gattā te candanussadā.
Pasannamukhavaṇṇosi, sūriyavaṇṇova sobhasi.

500. Amānusā pārisajjā, ye te'me paricārakā.
Dasa kaññāsahassāni, yā te'mā paricārikā.
Tā[2] kambukāyūradharā, kañcanāveḷabhūsitā.

501. Mahānubhāvosi tuvaṁ, lomahaṁsanarūpavā.
Piṭṭhimaṁsāni attano, sāmaṁ ukkacca[3] khādasi.

502. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, piṭṭhimaṁsāni attano.
Sāmaṁ ukkacca khādasīti.

503. Attanohaṁ anatthāya, jīvaloke acārisaṁ.
Pesuññamusāvādena, nikativañcanāya ca.

504. Tatthāhaṁ parisaṁ gantvā, saccakāle upaṭṭhite.
Atthiṁ dhammaṁ nirākatvā[4], adhammamanuvattisaṁ.

505. Evaṁ so khādata'ttānaṁ, yo hoti piṭṭhimaṁsiko.
Yathāhaṁ ajja khādāmi, piṭṭhimaṁsāni attano.

506. Tayidaṁ tayā Nārada sāmaṁ diṭṭhaṁ,
Anukampakā ye kusalā vadeyyuṁ.
Mā pesuṇaṁ mā ca musā abhāṇi,
Mā khosi piṭṭhimaṁsiko tuvanti.

Kūṭavinicchayikapetavatthu navamaṁ.

---

10. Dhātuvivaṇṇapetavatthu

507. Antalikkhasmiṁ tiṭṭhanto, duggandho pūti vāyasi.
Mukhañca te kimayo pūtigandhaṁ,
Khādanti kiṁ kammamakāsi pubbe.

---

1. Keyūrī (Sī)
2. Kā (Ka)
3. Ukkaḍḍha (Sī)
4. Niraṁkatvā (Ka) ni + ā + kara + tvā = nirākatvā

508. Tato satthaṁ gahetvāna, okkantanti punappunaṁ.
Khārena paripphositvā, okkantanti punappunaṁ.

509. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchasīti.

510. Ahaṁ Rājagahe ramme, ramaṇīye giribbaje.
Issaro dhanadhaññassa, supahūtassa mārisa.

511. Tassāyaṁ me bhariyā ca, dhītā ca suṇisā ca me.
Tā mālaṁ uppalañcāpi, paccagghañca vilepanaṁ.
Thūpaṁ harantiyo vāresiṁ, taṁ pāpaṁ pakataṁ mayā.

512. Chaḷāsītisahassāni, mayaṁ paccattavedanā.
Thūpapūjaṁ vivaṇṇetvā, paccāma niraye bhusaṁ.

513. Ye ca kho thūpapūjāya, vattante Arahato mahe.
Ādīnavaṁ pakāsenti, vivecayetha[1] ne tato.

514. Imā ca passa āyantiyo, māladhārī alaṅkatā.
Mālāvipākaṁnubhontiyo[2], samiddhā ca tā[3] yasassiniyo.

515. Tañca disvāna accheraṁ, abbhutaṁ lomahaṁsanaṁ.
Namo karonti sappaññā, vandanti taṁ Mahāmuniṁ.

516. Sohaṁ nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Thūpapūjaṁ karissāmi, appamatto punappunanti.

Dhātuvivaṇṇapetavatthu dasamaṁ.

Cūḷavaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Abhijjamāno Kuṇḍiyo[4], Rathakārī Bhusena ca.
Kumāro gaṇikā ceva, dve Luddā Piṭṭhipūjanā.
Vaggo tena pavuccatīti.

---

1. Vivecayatha (Sī)
2. Anubhavanti (Sī, I)
3. Samiddhā tā (Sī, Syā)
4. Koṇḍañño (sabbattha)

4. Mahāvagga

1. Ambasakkarapetavatthu

517. Vesālī nāma nagaratthi Vajjīnaṁ,
Tattha ahu Licchavi Ambasakkaro[1],
Disvāna petaṁ nagarassa bāhiraṁ,
Tattheva pucchittha taṁ kāraṇatthiko.

518. Seyyā nisajjā nayimassa atthi,
Abhikkamo natthi paṭikkamo ca.
Asitapītakhāyitavatthabhogā,
Paricārikā[2] sāpi imassa natthi.

519. Ye ñātakā diṭṭhasutā suhajjā,
Anukampakā yassa ahesuṁ pubbe.
Daṭṭhumpi te dāni na taṁ labhanti,
Virājitatto[3] hi janena tena.

520. Na oggatattassa bhavanti mittā,
Jahanti mittā vikalaṁ viditvā.
Atthañca disvā parivārayanti.
Bahū mittā uggatattassa honti.

521. Nihīnatto sabbabhogehi kiccho,
Sammakkhito samparibhinnagatto.
Ussāvabindūva palimpamāno,
Ajja suve jīvitassūparodho.

522. Etādisaṁ uttamakicchappattaṁ,
Uttāsitaṁ pucimandassa sūle.
Atha tvaṁ kena vaṇṇena vadesi yakkha,
"Jīva bho jīvitameva seyyo"ti.

---

1. Ambasakkharo (Sī, Syā), Appasakkaro (Ka)
2. Paricāraṇā (Sī, I)
3. Virādhitatto (Sī, I)

523. Sālohito esa ahosi mayhaṁ,
Ahaṁ sarāmi purimāya jātiyā.
Disvā ca me kāruññamahosi rāja,
Mā pāpadhammo nirayaṁ patāyaṁ[1].

524. Ito cuto Licchavi esa poso,
Sattussadaṁ nirayaṁ ghorarūpaṁ.
Upapajjati dukkaṭakammakārī,
Mahābhitāpaṁ kaṭukaṁ bhayānakaṁ.

525. Anekabhāgena guṇena seyyo,
Ayameva sūlo nirayena tena.
Ekantadukkhaṁ kaṭukaṁ bhayānakaṁ,
Ekantatibbaṁ nirayaṁ patāyaṁ[2].

526. Idañca sutvā vacanaṁ mameso,
Dukkhūpanīto vijaheyya pāṇaṁ.
Tasmā ahaṁ santike na bhaṇāmi,
Mā me'kato jīvitassūparodho.

527. Aññāto eso[3] purisassa attho,
Aññampi icchāmase pucchituṁ tuvaṁ.
Okāsakammaṁ sace no karosi,
Pucchāma taṁ no na ca kujjhitabbanti.

528. Addhā paṭiññā me tadā ahu[4],
Nācikkhanā appasannassa hoti.
Akāmā saddheyyavacoti katvā,
Pucchassu maṁ kāmaṁ yathā visayhanti[5].

529. Yaṁ kiñcahaṁ cakkhunā passissāmi[6],
Sabbampi tāhaṁ abhisaddaheyyaṁ.
Disvāva taṁ nopi ce saddaheyyaṁ,
Kareyyāsi[7] me yakkha niyassakammanti.

---

1. Pati + ayaṁ = patāyaṁ. 2. Pate + ayaṁ = patāyaṁ. 3. Ajjhito esa (Ka)
4. Paṭiññātametaṁ tadāhu (Ka), paṭiññā na mete tadā ahu (?)
5. Visayaṁ (Ka) 6. Passāmi (Ka) 7. Karohi (katthaci)

530. Saccappaṭiññā tava me'sā hotu,
Sutvāna dhammaṁ labha suppasādaṁ.
Aññatthiko no ca paduṭṭhacitto,
Yaṁ te sutaṁ asutañcāpi dhammaṁ.
Sabbampi akkhissaṁ[1] yathā pajānanti.

531. Setena assena alaṅkatena,
Upayāsi sūlāvutakassa santike.
Yānaṁ idaṁ abbhutaṁ dassaneyyaṁ,
Kissetaṁ kammassa ayaṁ vipākoti.

532. Vesāliyā nagarassa[2] majjhe,
Cikkhallamagge narakaṁ ahosi.
Gosīsamekāhaṁ pasannacitto,
Setaṁ[3] gahetvā narakasmiṁ nikkhipiṁ.

533. Etasmiṁ pādāni patiṭṭhapetvā,
Mayañca aññe ca atikkamimhā.
Yānaṁ idaṁ abbhutaṁ dassaneyyaṁ,
Tasseva kammassa ayaṁ vipākoti.

534. Vaṇṇo ca te sabbadisā pabhāsati,
Gandho ca te sabbadisā pavāyati.
Yakkhiddhipattosi mahānubhāvo,
Naggo cāsi kissa ayaṁ vipākoti.

535. Akkodhano niccapasannacitto,
Saṇhāhi vācāhi janaṁ upemi.
Tasseva kammassa ayaṁ vipāko,
Dibbo me vaṇṇo satataṁ pabhāsati.

536. Yasañca kittiñca dhamme ṭhitānaṁ,
Disvāna mantemi[4] pasannacitto.
Tasseva kammassa ayaṁ vipāko,
Dibbo me gandho satataṁ pavāyati.

---

1. Sabbaṁ ācikkhissaṁ (Sī)
2. Tassa nagarassa (Sī, Syā, I)
3. Setuṁ (Syā, Ka)
4. Disvā samantemi (Ka)

537. Sahāyānaṁ titthasmiṁ nhāyantānaṁ,
Thale gahetvā nidahissa dussaṁ.
Khiḍḍatthiko no ca paduṭṭhacitto,
Tenamhi naggo kasirā ca vuttīti.

538. Yo kīḷamāno pakaroti pāpaṁ,
Tassedisaṁ kammavipākamāhu.
Akīḷamāno pana yo karoti,
Kiṁ tassa kammassa vipākamāhūti.

539. Ye duṭṭhasaṅkappamanā manussā,
Kāyena vācāya ca saṁkiliṭṭhā.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Asaṁsayaṁ te nirayaṁ upenti.

540. Apare pana sugatimāsamānā,
Dāne ratā saṅgahitattabhāvā.
Kāyassa bhedā abhisamparāyaṁ,
Asaṁsayaṁ te sugatiṁ upentīti.

541. Taṁ kinti jāneyyamahaṁ avecca,
"Kalyāṇapāpassa ayaṁ vipāko".
Kiṁ vāhaṁ disvā abhisaddaheyyaṁ,
Ko vāpi maṁ saddahāpeyya etanti.

542. Disvā ca sutvā abhisaddahassu,
"Kalyāṇapāpassa ayaṁ vipāko".
Kalyāṇapāpe ubhaye asante,
Siyā nu sattā sugatā duggatā vā.

543. No cettha kammāni kareyyuṁ maccā,
Kalyāṇapāpāni manussaloke.
Nāhesuṁ sattā sugatā duggatā vā,
Hīnā paṇītā ca manussaloke.

544. Yasmā ca kammāni karonti maccā,
Kalyāṇapāpāni manussaloke.
Tasmā hi sattā sugatā duggatā vā,
Hīnā paṇītā ca manussaloke.

545. Dvaya'jja kammānaṁ vipākamāhu,
Sukhassa dukkhassa ca vedanīyaṁ.
Tā devatāyo paricārayanti,
Paccenti bālā dvayataṁ apassino.

546. Na ma'tthi kammāni sayaṁkatāni,
Datvāpi me natthi yo[1] ādiseyya.
Acchādanaṁ sayanamathannapānaṁ,
Tenamhi naggo kasirā ca vuttīti.

547. Siyā nu kho kāraṇaṁ kiñci yakkha,
Acchādanaṁ yena tuvaṁ labhetha.
Ācikkha me tvaṁ yadatthi hetu,
Saddhāyikaṁ[2] hetuvaco suṇomāti.

548. Kappitako[3] nāma idhatthi bhikkhu,
Jhāyī susīlo arahā vimutto.
Guttindriyo saṁvutapātimokkho,
Sītibhūto uttamadiṭṭhipatto.

549. Sakhilo vadaññū suvaco sumukho,
Svāgamo suppaṭimuttako ca.
Puññassa khettaṁ araṇavihārī,
Devamanussānañca dakkhiṇeyyo.

550. Santo vidhūmo anīgho nirāso,
Mutto visallo amamo avaṅko.
Nirūpadhī sabbapapañcakhīṇo,
Tisso vijjā anuppatto jutimā.

---

1. So (sabbattha) 2. Saddhāyitaṁ (Sī, I) 3. Kappinako (Sī)

551. Appaññāto disvāpi na ca sujāno,
Munīti naṁ Vajjisu voharanti.
Jānanti taṁ yakkhabhūtā anejaṁ,
Kalyāṇadhammaṁ vicarantaṁ loke.

552. Tassa tuvaṁ ekayugaṁ duve vā,
Mamuddisitvāna sace dadetha.
Paṭiggahītāni ca tāni assu,
Mamañca passetha sannaddhadussanti.

553. Kasmiṁ padese samaṇaṁ vasantaṁ,
Gantvāna passemu mayaṁ idāni.
Yo ma'jja[1] kaṅkhaṁ vicikicchitañca,
Diṭṭhīvisūkāni vinodayeyyāti.

554. Eso nisinno Kapinaccanāyaṁ,
Parivārito devatāhi bahūhi.
Dhammiṁ kathaṁ bhāsati saccanāmo,
Sakasmimācerake appamattoti.

555. Tathāhaṁ[2] kassāmi gantvā idāni,
Acchādayissaṁ samaṇaṁ yugena.
Paṭiggahitāni ca tāni assu,
Tuvañca passemu sannaddhadussanti.

556. Mā akkhaṇe pabbajitaṁ upāgami,
Sādhu vo Licchavi nesa dhammo.
Tato ca kāle upasaṅkamitvā,
Tattheva passāhi raho nisinnanti.

557. Tathāti vatvā agamāsi tattha,
Parivārito dāsagaṇena Licchavi.
So taṁ nagaraṁ upasaṅkamitvā,
Vāsūpagacchittha sake nivesane.

---

1. Samajja (Sī)

2. Yathāhaṁ (Ka)

558. Tato ca kāle gihikiccāni katvā,
Nhatvā pivitvā ca khaṇaṁ labhitvā.
Viceyya peḷāto ca yugāni aṭṭha,
Gāhāpayī dāsagaṇena Licchavi.

559. So taṁ padesaṁ upasaṅkamitvā,
Taṁ addasa samaṇaṁ santacittaṁ.
Paṭikkantaṁ gocarato nivattaṁ,
Sītibhūtaṁ rukkhamūle nisinnaṁ.

560. Tamenamavoca upasaṅkamitvā,
Appābādhaṁ phāsuvihārañca pucchi.
Vesāliyaṁ Licchavihaṁ bhadante,
Jānanti maṁ Licchavi Ambasakkaro.

561. Imāni me aṭṭha yugā subhāni[1],
Paṭigaṇha bhante padadāmi tuyhaṁ.
Teneva atthena idhāgatosmi,
Yathā ahaṁ attamano bhaveyyanti.

562. Dūratova samaṇabrāhmaṇā ca,
Nivesanaṁ te parivajjayanti.
Pattāni bhijjanti ca te[2] nivesane,
Saṅghāṭiyo cāpi vidālayanti[3].

563. Athāpare pādakuṭhārikāhi,
Avaṁsirā samaṇā pātayanti.
Etādisaṁ pabbajitā vihesaṁ,
Tayā kataṁ samaṇā pāpuṇanti.

564. Tiṇena telampi na tvaṁ adāsi,
Muḷhassa maggampi na pāvadāsi.
Andhassa daṇḍaṁ saya'mādiyāsi,
Etādiso kadariyo asaṁvuto tuvaṁ.
Atha tvaṁ kena vaṇṇena kimeva disvā,
Amhehi saha saṁvibhāgaṁ karosīti.

---

1. Yugāni bhante (Syā, Ka)
2. Bhijjanti tava (Syā, Ka)
3. Vipāṭayanti (Sī), vipātayanti (Ka)

565. Paccemi bhante yaṁ tvaṁ vadesi,
Vihesayiṁ samaṇe brāhmaṇe ca.
Khiḍḍatthiko no ca paduṭṭhacitto,
Etampi me dukkaṭameva bhante.

566. Khiḍḍāya yakkho pasavitvā pāpaṁ,
Vedeti dukkhaṁ asamattabhogī.
Daharo yuvā nagganiyassa bhāgī,
Kiṁ su tato dukkhatara'ssa hoti.

567. Taṁ disvā saṁvegamalatthaṁ bhante,
Tappaccayā vāpi[1] dadāmi dānaṁ.
Paṭigaṇha bhante vatthayugāni aṭṭha,
Yakkhassimā gacchantu dakkhiṇāyoti.

568. Addhā hi dānaṁ bahudhā pasatthaṁ,
Dadato ca te akkhayadhamma'matthu.
Paṭigaṇhāmi te vatthayugāni aṭṭha,
Yakkhassimā gacchantu dakkhiṇāyoti.

569. Tato hi so ācamayitvā Licchavi,
Therassa datvāna yugāni aṭṭha.
Paṭiggahitāni ca tāni assu,
Yakkhañca passetha sannaddhadussaṁ.

570. Tamaddasā candanasāralittaṁ,
Ājaññamārūḷha'muḷāravaṇṇa.
Alaṅkataṁ sādhunivatthadussaṁ,
Parivāritaṁ yakkhamahiddhipattaṁ.

571. So taṁ disvā attamano udaggo,
Pahaṭṭhacitto ca subhaggarūpo.
Kammañca disvāna mahāvipākaṁ,
Sandiṭṭhikaṁ cakkhunā sacchikatvā.

1. Tappaccayā tāhaṁ (Sī), tappaccayā cāhaṁ (I)

572. Tamenamavoca upasaṅkamitvā,
Dassāmi dānaṁ samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Na cāpi me kiñci adeyyamatthi,
Tuvañca me yakkha bahūpakāroti.

573. Tuvañca me Licchavi ekadesaṁ,
Adāsi dānāni amoghametaṁ.
Svāhaṁ karissāmi tayāva sakkhiṁ,
Amānuso mānusakena saddhinti.

574. Gatī ca bandhū ca parāyaṇañca[1],
Mitto mamāsi atha devatā me[2].
Yācāmi taṁ[3] pañjaliko bhavitvā,
Icchāmi taṁ yakkha punāpi daṭṭhunti.

575. Sace tuvaṁ assaddho bhavissasi,
Kadariyarūpo vippaṭipannacitto.
Tvaṁ neva maṁ lacchasi[4] dassanāya.
Disvā ca taṁ nopi ca ālapissaṁ.

576. Sace pana tvaṁ bhavissasi dhammagāravo,
Dāne rato saṅgahitattabhāvo.
Opānabhūto samaṇabrāhmaṇānaṁ,
Evaṁ mamaṁ lacchasi dassanāya.

577. Disvā ca taṁ ālapissaṁ bhadante,
Imañca sūlato lahuṁ pamuñca.
Yatonidānaṁ akarimha sakkhiṁ,
Maññāmi sūlāvutakassa kāraṇā.

---

1. Parāyanañca (Syā, Ka) 2. Devatāsi (Sī, Syā) 3. Yācāmahaṁ(Sī)
4. Teneva maṁ na lacchasī (Sī), teneva maṁ Licchavi (Syā), teneva maṁ lacchasi (Ka)

578. Te aññamaññaṁ akarimha sakkhiṁ,
Ayañca sūlato[1] lahuṁ pamutto.
Sakkacca dhammāni samācaranto,
Mucceyya so nirayā ca tamhā.
Kammaṁ siyā aññatra vedanīyaṁ.

579. Kappitakañca upasaṅkamitvā,
Teneva[2] saha saṁvibhajitvā kāle.
Sayaṁ mukhenūpanisajja puccha,
So te akkhissati etamatthaṁ.

580. Tameva bhikkhuṁ upasaṅkamitvā,
Pucchassu aññatthiko no ca paduṭṭhacitto.
So te sutaṁ asutañcāpi dhammaṁ,
Sabbampi akkhissati yathā pajānanti.

581. So tattha rahassaṁ samullapitvā,
Sakkhiṁ karitvāna amānusena.
Pakkāmi so Licchavīnaṁ sakāsaṁ,
Atha bravi parisaṁ sannisinnaṁ.

582. "Suṇantu bhonto mama ekavākyaṁ,
Varaṁ varissaṁ labhissāmi atthaṁ.
Sūlāvuto puriso luddakammo,
Paṇihitadaṇḍo[3] anusattarūpo[4].

583. Ettāvatā vīsatirattimattā,
Yato āvuto neva jīvati na mato.
Tāhaṁ mocayissāmi dāni,
Yathāmatiṁ anujānātu saṁgho"ti.

584. Etañca aññañca lahuṁ pamuñca,
Ko taṁ vadetha[5] tathā karontaṁ.
Yathā pajānāsi tathā karohi,
Yathāmatiṁ anujānāti saṁghoti.

---

1. Sūlāvuto (Sī, Syā) 2. Tena (Syā, Ka) 3. Paṇītadaṇḍo (Ka)
4. Anupattarūpo (Ka) 5. Vadethāti (Ka), vadetha ca (Syā)

585. So taṁ padesaṁ upasaṅkamitvā,
Sūlāvutaṁ mocayi khippameva.
Mā bhāyi sammāti ca taṁ avoca,
Tikicchākānañca upaṭṭhapesi.

586. Kappitakañca upasaṅkamitvā,
Teneva saha[1] saṁvibhajitvā kāle.
Sayaṁ mukhenūpanisajja Licchavi,
Tatheva pucchittha naṁ kāraṇatthiko.

587. Sūlāvuto puriso luddakammo,
Paṇihitadaṇḍo anusattarūpo.
Ettāvatā vīsatirattimattā,
Yato āvuto neva jīvati na mato.

588. So mocito gantvā mayā idāni,
Etassa yakkhassa vaco hi bhante.
Siyā nu kho kāraṇaṁ kiñcideva,
Yena so nirayaṁ no vajeyya.

589. Ācikkha bhante yadi atthi hetu,
Saddhāyikaṁ hetuvaco suṇoma.
Na tesaṁ kammānaṁ vināsa'matthi,
Avedayitvā idha byantibhāvoti.

590. Sace sa dhammāni samācareyya,
Sakkacca rattindiva'mappamatto.
Mucceyya so nirayā ca tamhā,
Kammaṁ siyā aññatra vedanīyanti.

591. Aññāto[2] eso purisassa attho,
Mamampi dāni anukampa bhante.
Anusāsa maṁ ovada bhūripañña,
Yathā ahaṁ no nirayaṁ vajeyyanti.

---

1. Tena samaṁ (Sī), tena saha (Syā, Ka)
2. Ñātomhi (Ka)

592. Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ upehi,
Dhammañca saṁghañca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyassu.

593. Pāṇātipātā viramassu khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā abhāṇī,
Sakena dārena ca hohi tuṭṭho.
Imañca ariyaṁ[1] aṭṭhaṅgavarenupetaṁ,
Samādiyāhi kusalaṁ sukhudrayaṁ.

594. Cīvaraṁ piṇḍapātañca, paccayaṁ sayanāsanaṁ.
Annaṁ pānaṁ khādanīyaṁ, vatthasenāsanāni ca.
Dadāhi ujubhūtesu, vippasannena cetasā[2].

595. Bhikkhūpi sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Tappehi annapānena, sadā puññaṁ pavaḍḍhati.

596. Evañca dhammāni[3] samācaranto,
Sakkacca rattindiva'mappamatto.
Muñca tuvaṁ[4] nirayā ca tamhā,
Kammaṁ siyā aññatra vedanīyanti.

597. Ajjeva Buddhaṁ saraṇaṁ upemi,
Dhammañca saṁghañca pasannacitto.
Tatheva sikkhāya padāni pañca,
Akhaṇḍaphullāni samādiyāmi.

598. Pāṇātipātā viramāmi khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭho.
Imañca ariyaṁ aṭṭhaṅgavarenupetaṁ,
Samādiyāmi kusalaṁ sukhudrayaṁ.

---

1. Imañca (Syā)
2. Sadā puññaṁ pavaḍḍhati (Syā, Ka)
3. Kammāni (Sī, Syā)
4. Mucceyya so tvaṁ (Ka)

599. Cīvaraṁ piṇḍapātañca, paccayaṁ sayanāsanaṁ.
Annaṁ pānaṁ khādanīyaṁ, vatthasenāsanāni ca.

600. Bhikkhū ca sīlasampanne, vītarāge bahussute.
Dadāmi na vikampāmi[1], Buddhānaṁ sāsane ratoti.

601. Etādiso Licchavi Ambasakkaro,
Vesāliyaṁ aññataro upāsako.
Saddho mudū karakaro ca bhikkhu,
Saṁghañca sakkacca tadā upaṭṭhahi.

602. Sūlāvuto ca arogo hutvā,
Serī sukhī pabbajjaṁ upāgami[2].
Bhikkhuñca āgamma Kappitakuttamaṁ,
Ubhopi sāmaññaphalāni ajjhaguṁ.

603. Etādisā sappurisāna sevanā,
Mahapphalā hoti sataṁ vijānataṁ.
Sūlāvuto aggaphalaṁ aphassayi[3],
Phalaṁ kaniṭṭhaṁ pana Ambasakkaroti.

Ambasakkarapetavatthu paṭhamaṁ.

---

2. Serīsakapetavatthu

604. * Suṇotha yakkhassa vāṇijāna ca,
Samāgamo yattha tadā ahosi.
Yathā kathaṁ itaritarena cāpi,
Subhāsitaṁ tañca suṇātha sabbe.

605. Yo so ahu rājā Pāyāsi nāma[4],
Bhummānaṁ sahabyagato yasassī.
So modamānova sake vimāne,
Amānuso mānuse ajjhabhāsīti.

---

1. Vikappāmi (Sī, Syā) 2. Pabbajjamupagacchi (Ka) 3. Phussayi (Syā, Ka)
4. Nāmo (Sī) * Heṭṭhā 116 piṭṭhepi.

606. Vaṅke araññe amanussaṭṭhāne,
Kantāre appodake appabhakkhe.
Suduggame vaṇṇupathassa majjhe,
Vaṅkaṁbhayā naṭṭhamanā manussā.

607. Nayidha phalā mūlamayā ca santi,
Upādānaṁ natthi kuto'dha bhakkho[1].
Aññatra paṁsūhi ca vālukāhi ca,
Tatāhi uṇhāhi ca dāruṇāhi ca.

608. Ujjaṅgalaṁ tattamivaṁ kapālaṁ,
Anāyasaṁ paralokena tulyaṁ.
Luddānamāvāsamidaṁ purāṇaṁ,
Bhūmippadeso abhisattarūpo.

609. Atha tumhe kena vaṇṇena,
Kimāsamānā imaṁ padesaṁ hi.
Anupaviṭṭhā sahasā samacca,
Lobhā bhayā atha vā sampamūḷhāti.

610. Magadhesu Aṅgesu ca satthavāhā,
Āropayitvā paṇiyaṁ puthuttaṁ.
Te yāmase Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ patthayānā.

611. Divā pipāsaṁ'nadhivāsayantā,
Yoggānukampañca samekkhamānā.
Etena vegena āyāma sabbe,
Rattiṁ maggaṁ paṭipannā vikāle.

612. Te duppayātā aparaddhamaggo,
Andhākulā vippanaṭṭhā araññe.
Suduggame vaṇṇu pathassa majjhe,
Disaṁ na jānāma pamūḷhacittā.

---

1. Bhikkho (Ka)

613. Idañca disvāna adiṭṭhapubbaṁ,
Vimānaseṭṭhañca tavañca yakkha.
Tatuttariṁ jīvitamāsamānā,
Disvā patītā sumanā udaggāti.

614. Pāraṁ samuddassa imañca vaṇṇuṁ,
Vettācaraṁ[1] saṅkupathañca maggaṁ.
Nadiyo pana pabbatānañca duggā,
Puthuddisā gacchatha bhogahetu.

615. Pakkhandiyāna vijitaṁ paresaṁ,
Verajjake mānuse pekkhamānā.
Yaṁ vo sutaṁ vā atha vāpi diṭṭhaṁ,
Accherakaṁ taṁ vo suṇoma tātāti.

616. Itopi accherataraṁ kumāra,
Na no sutaṁ vā atha vāpi diṭṭhaṁ.
Atītamānussakameva sabbaṁ.
Disvā na tappāma anomavaṇṇaṁ.

617. Vehāyasaṁ pokkharañño savanti,
Pahūtamalyā[2] bahupuṇḍarīkā.
Dumā cime niccaphalūpapannā,
Atīva gandhā surabhiṁ pavāyanti.

618. Veḷūriyathambhā satamussitāse,
Silāpavāḷassa ca āyataṁsā.
Masāragallā sahalohitaṅgā,
Thambhā ime jotirasāmayāse.

619. Sahassathambhaṁ atulānubhāvaṁ,
Tesū'pari sādhumidaṁ vimānaṁ.
Ratanantaraṁ kañcanavedimissaṁ,
Tapanīyapaṭṭehi ca sādhuchannaṁ.

---

1. Vettaṁ paraṁ (Syā), vettācāraṁ (Ka)
2. Pahūtamālyā (Syā)

620. Jambonaduttattamidaṁ sumaṭṭho,
Pāsādasopānaphalūpapanno.
Daḷho ca vaggu ca susaṅgato ca[1],
Atīva nijjhānakhamo manuñño.

621. Ratanantarasmiṁ bahu-annapānaṁ,
Parivārito accharāsaṅgaṇena.
Muraja-ālambaratūriyaghuṭṭho,
Abhivanditosi thutivandanāya.

622. So modasi nārigaṇappabodhano,
Vimānapāsādavare manorame.
Acintiyo sabbaguṇūpapanno,
Rājā yathā Vessavaṇo Naḷinyā[2].

623. Devo nu āsi udavāsi yakkho,
Udāhu Devindo manussabhūto.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Ācikkha ko nāma tuvaṁsi yakkhoti.

624. Serīsako nāma ahamhi yakkho,
Kantāriyo vaṇṇupathamhi gutto.
Imaṁ padesaṁ abhipālayāmi,
Vacanakaro Vessavaṇassa raññoti.

625. Adhiccaladdhaṁ pariṇāmajaṁ te,
Sayaṁkataṁ udāhu devehi dinnaṁ.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṁ tayā laddhamidaṁ manuññanti.

626. Nādhiccaladdhaṁ na pariṇāmajaṁ me,
Na sayaṁkataṁ na hi devehi dinnaṁ.
Sakehi kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṁ manuññanti.

---

1. Vaggu sumukho susaṅgato (Sī)
2. Naḷiññaṁ (Ka)

627. Kiṁte vataṁ kiṁ pana brahmacariyaṁ,
Kissa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Pucchanti taṁ vāṇijā satthavāhā,
Kathaṁ tayā laddhamidaṁ vimānanti.

628. Mamaṁ Pāyāsīti ahu samaññā,
Rajjaṁ yadā kārayiṁ Kosalānaṁ.
Natthikadiṭṭhi kadariyo pāpadhammo,
Ucchedavādī ca tadā ahosiṁ.

629. Samaṇo ca kho āsi Kumārakassapo.
Bahussuto cittakathī uḷāro.
So me tadā dhammakathaṁ abhāsi,
Diṭṭhivisūkāni vinodayī me.

630. Tāhaṁ tassa dhammakathaṁ suṇitvā,
Upāsakattaṁ paṭivedayissaṁ.
Pāṇātipātā virato ahosiṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayissaṁ.
Amajjapo no ca musā abhāṇiṁ,
Sakena dārena ca ahosi tuṭṭho.

631. Taṁ me vataṁ taṁ pana brahmacariyaṁ,
Tassa suciṇṇassa ayaṁ vipāko.
Teheva kammehi apāpakehi,
Puññehi me laddhamidaṁ vimānanti.

632. Saccaṁ kirāhaṁsu narā sapaññā,
Anaññathā vacanaṁ paṇḍitānaṁ.
"Yahiṁ yahiṁ gacchati puññakammo,
Tahiṁ tahiṁ modati kāmakāmī.

633. Yahiṁ yahiṁ sokapariddavo ca,
Vadho ca bandho ca parikkileso.
Tahiṁ tahiṁ gacchati pāpakammo,
Na muccati duggatiyā kadācī"ti.

634. Sammūḷharūpova jano ahosi,
Asmiṁ muhutte kalalīkatova.
Janassimassa tuyhañca kumāra,
Appaccayo kena nu kho ahosīti.

635. Ime ca sirīsavanā[1] tātā,
Dibbā gandhā surabhī sampavanti.
Te sampavāyanti imaṁ vimānaṁ,
Divā ca ratto ca tamaṁ nihantvā.

636. Imesañca kho vassasataccayena,
Sipāṭikā phalati ekamekā.
Mānussakaṁ vassasataṁ atītaṁ,
Yadagge kāyamhi idhūpapanno.

637. Disvānahaṁ vassasatāni pañca,
Asmiṁ vimāne ṭhatvāna tātā.
Āyukkhayā puññakkhayā cavissaṁ,
Teneva sokena pamucchitosmīti.

638. Kathaṁ nu soceyya tathāvidho so,
Laddhā vimānaṁ atulaṁ cirāya.
Ye cāpi kho ittaramupapannā,
Te nūna soceyyuṁ parittapuññāti.

639. Anucchaviṁ ovadiyañca me taṁ,
Yaṁ maṁ tumhe peyyavācaṁ vadetha.
Tumhe ca kho tātā mayānuguttā,
Yenicchakaṁ tena paletha sotthinti.

640. Gantvā mayaṁ Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ patthayānā.
Yathāpayogā paripuṇṇacāgā,
Kāhāma Serīsamahaṁ uḷāranti.

1. Ime sirīsūpavanā ca (Sī), imepi sirīsavanā ca (I, Ka)

641. Mā ceva Serīsamahaṁ akattha,
Sabbañca vo bhavissati yaṁ vadetha.
Pāpāni kammāni vivajjayātha,
Dhammānuyogañca adhiṭṭhahātha.

642. Upāsako atthi imamhi saṁghe,
Bahussuto sīlavatūpapanno.
Saddho ca cāgī ca supesalo ca,
Vicakkhaṇo santusito mutīmā.

643. Sañjānamāno na musā bhaṇeyya,
Parūpaghātāya na cetayeyya.
Vebhūtikaṁ pesuṇaṁ no kareyya,
Saṇhañca vācaṁ sakhilaṁ bhaṇeyya.

644. Sagāravo sappatisso vinīto,
Apāpako adhisīle visuddho.
So mātaraṁ pitarañcāpi jantu,
Dhammena poseti ariyavutti.

645. Maññe so mātāpitūnaṁ kāraṇā,
Bhogāni pariyesati na attahetu.
Mātāpitūnañca yo accayena,
Nekkhammapoṇo carissati brahmacariyaṁ.

646. Ujū avaṅko asaṭho amāyo,
Na lesakappena ca vohareyya.
So tādiso sukatakammakārī,
Dhamme ṭhito kinti labhetha dukkhaṁ.

647. Taṁ kāraṇā pātukatomhi attanā,
Tasmā dhammaṁ passatha vāṇijāse.
Aññatra teniha bhasmī[1] bhavetha,
Andhākulā vippanaṭṭhā araññe.
Taṁ khippamānena lahuṁ parena,
Sukho have sappurisena saṅgamoti.

---

1. Bhasmi (Syā), bhasma (Ka)

648. Kiṁ nāma so kiñca karoti kammaṁ,
Kiṁ nāmadheyyaṁ kiṁ pana tassa gottaṁ.
Mayampi naṁ daṭṭhukāmamha yakkha,
Yassānukampāya idhāgatosi.
Lābhā hi tassa yassa tuvaṁ pihesīti.

649. Yo kappako Sambhavanāmadheyyo,
Upāsako kocchaphalūpajīvī.
Jānātha naṁ tumhākaṁ pesiyo so,
Mā kho naṁ hīḷittha supesalo soti.

650. Jānāmase yaṁ tvaṁ pavadesi yakkha,
Na kho naṁ jānāma sa edisoti.
Mayampi naṁ pūjayissāma yakkha,
Sutvāna tuyhaṁ vacanaṁ uḷāranti.

651. Ye keci imasmiṁ satthe manussā,
Daharā mahantā athavāpi majjhimā.
Sabbeva te ālambantu vimānaṁ,
Passantu puññānaṁ phalaṁ kadariyāti.

652. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Taṁ kappakaṁ tattha purakkhatvā[1].
Sabbeva te ālambiṁsu vimānaṁ,
Masakkasāraṁ viya Vāsavassa.

653. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Upāsakattaṁ paṭivedayiṁsu.
Pāṇātipātā paṭiviratā ahesuṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayiṁsu.
Amajjapā no ca musā bhaṇiṁsu.
Sakena dārena ca ahesuṁ tuṭṭhā.

1. Purakkhipitvā (Sī)

654. Te tattha sabbeva ahaṁ pureti,
Upāsakattaṁ paṭivedayitvā.
Pakkāmi sattho anumodamāno,
Yakkhiddhiyā anumato punappunaṁ.

655. Gantvāna te Sindhusovīrabhūmiṁ,
Dhanatthikā uddayaṁ[1] patthayānā.
Yathāpayogā paripuṇṇalābhā,
Paccāgamuṁ Pāṭaliputtamakkhataṁ.

656. Gantvāna te saṁgharaṁ sotthivanto,
Puttehi dārehi samaṅgibhūtā.
Ānandī vittā sumanā patītā,
Akaṁsu Serīsamahaṁ uḷāraṁ.
Serīsakaṁ te pariveṇaṁ māpayiṁsu.

657. Etādisā sappurisāna sevanā,
Mahatthikā dhammaguṇāna sevanā.
Ekassa atthāya upāsakassa,
Sabbeva sattā sukhitā[2] ahesunti.

Serīsakapetavatthu dutiyaṁ.

Bhāṇavāraṁ tatiyaṁ.

---

3. Nandakapetavatthu

658. Rājā Piṅgalako nāma, Suraṭṭhānaṁ adhipati ahu.
Moriyānaṁ upaṭṭhānaṁ gantvā, Suraṭṭhaṁ punarāgamā.

659. Uṇhe majjhanhike[3] kāle, rājā paṅkaṁ[4] upāgami.
Addasa maggaṁ ramaṇīyaṁ, petānaṁ taṁ vaṇṇupathaṁ[5].

---

1. Udaya (I, Ka)
2. Sukhino (I, Ka)
3. Majjhantike (sabbattha)
4. Vaṅkaṁ (Ka)
5. Vaṇṇanāpathaṁ (Sī, Syā)

660. Sārathiṁ āmantayī rājā—
“Ayaṁ maggo ramaṇīyo, khemo sovatthiko sivo.
Iminā sārathi yāma, Suraṭṭhānaṁ santike ito”.

661. Tena pāyāsi Soraṭṭho, senāya caturaṅginiyā.
Ubbiggarūpo puriso, Soraṭṭhaṁ etadabravi.

662. “Kummaggaṁ paṭipannamhā, bhiṁsanaṁ lomahaṁsanaṁ.
Purato dissati maggo, pacchato ca na dissati.

663. Kummaggaṁ paṭipannamhā, yamapurisāna santike.
Amānuso vāyati gandho, ghoso suyyati[1] dāruṇo”.

664. Saṁviggo rājā Soraṭṭho, sārathiṁ etadabravi.
“Kummaggaṁ paṭipannamhā, bhiṁsanaṁ lomahaṁsanaṁ.
Purato dissati maggo, pacchato ca na dissati.

665. Kummaggaṁ paṭipannamhā, yamapurisāna santike.
Amānuso vāyati gandho, ghoso suyyati dāruṇo”.

666. Hatthikkhandhaṁ samāruyha, olokento catuddisaṁ[2].
Addasa nigrodhaṁ ramaṇīyaṁ[3], pādapaṁ chāyāsampannaṁ.
Nīlabbhavaṇṇasadisaṁ, meghavaṇṇasirīnibhaṁ.

667. Sārathiṁ āmantayī rājā, “kiṁ eso dissati brahā.
Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho”.

668. Nigrodho so mahārāja, pādapo chāyāsampanno.
Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho.

669. Tena pāyāsi Soraṭṭho, yena so dissate brahā.
Nīlabbhavaṇṇasadiso, meghavaṇṇasirīnibho.

670. Hatthikkhandhato oruyha, rājā rukkhaṁ upāgami.
Nisīdi rukkhamūlasmiṁ, sāmacco saparijjano.
Pūraṁ pānīyasarakaṁ, pūve vitte ca addasa.

---

1. Sūyati (Sī, Syā) 2. Catuddisā (Ka) 3. Rukkhaṁ nigrodhaṁ (Syā, Ka)

671. Puriso ca devavaṇṇī, sabbābharaṇabhūsito.
Upasaṅkamitvā rājānaṁ, Soraṭṭhaṁ etadabravi.

672. "Svāgataṁ te mahārāja, atho te adurāgataṁ.
Pivatu devo pānīyaṁ, pūve khāda arindama".

673. Pivitvā rājā pānīyaṁ, sāmacco saparijjano.
Pūve khāditvā pitvā ca, Soraṭṭho etadabravi.

674. Devatā nusi gandhabbo, adu Sakko Purindado.
Ajānantā taṁ pucchāma, kathaṁ jānemu taṁ mayanti.

675. Nāmhi devo na gandhabbo, nāpi[1] Sakko Purindado.
Peto ahaṁ mahārāja, Suraṭṭhā idha māgatoti.

676. Kiṁsīlo kiṁsamācāro, Suraṭṭhasmiṁ pure tuvaṁ.
Kena te brahmacariyena, ānubhāvo ayaṁ tavāti.

677. Taṁ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Amaccā pārisajjā ca, brāhmaṇo ca purohito.

678. Suraṭṭhasmiṁ ahaṁ deva, puriso pāpacetaso.
Micchādiṭṭhi ca dussīlo, kadariyo paribhāsako.

679. Dadantānaṁ karontānaṁ, vārayissaṁ bahujjanaṁ.
Aññesaṁ dadamānānaṁ, antarāyakaro ahaṁ.

680. Vipāko natthi dānassa, saṁyamassa kuto phalaṁ.
Natthi ācariyo nāma, adantaṁ ko damessati.

681. Samatulyāni bhūtāni, kuto[2] jeṭṭhāpacāyiko.
Natthi balaṁ vīriyaṁ vā, kuto uṭṭhānaporisaṁ.

682. Natthi dānaphalaṁ nāma, na visodheti verinaṁ.
Laddheyyaṁ labhate macco, niyatipariṇāmajaṁ[3].

683. Natthi mātā pitā bhātā, loko natthi ito paraṁ.
Natthi dinnaṁ natthi hutaṁ, sunihitaṁ na vijjati.

---

1. Namhi (Ka) 2. Kule (Syā, Ka) 3. Pariṇāmajā (Sī, Ka)

684. Yopi haneyya purisaṁ, parassa chindate[1] siraṁ.
Na koci kañci hanati, sattannaṁ vivaramantare.

685. Acchejjābhejjo hi[2] jīvo, aṭṭhaṁso guḷaparimaṇḍalo.
Yojanānaṁ sataṁ pañca, ko jīvaṁ chettumarahati.

686. Yathā suttaguḷe khitte, nibbeṭhentaṁ palāyati.
Evamevaṁ ca so jīvo, nibbeṭhento palāyati.

687. Yathā gāmato nikkhamma, aññaṁ gāmaṁ pavīsati.
Evamevaṁ ca so jīvo, aññaṁ bondiṁ pavīsati.

688. Yathā gehato nikkhamma, aññaṁ gehaṁ pavīsati.
Evamevaṁ ca so jīvo, aññaṁ bondiṁ pavīsati.

689. Cullāsīti[3] mahākappino[4], satasahassāni hi.
Ye bālā ye ca paṇḍitā, saṁsāraṁ khepayitvāna.
Dukkhassantaṁ karissare.

690. Mitāni sukhadukkhāni, doṇehi piṭakehi ca.
Jino sabbaṁ pajānāti, sammūḷhā itarā pajā.

691. Evaṁdiṭṭhi pure āsiṁ, sammūḷho mohapāruto.
Micchādiṭṭhi ca dussīlo, kadariyo paribhāsako.

692. Oraṁ me chahi māsehi, kālakiriyā bhavissati.
Ekantakaṭukaṁ ghoraṁ, nirayaṁ papatissahaṁ.

693. * Catukkaṇṇaṁ catudvāraṁ, vibhattaṁ bhāgaso mitaṁ.
Ayopākārapariyantaṁ, ayasā paṭikujjitaṁ.

694. * Tassa ayomayā bhūmi, jalitā tejasā yutā.
Samantā yojanasataṁ, pharitvā tiṭṭhati sabbadā.

695. Vassāni satasahassāni, ghoso suyyati tāvade.
Lakkho eso mahārāja, satabhāgavassakoṭiyo.

---

1. Purisassa chinde (Syā, Ka)
2. Bhejjo (Sī), abhejjo (Syā), bhejjāsi (Ka)
3. Cūḷāsīti (Sī, Syā, Ka)
4. Mahākappuno (Sī)

* Heṭṭhā 134 piṭṭhepi.

696. Koṭisatasahassāni, niraye paccare janā.
Micchādiṭṭhī ca dussīlā, ye ca ariyūpavādino.

697. Tatthāhaṁ dīghamaddhānaṁ, dukkhaṁ vedissa vedanaṁ.
Phalaṁ pāpassa kammassa, tasmā socāmahaṁ bhusaṁ.

698. Taṁ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Dhītā mayhaṁ mahārāja, Uttarā bhaddamatthu te.

699. Karoti bhaddakaṁ kammaṁ, sīlesu'posathe ratā.
Saññatā saṁvibhāgī ca, vadaññū vītamaccharā.

700. Akhaṇḍakārī sikkhāya, suṇhā parakulesu ca.
Upāsikā Sakyamunino, Sambuddhassa sirīmato.

701. Bhikkhu ca sīlasampanno, gāmaṁ piṇḍāya pāvisi.
Okkhittacakkhu satimā, guttadvāro susaṁvuto.

702. Sapadānaṁ caramāno, agamā taṁ nivesanaṁ.
Tamaddasa mahārāja, Uttarā bhaddamatthu te.

703. Pūraṁ pānīyasarakaṁ, pūve vitte ca sā adā.
Pitā me kālakato bhante, tassetaṁ upakappatu.

704. Samanantarānuddiṭṭhe, vipāko udapajjatha.
Bhuñjāmi kāmakāmīhaṁ, rājā Vessavaṇo yathā.

705. Taṁ suṇohi mahārāja, arindama raṭṭhavaḍḍhana.
Sadevakassa lokassa, Buddho aggo pavuccati.
Taṁ Buddhaṁ saraṇaṁ gaccha, saputtadāro arindama.

706. Aṭṭhaṅgikena maggena, phusanti amataṁ padaṁ.
Taṁ dhammaṁ saraṇaṁ gaccha, saputtadāro arindama.

707. Cattāro ca paṭipannā[1], cattāro ca phale ṭhitā.
Esa saṁgho ujubhūto, paññāsīlasamāhito.
Taṁ saṁghaṁ saraṇaṁ gaccha, saputtadāro arindama.

---

1. Maggapaṭipannā (Sī, Syā)

708. Pāṇātipātā viramassu khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayassu.
Amajjapo mā ca musā abhāṇi,
Sakena dārena ca hohi tuṭṭhoti.

709. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṁ vacanaṁ, tvaṁsi ācariyo mama.

710. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammañcāpi anuttaraṁ.
Saṁghañca naradevassa, gacchāmi saraṇaṁ ahaṁ.

711. Pāṇātipātā viramāmi khippaṁ,
Loke adinnaṁ parivajjayāmi.
Amajjapo no ca musā bhaṇāmi,
Sakena dārena ca homi tuṭṭho.

712. Ophuṇāmi[1] mahāvāte, nadiyā sīghagāmiyā.
Vamāmi pāpikaṁ diṭṭhiṁ, Buddhānaṁ sāsane rato.

713. Idaṁ vatvāna Soraṭṭho, viramitvā pāpadassanā[2].
Namo Bhagavato katvā, pāmokkho rathamāruhīti.

Nandakapetavatthu tatiyaṁ.

---

4. Revatīpetavatthu

714. * Uṭṭhehi Revate supāpadhamme,
Apārutadvāre adānasīle.
Nessāma taṁ yattha thunanti duggatā,
Samappitā[3] nerayikā dukhenāti.

715. Icceva[4] vatvāna Yamassa dūtā,
Te dve yakkhā lohitakkhā brahantā.
Paccekabāhāsu gahetvā Revataṁ,
Pakkāmayuṁ devagaṇassa santike.

---

1. Opuṇāmi (Sī), ophunāmi (Syā, Ka), opunāmi (?)
2. Pāpadassanaṁ (Syā, Ka)
3. Samajjatā (Sī)
* Heṭṭhā 73 piṭṭhepi.
4. Iccevaṁ (Syā, Ka)

716. Ādiccavaṇṇaṁ ruciraṁ pabhassaraṁ,
Byamhaṁ subhaṁ kañcanajālachannaṁ.
Kasseta’mākiṇṇajanaṁ vimānaṁ,
Suriyassa raṁsīriva jotamānaṁ.

717. Nārīgaṇā candanasāralittā[1],
Ubhato vimānaṁ upasobhayanti.
Taṁ dissati suriyasamānavaṇṇaṁ,
Ko modati saggapatto vimāneti.

718. Bārāṇasiyaṁ Nandiyo nāmāsi,
Upāsako amaccharī dānapati vadaññū.
Tassetamākiṇṇajanaṁ vimānaṁ,
Suriyassa raṁsīriva jotamānaṁ.

719. Nārīgaṇā candanasāralittā,
Ubhato vimānaṁ upasobhayanti.
Taṁ dissati suriyasamānavaṇṇaṁ
So modati saggapatto vimāneti.

720. Nandiyassāhaṁ bhariyā,
Agārinī sabbakulassa issarā.
Bhattu vimāne ramissāmi dāna’haṁ,
Na patthaye nirayadassanāyāti.

721. Eso te nirayo supāpadhamme,
Puññaṁ tayā akataṁ jīvaloke.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṁ labhati sahabyatanti.

722. Kiṁ nu gūthañca muttañca, asucī paṭidissati.
Duggandhaṁ kimidaṁ mīḷhaṁ, kimetaṁ upavāyatīti.

723. Esa Saṁsavako nāma, gambhīro sataporiso.
Yattha vassasahassāni, tuvaṁ paccasi Revateti.

---

1. Candanasārānulittā (Syā)

724. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kena Saṁsavako laddho, gambhīro sataporisoti.

725. Samaṇe brāhmaṇe cāpi, aññe vāpi vanibbake.
Musāvādena vañcesi, taṁ pāpaṁ pakataṁ tayā.

726. Tena Saṁsavako laddho, gambhīro sataporiso.
Tattha vassasahassāni, tuvaṁ paccasi Revate.

727. Hatthepi chindanti athopi pāde,
Kaṇṇepi chindanti athopi nāsaṁ.
Athopi kākoḷagaṇā samecca,
Saṅgamma khādanti viphandamānanti.

728. Sādhu kho maṁ paṭinetha, kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saṁyamena damena ca.
Yaṁ katvā sukhitā honti, na ca pacchānutappareti.

729. Pure tuvaṁ pamajjitvā, idāni paridevasi.
Sayaṁ katānaṁ kammānaṁ, vipākaṁ anubhossasīti.

730. Ko devalokato manussalokaṁ,
Gantvāna puṭṭho me evaṁ vadeyya.
Nikkhittadaṇḍesu dadātha dānaṁ,
Acchādanaṁ seyya[1] mathannapānaṁ.
Na hi maccharī rosako pāpadhammo,
Saggūpagānaṁ labhati sahabyataṁ.

731. Sāhaṁ nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Vadaññū sīlasampannā, kāhāmi kusalaṁ bahuṁ.
Dānena samacariyāya, saṁyamena damena ca.

732. Ārāmāni ca ropissaṁ, dugge saṅkamanāni ca.
Papañca udapānañca, vippasannena cetasā.

---

1. Sayana (Sī)

733. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

734. Uposathaṁ upavasissaṁ, sadā sīlesu saṁvutā.
Na ca dāne pamajjissaṁ, sāmaṁ diṭṭhamidaṁ mayāti.

735. Iccevaṁ vippalapantiṁ, phandamānaṁ tato tato.
Khipiṁsu niraye ghore, uddhaṁpādaṁ avaṁsiraṁ.

736. Ahaṁ pure maccharinī ahosiṁ,
Paribhāsikā samaṇabrāhmaṇānaṁ.
Vitathena ca sāmikaṁ vañcayitvā,
Paccāmahaṁ niraye ghorarūpeti.

Revatīpetavatthu catutthaṁ.

---

5. Ucchupetavatthu

737. Idaṁ mama ucchuvanaṁ mahantaṁ.
Nibbattati puññaphalaṁ anappakaṁ.
Taṁ dāni me na[1] paribhoga'meti,
Ācikkha bhante kissa ayaṁ vipāko.

738. Haññāmi[2] khajjāmi ca vāyamāmi,
Parisakkāmi paribhuñjituṁ kiñci.
Svāhaṁ chinnathāmo kapaṇo lālapāmi,
Kissa[3] kammassa ayaṁ vipāko.

739. Vighāto cāhaṁ paripatāmi chamāyaṁ,
Parivattāmi vāricarova ghamme.
Rudato ca me[4] assukā niggalanti,
Ācikkha bhante kissa ayaṁ vipāko.

---

1. Na dāni me taṁ (Sī, Ka)
2. Vihaññāmi (Ka)
3. Kissassa (Sī), kissassu (?)
4. Dūrato ca me (Syā, Ka)

740. Chāto kilanto ca pipāsito ca,
Santassito sātasukhaṁ na vinde.
Pucchāmi taṁ etamatthaṁ bhadante,
Kathaṁ nu ucchuparibhogaṁ labheyyanti.

741. Pure tuvaṁ kammamakāsi attanā,
Manussabhūto purimāya jātiyā.
Ahañca taṁ etamatthaṁ vadāmi,
Sutvāna tvaṁ etamatthaṁ vijāna.

742. Ucchuṁ tuvaṁ khādamāno payāto,
Puriso ca te piṭṭhito anvagacchi.
So ca taṁ paccāsanto kathesi,
Tassa tuvaṁ na kiñci ālapittha.

743. So ca taṁ abhaṇantaṁ ayāci,
Deha'yya ucchunti ca taṁ avoca.
Tassa tuvaṁ piṭṭhito ucchuṁ adāsi,
Tassetaṁ kammassa ayaṁ vipāko.

744. Iṅgha tvaṁ gantvāna piṭṭhito gaṇheyyāsi[1],
Gahetvāna taṁ khādassu yāvadatthaṁ.
Teneva tvaṁ attamano bhavissasi,
Haṭṭho cudaggo ca pamodito cāti.

745. Gantvāna so piṭṭhito aggahesi.
Gahetvāna taṁ khādi yāvadatthaṁ.
Teneva so attamano ahosi,
Haṭṭho cudaggo ca pamodito cāti.

Ucchupetavatthu pañcamaṁ.

---

6. Kumārapetavatthu

746. Sāvatthi nāma nagaraṁ, Himavantassa passato.
Tattha āsuṁ dve kumārā, rājaputtāti me sutaṁ.

---

1. Iṅgha tvaṁ piṭṭhito gaṇha ucchuṁ (Sī)

747. Sammattā[1] rajanīyesu, kāmassādābhinandino.
Paccuppannasukhe giddhā, na te passiṁsu'nāgataṁ.

748. Te cutā ca manussattā, paralokaṁ ito gatā.
Tedha ghosentu'dissantā, pubbe dukkaṭamattano.

749. Bahūsu vata[2] santesu, deyyadhamme upaṭṭhite.
Nāsakkhimhā ca attānaṁ, parittaṁ kātuṁ sukhāvahaṁ.

750. Kiṁ tato pāpakaṁ assa, yaṁ no rājakulā cutā.
Upapannā pettivisayaṁ, Khuppipāsasamappitā[3].

751. Sāmino idha hutvāna, honti asāmino tahiṁ.
Bhamanti[4] Khuppipāsāya, manussā unnatonatā.

752. Etamādīnavaṁ ñatvā, issaramadasambhavaṁ.
Pahāya issaramadaṁ, bhave saggagato naro.
Kāyassa bhedā sappañño, saggaṁ so upapajjatīti.

Kumārapetavatthu chaṭṭhaṁ.

---

7. Rājaputtapetavatthu

753. Pubbe katānaṁ kammānaṁ, vipāko mathaye manaṁ.
Rūpe sadde rase gandhe, phoṭṭhabbe ca manorame.

754. Naccaṁ gītaṁ ratiṁ khiḍḍaṁ, anubhutvā anappakaṁ.
Uyyāne paricaritvā, pavisanto giribbajaṁ.

755. Isiṁ Sunetta[5] maddakkhi, attadantaṁ samāhitaṁ.
Appicchaṁ hirisampannaṁ, uñche pattagate rataṁ.

756. Hatthikkhandhato oruyha, laddhā bhanteti cābravi.
Tassa pattaṁ gahetvāna, uccaṁ paggayha khattiyo.

757. Thaṇḍile pattaṁ bhinditvā, hasamāno apakkami.
Rañño Kitavassāhaṁ putto, kiṁ maṁ bhikkhu karissasi.

---

1. Pamattā (Ka) 2. Bahussutesu (Sī, Ka) 3. Khuppipāsāsamappitā (Sī, I)
4. Caranti (Sī, I), maranti (Syā) 5. Sunita (Ka)

758. Tassa kammassa pharusassa, vipāko kaṭuko ahu.
Yaṁ rājaputto vedesi, nirayamhi samappito.

759. Chaḷeva caturāsīti, vassāni navutāni ca.
Bhusaṁ dukkhaṁ nigacchittho, niraye katakibbiso.

760. Uttānopi ca paccittha, nikujjo vāmadakkhiṇo.
Uddhaṁpādo ṭhito ceva, ciraṁ bālo apaccatha.

761. Bahūni vassasahassāni, pūgāni nahutāni ca.
Bhusaṁ dukkhaṁ nigacchittho, niraye katakibbiso.

762. Etādisaṁ kho kaṭukaṁ, appaduṭṭhappadosinaṁ.
Paccanti pāpakammantā, isimāsajja subbataṁ.

763. So tattha bahuvassāni, vedayitvā bahuṁ dukhaṁ.
Khuppipāsahato nāma[1], peto āsi tato cuto.

764. Etamādīnavaṁ ñatvā[2], issaramadasambhavaṁ.
Pahāya issaramadaṁ, nivātamanuvattaye.

765. Diṭṭheva dhamme pāsaṁso, yo Buddhesu sagāravo.
Kāyassa bhedā sappañño, saggaṁ so upapajjatīti.

Rājaputtapetavatthu sattamaṁ.

---

8. Gūthakhādakapetavatthu

766. Gūthakūpato uggantvā, ko nu dīno patiṭṭhasi[3].
Nissaṁsayaṁ pāpakammanto, kiṁ nu saddahase tuvanti.

767. Ahaṁ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gato.

768. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchasīti.

769. Ahu āvāsiko mayhaṁ, issukī kulamaccharī.
Ajjhāsito mayhaṁ ghare, kadariyo paribhāsako.

---

1. Khuppipāsāhato nāma (Sī, I) 2. Disvā (Sī) 3. Dīno hi tiṭṭhasi (Sī)

770. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, bhikkhavo paribhāsisaṁ.
Tassa kammavipākena, petalokaṁ ito gatoti.

771. Amitto mittavaṇṇena, yo te āsi kulūpako.
Kāyassa bhedā duppañño, kiṁ nu pecca gatiṁ gatoti.

772. Tassevāhaṁ pāpakammassa, sīse tiṭṭhāmi matthake.
So ca paravisayaṁ patto, mameva paricārako.

773. Yaṁ bhadante hadanta'ññe, etaṁ me hoti bhojanaṁ.
Ahañca kho yaṁ hadāmi, etaṁ so upajīvatīti.

Gūthakhādakapetavatthu aṭṭhamaṁ.

---

9. Gūthakhādakapetivatthu

774. Gūthakūpato uggantvā, kā nu dīnā patiṭṭhasi.
Nissaṁsayaṁ pāpakammantā, kiṁ nu saddahase tuvanti.

775. Ahaṁ bhadante petīmhi, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

776. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchasīti.

777. Ahu āvāsiko mayhaṁ, issukī kulamaccharī.
Ajjhāsito mayhaṁ ghare, kadariyo paribhāsako.

778. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, bhikkhavo paribhāsisaṁ.
Tassa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

779. Amitto mittavaṇṇena, yo te āsi kulūpako.
Kāyassa bhedā duppañño, kiṁ nu pecca gatiṁ gatoti.

780. Tassevāhaṁ pāpakammassa, sīse tiṭṭhāmi matthake.
So ca paravisayaṁ patto, mameva paricārako.

781. Yaṁ bhadante hadanta'ññe, etaṁ me hoti bhojanaṁ.
Ahañca kho yaṁ hadāmi, etaṁ so upajīvatīti.

Gūthakhādakapetivatthu navamaṁ.

10. Gaṇapetavatthu

782. Naggā dubbaṇṇarūpāttha, kisā dhamanisanthatā.
Upphāsulikā[1] kisikā, ke nu tumhettha mārisāti.

783. Mayaṁ bhadante petāmhā, duggatā Yamalokikā.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gatāti.

784. Kiṁ nu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, petalokaṁ ito gatāti.

785. Anāvaṭesu titthesu, vicinimhaddhamāsakaṁ.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākamha attano.

786. Nadiṁ upema tasitā, rittakā parivattati.
Chāyaṁ upema uṇhesu, ātapo parivattati.

787. Aggivaṇṇo ca no vāto, ḍahanto upavāyati.
Etañca bhante arahāma, aññañca pāpakaṁ tato.

788. Api yojanāni[2] gacchāma, chātā āhāragedhino.
Aladdhāva nivattāma, aho no appapuññatā.

789. Chātā pamucchitā bhantā, bhūmiyaṁ paṭisumbhitā.
Uttānā paṭikirāma, avakujjā patāmase.

790. Te ca tattheva patitā[3], bhūmiyaṁ paṭisumbhitā.
Uraṁ sīsañca ghaṭṭema, aho no appapuññatā.

791. Etañca bhante arahāma, aññañca pāpakaṁ tato.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākamha attano.

792. Te hi nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Vadaññū sīlasampannā, kāhāma kusalaṁ bahunti.

Gaṇapetavatthu dasamaṁ.

---

1. Uppāsuḷikā (Ka) 2. Adhiyojanāni (Sī, Ka) 3. Tattha papatitā (Ka)

11. Pāṭaliputtapetavatthu

793. Diṭṭhā tayā nirayā tiracchānayoni.
Petā asurā athavāpi mānusā devā.
Sayamaddasa kammavipākamattano,
Nessāmi taṁ Pāṭaliputtamakkhataṁ.
Tattha gantvā kusalaṁ karohi kammaṁ.

794. Atthakāmosi me yakkha, hitakāmosi devate.
Karomi tuyhaṁ vacanaṁ, tvaṁsi ācariyo mama.

795. Diṭṭhā mayā nirayā tiracchānayoni,
Petā asurā athavāpi mānusā devā.
Sayamaddasaṁ kammavipākamattano,
Kāhāmi puññāni anappakānīti.

Pāṭaliputtapetavatthu ekādasamaṁ.

---

12. Ambavanapetavatthu

796. Ayañca te pokkharaṇī surammā,
Samā sutitthā ca mahodakā ca.
Supupphitā bhamaragaṇānukiṇṇā,
Kathaṁ tayā laddhā ayaṁ manuññā.

797. Idañca te ambavanaṁ surammaṁ,
Sabbotukaṁ dhārayate[1] phalāni.
Supupphitaṁ bhamaragaṇānukiṇṇaṁ,
Kathaṁ tayā laddhamidaṁ vimānaṁ.

798. Ambapakkaṁ dakaṁ[2] yāgu, sītacchāyā manoramā.
Dhītāya dinnadānena, tena me idha labbhati.

---

1. Dhārayati (Syā, Ka) 2. Ambapakkodakaṁ (Sī, Syā, I), ambapakkūdakaṁ (Ka)

799. Sandiṭṭhikaṁ kammaṁ evaṁ[1] passatha,
Dānassa damassa saṁyamassa vipākaṁ.
Dāsī ahaṁ ayyakulesu hutvā,
Suṇisā homi agārassa issarāti.

Ambavanapetavatthu dvādasamaṁ.

---

13. Akkharukkhapetavatthu

800. Yaṁ dadāti na taṁ hoti, detheva dānaṁ datvā ubhayaṁ tarati.
Ubhayaṁ tena dānena[2] gacchati, jāgaratha māpamajjathāti.

Akkharukkhapetavatthu terasamaṁ.

---

14. Bhogasaṁharaṇapetavatthu

801. Mayaṁ bhoge saṁharimhā, samena visamena ca.
Te aññe paribhuñjanti, mayaṁ dukkhassa bhāginīti.

Bhogasaṁharapetavatthu cuddasamaṁ.

---

15. Seṭṭhiputtapetavatthu

802. * Saṭṭhivassasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Niraye paccamānānaṁ, kadā anto bhavissati.

803. * Natthi anto kuto anto, na anto paṭidissati.
Tathā hi pakataṁ pāpaṁ, tuyhaṁ mayhañca mārisā[3].

804. * Dujjīvitamajīvamha, ye sante na dadamhase.
Santesu deyyadhammesu, dīpaṁ nākamha attano.

805. * Sohaṁ nūna ito gantvā, yoniṁ laddhāna mānusiṁ.
Vadaññū sīlasampanno, kāhāmi kusalaṁ bahunti.

Seṭṭhiputtapetavatthu pannarasamaṁ.

---

1. Sandiṭṭhikaṁ eva (Syā)
* Khu 5. 100 piṭṭhe Jātakepi.
2. Tena (Ka)
3. Mama tuyhañca mārisa (Sī, Syā, I)

16. Saṭṭhikūṭapetavatthu

806. Kiṁ nu ummattarūpova, migo bhantova dhāvasi.
Nissaṁsayaṁ pāpakammanto[1], kiṁ nu saddāyase tuvanti.

807. Ahaṁ bhadante petomhi, duggato Yamalokiko.
Pāpakammaṁ karitvāna, petalokaṁ ito gato.

808. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse mayhaṁ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.

809. Kiṁnu kāyena vācāya, manasā dukkaṭaṁ kataṁ.
Kissa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchasi.

810. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse tuyhaṁ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.

811. Athaddasāsiṁ Sambuddhaṁ, Sunettaṁ bhāvitindriyaṁ.
Nisinnaṁ rukkhamūlasmiṁ, jhāyantaṁ akutobhayaṁ.

812. Sālittakappahārena, bhindissaṁ tassa matthakaṁ.
Tassa kammavipākena, idaṁ dukkhaṁ nigacchisaṁ.

813. Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse mayhaṁ nipatanti, te bhindanti ca[2] matthakanti.

814. Dhammena te kāpurisa,
Saṭṭhi kūṭasahassāni, paripuṇṇāni sabbaso.
Sīse tuyhaṁ nipatanti, te bhindanti ca matthakanti.

Saṭṭhikūṭapetavatthu soḷasamaṁ.

Mahāvaggo catuttho.

---

1. Pāpakammaṁ (Syā, I) 2. Nipatanti, vo bhindanteva (Sī, Dhammapadaṭṭhakathā)

Tassuddānaṁ

Ambasakkaro Serīsako, Piṅgalo Revati Ucchu.
Dve Kumārā duve Gūthā, Gaṇapāṭali-ambavanaṁ.
Akkharukkhabhogasaṁharā, Seṭṭhiputtasaṭṭhikūṭā.
Iti soḷasavatthūni, vaggo tena pavuccati.

Atha vagguddānaṁ

Urago Uparivaggo, Cūḷamahāti catudhā.
Vatthūni ekapaññāsaṁ, catudhā bhāṇavārato.

Petavatthupāḷi niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Theragāthāpāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

Nidānagāthā

Sīhānaṁva nadantānaṁ, dāṭhīnaṁ girigabbhare.
Suṇātha bhāvitattānaṁ, gāthā atthūpanāyikā[1].

Yathānāmā yathāgottā, yathādhammavihārino.
Yathādhimuttā sappaññā, vihariṁsu atanditā.

Tattha tattha vipassitvā, phusitvā accutaṁ padaṁ.
Katantaṁ paccavekkhantā, imamatthamabhāsisuṁ.

1. Ekakanipāta

1. Paṭhamavagga

1. Subhūtittheragāthā

1. Channā me kuṭikā sukhā nivātā,
Vassa deva yathāsukhaṁ.
Cittaṁ me susamāhitaṁ vimuttaṁ,
Ātāpī viharāmi vassa devāti.
Itthaṁ sudaṁ[2] āyasmā Subhūtitthero gāthaṁ abhāsitthāti.

---

1. Attūpanāyikā (Sī, Ka)

2. Itthaṁ sumaṁ (Ka, Ṭṭha)

2. Mahākoṭṭhikattheragāthā

2. Upasanto uparato, mantabhāṇī anuddhato.
Dhunāti pāpake dhamme, dumapattaṁva mālutoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Mahākoṭṭhiko[1] thero gāthaṁ abhāsitthāti.

3. Kaṅkhārevatattheragāthā

3. Paññaṁ imaṁ passa Tathāgatānaṁ,
Aggi yathā pajjalito nisīthe.
Ālokadā cakkhudadā bhavanti,
Ye āgatānaṁ vinayanti kaṅkhanti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Kaṅkhārevato thero gāthaṁ abhāsitthāti.

4. Puṇṇattheragāthā

4. Sabbhireva samāsetha, paṇḍitehatthadassibhi.
Atthaṁ mahantaṁ gambhīraṁ, duddasaṁ nipuṇaṁ aṇuṁ.
Dhīrā samadhigacchanti, appamattā vicakkhaṇāti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Puṇṇo Mantāṇiputto[2] thero gāthaṁ abhāsitthāti.

5. Dabbattheragāthā

5. Yo duddamiyo damena danto,
Dabbo santusito vitiṇṇakaṅkho.
Vijitāvī apetabheravo hi,
Dabbo so parinibbuto ṭhitattoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Dabbo thero gāthaṁ abhāsitthāti.

---

1. Mahākoṭṭhito (Sī, Syā)
2. Mantāniputto (Syā, Ka)

6. Sītavaniyattheragāthā

6. Yo Sītavanaṁ upagā bhikkhu,
Eko santusito samāhitatto.
Vijitāvī apetalomahaṁso,
Rakkhaṁ kāyagatāsatiṁ dhitimāti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Sītavaniyo thero gāthaṁ abhāsitthāti.

7. Bhalliyattheragāthā

7. Yo'pānudī maccurājassa senaṁ,
Naḷasetuṁva sudubbalaṁ mahogho.
Vijitāvī apetabheravo hi,
Danto so parinibbuto ṭhitattoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Bhalliyo thero gāthaṁ abhāsitthāti.

8. Vīrattheragāthā

8. Yo duddamiyo damena danto,
Vīro santusito vitiṇṇakaṅkho.
Vijitāvī apetalomahaṁso,
Vīro so parinibbuto ṭhitattoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Sīro thero gāthaṁ abhāsitthāti.

9. Pilindavacchattheragāthā

9. Svāgataṁ na durāgataṁ[1], nayidaṁ dumantitaṁ mama.
Saṁvibhattesu dhammesu, yaṁ seṭṭhaṁ tadupāgaminti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Pilindavaccho[2] thero gāthaṁ abhāsitthāti.

---

1. Nāpagataṁ (Sī, Syā)
2. Pilindivaccho (Sī)

10. Puṇṇamāsattheragāthā

10. Vihari apekkhaṁ idha vā huraṁ vā,
Yo vedagū samito yatatto.
Sabbesu dhammesu anūpalitto,
Lokassa jaññā udayabbayañcāti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Puṇṇamāso thero gāthaṁ abhāsitthāti.

Vaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Subhūti Koṭṭhiko thero, Kaṅkhārevatasammato.
Mantāṇiputto Dabbo ca, Sītavaniyo ca Bhalliyo.
Vīro Pilindavaccho ca, Puṇṇamāso tamonudoti.

---

2. Dutiyavagga

1. Cūḷavacchattheragāthā

11. Pāmojjabahulo bhikkhu, dhamme Buddhappavedite.
Adhigacche padaṁ santaṁ, saṅkhārūpasamaṁ sukhanti.

Cūḷavaccho[1] thero.

2. Mahāvacchattheragāthā

12. Paññābalī sīlavatūpapanno,
Samāhito jhānarato satīmā.
Yadatthiyaṁ bhojanaṁ bhuñjamāno,
Kaṅkhetha kālaṁ idha vītarāgoti.

Mahāvaccho[2] thero.

---

1. Cūlagavaccho (Sī)
2. Mahāgavaccho (Sī)

3. Vanavacchattheragāthā

13. Nīlabbhavaṇṇā rucirā, sītavārī sucindharā.
Indagopakasañchannā, te selā ramayanti manti.

Vanavaccho thero.

4. Sīvakasāmaṇeragāthā

14. Upajjhāyo maṁ avaca, ito gacchāma Sīvaka.
Gāme me vasati kāyo, araññaṁ me gato mano.
Semānakopi gacchāmi, natthi saṅgo vijānatanti.

Vanavacchassa therassa sāmaṇero.

5. Kuṇḍadhānattheragāthā

15. Pañca chinde pañca jahe, pañca cuttari bhāvaye.
Pañcasaṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccatīti.

Kuṇḍadhāno thero.

6. Belaṭṭhasīsattheragāthā

16. Yathāpi bhaddo ājañño, naṅgalāvattanī sikhī.
Gacchati appakasirena, evaṁ rattindivā mama.
Gacchanti appakasirena, sukhe laddhe nirāmiseti.

Belaṭṭhasīso thero.

7. Dāsakattheragāthā

17. Middhī yadā hoti mahagghaso ca,
Niddāyitā samparivattasāyī.
Mahāvarāhova nivāpapuṭṭho,
Punappunaṁ gabbhamupeti mandoti.

Dāsako thero.

8. Siṅgālapituttheragāthā

18. Ahu Buddhassa dāyādo, bhikkhu Bhesakaḷāvane.
Kevalaṁ aṭṭhisaññāya, apharī pathaviṁ[1] imaṁ.
Maññehaṁ kāmarāgaṁ so, khippameva pahissatīti[2].

Siṅgālapitā[3] thero.

9. Kulattheragāthā

19. * Udakaṁ hi nayanti nettikā, usukārā namayanti[4] tejanaṁ.
Dāruṁ namayanti[4] tacchakā, attānaṁ damayanti subbatāti.

Kulo[5] thero.

10. Ajitattheragāthā

20. Maraṇe me bhayaṁ natthi, nikanti natthi jīvite.
Sandehaṁ nikkhipissāmi, sampajāno paṭissatoti[6].

Ajito thero.

Vaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Cūḷavaccho Mahāvaccho, Vanavaccho ca Sīvako.
Kuṇḍadhāno ca Belaṭṭhi, Dāsako ca tatopari.
Siṅgālapitiko thero, Kulo ca Ajito dasāti.

---

3. Tatiyavagga

1. Nigrodhattheragāthā

21. Nāhaṁ bhayassa bhāyāmi, Satthā no amatassa kovido.
Yattha bhayaṁ nāvatiṭṭhati, tena maggena vajanti bhikkhavoti.

Nigrodho thero.

---

1. Paṭhaviṁ (Sī, Syā)
2. Pahīyabhi (sabbattha Pāḷiyaṁ)
3. Sigālapitā (Sī)
4. damayanti (Ka)
* Khu 1. 25, 35 piṭṭhesu Dhammapadepi.
5. Kuṇḍalo (Sī), Kuḷo (Syā, Ka)
6. Patissatoti (Sī, Syā)

2. Cittakattheragāthā

22. Nīlā sugīvā sikhino, morā kārambhiyaṁ[1] abhinadanti.
Te sitavātakīḷitā[2], suttaṁ jhāyaṁ[3] nibodhentīti.

Cittako thero.

3. Gosālattheragāthā

23. Ahaṁ kho veḷugumbasmiṁ, bhutvāna madhupāyasaṁ.
Padakkhiṇaṁ sammasanto, khandhānaṁ udayabbayaṁ.
Sānuṁ paṭigamissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Gosālo thero.

4. Sugandhattheragāthā

24. Anuvassiko pabbajito, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Sugandho thero.

5. Nandiyattheragāthā

25. Obhāsajātaṁ phalagaṁ, cittaṁ yassa abhiṇhaso.
Tādisaṁ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṁ nigacchasīti.

Nandiyo thero.

6. Abhayattheragāthā

26. Sutvā subhāsitaṁ vācaṁ, Buddhassādiccabandhuno.
Paccabyadhiṁ hi nipuṇaṁ, vālaggaṁ usunā yathāti.

Abhayo thero.

---

1. Kāraṁviyaṁ (Sī), kāraviyaṁ (Syā)
2. Sītavātakadditakalitā (Sī), sītavātakalitā (Syā)
3. Jhānaṁ (Syā), jhāyiṁ (?)

7. Lomasakaṅgiyattheragāthā

27. Dabbaṁ kusaṁ poṭakilaṁ, usīraṁ muñjapabbajaṁ.
Urasā panudissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Lomasakaṅgiyo thero.

8. Jambugāmikaputtattheragāthā

28. Kacci no vatthapasuto, kacci no bhūsanārato.
Kacci sīlamayaṁ gandhaṁ, kiṁ tvaṁ vāyasi[1] netarā pajā.

Jambugāmikaputto thero.

9. Hāritattheragāthā

29. Samunnamayamattānaṁ, usukārova tejanaṁ.
Cittaṁ ujuṁ karitvāna, avijjaṁ bhinda Hāritāti.

Hārito thero.

10. Uttiyattheragāthā

30. Ābādhe me samuppanne, sati me udapajjatha.
Ābādho me samuppanno, kālo me nappamajjituntī.

Uttiyo thero.

Vaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Nigrodho Cittako thero, Gosālathero Sugandho.
Nandiyo Abhayo thero, thero Lomasakaṅgiyo.
Jambugāmikaputto ca, Hārito Uttiyo isīti.

---

1. Kacci sīlamayaṁ gandhaṁ, tvaṁ vāsi (Syā)

4. Catutthavagga

1. Gahvaratīriyattheragāthā

31. Phuṭṭho ḍaṁsehi makasehi, araññasmiṁ brahāvane.
Nāgo saṁgāmasīseva, sato tatrādhivāsayeti.

Gahvaratīriyo thero.

2. Suppiyattheragāthā

32. Ajaraṁ jīramānena, tappamānena nibbutiṁ.
Nimiyaṁ[1] paramaṁ santiṁ, yogakkhemaṁ anuttaranti.

Suppiyo thero.

3. Sopākattheragāthā

33. Yathāpi ekaputtasmiṁ, piyasmiṁ kusalī siyā.
Evaṁ sabbesu pāṇesu, sabbattha kusalo siyāti.

Sopāko thero.

4. Posiyattheragāthā

34. Anāsannavarā etā, niccameva vijānatā.
Gāmā araññamāgamma, tato gehaṁ upāvisi[2].
Tato uṭṭhāya pakkāmi, anāmantetvā[3] Posiyoti.

Posiyo thero.

5. Sāmaññakānittheragāthā

35. Sukhaṁ sukhattho labhate tadācaraṁ,
Kittiñca pappoti yasassa vaḍḍhati.
Yo ariyamaṭṭhaṅgikamañjasaṁ ujuṁ,
Bhāveti maggaṁ amatassa pattiyāti.

Sāmaññakānitthero.

---

1. Nimmissaṁ (Sī), nirāmisaṁ (Syā), nimineyyaṁ(?) 2. Upāvisiṁ (Sī)
3. Anāmantiya (Sī)

6. Kumāputtattheragāthā

36. Sādhu sutaṁ sādhu caritakaṁ,
Sādhu sadā aniketavihāro.
Atthapucchanaṁ padakkhiṇakammaṁ,
Etaṁ sāmaññamakiñcanassāti.

Kumāputto thero.

7. Kumāputtasahāyakattheragāthā

37. Nānājanapadaṁ yanti, vicarantā asaññatā.
Samādhiñca virādhenti, kiṁsu raṭṭhacariyā karissati.
Tasmā vineyya sārambhaṁ, jhāyeyya apurakkhatoti.

Kumāputtattherassa sahāyako thero.

8. Gavampatittheragāthā

38. Yo iddhiyā sarabhuṁ aṭṭhapesi,
So Gavampati asito anejo.
Taṁ sabbasaṅgātigataṁ Mahāmuniṁ,
Devā namassanti bhavassa pāraguntī.

Gavampatitthero.

9. Tissattheragāthā

39. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova[1] matthake.
Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbajeti.

Tisso thero.

10. Vaḍḍhamānattheragāthā

40. Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Bhavarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbajeti.

Vaḍḍhamāno thero.

Vaggo catuttho.

---

* Saṁ 1. 12, 52 piṭṭhesupi.

1. Ḍayhamāneva (sabbattha)

Tassuddānaṁ

Gahvaratīriyo Suppiyo, Sopāko ceva Posiyo.
Sāmaññakāni Kumāputto, Kumāputtasahāyako.
Gavampati Tissatthero, Vaḍḍhamāno mahāyasoti.

---

5. Pañcamavagga

1. Sirivaḍḍhattheragāthā

41. Vivaramanupatanti vijjutā, Vebhārassa ca Paṇḍavassa ca.
Nagavivaragato ca jhāyati, putto appaṭimassa tādinoti.

Sirivaḍḍho thero.

2. Khadiravaniyattheragāthā

42. Cāle Upacāle Sīsūpacāle, ( )[1]
Patissatā[2] nu kho viharatha,
Āgato vo vālaṁ viya vedhīti.

Khadiravaniyo thero.

3. Sumaṅgalattheragāthā

43. Sumuttiko sumuttiko, sāhu sumuttikomhi tīhi khujjakehi,
Asitāsu mayā, naṅgalāsu mayā, khuddakuddālāsu mayā.
Yadipi idhameva idhameva, atha vāpi alameva alameva,
Jhāya Sumaṅgala jhāya Sumaṅgala, appamatto vihara Sumaṅgalāti.

Sumaṅgalo thero.

4. Sānuttheragāthā

44. * Mataṁ vā amma rodanti, yo vā jīvaṁ na dissati.
Jīvantaṁ maṁ amma passantī, kasmā maṁ amma rodasīti.

Sānutthero.

---

1. (Cālā Upacālā Sīsūpacālā) (Ka)   2. Paṭissatikā (Syā, Ka)   * Saṁ 1. 211 piṭṭhepi.

5. Ramaṇīyavihārittheragāthā

45. Yathāpi bhaddo ājañño, khalitvā patitiṭṭhati.
Evaṁ dassanasampannaṁ, Sammāsambuddhasāvakanti.

Ramaṇīyavihāritthero.

6. Samiddhittheragāthā

46. Saddhāyāhaṁ pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
Sati paññā ca me vuḍḍhā, cittañca susamāhitaṁ.
Kāmaṁ karassu rūpāni, neva maṁ byādhayissasīti[1].

Samiddhitthero.

7. Ujjayattheragāthā

47. Namo te Buddha vīratthu, vippamuttosi sabbadhi.
Tuyhāpadāne viharaṁ, viharāmi anāsavoti.

Ujjayo thero.

8. Sañjayattheragāthā

48. Yato ahaṁ pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
Nābhijānāmi saṅkappaṁ, anariyaṁ dosasaṁhitanti.

Sañjayo thero.

9. Rāmaṇeyyakattheragāthā

49. Cihacihābhinadite[2], sippikābhirutehi ca.
Na me taṁ phandati cittaṁ, ekattaniratam hi meti.

Rāmaṇeyyako thero.

---

1. Bādhayissasīti (Sī), byāthayissasīti (?)
2. Vihavihābhinadite (Sī, Syā)

10. Vimalattheragāthā

50. Dharaṇī ca siñcati vāti, māluto vijjutā carati nabhe.
Upasamanti vitakkā, cittaṁ susamāhitaṁ mamāti.

Vimalo thero.

Vaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ

Sirīvaḍḍho Revato thero, Sumaṅgalo Sānusavhayo.
Ramaṇīyavihārī ca, Samiddhi-ujjayasañjayā.
Rāmaṇeyyo ca so thero, Vimalo ca raṇañjahoti.

---

6. Chaṭṭhavagga

1. Godhikattheragāthā

51. Vassati devo yathā sugītaṁ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Cittaṁ susamāhitañca mayhaṁ, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Godhiko thero.

2. Subāhuttheragāthā

52. Vassati devo yathā sugītaṁ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Cittaṁ susamāhitañca kāye, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Subāhutthero.

3. Valliyattheragāthā

53. Vassati devo yathā sugītaṁ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṁ viharāmi appamatto, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Valliyo thero.

4. Uttiyattheragāthā

54. Vassati devo yathā sugītaṁ, channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṁ viharāmi adutiyo, atha ce patthayasi pavassa devāti.

Uttiyo thero.

5. Añjanavaniyattheragāthā

55. Āsandiṁ kuṭikaṁ katvā, ogayha Añjanaṁ vanaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Añjanavaniyo thero.

6. Kuṭivihārittheragāthā

56. Ko kuṭikāyaṁ, bhikkhu kuṭikāyaṁ,
Vītarāgo susamāhitacitto.
Evaṁ jānāhi āvuso,
Amoghā te kuṭikā katāti.

Kuṭivihāritthero.

7. Dutiyakuṭivihārittheragāthā

57. Ayamāhu purāṇiyā kuṭi, aññaṁ patthayase navaṁ kuṭiṁ.
Āsaṁ kuṭiyā virājaya, dukkhā bhikkhu puna navā kuṭīti.

Dutiyakuṭivihāritthero.

8. Ramaṇīyakuṭikattheragāthā

58. Ramaṇīyā me kuṭikā,
Saddhādeyyā manoramā.
Na me attho kumārīhi,
Yesaṁ attho tahiṁ gacchatha nāriyoti.

Ramaṇīyakuṭiko thero.

9. Kosalavihārittheragāthā

59. Saddhāyāhaṁ pabbajito, araññe me kuṭikā katā.
Appamatto ca ātāpī, sampajāno patissatoti[1].

Kosalavihāritthero.

10. Sīvalittheragāthā

60. Te me ijjhiṁsu saṅkappā, yadattho pāvisiṁ kuṭiṁ.
Vijjāvimuttiṁ paccesaṁ, mānānusayamujjahanti.

Sīvalitthero.

Vaggo chaṭṭho.

Tassuddānaṁ

Godhiko ca Subāhu ca, Valliyo Uttiyo isi.
Añjanavaniyo thero, duve Kuṭivihārino.
Ramaṇīyakuṭiko ca, Kosalavhayasīvalīti.

---

7. Sattamavagga

1. Vappattheragāthā

61. Passati passo passantaṁ, apassantañca passati.
Apassanto apassantaṁ, passantañca na passatīti.

Vappo thero.

2. Vajjiputtattheragāthā

62. Ekakā mayaṁ araññe viharāma, apaviddhaṁva vanasmiṁ dārukaṁ.
Tassa me bahukā pihayanti, nerayikā viya saggagāminanti.

Vajjiputto thero.

---

1. Paṭissatoti (Ka)

3. Pakkhattheragāthā

63. Cutā patanti patitā, giddhā ca punarāgatā.
Kataṁ kiccaṁ rataṁ rammaṁ, sukhena'nvāgataṁ sukhanti.

Pakkho thero.

4. Vimalakoṇḍaññattheragāthā

64. Dumavhayāya uppanno, jāto paṇḍaraketunā.
Ketuhā ketunāyeva, mahāketuṁ padhaṁsayīti.

Vimalakoṇḍañño thero.

5. Ukkhepakatavacchattheragāthā

65. Ukkhepakatavacchassa, saṅkalitaṁ bahūhi vassehi.
Taṁ bhāsati gahaṭṭhānaṁ, sunisinno uḷārapāmojjoti.

Ukkhepakatavaccho thero.

6. Meghiyattheragāthā

66. Anusāsi mahāvīro, sabbadhammāna pāragū.
Tassāhaṁ dhammaṁ sutvāna, vihāsiṁ santike sato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Meghiyo thero.

7. Ekadhammasavanīyattheragāthā

67. Kilesā jhāpitā mayhaṁ, bhavā sabbe samūhatā.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Ekadhammasavanīyo thero.

8. Ekudāniyattheragāthā

68. * Adhicetaso appamajjato,
Munino monapathesu sikkhato.
Sokā na bhavanti tādino,
Upasantassa sadā satīmatoti.

Ekudāniyo thero.

---

* Khu 1. 128; Vi 2. 77 piṭṭhesupi.

9. Channattheragāthā

69. Sutvāna dhammaṁ mahato mahārasaṁ,
Sabbaññutaññāṇavarena desitaṁ.
Maggaṁ papajjiṁ[1] amatassa pattiyā,
So yogakkhemassa pathassa kovidoti.

Channo thero.

10. Puṇṇattheragāthā

70. Sīlameva idha aggaṁ, paññavā pana uttamo.
Manussesu ca devesu, sīlapaññāṇato jayanti.

Puṇṇo thero.

Vaggo sattamo.

Tassuddānaṁ

Vappo ca Vajjiputto ca, Pakkho Vimalakoṇḍañño.
Ukkhepakatavaccho ca, Meghiyo Ekadhammiko.
Ekudāniyachannā ca, Puṇṇatthero mahabbaloti.

---

8. Aṭṭhamavagga

1. Vacchapālattheragāthā

71. Susukhumanipuṇatthadassinā, matikusalena nivātavuttinā.
Saṁsevitavuddhasīlinā[2], nibbānaṁ na hi tena dullabhanti.

Vacchapālo thero.

---

1. Papajjaṁ (Ka)
2. Saṁsevitabuddhasīlinā (Ka)

2. Ātumattheragāthā

72. Yathā kaḷīro susu vaḍḍhitaggo,
Dunnikkhamo hoti pasākhajāto.
Evaṁ ahaṁ bhariyāyānitāya,
Anumaññaṁ maṁ pabbajitomhi dānīti.

Ātumo thero.

3. Māṇavattheragāthā

73. Jiṇṇañca disvā dukhitañca byādhitaṁ,
Matañca disvā gatamāyusaṅkhayaṁ.
Tato ahaṁ nikkhamitūna pabbajiṁ,
Pahāya kāmāni manoramānīti.

Māṇavo thero.

4. Suyāmanattheragāthā

74. Kāmacchando ca byāpādo, thinamiddhañca[1] bhikkhuno.
Uddhaccaṁ vicikicchā ca, sabbasova na vijjatīti.

Suyāmano thero.

5. Susāradattheragāthā

75. Sādhu suvihitāna dassanaṁ, kaṅkhā chijjati buddhi vaḍḍhati.
Bālampi karonti paṇḍitaṁ, tasmā sādhu sataṁ samāgamoti.

Susārado thero.

6. Piyañjahattheragāthā

76. Uppatantesu nipate, nipatantesu uppate.
Vase avasamānesu, ramamānesu no rameti.

Piyañjaho thero.

---

1. Thīnamiddhañca (Sī, Syā)

7. Hatthārohaputtattheragāthā

77. Idaṁ pure cittamacāri cārikaṁ,
Yenicchakaṁ yatthakāmaṁ yathāsukhaṁ.
Tadajjahaṁ niggahessāmi yoniso,
Hatthippabhinnaṁ viya aṅkusaggahoti.

Hatthārohaputto thero.

8. Meṇḍasirattheragāthā

78. Anekajātisaṁsāraṁ, sandhāvissaṁ anibbisaṁ.
Tassa me dukkhajātassa, dukkhakkhandho aparaddhoti.

Meṇḍasiro thero.

9. Rakkhitattheragāthā

79. Sabbo rāgo pahīno me, sabbo doso samūhato.
Sabbo me vigato moho, sītibhūtosmi nibbutoti.

Rakkhito thero.

10. Uggattheragāthā

80. Yaṁ mayā pakataṁ kammaṁ, appaṁ vā yadi vā bahuṁ.
Sabbametaṁ parikkhīṇaṁ, natthi dāni punabbhavoti.

Uggo thero.

Vaggo aṭṭhamo.

Tassuddānaṁ

Vacchapālo ca yo thero, Ātumo Māṇavo isi.
Suyāmano Susārado, thero yo ca Piyañjaho.
Ārohaputto Meṇḍasiro, Rakkhito Uggasavhayoti.

9. Navamavagga

1. Samitiguttattheragāthā

81. Yaṁ mayā pakataṁ pāpaṁ, pubbe aññāsu jātisu.
Idheva taṁ vedanīyaṁ, vatthu aññaṁ na vijjatīti.

Samitigutto thero.

2. Kassapattheragāthā

82. Yena yena subhikkhāni, sivāni abhayāni ca.
Tena puttaka gacchassu, mā sokāpahato bhavāti.

Kassapo thero.

3. Sīhattheragāthā

83. Sīha'ppamatto vihara, rattindiva'matandito.
Bhāvehi kusalaṁ dhammaṁ, jaha sīghaṁ samussayanti.

Sīho thero.

4. Nītattheragāthā

84. Sabbarattiṁ supitvāna, divā saṅgaṇike rato.
Kudāssu nāma dummedho, dukkhassantaṁ karissatīti.

Nīto thero.

5. Sunāgattheragāthā

85. Cittanimittassa kovido, pavivekarasaṁ vijāniya.
Jhāyaṁ nipako patissato, adhigaccheyya sukhaṁ nirāmisanti.

Sunāgo thero.

6. Nāgitattheragāthā

86. Ito bahiddhā puthu aññavādinaṁ,
Maggo na nibbānagamo yathā ayaṁ.
Itissu saṁghaṁ Bhagavā'nusāsati,
Satthā sayaṁ pāṇitaleva dassayanti.

Nāgito thero.

7. Paviṭṭhattheragāthā

87. Khandhā diṭṭhā yathābhūtaṁ, bhavā sabbe padālitā.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Paviṭṭho thero.

8. Ajjunattheragāthā

88. Asakkhiṁ vata attānaṁ, uddhātuṁ udakā thalaṁ.
Vuyhamāno mahogheva, saccāni paṭivijjha'hanti.

Ajjuno thero.

9. (Paṭhama) Devasabhattheragāthā

89. Uttiṇṇā paṅkapalipā, pātālā parivajjitā.
Mutto oghā ca ganthā ca, sabbe mānā visaṁhatāti.

Devasabho thero.

10. Sāmidattattheragāthā

90. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Sāmidatto thero.

Vaggo navamo.

Tassuddānaṁ

Thero Samitigutto ca, Kassapo Sīhasavhayo.
Nīto Sunāgo Nāgito, Paviṭṭho Ajjuno isi.
Devasabho ca yo thero, Sāmidatto mahabbaloti.

---

10. Dasamavagga

1. Paripuṇṇakattheragāthā

91. Na tathā mataṁ satarasaṁ, sudhannaṁ yaṁ maya'jja paribhuttaṁ.
Aparimitadassinā Gotamena, Buddhena desito dhammoti.

Paripuṇṇako thero.

2. Vijayattheragāthā

92. Yassāsavā parikkhīṇā, āhāre ca anissito.
Suññato animitto ca, vimokkho yassa gocaro.
Ākāseva sakuntānaṁ, padaṁ tassa durannayanti.

Vijayo thero.

3. Erakattheragāthā

93. Dukkhā kāmā Eraka, na sukhā kāmā Eraka.
Yo kāme kāmayati, dukkhaṁ so kāmayati Eraka.
Yo kāme na kāmayati, dukkhaṁ so na kāmayati Erakāti.

Erako thero.

4. Mettajittheragāthā

94. Namo hi tassa Bhagavato, Sakyaputtassa sirīmato.
Tenāyaṁ aggappattena, aggadhammo[1] sudesitoti.

Mettaji thero.

5. Cakkhupālattheragāthā

95. Andhohaṁ hatanettosmi, kantāraddhānapakkhando[2].
Sayamānopi gacchissaṁ, na sahāyena pāpenāti.

Cakkhupālo thero.

6. Khaṇḍasumanattheragāthā

96. Ekapupphaṁ cajitvāna, asīti[3] vassakoṭiyo.
Saggesu paricāretvā, sesakenamhi nibbutoti.

Khaṇḍasumano thero.

7. Tissattheragāthā

97. Hitvā satapalaṁ kaṁsaṁ, sovaṇṇaṁ satarājikaṁ.
Aggahiṁ mattikāpattaṁ, idaṁ dutiyābhisecananti.

Tisso thero.

---

1. Aggo dhammo (Sī) 2. Pakkhanno (Sī), pakkanto (Syā, Sī-Ṭṭha) 3. Asītiṁ (Sī)

8. Abhayattheragāthā

98. Rūpaṁ disvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasikaroto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
Tassa vaḍḍhanti āsavā, bhavamūlopagāminoti[1].

Abhayo thero.

9. Uttiyattheragāthā

99. Saddaṁ sutvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasikaroto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
Tassa vaḍḍhanti āsavā, saṁsāraṁ upagāminoti.

Uttiyo thero.

10. (Dutiya) Devasabhattheragāthā

100. Sammappadhānasampanno, satipaṭṭhānagocaro.
Vimuttikusumasañchanno, parinibbissatyanāsavoti.

Devasabho thero.

Vaggo dasamo.

Tassuddānaṁ

Paripuṇṇako ca Vijayo, Erako Mettajī Muni.
Cakkhupālo Khaṇḍasumano, Tisso ca Abhayo tathā.
Uttiyo ca mahāpañño, thero Devasabhopi cāti.

---

11. Ekādasamavagga

1. Belaṭṭhānikattheragāthā

101. Hitvā gihittaṁ anavositatto,
Mukhanaṅgalī odariko kusīto.
Mahāvarāhova nivāpapuṭṭho,
Punappunaṁ gabbhamupeti mandoti.

Belaṭṭhāniko thero.

---

1. Bhavamūlā bhavagāminoti (Sī, Ka)

2. Setucchattheragāthā

102. Mānena vañcitāse, saṅkhāresu saṁkilissamānāse.
Lābhālābhena mathitā, samādhiṁ nādhigacchantīti.

Setuccho thero.

3. Bandhurattheragāthā

103. Nāhaṁ etena atthiko, sukhito dhammarasena tappito.
Pitvā[1] rasaggamuttamaṁ, na ca kāhāmi visena santhavanti.

Bandhuro[2] thero.

4. Khitakattheragāthā

104. Lahuko vata me kāyo,
Phuṭṭho ca pītisukhena vipulena.
Tūlamiva eritaṁ mālutena,
Pilavatīva me kāyoti.

Khitako thero.

5. Malitavambhattheragāthā

105. Ukkaṇṭhitopi na vase, ramamānopi pakkame.
Na tvevānatthasaṁhitaṁ, vase vāsaṁ vicakkhaṇoti.

Malitavambho thero.

6. Suhemantattheragāthā

106. Sataliṅgassa atthassa, satalakkhaṇadhārino.
Ekaṅgadassī dummedho, satadassī ca paṇḍitoti.

Suhemanto thero.

---

1. Pītvāna (Sī, Syā)

2. Bandhano (Ka)

7. Dhammasavattheragāthā

107. Pabbajiṁ tulayitvāna, agārasmā'nagāriyaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Dhammasavo thero.

8. Dhammasavapituttheragāthā

108. Sa vīsavassasatiko, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Dhammasavapitu thero.

9. Saṁgharakkhitattheragāthā

109. Na nūnāyaṁ paramahitānukampino,
Rahogato anuviganeti sāsanaṁ.
Tathāha'yaṁ viharati pākatindriyo,
Migī yathā taruṇajātikā vaneti.

Saṁgharakkhito thero.

10. Usabhattheragāthā

110. Nagā nagaggesu susaṁvirūḷhā,
Udaggameghena navena sittā.
Vivekakāmassa araññasaññino,
Janeti bhiyyo Usabhassa kalyatanti.

Usabho thero.

Vaggo ekādasamo.

Tassuddānaṁ

Belaṭṭhāniko Setuccho, Bandhuro Khitako isi.
Malitavambho Suhemanto, Dhammasavo Dhammasavapitā.
Saṁgharakkhitatthero ca, Usabho ca Mahāmunīti.

12. Dvādasamavagga

1. Jentattheragāthā

111. Duppabbajjaṁ ve duradhivāsā gehā,
Dhammo gambhīro duradhigamā bhogā.
Kicchā vutti no itarītareneva,
Yuttaṁ cintetuṁ satatamaniccatanti.

Jento thero.

2. Vacchagottattheragāthā

112. Tevijjohaṁ mahājhāyī, cetosamathakovido.
Sadattho me anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Vacchagotto thero.

3. Vanavacchattheragāthā

113. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasañchannā, te selā ramayanti manti.

Vanavaccho thero.

4. Adhimuttattheragāthā

114. Kāyaduṭṭhullagaruno, hiyyamānamhi[1] jīvite.
Sarīrasukhagiddhassa, kuto samaṇasādhutāti.

Adhimutto thero.

5. Mahānāmattheragāthā

115. Esā'vahiyyase pabbatena, bahukuṭajasallakikena[2].
Nesādakena girinā, yasassinā paricchadenāti.

Mahānāmo thero.

---

1. Yīyamānamhi (Sī)
2. Sallakitena (Sī), sallarikena (Syā)

6. Pārāpariyattheragāthā

116. Chaphassāyatane hitvā, guttadvāro susaṁvuto.
Aghamūlaṁ vamitvāna, patto me āsavakkhayoti.

Pārāpariyo[1] thero.

7. Yasattheragāthā

117. Suvilitto suvasano, sabbābharaṇabhūsito.
Tisso vijjā ajjhagamiṁ, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Yaso thero.

8. Kimilattheragāthā

118. Abhisattova nipatati,
Vayo rūpaṁ aññamiva tatheva santaṁ.
Tasseva sato avippavasato,
Aññasseva sarāmi attānanti.

Kimilo[2] thero.

9. Vajjiputtattheragāthā

119. Rukkhamūlagahanaṁ pasakkiya, nibbānaṁ hadayasmiṁ opiya.
Jhāya Gotama mā ca pamādo,
Kiṁ te biḷibiḷikā karissatīti.

Vajjiputto thero.

10. Isidattattheragāthā

120. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Dukkhakkhayo anuppatto, patto me āsavakkhayoti.

Isidatto thero.

Dvādasamo vaggo.

---

1. Pārāsariyo (Sī), pāraṁpariyo (Ka)
2. Kimbilo (Sī, Syā)

Tassuddānaṁ

Jento ca Vacchagotto ca, Vaccho ca Vanasavhayo.
Adhimutto Mahānāmo, Pārāpariyo Yasopi ca.
Kimilo Vajjiputto ca, Isidatto mahāyasoti.

Ekakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Vīsuttarasataṁ therā, katakiccā anāsavā.
Ekakeva nipātamhi, susaṅgītā Mahesibhīti.

2. Dukanipāta

1. Paṭhamavagga

1. Uttarattheragāthā

121. Natthi koci bhavo nicco, saṅkhārā vāpi sassatā.
Uppajjanti ca te khandhā, cavanti aparāparaṁ.

122. Etamādīnavaṁ ñatvā, bhavenamhi anatthiko.
Nissaṭo sabbakāmehi, patto me āsavakkhayoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Uttaro thero gāthāyo abhāsitthāti.

2. Piṇḍolabhāradvājattheragāthā

123. Nayidaṁ anayena jīvitaṁ,
Nāhāro hadayassa santiko.
Āhāraṭṭhitiko samussayo,
Iti disvāna carāmi esanaṁ.

124. Paṅkoti hi naṁ pavedayuṁ,
Yāyaṁ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṁ sallaṁ durubbahaṁ,
Sakkāro kāpurisena dujjahoti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Piṇḍolabhāradvājo thero gāthāyo abhāsitthāti.

3. Valliyattheragāthā

125. Makkaṭo pañcadvārāyaṁ, kuṭikāyaṁ pasakkiya.
Dvārena anupariyeti, ghaṭṭayanto muhuṁ muhuṁ.

126. Tiṭṭha makkaṭa mā dhāvi, na hi te taṁ yathā pure.
Niggahītosi paññāya, neva dūraṁ gamissasīti.

Valliyo thero.

4. Gaṅgātīriyattheragāthā

127. Tiṇṇaṁ me tālapattānaṁ, Gaṅgātīre kuṭī katā.
Chavasittova me patto, paṁsukūlañca cīvaraṁ.

128. Dvinnaṁ antaravassānaṁ, ekā vācā me bhāsitā.
Tatiye antaravassamhi, tamokhandho[1] padālitoti.

Gaṅgātīriyo thero.

5. Ajinattheragāthā

129. Api ce hoti tevijjo, maccuhāyī anāsavo.
Appaññātoti naṁ bālā, avajānanti ajānatā.

130. Yo ca kho annapānassa, lābhī hotidha puggalo.
Pāpadhammopi ce hoti, so nesaṁ hoti sakkatoti.

Ajino thero.

6. Meḷajinattheragāthā

131. Yadāhaṁ dhammamassosiṁ, bhāsamānassa Satthuno.
Na kaṅkhamabhijānāmi, sabbaññū-aparājite.

132. Satthavāhe mahāvīre, sārathīnaṁ varuttame.
Magge paṭipadāyaṁ vā, kaṅkhā mayhaṁ na vijjatīti.

Meḷajino thero.

7. Rādhattheragāthā

133. * Yathā agāraṁ ducchannaṁ, vuṭṭhī samativijjhati.
Evaṁ abhāvitaṁ cittaṁ, rāgo samativijjhati.

134. * Yathā agāraṁ suchannaṁ, vuṭṭhī na samativijjhati.
Evaṁ subhāvitaṁ cittaṁ, rāgo na samativijjhatīti.

Rādho thero.

---

1. Tamokkhandho (Sī, Syā)

* Khu 1. 14, 15 piṭṭhesu Dhammapade.

8. Surādhattheragāthā

135. Khīṇā hi mayhaṁ jāti, vusitaṁ Jinasāsanaṁ.
Pahīno jālasaṅkhāto, bhavanetti samūhatā.

136. Yassatthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ,
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayoti.

Surādho thero.

9. Gotamattheragāthā

137. Sukhaṁ supanti munayo, ye itthīsu na bajjhare.
Sadā ve rakkhitabbāsu, yāsu saccaṁ sudullabhaṁ.

138. Vadhaṁ carimha te kāma, anaṇā dāni te mayaṁ.
Gacchāma dāni nibbānaṁ, yattha gantvā na socatīti.

Gotamo thero.

10. Vasabhattheragāthā

139. Pubbe hanati attānaṁ, pacchā hanati so pare.
Suhataṁ hanti attānaṁ, vītaṁseneva pakkhimā.

140. Na brāhmaṇo bahivaṇṇo, anto vaṇṇo hi brāhmaṇo.
Yasmiṁ pāpāni kammāni, sa ve kaṇho Sujampatīti.

Vasabho thero.

Vaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ

Uttaro ceva Piṇḍolo, Valliyo Tīriyo isi.
Ajino ca Meḷajino, Rādho Surādho Gotamo.
Vasabhena ime honti, dasa therā mahaddhikāti.

2. Dutiyavagga

1. Mahācundattheragāthā

141. Sussūsā sutavaddhanī, sutaṁ paññāya vaddhanaṁ.
Paññāya atthaṁ jānāti, ñāto attho sukhāvaho.

142. Sevetha pantāni senāsanāni,
Careyya saṁyojanavippamokkhaṁ.
Sace ratiṁ nādhigaccheyya tattha,
Saṁghe vase rakkhitatto satimāti.

Mahācundo thero.

2. Jotidāsattheragāthā

143. Ye kho te veṭhamissena[1], nānattena ca kammunā.
Manusse uparundhanti, pharusūpakkamā janā.
Tepi tattheva kīranti, na hi kammaṁ panassati.

144. Yaṁ karoti naro kammaṁ, kalyāṇaṁ yadi pāpakaṁ.
Tassa tasseva dāyādo, yaṁ yaṁ kammaṁ pakubbatīti.

Jotidāso thero.

3. Heraññakānittheragāthā

145. Accayanti ahorattā, jīvitaṁ uparujjhati.
Āyu khīyati maccānaṁ, kunnadīnaṁva odakaṁ.

146. Atha pāpāni kammāni, karaṁ bālo na bujjhati.
Pacchāssa kaṭukaṁ hoti, vipāko hissa pāpakoti.

Heraññakānitthero.

4. Somamittattheragāthā

147. Parittaṁ dārumāruyha, yathā sīde mahaṇṇave.
Evaṁ kusītamāgamma, sādhujīvīpi sīdati.
Tasmā taṁ parivajjeyya, kusītaṁ hīnavīriyaṁ.

---

1. Veghamissena (Sī, Syā), vegamissena, vekhamissena (Ka)

148. Pavivittehi ariyehi, pahitattehi jhāyibhi.
Niccaṁ āraddhavīriyehi, paṇḍitehi sahāvaseti.

Somamitto thero.

5. Sabbamittattheragāthā

149. Jano janamhi sambaddho[1], janamevassito jano.
Jano janena heṭhīyati, heṭheti ca[2] jano janaṁ.

150. Ko hi tassa janenattho, janena janitena vā.
Janaṁ ohāya gacchaṁ taṁ, heṭhayitvā[3] bahuṁ jananti.

Sabbamitto thero.

6. Mahākāḷattheragāthā

151. Kāḷī itthī brahmatī dhaṅkarūpā,
Satthiñca bhetvā aparañca satthiṁ.
Bāhañca bhetvā aparañca bāhaṁ,
Sīsañca bhetvā dadhithālakaṁva.
Esā nisinnā abhisandahitvā.

152. Yo ve avidvā upadhiṁ karoti,
Punappunaṁ dukkhamupeti mando.
Tasmā pajānaṁ upadhiṁ na kayirā,
Māhaṁ puna bhinnasiro sayissanti[4].

Mahākāḷo thero.

7. Tissattheragāthā

153. Bahū sapatte labhati, muṇḍo saṅghāṭipāruto.
Lābhī annassa pānassa, vatthassa sayanassa ca.

154. Etamādīnavaṁ ñatvā, sakkāresu mahabbhayaṁ.
Appalābho anavassuto, sato bhikkhu paribbajeti.

Tisso thero.

---

1. Sambandho (Syā, Ka)
2. Bādhi yati, bādheti ca (Ka)
3. Bādhayitvā (Ka)
4. Passissanti (Ka)

8. Kimilattheragāthā

155. Pācīnavaṁsadāyamhi, Sakyaputtā sahāyakā.
Pahāyā'nappake bhoge, uñchāpattāgate ratā.

156. Āraddhavīriyā pahitattā, niccaṁ daḷhaparakkamā.
Ramanti dhammaratiyā, hitvāna lokiyaṁ ratinti.

Kimilo[1] thero.

9. Nandattheragāthā

157. Ayoniso manasikārā, maṇḍanaṁ anuyuñjisaṁ.
Uddhato capalo cāsiṁ, kāmarāgena aṭṭito.

158. Upāyakusalenāhaṁ, Buddhenādiccabandhunā.
Yoniso paṭipajjitvā, bhave cittaṁ udabbahinti.

Nando thero.

10. Sirimattheragāthā

159. Pare ca naṁ pasaṁsanti, attā ce asamāhito.
Moṅgha pare pasaṁsanti, attā hi asamāhito.

160. Pare ca naṁ garahanti, attā ce susamāhito.
Moghaṁ pare gaharanti, attā hi susamāhitoti.

Sirimā thero.

Vaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ

Cundo ca Jotidāso ca, thero Heraññakāni ca.
Somamitto Sabbamitto, Kāḷo Tisso ca Kimilo[2].
Nando ca Sirimā ceva, dasa therā mahiddhikāti.

---

1. Kimbilo (Sī, Syā, I)
2. Kimbilo (Sī, Syā, I), chandalakkhaṇānulomaṁ.

3. Tatiyavagga

1. Uttarattheragāthā

161. Khandhā mayā pariññātā, taṇhā me susamūhatā.
Bhāvitā mama bojjhaṅgā, patto me āsavakkhayo.

162. Sohaṁ khandhe pariññāya, abbahitvāna[1] jāliniṁ.
Bhāvayitvāna bojjhaṅge, nibbāyissaṁ anāsavoti.

Uttaro thero.

2. Bhaddajittheragāthā

163. Panādo nāma so rājā, yassa yūpo suvaṇṇayo.
Tiriyaṁ soḷasubbedho[2], ubbhamāhu[3] sahassadhā.

164. Sahassakaṇḍo satageṇḍu, dhajālu haritāmayo.
Anaccuṁ tattha gandhabbā, chasahassāni sattadhāti.

Bhaddajitthero.

3. Sobhitattheragāthā

165. Satimā paññavā bhikkhu, āraddhabalavīriyo.
Pañca kappasatānāhaṁ, ekarattiṁ anussariṁ.

166. Cattāro satipaṭṭhāne, satta aṭṭha ca bhāvayaṁ.
Pañca kappasatānāhaṁ, ekarattiṁ anussarinti.

Sobhito thero.

4. Valliyattheragāthā

167. Yaṁ kiccaṁ daḷhavīriyena, yaṁ kiccaṁ boddhumicchatā.
Karissaṁ nāvarajjhissaṁ[4], passa vīriyaṁ parakkamaṁ.

168. Tvañca me maggamakkhāhi, añjasaṁ amatogadhaṁ.
Ahaṁ monena monissaṁ, Gaṅgāsotova sāgaranti.

Valliyo thero.

---

1. Abbuhitvāna (Ka)
2. Soḷasapabbedho (Sī-Ṭṭha), soḷasabbāṇo(?)
3. Uddhamāhu (Sī), uccamāhu (Syā)
4. Nāvarujjhissaṁ (Ka-Sī, Ka)

5. Vītasokattheragāthā

169. “Kese me olikhissan”ti, kappako upasaṅkami.
Tato ādāsamādāya, sarīraṁ paccavekkhisaṁ.

170. Tuccho kāyo adissittha, andhakāro tamo byagā.
Sabbe coḷā samucchinnā, natthi dāni punabbhavoti.

Vītasoko thero.

6. Puṇṇamāsattheragāthā

171. Pañca nīvaraṇe hitvā, yogakkhemassa pattiyā.
Dhammādāsaṁ gahetvāna, ñāṇadassanamattano.

172. Paccavekkhiṁ imaṁ kāyaṁ, sabbaṁ santarabāhiraṁ.
Ajjhattañca bahiddhā ca, tuccho kāyo adissathāti.

Puṇṇamāso thero.

7. Nandakattheragāthā

173. Yathāpi bhaddo ājañño, khalitvā patitiṭṭhati.
Bhiyyo laddhāna saṁvegaṁ, adīno vahate dhuraṁ.

174. Evaṁ dassanasampannaṁ, Sammāsambuddhasāvakaṁ.
Ājānīyaṁ maṁ dhāretha, puttaṁ Buddhassa orasanti.

Nandako thero.

8. Bharatattheragāthā

175. Ehi Nandaka gacchāma, upajjhāyassa santikaṁ.
Sīhanādaṁ nadissāma, Buddhaseṭṭhassa sammukhā.

176. Yāya no anukampāya, amhe pabbājayī Muni.
So no attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayoti.

Bharato thero.

9. Bhāradvājattheragāthā

177. Nadanti evaṁ sappaññā, sīhāva girigabbhare.
Vīrā vijitasaṅgāmā, jetvā māraṁ savāhiniṁ[1].

178. Satthā ca pariciṇṇo me, dhammo saṁgho ca pūjito.
Ahañca vitto sumano, puttaṁ disvā anāsavanti.

Bhāradvājo thero.

10. Kaṇhadinnattheragāthā

179. Upāsitā sappurisā, sutā dhammā abhiṇhaso.
Sutvāna paṭipajjissaṁ, añjasaṁ amatogadhaṁ.

180. Bhavarāgahatassa me sato,
Bhavarāgo puna me na vijjati.
Na cāhu na ca me bhavissati,
Na ca me etarahi vijjatīti.

Kaṇhadinno thero.

Vaggo tatiyo.

Tassuddānaṁ

Uttaro Bhaddajitthero, Sobhito Valliyo isi.
Vītasoko ca yo thero, Puṇṇamāso ca Nandako.
Bharato Bhāradvājo ca, Kaṇhadinno Mahāmunīti.

---

4. Catutthavagga

1. Migasirattheragāthā

181. Yato ahaṁ pabbajito, Sammāsambuddhasāsane.
Vimuccamāno uggacchiṁ, kāmadhātuṁ upaccagaṁ.

182. Brahmuno pekkhamānassa, tato cittaṁ vimucci me.
Akuppā me vimuttīti, sabbasaṁyojanakkhayāti.

Migasiro thero.

---

1. Savāhanaṁ (bahūsu)

2. Sivakattheragāthā

183. Aniccāni gahakāni, tattha tattha punappunaṁ.
Gahakāraṁ[1] gavesanto, dukkhā jāti punappunaṁ.

184. Gahakāraka diṭṭhosi, puna gehaṁ na kāhasi.
Sabbā te phāsukā bhaggā, thūṇikā[2] ca vidālitā[3].
Vimariyādikataṁ cittaṁ, idheva vidhamissatīti.

Sivako[4] thero.

3. Upavāṇattheragāthā

185. Arahaṁ Sugato loke, vātehā'bādhiko[5] Muni.
Sace uṇhodakaṁ atthi, Munino dehi brāhmaṇa.

186. Pūjito pūjaneyyānaṁ[6], sakkareyyāna sakkato.
Apacito'paceyyānaṁ[7], tassa icchāmi hātaveti.

Upavāṇo thero.

4. Isidinnatheragāthā

187. Diṭṭhā mayā dhammadharā upāsakā,
Kāmā aniccā iti bhāsamānā.
Sārattarattā maṇikuṇḍalesu,
Puttesu dāresu ca te apekkhā.

188. Addhā na jānanti yatodha dhammaṁ,
Kāmā aniccā iti cāpi āhu.
Rāgañca tesaṁ na balatthi chettuṁ,
Tasmā sitā puttadāraṁ dhanañcāti.

Isidinno thero.

---

1. Gahakārakaṁ (Sī, I) 2. Thūṇirā (I, Ka), dhuṇirā (Syā) 3. Padālitā (Sī, Syā)
4. Sīvako (Sī) 5. ...bādhito (Ka) 6. Pūjanīyānaṁ (Sī)
7. Apacanīyānaṁ (Sī), apacineyyānaṁ (Syā)

5. Sambulakaccānattheragāthā

189. Devo ca vassati, devo ca gaḷagaḷāyati,
Ekako cāhaṁ bherave bile viharāmi.
Tassa mayhaṁ ekakassa bherave bile viharato,
Natthi bhayaṁ vā chambhi tattaṁ vā lomahaṁso vā.

190. Dhammatā mamesā yassa me,
Ekakassa bherave bile.
Viharato natthi bhayaṁ vā,
Chambhitattaṁ vā lomahaṁso vāti.

Sambulakaccāno[1] thero.

6. Nitakattheragāthā

191. Kassa selūpamaṁ cittaṁ, ṭhitaṁ nānupakampati.
Virattaṁ rajanīyesu, kuppanīye na kuppati.
Yassevaṁ bhāvitaṁ cittaṁ, kutotaṁ dukkhamessati.

192. * Mama selūpamaṁ cittaṁ, ṭhitaṁ nānupakampati.
Virattaṁ rajanīyesu, kuppanīye na kuppati.
Mamevaṁ bhāvitaṁ cittaṁ, kuto maṁ dukkhamessatīti.

Nitako[2] thero.

7. Soṇapoṭiriyattheragāthā

193. Na tāva supituṁ hoti, ratti nakkhattamālinī.
Paṭijaggitumeve'sā, ratti hoti vijānatā.

194. Hatthikkhandhā'vapatitaṁ, kuñjaro ce anukkame.
Saṅgāme me mataṁ seyyo, yañce jīve parājitoti.

Soṇo poṭiriyo[3] thero.

---

1. Sambahulakaccāno (Ka)
2. Khitako (Sī, Syā)

* Khu 1. 125 Udānepi.
3. Selissariyo (Sī), poṭiriyaputto (Syā)

8. Nisabhattheragāthā

195. Pañca kāmaguṇe hitvā, piyarūpe manorame.
Saddhāya gharā nikkhamma, dukkhassantakaro bhave.

196. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, sampajāno patissatoti.

Nisabho thero.

9. Usabhattheragāthā

197. Ambapallavasaṅkāsaṁ, aṁse katvāna cīvaraṁ.
Nisinno hatthigīvāyaṁ, gāmaṁ piṇḍāya pāvisiṁ.

198. Hatthikkhandhato oruyha, saṁvegaṁ alabhiṁ tadā.
Sohaṁ ditto tadā santo, patto me āsavakkhayoti.

Usabho thero.

10. Kappaṭakurattheragāthā

199. Ayamiti Kappaṭo Kappaṭakuro,
Acchāya atibharitāya[1].
Amataghaṭikāyaṁ dhammakaṭamatto[2],
Katapadaṁ jhānāni ocetuṁ.

200. Mā kho tvaṁ Kappaṭa pacālesi,
Mā tvaṁ upakaṇṇamhi tāḷessaṁ.
Na hi[3] tvaṁ Kappaṭa mattamaññāsi,
Saṁghamajjhamhi pacalāyamānoti.

Kappaṭakuro thero.

Vaggo catuttho.

---

1. Atibhariyāya (Sī, Ka), accaṁ bharāya (Syā)
2. Dhammakaṭapatto (Syā, Ka-Ṭṭha), dhammakaṭamaggo (Sī-Ṭṭha)
3. Na vā (Ka)

Tassuddānaṁ

Migasiro Sivako ca, Upavāno ca paṇḍito.
Isidinno ca Kaccāno, Nitako ca mahāvasī.
Poṭiriyaputto Nisabho, Usabho Kappaṭakuroti.

---

5. Pañcamavagga

1. Kumārakassapattheragāthā

201. Aho Buddhā aho dhammā, aho no Satthu sampadā.
Yattha etādisaṁ dhammaṁ, sāvako sacchikāhiti.

202. Asaṅkheyyesu kappesu, sakkāyā'dhigatā ahū.
Tesamayaṁ pacchimako, carimoyaṁ samussayo.
Jātimaraṇasaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Kumārakassapo thero.

2. Dhammapālattheragāthā

203. Yo have daharo bhikkhu, yuñjati Buddhasāsane.
Jāgaro sa hi suttesu[1], amoghaṁ tassa jīvitaṁ.

204. Tasmā saddhañca sīlañca, pasādaṁ dhammadassanaṁ.
Anuyuñjetha medhāvī, saraṁ Buddhāna sāsananti.

Dhammapālo thero.

3. Brahmālittheragāthā

205. Kassindriyāni samathaṅgatāni,
Assā yathā sārathinā sudantā.
Pahīnamānassa anāsavassa,
Devāpi kassa[2] pihayanti tādinoti.

---

1. Patisuttesu (Sī, Ka)
2. Tassa (bahūsu)

206. * Mayhindriyāni samathaṅgatāni,
Assā yathā sārathinā sudantā.
Pahīnamānassa anāsavassa,
Devāpi mayhaṁ pihayanti tādinoti.

Brahmāli thero.

4. Mogharājattheragāthā

207. Chavipāpaka Cittabhaddaka,
Mogharāja satataṁ samāhito.
Hemantikasītakālarattiyo[1],
Bhikkhu tvaṁsi kathaṁ karissasi.

208. Sampannasassā Magadhā, kevalā iti me sutaṁ.
Palālacchannako seyyaṁ, yathaññe sukhajīvinoti.

Mogharājā thero.

5. Visākhapañcālaputtattheragāthā

209. Na ukkhipe no ca parikkhipe pare,
Na okkhipe pāragataṁ na eraye.
Na cattavaṇṇaṁ parisāsu byāhare,
Anuddhato sammitabhāṇi subbato.

210. Susukhumanipuṇatthadassinā,
Matikusalena nivātavuttinā.
Saṁsevitavuddhasīlinā,
Nibbānaṁ na hi tena dullabhanti.

Visākho Pañcālaputto thero.

6. Cūḷakattheragāthā

211. Nadanti morā susikhā supekhuṇā,
Sunīlagīvā sumukhā sugajjino.
Susaddalā cāpi mahāmahī ayaṁ,
Subyāpitambu suvalāhakaṁ nabhaṁ.

---

* Khu 1. 27 piṭṭhe Dhammapadepi.

1. Hemantikakālarattiyo (Ka)

212. Sukallarūpo sumanassa jhāyataṁ[1],
Sunikkamo sādhu subuddhasāsane.
Susukkasukkaṁ nipuṇaṁ sududdasaṁ,
Phusāhi taṁ uttamamaccutaṁ padanti.

Cūḷako[2] thero.

7. Anūpamattheragāthā

213. Nandamānā'gataṁ cittaṁ, sūla'māropamānakaṁ.
Tena teneva vajasi, yena sūlaṁ kaliṅgaraṁ.

214. Tāhaṁ cittakaliṁ brūmi, taṁ brūmi cittadubbhakaṁ.
Satthā te dullabho laddho, mā'natthe maṁ niyojayīti.

Anūpamo thero.

8. Vajjitattheragāthā

215. Saṁsaraṁ dīghamaddhānaṁ, gatīsu parivattisaṁ.
Apassaṁ ariyasaccāni, andhabhūto[3] puthujjano.

216. Tassa me appamattassa, saṁsārā vinaḷīkatā.
Sabbā gatī samucchinnā, natthi dāni punabbhavoti.

Vajjito thero.

9. Sandhitattheragāthā

217. Assatthe haritobhāse, saṁvirūḷhamhi pādape.
Ekaṁ Buddhagataṁ saññaṁ, alabhitthaṁ[4] patissato.

218. Ekatiṁse ito kappe, yaṁ saññamalabhiṁ tadā.
Tassā saññāya vāhasā, patto me āsavakkhayoti.

Sandhito thero.

Vaggo pañcamo.

---

1. Jhāyitaṁ (Syā, Ka)
2. Cūlako (Sī-Ṭṭha)
3. Andhībhūto (Ka)
4. Alabhiṁhaṁ (Ka)

Tassuddānaṁ

Kumārakassapo thero, Dhammapālo ca Brahmāli.
Mogharājā Visākho ca, Cūḷako ca Anūpamo.
Vajjito Sandhito thero, kilesarajavāhanoti.

Dukanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Gāthādukanipātamhi, navuti ceva aṭṭha ca.
Therā ekūnapaññāsaṁ, bhāsitā nayakovidāti.

3. Tikanipāta

1. Aṅgaṇikabhāradvājattheragāthā

219. Ayoni suddhimanvesaṁ, aggiṁ paricariṁ vane.
Suddhimaggaṁ ajānanto, akāsiṁ amaraṁ tapaṁ[1].

220. Taṁ sukhena sukhaṁ laddhaṁ, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

221. Brahmabandhu pure āsiṁ, idāni khomhi brāhmaṇo.
Tevijjo nhātako[2] camhi, sotthiyo camhi vedagūti.

Aṅgaṇikabhāradvājo thero.

2. Paccayattheragāthā

222. Pañcāhāhaṁ pabbajito, sekho appattamānaso.
Vihāraṁ me paviṭṭhassa, cetaso paṇidhī ahu.

223. Nābhissaṁ na pivissāmi, vihārato na nikkhame.
Napi passaṁ nipātessaṁ, taṇhāsalle anūhate.

224. Tassa mevaṁ viharato, passa vīriyaparakkamaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Paccayo thero.

3. Bākulattheragāthā

225. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
Sukhā so dhaṁsate ṭhānā, pacchā ca manutappati.

226. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

---

1. Akāsiṁ aparaṁ tapaṁ (Syā), akāsiṁ amataṁ tapaṁ (Ka) 2. Nahātako (Sī-Ṭṭha)

227. Susukhaṁ vata nibbānaṁ, Sammāsambuddhadesitaṁ.
Asokaṁ virajaṁ khemaṁ, yattha dukkhaṁ nirujjhatīti.

Bākulo[1] thero.

4. Dhaniyattheragāthā

228. Sukhañce jīvituṁ icche, sāmaññasmiṁ apekkhavā.
Saṁghikaṁ nātimaññeyya, cīvaraṁ pānabhojanaṁ.

229. Sukhañce jīvituṁ icche, sāmaññasmiṁ apekkhavā.
Ahi mūsikasobbhaṁva, sevetha sayanāsanaṁ.

230. Sukhañce jīvituṁ icche, sāmaññasmiṁ apekkhavā.
Itarītarena tusseyya, ekadhammañca bhāvayeti.

Dhaniyo thero.

5. Mātaṅgaputtattheragāthā

231. Atisītaṁ ati-uṇhaṁ, atisāyamidaṁ ahu.
Iti vissaṭṭhakammante, khaṇā accenti māṇave.

232. Yo ca sītañca uṇhañca, tiṇā bhiyyo na maññati.
Karaṁ purisakiccāni, so sukhā na vihāyati.

233. Dabbaṁ kusaṁ poṭakilaṁ, usīraṁ muñjapabbajaṁ.
Urasā panudissāmi, vivekamanubrūhayanti.

Mātaṅgaputto thero.

6. Khujjasobhitattheragāthā

234. Ye cittakathī bahussutā, samaṇā Pāṭaliputtavāsino.
Tesa'ññataroya'māyuvā, dvāre tiṭṭhati Khujjasobhito.

---

1. Bākkulo (Sī)

235. Ye cittakathī bahussutā, samaṇā Pāṭaliputtavāsino.
Tesa'ññataroya'māyuvā, dvāre tiṭṭhati māluterito.

236. Suyuddhena suyiṭṭhena, saṅgāmavijayena ca.
Brahmacariyānuciṇṇena, evāyaṁ sukhamedhatīti.

Khujjasobhito thero.

7. Vāraṇattheragāthā

237. Yodha koci manussesu, parapāṇāni hiṁsati.
Asmā lokā paramhā ca, ubhayā dhaṁsate naro.

238. Yo ca mettena cittena, sabbapāṇānukampati.
Bahuṁ hi so pasavati, puññaṁ tādisako naro.

239. Subhāsitassa sikkhetha, samaṇūpāsanassa ca.
Ekāsanassa ca raho, cittavūpasamassa cāti.

Vāraṇo thero.

8. Vassikattheragāthā

240. Ekopi saddho medhāvī, assaddhānī'dha ñātinaṁ.
Dhammaṭṭho sīlasampanno, hoti atthāya bandhunaṁ.

241. Niggayha anukampāya, coditā ñātayo mayā.
Ñātibandhavapemena, kāraṁ katvāna bhikkhusu.

242. Te abbhatītā kālaṅkatā, pattā te tidivaṁ sukhaṁ.
Bhātaro mayhaṁ mātā ca, modanti kāmakāminoti.

Vassiko[1] thero.

9. Yasojattheragāthā

243. Kālapabbaṅgasaṅkāso, kiso dhamanisanthato.
Mattaññū annapānamhi, adīnamānaso naro.

---

1. Passiko (Sī, Syā, I)

244. Phuṭṭho ḍaṁsehi makasehi, araññasmiṁ brahāvane.
Nāgo saṅgāmasīseva, sato tatrādhivāsaye.

245. Yathā brahmā tathā eko, yathā devo tathā duve.
Yathā gāmo tathā tayo, kolāhalaṁ tatuttarinti.

Yasojo thero.

10. Sāṭimattiyattheragāthā

246. Ahu tuyhaṁ pure saddhā, sā te ajja na vijjati.
Yaṁ tuyhaṁ tuyhamevetaṁ, natthi duccaritaṁ mama.

247. Aniccā hi calā saddhā, evaṁ diṭṭhā hi sā mayā.
Rajjantipi virajjanti, tattha kiṁ jiyyate muni.

248. Paccati munino bhattaṁ, thokaṁ thokaṁ kule kule.
Piṇḍikāya carissāmi, atthi jaṅghabalaṁ[1] mamāti.

Sāṭimattiyo thero.

11. Upālittheragāthā

249. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Mitte bhajeyya kalyāṇe, suddhājīve atandite.

250. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Saṁghasmiṁ viharaṁ bhikkhu, sikkhetha vinayaṁ budho.

251. Saddhāya abhinikkhamma, navapabbajito navo.
Kappākappesu kusalo, careyya apurakkhatoti.

Upālitthero.

12. Uttarapālattheragāthā

252. Paṇḍitaṁ vata maṁ santaṁ, alamatthavicintakaṁ.
Pañca kāmaguṇā loke, sammohā pātayiṁsu maṁ.

253. Pakkhando māravisaye, daḷhasallasamappito.
Asakkhiṁ maccurājassa, ahaṁ pāsā pamuccituṁ.

---

1. Jaṅghābalaṁ (Sī)

254. Sabbe kāmā pahīnā me, bhavā sabbe padālitā[1].
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Uttarapālo thero.

13. Abhibhūtattheragāthā

255. Suṇātha ñātayo sabbe, yāvantettha samāgatā.
Dhammaṁ vo desayissāmi, dukkhā jāti punappunaṁ.

256. * Ārambhatha[2] nikkamatha, yuñjatha Buddhasāsane.
Dhunātha maccuno senaṁ, naḷāgāraṁva kuñjaro.

257. Yo imasmiṁ dhammavinaye, appamatto vihassati[3].
Pahāya jātisaṁsāraṁ, dukkhassantaṁ karissatīti.

Abhibhūto thero.

14. Gotamattheragāthā

258. Saṁsaraṁ hi nirayaṁ agacchissaṁ,
Petaloka'magamaṁ punappunaṁ.
Dukkhamamhipi tiracchānayoniyaṁ,
Nekadhā hi vusitaṁ ciraṁ mayā.

259. Mānusopi ca bhavo'bhirādhito,
Saggakāya'magamaṁ sakiṁ sakiṁ.
Rūpadhātusu arūpadhātusu,
Nevasaññisu asaññisuṭṭhitaṁ.

260. Sambhavā suviditā asārakā,
Saṅkhatā pacalitā sade'ritā.
Taṁ viditvā maha'mattasambhavaṁ,
Santimeva satimā samajjhaganti.

Gotamo thero.

15. Hāritattheragāthā

261. Yo pubbe karaṇīyāni, pacchā so kātumicchati.
Sukhā so dhaṁsate ṭhānā, pacchā ca manutappati.

---

1. Vidālitā (Sī, I, Ṭṭha)
2. Ārabhatha (Sī, Syā), ārabbhatha (Ka)
3. Vihessati (Syā, I)

* Saṁ 1. 158 piṭṭhepi.

262. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

263. Susukhaṁ vata nibbānaṁ, Sammāsambuddhadesitaṁ.
Asokaṁ virajaṁ khemaṁ, yattha dukkhaṁ nirujjhatīti.

Hārito thero.

16. Vimalattheragāthā

264. Pāpamitte vivajjetvā, bhajeyyuttamapuggalaṁ.
Ovāde cassa tiṭṭheyya, patthento acalaṁ sukhaṁ.

265. Parittaṁ dārumāruyha, yathā sīde mahaṇṇave.
Evaṁ kusītamāgamma, sādhujīvīpi sīdati.
Tasmā taṁ parivajjeyya, kusītaṁ hīnavīriyaṁ.

266. Pavivittehi ariyehi, pahitattehi jhāyibhi.
Niccaṁ āraddhavīriyehi, paṇḍitehi sahāvaseti.

Vimalo thero.

Tikanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Aṅgaṇiko Bhāradvājo, Paccayo Bākulo isi.
Dhaniyo Mātaṅgaputto, Sobhito Vāraṇo isi.
Vassiko ca Yasojo ca, Sāṭimattiyupāli ca.
Uttarapālo Abhibhūto, Gotamo Häritopi ca.
Thero tikanipātamhi, nibbāne Vimalo kato.
Aṭṭhatālīsa gāthāyo, thero soḷasa kittitāti.

4. Catukkanipāta

1. Nāgasamālattheragāthā

267. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanussadā.
Majjhe mahāpathe nārī, tūriye naccati naṭṭakī.

268. Piṇḍikāya paviṭṭhohaṁ, gacchanto naṁ udikkhisaṁ.
Alaṅkataṁ suvasanaṁ, maccupāsaṁva oḍḍitaṁ.

269. Tato me manasīkāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha[1].

270. Tato cittaṁ vimucci me, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Nāgasamālo thero.

2. Bhaguttheragāthā

271. Ahaṁ middhena pakato, vihārā upanikkhamiṁ.
Caṅkamaṁ abhiruhanto, tattheva papatiṁ chamā.

272. Gattāni parimajjitvā, punapā'ruyha caṅkamaṁ.
Caṅkame caṅkamiṁ sohaṁ, ajjhattaṁ susamāhito.

273. Tato me manasīkāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.

274. Tato cittaṁ vimucci me, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Bhagutthero.

3. Sabhiyattheragāthā

275. * Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.

276. Yadā ca avijānantā, iriyantya'marā viya.
Vijānanti ca ye dhammaṁ, āturesu anāturā.

---

1. Sampatiṭṭhatha (Ka)

* Khu 1. 14 piṭṭhe Dhammapadepi.

277. Yaṁ kiñci sithilaṁ kammaṁ, saṁkiliṭṭhañca yaṁ vataṁ.
Saṅkassaraṁ brahmacariyaṁ, na taṁ hoti mahapphalaṁ.

278. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Ārakā hoti saddhammā, nabhaṁ puthaviyā yathāti.

Sabhiyo thero.

4. Nandakattheragāthā

279. Dhiratthu pūre duggandhe, mārapakkhe avassute.
Navasotāni te kāye, yāni sandanti sabbadā.

280. Mā purāṇaṁ amaññittho, mā'sādesi Tathāgate.
Saggepi te na rajjanti, kimaṅgaṁ pana[1] mānuse.

281. Ye ca kho bālā dummedhā, dummantī mohapārutā.
Tādisā tattha rajjanti, mārakhittamhi bandhane.

282. Yesaṁ rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā.
Tādī tattha na rajjanti, chinnasuttā abandhanāti.

Nandako thero.

5. Jambukattheragāthā

283. Pañcapaññāsavassāni, rajojallamadhārayiṁ.
Bhuñjanto māsikaṁ bhattaṁ, kesamassuṁ alocayiṁ.

284. Ekapādena aṭṭhāsiṁ, āsanaṁ parivajjayiṁ.
Sukkhagūthāni ca khādiṁ, uddesañca na sādiyiṁ.

285. Etādisaṁ karitvāna, bahuṁ duggatigāminaṁ.
Vuyhamāno mahoghena, Buddhaṁ saraṇamāgamaṁ.

286. Saraṇagamanaṁ passa, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Jambuko thero.

---

1. Kimaṅga pana (Sī)

6. Senakattheragāthā

287. Svāgataṁ vata me āsi, Gayāyaṁ gayaphagguyā.
Yaṁ addasāsiṁ Sambuddhaṁ, desentaṁ dhammamuttamaṁ.

288. Mahappabhaṁ gaṇācariyaṁ, aggapattaṁ vināyakaṁ.
Sadevakassa lokassa, Jinaṁ atuladassanaṁ.

289. Mahānāgaṁ mahāvīraṁ, mahājutimanāsavaṁ.
Sabbāsavaparikkhīṇaṁ, Satthāra'makutobhayaṁ.

290. Cirasaṁkiliṭṭhaṁ vata maṁ, diṭṭhisandānabandhitaṁ[1].
Vimocayi so Bhagavā, sabbaganthehi Senakanti.

Senako thero.

7. Sambhūtattheragāthā

291. Yo dandhakāle tarati, taraṇīye ca dandhaye.
Ayoni[2] saṁvidhānena, bālo dukkhaṁ nigacchati.

292. Tassatthā parihāyanti, kāḷapakkheva candimā.
Āyasakyañca[3] pappoti, mittehi ca virujjhati.

293. Yo dandhakāle dandheti, taraṇīye ca tāraye.
Yoniso saṁvidhānena, sukhaṁ pappoti paṇḍito.

294. Tassatthā paripūrenti, sukkapakkheva candimā.
Yaso kittiñca pappoti, mittehi na virujjhatīti.

Sambhūto thero.

8. Rāhulattheragāthā

295. Ubhayeneva sampanno, Rāhulabhaddoti maṁ vidū.
Yañcamhi putto Buddhassa, yañca dhammesu cakkhumā.

296. Yañca me āsavā khīṇā, yañca natthi punabbhavo.
Arahā dakkhiṇeyyomhi, tevijjo amataddaso.

---

1. Sandhitaṁ (Sī, Syā), sanditaṁ (I, Sī-Ṭṭha) 2. Ayoniso (Syā) 3. Āyasasyañca (Sī)

297. Kāmandhā jālapacchannā, taṇhāchādanachāditā.
Pamattabandhunā baddhā, macchāva kumināmukhe.

298. Taṁ kāmaṁ ahamujjhitvā, chetvā mārassa bandhanaṁ.
Samūlaṁ taṇhamabbuyha, sītibhūtosmi nibbutoti.

Rāhulo thero.

9. Candanattheragāthā

299. Jātarūpena sañchannā[1], dāsīgaṇapurakkhatā.
Aṅkena puttamādāya, bhariyā maṁ upāgami.

300. Tañca disvāna āyantiṁ, sakaputtassa mātaraṁ.
Alaṅkataṁ suvasanaṁ, maccupāsaṁva oḍḍitaṁ.

301. Tato me manasīkāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.

302. Tato cittaṁ vimucci me, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Candano thero.

10. Dhammikattheragāthā

303. * Dhammo have rakkhati dhammacāriṁ,
Dhammo suciṇṇo sukhamāvahati.
Esānisaṁso dhamme suciṇṇe,
Na duggatiṁ gacchati dhammacārī.

304. + Na hi dhammo adhammo ca, ubho samavipākino.
Adhammo nirayaṁ neti, dhammo pāpeti suggatiṁ.

305. Tasmā hi dhammesu kareyya chandaṁ,
Iti modamāno Sugatena tādinā.
Dhamme ṭhitā Sugatavarassa sāvakā,
Nīyanti dhīrā saraṇavaraggagāmino.

---

1. Pacchannā (Sī)   * Khu 5. 215 piṭṭhe Jātakepi.   + Khu 5. 357 piṭṭhepi.

306. Vipphoṭito gaṇḍamūlo,
Taṇhājālo samūhato.
So khīṇasaṁsāro na catthi kiñcanaṁ,
Cando yathā dosinā puṇṇamāsiyanti.

Dhammiko thero.

11. Sappakattheragāthā

307. Yadā balākā sucipaṇḍaracchadā,
Kāḷassa meghassa bhayena tajjitā.
Palehiti ālayamālayesinī,
Tadā nadī ajakaraṇī rameti maṁ.

308. Yadā balākā suvisuddhapaṇḍarā,
Kāḷassa meghassa bhayena tajjitā.
Pariyesati leṇamaleṇadassinī,
Tadā nadī ajakaraṇī rameti maṁ.

309. Kaṁ nu tattha na ramenti, jambuyo ubhato tahiṁ.
Sobhenti āpagākūlaṁ, mama leṇassa[1] pacchato.

310. Tā'matamadasaṁghasuppahīnā,
Bhekā mandavatī panādayanti.
"Nājja girinadīhi vippavāsasamayo,
Khemā ajakaraṇī sivā surammā"ti.

Sappako thero.

12. Muditattheragāthā

311. Pabbajiṁ jīvikatthohaṁ, laddhāna upasampadaṁ.
Tato saddhaṁ paṭilabhiṁ, daḷhavīriyo parakkamiṁ.

312. Kāmaṁ bhijjatu'yaṁ kāyo, maṁsapesī visīyaruṁ[2].
Ubho jaṇṇukasandhīhi, jaṅghāyo papatantu me.

1. Mahāleṇassa (Syā, Ka)
2. Visiyantu (Ka)

313. Nāsissaṁ na pivissāmi, vihārā ca na nikkhame.
Napi passaṁ nipātessaṁ, taṇhāsalle anūhate.

314. Tassa me'vaṁ viharato, passa vīriyaparakkamaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Mudito thero.

Catukkanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Nāgasamālo Bhagu ca, Sabhiyo Nandakopi ca.
Jambuko Senako thero, Sambhūto Rāhulopi ca.
Bhavati Candano thero, dasete[1] Buddhasāvakā.
Dhammiko Sappako thero, Mudito cāpi te tayo.
Gāthāyo dve ca paññāsa, therā sabbepi terasāti[2].

1. Idāni naveva therā dissanti.
2. Idāni dvādaseva therā dissanti.

5. Pañcakanipāta

1. Rājadattattheragāthā

315. Bhikkhu Sivathikaṁ[1] gantvā, addasa itthimujjhitaṁ.
Apaviddhaṁ susānasmiṁ, khajjantiṁ kimihī phuṭaṁ.

316. Yaṁ hi eke jigucchanti, mataṁ disvāna pāpakaṁ.
Kāmarāgo pāturahu, andhova savatī[2] ahuṁ.

317. Oraṁ odanapākamhā, tamhā ṭhānā apakkamiṁ.
Satimā sampajānohaṁ, ekamantaṁ upāvisiṁ.

318. Tato me manasīkāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.

319. Tato cittaṁ vimucci me, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Rājadatto thero.

2. Subhūtattheragāthā

320. Ayoge yuñjamattānaṁ, puriso kiccamicchako[3].
Caraṁ ce nādhigaccheyya, taṁ me dubbhagalakkhaṇaṁ.

321. Abbūḷhaṁ aghagataṁ vijitaṁ,
Ekañce ossajeyya kalīva siyā.

Sabbānipi ce ossajeyya andhova siyā,
Samavisamassa adassanato.

322. Yañhi kayirā tañhi vade, yaṁ na kayirā na taṁ vade.
Akarontaṁ bhāsamānaṁ, parijānanti paṇḍitā.

323. * Yathāpi ruciraṁ pupphaṁ, vaṇṇavantaṁ agandhakaṁ.
Evaṁ subhāsitā vācā, aphalā hoti akubbato.

---

1. Sīvathikaṁ (Sī, Syā, I) 2. Vasatī (Sī)
3. Kiccamicchato (Sī), kiccamicchayaṁ (katthaci)
* Khu 1. 20 piṭṭhe Dhammapadepi.

324. * Yathāpi ruciraṁ pupphaṁ, vaṇṇavantaṁ sugandhakaṁ[1].
Evaṁ subhāsitā vācā, saphalā hoti kubbatoti[2].

Subhūto thero.

3. Girimānandattheragāthā

325. Vassati devo yathā sugītaṁ,
Channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṁ viharāmi vūpasanto,
Atha ce patthayasī pavassa deva.

326. Vassati devo yathā sugītaṁ,
Channā me kuṭikā sukhā nivātā.
Tassaṁ viharāmi santacitto,
Atha ce patthayasī pavassa deva.

327. Vassati devo -pa-. Tassaṁ viharāmi vītarāgo -pa-.

328. Vassati devo -pa-. Tassaṁ viharāmi vītadoso -pa-.

329. Vassati devo -pa-. Tassaṁ viharāmi vītamoho,
Atha ce patthayasī pavassa devāti.

Girimānando thero.

4. Sumanattheragāthā

330. Yaṁ patthayāno dhammesu, upajjhāyo anuggahi.
Amataṁ abhikaṅkhantaṁ, kataṁ kattabbakaṁ mayā.

331. Anuppatto sacchikato, sayaṁ dhammo anītiho.
Visuddhañāṇo nikkaṅkho, byākaromi tavantike.

332. Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Sadattho me anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

333. Appamattassa me sikkhā, sussutā tava sāsane.
Sabbe me āsavā khīṇā, natthi dāni punabbhavo.

---

* Khu 1. 20 piṭṭhepi.
1. Sagandhakaṁ (Sī, Syā, I)
2. Sakubbato (Sī, I), sukubbato (Syā)

334. Anusāsi maṁ ariyavatā, anukampi anuggahi.
Amogho tuyha'movādo, antevāsimhi sikkhitoti.

Sumano thero.

5. Vaḍḍhattheragāthā

335. Sādhū hi kira me mātā, patodaṁ upadaṁsayi.
Yassāhaṁ vacanaṁ sutvā, anusiṭṭho janettiyā.
Āraddhavīriyo pahitatto, patto sambodhimuttamaṁ.

336. Arahā dakkhiṇeyyomhi, tevijjo amataddaso.
Jetvā namucino senaṁ, viharāmi anāsavo.

337. Ajjhattañca bahiddhā ca, ye me vijjiṁsu āsavā.
Sabbe asesā ucchinnā, na ca uppajjare puna.

338. Visāradā kho bhaginī, etamatthaṁ abhāsayi.
Apihā nūna mayipi, vanatho te na vijjati.

339. Pariyantakataṁ dukkhaṁ, antimoyaṁ samussayo.
Jātimaraṇasaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Vaḍḍho thero.

6. Nadīkassapattheragāthā

340. Atthāya vata me Buddho, nadiṁ Nerañjaraṁ agā.
Yassāhaṁ dhammaṁ sutvāna, micchādiṭṭhiṁ vivajjayiṁ.

341. Yajiṁ uccāvace yaññe, aggihuttaṁ juhiṁ ahaṁ.
Esā suddhīti maññanto, andhabhūto[1] puthujjano.

342. Diṭṭhigahanapakkhando[2], parāmāsena mohito.
Asuddhiṁ maññisaṁ suddhiṁ, andhabhūto aviddasu.

343. Micchādiṭṭhi pahīnā me, bhavā sabbe padālitā[3].
Juhāmi dakkhiṇeyyaggiṁ, namassāmi Tathāgataṁ.

---

1. Andhībhūto (Ka) 2. Pakkhanto (Sī), pakkhanno (Syā, I) 3. Vidālitā (Ka)

344. Mohā sabbe pahīnā me, bhavataṇhā padālitā.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Nadīkassapo thero.

7. Gayākassapattheragāthā

345. Pāto majjhanhikaṁ sāyaṁ, tikkhattuṁ divasassahaṁ.
Otariṁ udakaṁ sohaṁ, Gayāya gayaphagguyā.

346. Yaṁ mayā pakataṁ pāpaṁ, pubbe aññāsu jātisu.
Taṁ dānīdha pavāhemi, evaṁdiṭṭhi pure ahuṁ.

347. Sutvā subhāsitaṁ vācaṁ, dhammatthasahitaṁ padaṁ.
Tathaṁ yāthāvakaṁ atthaṁ, yoniso paccavekkhisaṁ.

348. Ninhātasabbapāpomhi, nimmalo payato suci.
Suddho suddhassa dāyādo, putto Buddhassa oraso.

349. Ogayhaṭṭhaṅgikaṁ sotaṁ, sabbapāpaṁ pavāhayiṁ.
Tisso vijjā ajjhagamiṁ, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Gayākassapo thero.

8. Vakkalittheragāthā

350. Vātarogābhinīto tvaṁ, viharaṁ kānane vane.
Paviṭṭhagocare lūkhe, kathaṁ bhikkhu karissasi.

351. Pītisukhena vipulena, pharamāno samussayaṁ.
Lūkhampi abhisambhonto, viharissāmi kānane.

352. Bhāvento satipaṭṭhāne, indriyāni balāni ca.
Bojjhaṅgāni ca bhāvento, viharissāmi kānane.

353. Āraddhavīriye pahitatte, niccaṁ daḷhaparakkame[1].
Samagge sahite disvā, viharissāmi kānane.

354. Anussaranto Sambuddhaṁ, aggaṁ dantaṁ samāhitaṁ.
Atandito rattindivaṁ, viharissāmi kānaneti.

Vakkalitthero.

---

1. Āraddhavīriyo pahitatto, niccaṁ daḷhaparakkamo (Sī)

9. Vijitasenattheragāthā

355. Olaggessāmi te citta, āṇidvāreva hatthinaṁ.
Na taṁ pāpe niyojessaṁ, kāmajāla[1] sarīraja[2].

356. Tvaṁ olaggo na gacchasi[3], dvāravivaraṁ gajova alabhanto.
Na ca cittakali punappunaṁ, pasakka[4] pāparato carissasi.

357. Yathā kuñjaraṁ adantaṁ, navaggahamaṅkusaggaho.
Balavā āvatteti akāmaṁ, evaṁ āvattayissaṁ taṁ.

358. Yathā varahayadamakusalo,
Sārathi pavaro dameti ājaññaṁ.
Evaṁ damayissaṁ taṁ,
Patiṭṭhito pañcasu balesu.

359. Satiyā taṁ nibandhissaṁ, payutto te damessāmi[5].
Vīriyadhuraniggahito, na yito dūraṁ gamissase cittāti.

Vijitaseno thero.

10. Yasadattattheragāthā

360. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanaṁ.
Ārakā hoti saddhammā, nabhaso pathavī yathā.

361. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanaṁ.
Parihāyati saddhammā, kāḷapakkheva candimā.

362. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanaṁ.
Parisussati saddhamme, maccho appodake yathā.

363. Upārambhacitto dummedho, suṇāti Jinasāsanaṁ.
Na virūhati saddhamme, khette bījaṁva pūtikaṁ.

364. Yo ca tuṭṭhena cittena, suṇāti Jinasāsanaṁ.
Khepetvā āsave sabbe, sacchikatvā akuppataṁ.
Pappuyya paramaṁ santiṁ, parinibbāti'nāsavoti.

Yasadatto thero.

---

1. Kāmajālaṁ (Syā) 2. Sarīrajaṁ (Syā, Ka) 3. Na gañchisi (I)
4. Pasahaṁ (Sī, Syā, I) 5. Payatatto vodapessāmi (Sī)

11. Soṇakuṭikaṇṇattheragāthā

365. Upasampadā ca me laddhā, vimutto camhi anāsavo.
So ca me Bhagavā diṭṭho, vihāre ca sahāvasiṁ.

366. Bahudeva rattiṁ Bhagavā, abbhokāse'tināmayi.
Vihārakusalo Satthā, vihāraṁ pāvisī tadā.

367. Santharitvāna saṁghāṭiṁ, seyyaṁ kappesi Gotamo.
Sīho selaguhāyaṁva, pahīnabhayabheravo.

368. Tato kalyāṇavākkaraṇo, Sammāsambuddhasāvako.
Soṇo abhāsi saddhammaṁ, Buddhaseṭṭhassa sammukhā.

369. Pañcakkhandhe pariññāya, bhāvayitvāna añjasaṁ.
Pappuyya paramaṁ santiṁ, parinibbissatyanāsavoti.

Soṇo kuṭikaṇṇathero.

12. Kosiyattheragāthā

370. Yo ve garūnaṁ vacanaññu dhīro,
Vase ca tamhi janayetha pemaṁ.
So bhattimā nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.

371. Yaṁ āpadā uppatitā uḷārā,
Nakkhambhayante paṭisaṅkhayantaṁ.
So thāmavā nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.

372. Yo ve samuddova ṭhito anejo,
Gambhīrapañño nipuṇatthadassī.
Asaṁhāriyo nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.

373. Bahussuto dhammadharo ca hoti,
Dhammassa hoti anudhammacārī.
So tādiso nāma ca hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assa.

374. Atthañca yo jānāti bhāsitassa,
Atthañca ñatvāna tathā karoti.
Atthantaro nāma sa hoti paṇḍito,
Ñatvā ca dhammesu visesi assāti.

Kosiyo thero.

Pañcakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Rājadatto Subhūto ca, Girimānandasumanā.
Vaḍḍho ca Kassapo thero, Gayākassapavakkalī.
Vijito Yasadatto ca, Soṇo Kosiyasavhayo.
Saṭṭhi ca pañca gāthāyo, therā ca ettha dvādasāti.

6. Chakkanipāta

1. Uruveḷakassapattheragāthā

375. Disvāna pāṭihīrāni, Gotamassa yasassino.
Na tāvāhaṁ paṇipatiṁ, issāmānena vañcito.

376. Mama saṅkappamaññāya, codesi narasārathi.
Tato me āsi saṁvego, abbhuto lomahaṁsano.

377. Pubbe jaṭilabhūtassa, yā me siddhi parittikā.
Tāhaṁ tadā nirākatvā[1], pabbajiṁ Jinasāsane.

378. Pubbe yaññena santuṭṭho, kāmadhātupurakkhato.
Pacchā rāgañca dosañca, mohañcāpi samūhaniṁ.

379. Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Iddhimā paracittaññū, dibbasotañca pāpuṇiṁ.

380. Yassa catthāya pabbajito, agārasmānagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayoti.

Uruveḷakassapo thero.

2. Tekicchakārittheragāthā

381. Atihitā vīhi, khalagatā sālī.
Na ca labhe piṇḍaṁ, kathamahaṁ kassaṁ.

382. Buddhamappameyyaṁ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.

383. Dhammamappameyyaṁ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.

384. Saṁghamappameyyaṁ anussara pasanno,
Pītiyā phuṭasarīro hohisi satatamudaggo.

---

1. Niraṁkatvā (Syā, Ka)

385. Abbhokāse viharasi,
Sītā hemantikā imā ratyo.
Mā sītena pareto vihaññittho,
Pavisa tvaṁ vihāraṁ phusitaggaḷaṁ.

386. Phusissaṁ catasso appamaññāyo,
Tāhi ca sukhito viharissaṁ.
Nāhaṁ sītena vihaññissaṁ,
Aniñjito viharantoti.

Tekicchakārī[1] thero.

3. Mahānāgattheragāthā

387. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Parihāyati saddhammā, maccho appodake yathā.

388. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Na virūhati saddhamme, khette bījaṁva pūtikaṁ.

389. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Ārakā hoti nibbānā[2], Dhammarājassa sāsane.

390. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
Na vihāyati saddhammā, maccho bavhodake[3] yathā.

391. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
So virūhati saddhamme, khette bījaṁva bhaddakaṁ.

392. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo upalabbhati.
Santike hoti nibbānaṁ[4], Dhammarājassa sāsaneti.

Mahānāgo thero.

4. Kullattheragāthā

393. Kullo Sivathikaṁ gantvā, addasa itthimujjhitaṁ.
Apaviddhaṁ susānasmiṁ, khajjantiṁ kimihī phuṭaṁ.

---

1. Tekicchakāni (Sī, Syā, I)
2. Nibbāṇā (Sī)
3. Bahvodake (Sī), bahodake (Syā)
4. Nibbāṇaṁ (Sī)

394. Āturaṁ asuciṁ pūtiṁ, passa Kulla samussayaṁ.
Uggharantaṁ paggharantaṁ, bālānaṁ abhinanditaṁ.

395. Dhammādāsaṁ gahetvāna, ñāṇadassanapattiyā.
Paccavekkhiṁ imaṁ kāyaṁ, tucchaṁ santarabāhiraṁ.

396. Yathā idaṁ tathā etaṁ, yathā etaṁ tathā idaṁ.
Yathā adho tathā uddhaṁ, yathā uddhaṁ tathā adho.

397. Yathā divā tathā rattiṁ, yathā rattiṁ tathā divā.
Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure.

398. Pañcaṅgikena turiyena, na ratī hoti tādisī.
Yathā ekaggacittassa, sammā dhammaṁ vipassatoti.

Kullo thero.

5. Mālukyaputtattheragāthā

399. Manujassa pamattacārino, taṇhā vaḍḍhati māluvā viya.
So plavatī[1] hurā huraṁ, phalamicchaṁva vanasmi vānaro.

400. Yaṁ esā sahate[2] jammī, taṇhā loke visattikā.
Sokā tassa pavaḍḍhanti, abhivaṭṭhaṁva[3] bīraṇaṁ.

401. Yo ce'taṁ sahate[2] jammiṁ, taṇhaṁ loke duraccayaṁ.
Sokā tamhā papatanti, udabindūva pokkharā.

402. Taṁ vo vadāmi bhaddaṁ vo, yāvante'ttha samāgatā.
Taṇhāya mūlaṁ khaṇatha, usīratthova bīraṇaṁ.
Mā vo naḷaṁva sotova, māro bhañji punappunaṁ.

403. Karotha Buddhavacanaṁ, khaṇo vo mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitā.

404. Pamādo rajo pamādo[4], pamādānupatito rajo.
Appamādena vijjāya, abbahe sallamattanoti.

Mālukyaputto[5] thero.

1. Plavati (Sī, i, Ka), pariplavati (Syā) 2. Sahati (I, Ka)
3. Abhivuṭṭhaṁva (Syā), abhivaḍḍhaṁva (Ka)
4. Sabbadā (Sī, Ka) Suttanipātaṭṭhakathāyaṁ Uṭṭhānasuttavaṇṇanā oloketabbā.
5. Māluṅkyaputto (Sī, Syā, I)

6. Sappadāsattheragāthā

405. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajito ahaṁ.
Accharāsaṅghātamattampi, cetosantimanajjhagaṁ.

406. Aladdhā cittassekaggaṁ, kāmarāgena aṭṭito[1].
Bāhā paggayha kandanto, vihārā upanikkhamiṁ[2].

407. Satthaṁ vā āharissāmi, ko attho jīvitena me.
Kathaṁ hi sikkhaṁ paccakkhaṁ, kālaṁ kubbetha mādiso.

408. Tadāhaṁ khuramādāya, mañcakamhi upāvisiṁ.
Parinīto khuro āsi, dhamaniṁ chettumattano.

409. Tato me manasīkāro, yoniso udapajjatha.
Ādīnavo pāturahu, nibbidā samatiṭṭhatha.

410. Tato cittaṁ vimucci me, passa dhammasudhammataṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Sappadāso thero.

7. Kātiyānattheragāthā

411. Uṭṭhehi nisīda Kātiyāna,
Mā niddābahulo ahu jāgarassu.
Mā taṁ alasaṁ pamattabandhu,
Kūṭeneva jinātu maccurājā.

412. Seyyathāpi[3] mahāsamuddavego,
Evaṁ jātijarā'tivattate taṁ.
So karohi sudīpamattano tvaṁ,
Na hi tāṇaṁ tava vijjateva aññaṁ.

413. Satthā hi vijesi maggametaṁ,
Saṅgā jātijarābhayā atītaṁ.
Pubbāpararattamappamatto,
Anuyuñjassu daḷhaṁ karohi yogaṁ.

---

1. Addito (Syā, Sī-Ṭṭha), aḍḍito (Ka)
2. Nūpanikkhamiṁ (sabbattha), dupanikkhamiṁ (?)
3. Sayathāpi (Sī, I)

414. Purimāni pamuñca bandhanāni, saṁghāṭikhuramuṇḍabhikkhabhojī.
Mā khiḍḍāratiñca mā niddaṁ, anuyuñjittha jhāya Kātiyāna.

415. Jhāyāhi jināhi Kātiyāna,
Yogakkhemapathesu kovidosi.
Pappuyya anuttaraṁ visuddhiṁ,
Parinibbāhisi vārināva joti.

416. Pajjotakaro parittaraṁso,
Vātena vinamyate latāva.
Evampi tuvaṁ anādiyāno.
Māraṁ indasagotta niddhunāhi.
So vedayitāsu vītarāgo,
Kālaṁ kaṅkha idheva sītibhūtoti.

Kātiyāno thero.

8. Migajālattheragāthā

417. Sudesito cakkhumatā, Buddhenādiccabandhunā.
Sabbasaṁyojanātīto, sabbavaṭṭavināsano.

418. Niyyāniko uttaraṇo, taṇhāmūlavisosano.
Visamūlaṁ āghātanaṁ, chetvā pāpeti nibbutiṁ.

419. Aññāṇamūlabhedāya, kammayantavighāṭano.
Viññāṇānaṁ pariggahe, ñāṇavajiranipātano.

420. Vedanānaṁ viññāpano, upādānappamocano.
Bhavaṁ aṅgārakāsuṁva, ñāṇena anupassano[1].

421. Mahāraso sugambhīro, jarāmaccunivāraṇo.
Ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, dukkhūpasamano sivo.

422. Kammaṁ kammanti utvāna, vipākañca vipākato.
Paṭiccuppannadhammānaṁ, yathāvālokadassano.
Mahākhemaṅgamo santo, pariyosānabhaddakoti.

Migajālo thero.

---

1. Anupassako (Sī, I)

9. Purohitaputtajentattheragāthā

423. Jātimadena mattohaṁ, bhoga-issariyena ca.
Saṇṭhānavaṇṇarūpena, madamatto acārihaṁ.

424. Nāttano samakaṁ kañci, atirekaṁ ca maññisaṁ.
Atimānahato bālo, patthaddho ussitaddhajo.

425. Mātaraṁ pitarañcāpi, aññepi garusammate.
Na kañci abhivādesiṁ, mānatthaddho anādaro.

426. Disvā vināyakaṁ aggaṁ, sārathīnaṁ varuttamaṁ.
Tapantamiva ādiccaṁ, bhikkhusaṁghapurakkhataṁ.

427. Mānaṁ madañca chaḍḍetvā, vippasannena cetasā.
Sirasā abhivādesiṁ, sabbasattānamuttamaṁ.

428. Atimāno ca omāno, pahīnā susamūhatā.
Asmimāno samucchinno, sabbe mānavidhā hatāti.

Jento purohitaputto thero.

10. Sumanattheragāthā

429. Yadā navo pabbajito, jātiyā sattavassiko.
Iddhiyā abhibhotvāna, pannagindaṁ mahiddhikaṁ.

430. Upajjhāyassa udakaṁ, Anotattā mahāsarā.
Āharāmi tato disvā, maṁ Satthā etadabravi.

431. Sāriputta imaṁ passa, āgacchantaṁ kumārakaṁ.
Udakakumbhamādāya, ajjhattaṁ susamāhitaṁ.

432. Pāsādikena vattena, kalyāṇa-iriyāpatho.
Sāmaṇero'nuruddhassa, iddhiyā ca visārado.

433. Ājānīyena ājañño, sādhunā sādhukārito.
Vinīto Anuruddhena, katakiccena sikkhito.

434. So patvā paramaṁ santiṁ, sacchikatvā akuppataṁ.
Sāmaṇero sa Sumano, mā maṁ jaññāti icchatīti.

Sumano thero.

11. Nhātakamunittheragāthā

435. Vātarogābhinīto tvaṁ, viharaṁ kānane vane.
Paviddhagocare lūkhe, kathaṁ bhikkhu karissasi.

436. Pītisukhena vipulena, pharitvāna samussayaṁ.
Lūkhampi abhisambhonto, viharissāmi kānane.

437. Bhāvento satta bojjhaṅge, indriyāni balāni ca.
Jhānasokhummasampanno[1], viharissaṁ anāsavo.

438. Vippamuttaṁ kilesehi, suddhacittaṁ anāvilaṁ.
Abhiṇhaṁ paccavekkhanto, viharissaṁ anāsavo.

439. Ajjhattañca bahiddhā ca, ye me vijjiṁsu āsavā.
Sabbe asesā ucchinnā, na ca uppajjare puna.

440. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Dukkhakkhayo anuppatto, natthi dāni punabbhavoti.

Nhātakamunitthero.

12. Brahmadattattheragāthā

441. Akkodhassa kuto kodho, dantassa samajīvino.
Sammadaññā vimuttassa, upasantassa tādino.

442. Tasseva tena pāpiyo, yo kuddhaṁ paṭikujjhati.
Kuddhaṁ appaṭikujjhanto, saṅgāmaṁ jeti dujjayaṁ.

443. * Ubhinnamatthaṁ carati, attano ca parassa ca.
Paraṁ saṅkupitaṁ ñatvā, yo sato upasammati.

444. * Ubhinnaṁ tikicchantaṁ taṁ, attano ca parassa ca.
Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā.

445. Uppajje te sace kodho, āvajja kakacūpamaṁ.
Uppajje ce rase taṇhā, puttamaṁsūpamaṁ sara.

446. Sace dhāvati cittaṁ te, kāmesu ca bhavesu ca.
Khippaṁ niggaṇha satiyā, kiṭṭhādaṁ viya duppasunti.

Brahmadatto thero.

---

1. Jhānasukhumasampanno (Syā, Ka)

* Saṁ 1. 164, 224 piṭṭhesupi.

13. Sirimaṇḍattheragāthā

447. * Channa'mativassati, vivaṭaṁ nātivassati.
Tasmā channaṁ vivaretha, evaṁ taṁ nātivassati.

448. + Maccunābbhahato loko, jarāya parivārito.
Taṇhāsallena otiṇṇo, icchādhūpāyito sadā.

449. Maccunābbhahato loko, parikkhitto jarāya ca.
Haññati niccamattāṇo, pattadaṇḍova takkaro.

450. Āgacchanta'ggikhandhāva, maccu byādhi jarā tayo.
Paccuggantuṁ balaṁ natthi, javo natthi palāyituṁ.

451. Amoghaṁ divasaṁ kayirā, appena bahukena vā.
Yaṁ yaṁ vijahate[1] rattiṁ, tadūnaṁ tassa jīvitaṁ.

452. Carato tiṭṭhato vāpi, āsīnasayanassa vā.
Upeti carimā ratti, na te kālo pamajjitunti.

Sirimaṇḍo[2] thero.

14. Sabbakāmittheragāthā

453. Dvipādakoyaṁ asuci, duggandho parihīrati[3].
Nānākuṇapaparipūro, vissavanto tato tato.

454. Migaṁ nilīnaṁ kūṭena, baḷiseneva ambujaṁ.
Vānaraṁ viya lepena, bādhayanti puthujjanaṁ.

455. Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā.
Pañca kāmaguṇā ete, itthirūpasmi dissare.

456. Ye etā upasevanti, rattacittā puthujjanā.
Vaḍḍhenti kaṭasiṁ ghoraṁ, ācinanti punabbhavaṁ.

457. Yo cetā parivajjeti, sappasseva padā siro.
So'maṁ visattikaṁ loke, sato samativattati.

---

* Khu 1. 144; Vi 4. 424; Vi 5. 263 piṭṭhesupi.
+ Saṁ 1. 37; Khu 10. 20 piṭṭhesupi.
1. Virahate (Sī, I), vivahate (Syā)
2. Sirimando (Sī)
3. Pariharati (Ka)

458. Kāmesvādīnavaṁ disvā, nekkhammaṁ daṭṭhu khemato.
Nissaṭo sabbakāmehi, patto me āsavakkhayoti.

Sabbakāmitthero.

Chakkanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Uruveḷakassapo ca, thero Tekicchakāri ca.
Mahānāgo ca Kullo ca, Mālukyo[1] Sappadāsako.
Kātiyāno Migajālo, Jento Sumanasavhayo.
Nhātamuni Brahmadatto, Sirimaṇḍo Sabbakāmī ca.
Gāthāyo caturāsīti, therā cettha catuddasāti.

1. Māluto (Sī, Ka), Māluṅkyo (Syā)

7. Sattakanipāta

1. Sundarasamuddattheragāthā

459. Alaṅkatā suvasanā, māladhārī[1] vibhūsitā.
Alattakakatāpādā, pādukā'ruyha vesikā.

460. Pādukā oruhitvāna, purato pañjalīkatā.
Sā maṁ saṇhena mudunā, mhitapubbaṁ[2] abhāsatha.

461. "Yuvāsi tvaṁ pabbajito, tiṭṭhāhi mama sāsane.
Bhuñja mānusake kāme, ahaṁ vittaṁ dadāmi te.
Saccaṁ te paṭijānāmi, aggiṁ vā te harāmahaṁ.

462. Yadā jiṇṇā bhavissāma, ubho daṇḍaparāyanā.
Ubhopi pabbajissāma, ubhayattha kaṭaggaho".

463. Tañca disvāna yācantiṁ, vesikaṁ pañjalīkataṁ.
Alaṅkataṁ suvasanaṁ, maccupāsaṁva oḍḍitaṁ.

464. Tato me manasīkāro -pa- nibbidā samatiṭṭhatha.

465. Tato cittaṁ vimucci me -pa- kataṁ Buddhassa sāsananti.

Sundarasamuddo thero.

2. Lakuṇḍakabhaddiyattheragāthā

466. Pare Ambāṭakārāme, vanasaṇḍamhi Bhaddiyo.
Samūlaṁ taṇhamabbuyha, tattha bhaddova jhāyati[3].

467. Ramante'ke mudiṅgehi[4], vīṇāhi paṇavehi ca.
Ahañca rukkhamūlasmiṁ, rato Buddhassa sāsane.

468. Buddho ce[5] me varaṁ dajjā, so ca labbhetha me varo.
Gaṇhe'haṁ sabbalokassa, niccaṁ kāyagataṁ satiṁ.

---

1. Mālābhārī (Sī), mālabhārī (Syā)
2. Mihitapubbaṁ (Sī)
3. Bhaddo'dhijhāyāyati (Sī), bhaddo jhiyāyati (Syā, Sī-Ṭṭha), bhaddoji jhāyati (?)
4. Mutiṅgehi (Sī-Ṭṭha)
5. Buddho ca (sabbattha)

469. Ye maṁ rūpena pāmiṁsu, ye ca ghosena anvagū.
Chandarāgavasūpetā, na maṁ jānanti te janā.

470. Ajjhattañca na jānāti, bahiddhā ca na passati.
Samantāvaraṇo bālo, sa ve ghosena vuyhati.

471. Ajjhattañca na jānāti, bahiddhā ca vipassati.
Bahiddhā phaladassāvī, sopi ghosena vuyhati.

472. Ajjhattañca pajānāti, bahiddhā ca vipassati.
Anāvaraṇadassāvī, na so ghosena vuyhatīti.

Lakuṇḍakabhaddiyo thero.

3. Bhaddattheragāthā

473. Ekaputto ahaṁ āsiṁ, piyo mātu piyo pitu.
Bahūhi vatacariyāhi, laddho āyācanāhi ca.

474. Te ca maṁ anukampāya, atthakāmā hitesino.
Ubho pitā ca mātā ca, Buddhassa upanāmayuṁ.

475. Kiccā laddho ayaṁ putto, sukhumālo sukhedhito.
Imaṁ dadāma te nātha, Jinassa paricārakaṁ.

476. Satthā ca maṁ paṭiggayha, Ānandaṁ etadabravi.
Pabbājehi imaṁ khippaṁ, hessatyā'jāniyo ayaṁ.

477. Pabbājetvāna maṁ Satthā, vihāraṁ pāvisī jino.
Anoggatasmiṁ sūriyasmiṁ, tato cittaṁ vimucci me.

478. Tato Satthā nirākatvā, paṭisallānavuṭṭhito.
"Ehi Bhaddā"ti maṁ āha, sā me āsū'pasampadā.

479. Jātiyā sattavassena, laddhā me upasampadā.
Tisso vijjā anuppattā, aho dhammasudhammatāti.

Bhaddo thero.

4. Sopākattheragāthā

480. Disvā pāsādachāyāyaṁ, caṅkamantaṁ naruttamaṁ.
Tattha naṁ upasaṅkamma, vandissaṁ[1] purisuttamaṁ.

481. Ekaṁsaṁ cīvaraṁ katvā, saṁharitvāna pāṇayo.
Anucaṅkamissaṁ virajaṁ, sabbasattānamuttamaṁ.

482. Tato pañhe apucchi maṁ, pañhānaṁ kovido vidū.
Acchambhī ca abhīto ca, byākāsiṁ Satthuno ahaṁ.

483. Vissajjitesu pañhesu, anumodi Tathāgato.
Bhikkhusaṁghaṁ viloketvā, imamatthaṁ abhāsatha.

484. "Lābhā Aṅgānaṁ Magadhānaṁ, yesāyaṁ paribhuñjati.
Cīvaraṁ piṇḍapātañca, paccayaṁ sayanāsanaṁ.
Paccuṭṭhānañca sāmīciṁ, tesaṁ lābhā"ti cābravi.

485. "Ajjatagge maṁ Sopāka, dassanāyo'pasaṅkama.
Esā ceva te Sopāka, bhavatu upasampadā".

486. Jātiyā sattavassohaṁ, laddhāna upasampadaṁ.
Dhāremi antimaṁ dehaṁ, aho dhammasudhammatāti.

Sopāko thero.

5. Sarabhaṅgattheragāthā

487. Sare hatthehi bhañjitvā, katvāna kuṭimacchisaṁ.
Tena me Sarabhaṅgoti, nāmaṁ sammutiyā ahu.

488. Na mayhaṁ kappate ajja, sare hatthehi bhañjituṁ.
Sikkhāpadā no paññattā, Gotamena yasassinā.

489. Sakalaṁ samattaṁ rogaṁ, Sarabhaṅgo nāddasaṁ pubbe.
Soyaṁ rogo diṭṭho, vacanakarenā'tidevassa.

490. Yeneva maggena gato Vipassī,
Yeneva maggena Sikhī ca Vessabhū.
Kakusandhakoṇāgamano ca Kassapo,
Tena'ñjasena agamāsi Gotamo.

---

1. Vandisaṁ (Sī, I)

491. Vītataṇhā anādānā, satta Buddhā khayogadhā.
Yehā'yaṁ desito dhammo, dhammabhūtehi tādibhi.

492. Cattāri ariyasaccāni, anukampāya pāṇinaṁ.
Dukkhaṁ samudayo maggo, nirodho dukkhasaṅkhayo.

493. Yasmiṁ nivattate[1] dukkhaṁ, saṁsārasmiṁ anantakaṁ.
Bhedā imassa kāyassa, jīvitassa ca saṅkhayā.
Añño punabbhavo natthi, suvimuttomhi sabbadhīti.

Sarabhaṅgo thero.

Sattakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Sundarasamuddo thero, thero Lakuṇḍabhaddiyo.
Bhaddo thero ca Sopāko, Sarabhaṅgo mahā-isi.
Sattake pañcakā therā, gāthāyo pañcatiṁsatīti.

1. Yasmiṁ na nibbattate (Ka)

8. Aṭṭhakanipāta

1. Mahākaccāyanattheragāthā

494. Kammaṁ bahukaṁ na kāraye, parivajjeyya janaṁ na uyyame.
So ussukko rasānugiddho, atthaṁ riñcati yo sukhādhivāho.

495. Paṅkoti hi naṁ avedayuṁ, yāyaṁ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṁ sallaṁ durubbahaṁ, sakkāro kāpurisena dujjaho.

496. Na parassu'panidhāya, kammaṁ maccassa pāpakaṁ.
Attanā taṁ na seveyya, kammabandhū hi mātiyā.

497. Na pare vacanā coro, na pare vacanā Muni.
Attā ca naṁ yathā'vedi[1], devāpi naṁ tathā vidū.

498. Pare ca na vijānanti, mayamettha yamāmase.
Ye ca tattha vijānanti, tato sammanti medhagā.

499. Jīvate vāpi sappañño, api vittaparikkhayo.
Paññāya ca alābhena[2], vittavāpi na jīvati.

500. Sabbaṁ suṇāti sotena, sabbaṁ passati cakkhunā.
Na ca diṭṭhaṁ sutaṁ dhīro, sabbaṁ ujjhitumarahati.

501. Cakkhumā'ssa yathā andho, sotavā badhiro yathā.
Paññavā'ssa yathā mūgo, balavā dubbaloriva.
Atha atthe samuppanne, sayetha[3] matasāyikanti.

Mahākaccāyano thero.

2. Sirimittattheragāthā

502. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Sa ve tādisako bhikkhu, evaṁ pecca na socati.

503. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Guttadvāro sadā bhikkhu, evaṁ pecca na socati.

---

1. Yathā vetti (Sī) 2. Abhāvena (Sī-Ṭṭha) 3. Passetha (Ka)

504. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇasīlo so[1] bhikkhu, evaṁ pecca na socati.

505. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇamitto so bhikkhu, evaṁ pecca na socati.

506. Akkodhano'nupanāhī, amāyo rittapesuṇo.
Kalyāṇapañño so bhikkhu, evaṁ pecca na socati.

507. Yassa saddhā Tathāgate, acalā suppatiṭṭhitā.
Sīlañca yassa kalyāṇaṁ, ariyakantaṁ pasaṁsitaṁ.

508. Saṁghe pasādo yassatthi, ujubhūtañca dassanaṁ.
Adaliddoti taṁ āhu, amoghaṁ tassa jīvitaṁ.

509. Tasmā saddhañca sīlañca, pasādaṁ dhammadassanaṁ.
Anuyuñjetha medhāvī, saraṁ Buddhāna sāsananti.

Sirimitto thero.

3. Mahāpanthakattheragāthā

510. Yadā paṭhamamaddakkhiṁ, Satthāramakutobhayaṁ.
Tato me ahu saṁvego, passitvā purisuttamaṁ.

511. Siriṁ hatthehi pādehi, yo paṇāmeyya āgataṁ.
Etādisaṁ so Satthāraṁ, ārādhetvā virādhaye.

512. Tadāhaṁ puttadārañca, dhanadhaññañca chaḍḍayiṁ.
Kesamassūni chedetvā, pabbajiṁ anagāriyaṁ.

513. Sikkhāsājīvasampanno, indriyesu susaṁvuto.
Namassamāno Sambuddhaṁ, vihāsiṁ aparājito.

514. Tato me paṇidhī āsi, cetaso abhipatthito.
Na nisīde muhuttampi, taṇhāsalle anūhate.

515. Tassa mevaṁ viharato, passa vīriyaparakkamaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

---

1. Yo (Syā)

516. Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Arahā dakkhiṇeyyomhi, vippamutto nirūpadhi.

517. Tato ratyā vivasāne[1], sūriyuggamanaṁ pati.
Sabbaṁ taṇhaṁ visosetvā, pallaṅkena upāvisinti.

Mahāpanthako thero.

Aṭṭhakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Mahākaccāyano thero, Sirimitto Mahāpanthako.
Ete aṭṭhanipātamhi, gāthāyo catuvīsatīti.

1. Vivasane (Si, Syā)

9. Navakanipāta

1. Bhūtattheragāthā

518. Yadā dukkhaṁ jarāmaraṇanti paṇḍito,
Aviddasū yattha sitā puthujjanā.
Dukkhaṁ pariññāya satova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

519. Yadā dukkhassāvahaniṁ visattikaṁ,
Papañcasaṁghātadukhādhivāhiniṁ.
Taṇhaṁ pahantvāna satova jhāyati.
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

520. Yadā sivaṁ dvecaturaṅgagāminaṁ,
Magguttamaṁ sabbakilesasodhanaṁ.
Paññāya passitva satova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

521. Yadā asokaṁ virajaṁ asaṅkhataṁ,
Santaṁ padaṁ sabbakilesasodhanaṁ.
Bhāveti saññojanabandhanacchidaṁ,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

522. Yadā nabhe gajjati meghadundubhi,
Dhārākulā vihagapathe samantato.
Bhikkhū ca pabbhāragatova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

523. Yadā nadīnaṁ kusumākulānaṁ,
Vicitta-vāneyya-vaṭaṁsakānaṁ.
Tīre nisinno sumanova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

524. Yadā nisīthe rahitamhi kānane,
Deve gaḷantamhi nadanti dāṭhino.
Bhikkhū ca pabbhāragatova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

525. Yadā vitakke uparundhiya'ttano,
Nagantare nagavivaraṁ samassito.
Vītaddaro vītakhilova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindati.

526. Yadā sukhī malakhilasokanāsano,
Niraggaḷo nibbanatho visallo.
Sabbāsave byantikatova jhāyati,
Tato ratiṁ paramataraṁ na vindatīti.

Bhūto thero.

Navakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Bhūto tathaddaso thero, eko khaggavisāṇavā.
Navakamhi nipātamhi, gāthāyopi imā navāti.

10. Dasakanipāta

1. Kāḷudāyittheragāthā

527. Aṅgārino dāni dumā bhadante,
Phalesino chadanaṁ vippahāya.
Te accimantova pabhāsayanti,
Samayo mahāvīra bhāgī rasānaṁ.

528. Dumāni phullāni manoramāni,
Samantato sabbadisā pavanti.
Pattaṁ pahāya phalamāsasānā[1],
Kālo ito pakkamanāya vīra.

529. Nevā'tisītaṁ na panā'ti-uṇhaṁ,
Sukhā utu addhaniyā bhadante.
Passantu taṁ Sākiyā koḷiyā ca,
Pacchāmukhaṁ Rohiniyaṁ tarantaṁ.

530. Āsāya kasate khettaṁ, bījaṁ āsāya vappati.
Āsāya vāṇijā yanti, samuddaṁ dhanahārakā.
Yāya āsāya tiṭṭhāmi, sā me āsā samijjhatu.

531. * Punappunaṁ ceva vapanti bījaṁ,
Punappunaṁ vassati devarājā.
Punappunaṁ khettaṁ kasanti kassakā,
Punappunaṁ dhaññamupeti raṭṭhaṁ.

532. * Punappunaṁ yācanakā caranti, punappunaṁ dānapatī dadanti.
Punappunaṁ dānapatī daditvā, punappunaṁ saggamupenti ṭhānaṁ.

533. Vīro have sattayugaṁ puneti,
Yasmiṁ kule jāyati bhūripañño.
Maññāmahaṁ sakkati Devadevo,
Tayā hi jāto[2] Muni saccanāmo.

---

1. Phalamāsamānā (Ka)   * Saṁ 1. 176 piṭṭhepi.   2. Tayābhijāto (Sī)

534. Suddhodano nāma pitā Mahesino,
Buddhassa mātā pana Māyanāmā.
Yā Bodhisattaṁ parihariya kucchinā,
Kāyassa bhedā tidivamhi modati.

535. Sā Gotamī kālakatā ito cutā,
Dibbehi kāmehi samaṅgibhūtā.
Sā modati kāmaguṇehi pañcahi,
Parivāritā devagaṇehi tehi.

536. Buddhassa puttomhi asayhasāhino,
Aṅgīrasassa'ppaṭimassa tādino.
Pitupitā mayhaṁ tuvaṁ'si sakka,
Dhammena me Gotama ayyakosīti.

Kāḷudāyī thero.

2. Ekavihāriyattheragāthā

537. Purato pacchato vāpi, aparo ce na vijjati.
Atīva phāsu bhavati, ekassa vasato vane.

538. Handa eko gamissāmi, araññaṁ Buddhavaṇṇitaṁ.
Phāsu[1] Ekavihārissa, pahitattassa bhikkhuno.

539. Yogi-pītikaraṁ rammaṁ, mattakuñjarasevitaṁ.
Eko atthavasī khippaṁ, pavisissāmi kānanaṁ.

540. Supupphite Sītavane, sītale girikandare.
Gattāni parisiñcitvā, caṅkamissāmi ekako.

541. Ekākiyo adutiyo, ramaṇīye mahāvane.
Kadāhaṁ viharissāmi, katakicco anāsavo.

542. Evaṁ me kattukāmassa, adhippāyo samijjhatu.
Sādhayissāma'haṁ yeva, nāñño aññassa kārako.

---

1. Phāsuṁ (Syā, I)

543. Esa bandhāmi sannāhaṁ, pavisissāmi kānanaṁ.
Na tato nikkhamissāmi, appatto āsavakkhayaṁ.

544. Mālute upavāyante, sīte surabhigandhike[1].
Avijjaṁ dālayissāmi, nisinno nagamuddhani.

545. Vane kusumasañcha nne, pabbhāre nūna sītale.
Vimuttisukhena sukhito, ramissāmi giribbaje.

546. Sohaṁ paripuṇṇasaṅkappo, cando pannaraso yathā.
Sabbāsavaparikkhīṇo, natthi dāni punabbhavoti.

Ekavihāriyo thero.

3. Mahākappinattheragāthā

547. Anāgataṁ yo paṭikacca[2] passati,
Hitañca atthaṁ ahitañca taṁ dvayaṁ.
Viddesino tassa hitesino vā,
Randhaṁ na passanti samekkhamānā.

548. * Ānāpānasatī yassa, paripuṇṇā subhāvitā.
Anupubbaṁ paricitā, yathā Buddhena desitā.
So'maṁ lokaṁ pabhāseti, abbhā muttova candimā.

549. Odātaṁ vata me cittaṁ, appamāṇaṁ subhāvitaṁ.
Nibbiddhaṁ paggahītañca, sabbā obhāsate disā.

550. Jīvate vāpi sappañño, api vittaparikkhayo.
Paññāya ca alābhena, vittavāpi na jīvati.

551. Paññā sutavinicchinī, paññā kittisilokavaddhanī.
Paññāsahito naro idha, api dukkhesu sukhāni vindati.

552. Nāyaṁ ajjatano dhammo, na'cchero napi abbhuto.
Yattha jāyetha mīyetha, tattha kiṁ viya abbhutaṁ.

553. Anantaraṁ hi jātassa, jīvitā maraṇaṁ dhuvaṁ.
Jātā jātā marantī'dha, evaṁdhammā hi pāṇino.

---

1. Gandhake (Syā, I, Ka)
2. Paṭigacca (Sī)

* Khu 9. 170 piṭṭhe Paṭisambhidāmagge.

554. Na heta'datthāya matassa hoti,
Yaṁ jīvitatthaṁ paraporisānaṁ.
Matamhi ruṇṇaṁ na yaso na lokyaṁ,
Na vaṇṇitaṁ samaṇabrāhmaṇehi.

555. Cakkhuṁ sarīraṁ upahanti tena[1],
Nihīyati vaṇṇabalaṁ matī ca.
Ānandino tassa disā bhavanti,
Hitesino nāssa sukhī bhavanti.

556. Tasmā hi iccheyya kule vasante,
Medhāvino ceva bahussute ca.
Yesaṁ hi paññāvibhavena kiccaṁ,
Taranti nāvāya nadiṁva puṇṇanti.

Mahākappino thero.

4. Cūḷapanthakattheragāthā

557. Dandhā mayhaṁ gatī āsi, paribhūto pure ahaṁ.
Bhātā ca maṁ paṇāmesi, gaccha dāni tuvaṁ gharaṁ.

558. Sohaṁ paṇāmito santo[2],
Saṁghārāmassa koṭṭhake.
Dummano tattha aṭṭhāsiṁ, sāsanasmiṁ apekkhavā.

559. Bhagavā tattha āgacchi[3], sīsaṁ mayhaṁ parāmasi.
Bāhāya maṁ gahetvāna, saṁghārāmaṁ pavesayi.

560. Anukampāya me Satthā, pādāsi pādapuñchaniṁ.
Etaṁ suddhaṁ adhiṭṭhehi, ekamantaṁ svadhiṭṭhitaṁ.

561. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihāsiṁ sāsane rato.
Samādhiṁ paṭipādesiṁ, uttamatthassa pattiyā.

562. Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

---

1. Upahanti ruṇṇaṁ (Sī), upahanti roṇṇaṁ (Syā, I)
2. Bhātā (Ṭṭha)
3. Āgañchi (Sī, I)

563. Sahassakkhattumattānaṁ, nimminitvāna Panthako.
Nīsīda'mbavane ramme, yāva kālappavedanā.

564. Tato me Satthā pāhesi, dūtaṁ kālappavedakaṁ.
Paveditamhi kālamhi, vehāsādupasaṅkamiṁ[1].

565. Vanditvā Satthuno pāde, ekamantaṁ nisīdahaṁ.
Nisinnaṁ maṁ viditvāna, atha Satthā paṭiggahi.

566. Āyāgo sabbalokassa, āhutīnaṁ paṭiggaho.
Puññakkhettaṁ manussānaṁ, paṭiggaṇhittha dakkhiṇanti.

Cūḷapanthako thero.

5. Kappattheragāthā

567. Nānākulamalasampuṇṇo, mahā-ukkārasambhavo.
Candanikaṁva paripakkaṁ, mahāgaṇḍo mahāvaṇo.

568. Pubbaruhirasampuṇṇo, gūthakūpena gāḷhito[2].
Āpopaggharaṇo kāyo, sadā sandati pūtikaṁ.

569. Saṭṭhikaṇḍarasambandho, maṁsalepanalepito.
Cammakañcukasannaddho, pūtikāyo niratthako.

570. Aṭṭhisaṅghātaghaṭito, nhārusuttanibandhano.
Nekesaṁ saṁgatībhāvā, kappeti iriyāpathaṁ.

571. Dhuvappayāto maraṇāya, maccurājassa santike.
Idheva chaḍḍayitvāna, yenakāmaṅgamo naro.

572. Avijjāya nivuto kāyo, catuganthena ganthito.
Oghasaṁsīdano kāyo, anusayajālamotthato.

573. Pañcanīvaraṇe yutto, vitakkena samappito.
Taṇhāmūlenānugato, mohacchādanachādito.

574. Evāyaṁ vattate kāyo, kammayantena yantito.
Sampatti ca vipatyantā, nānābhāvo vipajjati.

---

1. Vehāsānupasaṅkamiṁ (Syā, Ka)
2. Gūthakūpe nigāḷhito (Syā, I, Ka)

575. Ye'maṁ kāyaṁ mamāyanti, andhabālā puthujjanā.
Vaḍḍhenti kaṭasiṁ ghoraṁ, ādiyanti punabbhavaṁ.

576. Ye'maṁ kāyaṁ vivajjenti, gūthalittaṁva pannagaṁ.
Bhavamūlaṁ vamitvāna, parinibbissanti'nāsavāti[1].

Kappo thero.

6. Vaṅgantaputta-upasenattheragāthā

577. Vivittaṁ appanigghosaṁ, vāḷamiganisevitaṁ.
Seve senāsanaṁ bhikkhu, paṭisallānakāraṇā.

578. Saṁkārapuñjā āhatvā[2], susānā rathiyāhi ca.
Tato saṁghāṭikaṁ katvā, lūkhaṁ dhāreyya cīvaraṁ.

579. Nīcaṁ manaṁ karitvāna, sapadānaṁ kulā kulaṁ.
Piṇḍikāya care bhikkhu, guttadvāro susaṁvuto.

580. Lūkhenapi vā[3] santusse, nāññaṁ patthe rasaṁ bahuṁ.
Rasesu anugiddhassa, jhāne na ramatī mano.

581. Appiccho ceva santhuṭṭho, pavivitto vase Muni.
Asaṁsaṭṭho gahaṭṭhehi, anāgārehi cūbhayaṁ.

582. Yathā jaḷo va mūgo va, attānaṁ dassaye tathā.
Nātivelaṁ sambhāseyya, saṁghamajjhamhi paṇḍito.

583. Na so upavade kañci, upaghātaṁ vivajjaye.
Saṁvuto pātimokkhasmiṁ, mattaññū cassa bhojane.

584. Suggahītanimittassa, cittassu'ppādakovido.
Samathaṁ anuyuñjeyya, kālena ca vipassanaṁ.

585. Vīriyasātaccasampanno, yuttayogo sadā siyā.
Na ca appatvā dukkhantaṁ, vissāsaṁ eyya paṇḍito.

586. Evaṁ viharamānassa, suddhikāmassa bhikkhuno.
Khīyanti āsavā sabbe, nibbutiñcā'dhigacchatīti.

Upaseno Vaṅgantaputto thero.

1. Parinibbantyanāsavā (Sī) 2. Āhitvā (Ka) 3. Lūkhenapi ca (bahūsu)

7. (Apara) Gotamattheragāthā

587. Vijāneyya sakaṁ atthaṁ, avalokeyyātha pāvacanaṁ.
Yañcettha assa patirūpaṁ, sāmaññaṁ ajjhupagatassa.

588. Mittaṁ idha ca kalyāṇaṁ, sikkhā vipulaṁ samādānaṁ.
Sussūsā ca garūnaṁ, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

589. Buddhesu sagāravatā, dhamme apaciti yathābhūtaṁ.
Saṁghe ca cittikāro, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

590. Ācāragocare yutto, ājīvo sodhito agārayho.
Cittassa ca saṇṭhapanaṁ, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

591. Cārittaṁ atha vārittaṁ, iriyāpathiyaṁ pasādaniyaṁ.
Adhicitte ca āyogo, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

592. Āraññakāni senā, sanāni pantāni appasaddāni.
Bhajitabbāni Muninā, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

593. Sīlañca bāhusaccañca, dhammānaṁ pavicayo yathābhūtaṁ.
Saccānaṁ abhisamayo, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

594. Bhāveyya ca aniccanti, anattasaññaṁ asubhasaññañca.
Lokamhi ca anabhiratiṁ, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

595. Bhāveyya ca bojjhaṅge, iddhipādāni indriyāni balāni.
Aṭṭhaṅgamagga'mariyaṁ, etaṁ samaṇassa patirūpaṁ.

596. Taṇhaṁ pajaheyya Muni, samūlake āsave padāleyya.
Vihareyya vippamutto, etaṁ samaṇassa patirūpanti.

Gotamo thero.

Dasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Kāḷudāyī ca so thero, Ekavihārī ca Kappino.
Cūḷapanthako Kappo ca, Upaseno ca Gotamo.
Sattime dasake thero, gāthāyo cettha sattatīti.

11. Ekādasanipāta

1. Saṁkiccattheragāthā

597. Kiṁ tavattho vane tāta, ujjuhānova pāvuse.
Verambhā ramaṇīyā te, paviveko hi jhāyinaṁ.

598. Yathā abbhāni verambho, vāto nudati pāvuse.
Saññā me abhikiranti, vivekapaṭisaññutā.

599. Apaṇḍaro aṇḍasambhavo,
Sīvathikāya niketacāriko.
Uppādayateva me satiṁ,
Sandehasmiṁ virāganissitaṁ.

600. Yañca aññe na rakkhanti, yo ca aññe na rakkhati.
Sa ve bhikkhu sukhaṁ seti, kāmesu anapekkhavā.

601. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasañchannā, te selā ramayanti maṁ.

602. Vasitaṁ me araññesu, kandarāsu guhāsu ca.
Senāsanesu pantesu, vāḷamiganisevite.

603. "Ime haññantu vajjhantu, dukkhaṁ pappontu pāṇino".
Saṅkappaṁ nābhijānāmi, anariyaṁ dosasaṁhitaṁ.

604. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.

605. Yassa catthāya[1] pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayo.

606. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, nibbisaṁ bhatako yathā.

---

1. Yassatthāya (Sī)

607. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, sampajāno patissatoti.

Saṁkicco thero.

Ekādasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Saṁkiccathero ekova, katakicco anāsavo.
Ekādasanipātamhi, gāthā ekādaseva cāti.

12. Dvādasakanipāta

1. Sīlavattheragāthā

608. Sīlamevidha sikkhetha, asmiṁ loke susikkhitaṁ.
Sīlaṁ hi sabbasampattiṁ, upanāmeti sevitaṁ.

609. Sīlaṁ rakkheyya medhāvī, patthayāno tayo sukhe.
Pasaṁsaṁ vittilābhañca, pecca sagge pamodanaṁ[1].

610. Sīlavā hi bahū mitte, saññamenā'dhigacchati.
Dussīlo pana mittehi, dhaṁsate pāpa'mācaraṁ.

611. Avaṇṇañca akittiñca, dussīlo labhate naro.
Vaṇṇaṁ kittiṁ pasaṁsañca, sadā labhati sīlavā.

612. Ādi sīlaṁ patiṭṭhā ca, kalyāṇānañca mātukaṁ.
Pamukhaṁ sabbadhammānaṁ, tasmā sīlaṁ visodhaye.

613. Velā ca saṁvaraṁ sīlaṁ[2], cittassa abhihāsanaṁ.
Titthañca sabbabuddhānaṁ, tasmā sīlaṁ visodhaye.

614. Sīlaṁ balaṁ appaṭimaṁ, sīlaṁ āvudhamuttamaṁ.
Sīlamābharaṇaṁ seṭṭhaṁ, sīlaṁ kavacamabbhutaṁ.

615. Sīlaṁ setu mahesakkho, sīlaṁ gandho anuttaro.
Sīlaṁ vilepanaṁ seṭṭhaṁ, yena vāti disodisaṁ.

616. Sīlaṁ sambalameva'ggaṁ, sīlaṁ pātheyyamuttamaṁ.
Sīlaṁ seṭṭho ativāho, yena yāti disodisaṁ.

617. Idheva nindaṁ labhati, peccāpāye ca dummano.
Sabbattha dummano bālo, sīlesu asamāhito.

618. Idheva kittiṁ labhati, pecca sagge ca summano.
Sabbattha sumano dhīro, sīlesu susamāhito.

619. Sīlameva idha aggaṁ, paññavā pana uttamo.
Manussesu ca devesu, sīlapaññāṇato jayanti.

Sīlavo thero.

---

1. Pecca sagge ca modanaṁ (Sī, I)
2. Saṁvaro sīlaṁ (Sī), saṁvarasīlaṁ (Sī-Ṭṭha)

2. Sunītattheragāthā

620. Nīce kulamhi jātohaṁ, daliddo appabhojano.
Hīnakammaṁ[1] mamaṁ āsi, ahosiṁ pupphachaḍḍako.

621. Jigucchito manussānaṁ, paribhūto ca vambhito.
Nīcaṁ manaṁ karitvāna, vandissaṁ bahukaṁ janaṁ.

622. Athaddasāsiṁ Sambuddhaṁ, bhikkhusaṁghapurakkhataṁ.
Pavisantaṁ mahāvīraṁ, Magadhānaṁ puruttamaṁ.

623. Nikkhipitvāna byābhaṅgiṁ, vandituṁ upasaṅkamiṁ.
Mameva anukampāya, aṭṭhāsi purisuttamo.

624. Vanditvā Satthuno pāde, ekamantaṁ ṭhito tadā.
Pabbajjaṁ ahamāyāciṁ, sabbasattānamuttamaṁ.

625. Tato kāruṇiko Satthā, sabbalokānukampako.
"Ehi bhikkhū"ti maṁ āha, sā me āsūpasampadā.

626. Sohaṁ eko araññasmiṁ, viharanto atandito.
Akāsiṁ Satthu vacanaṁ, yathā maṁ ovadī jino.

627. Rattiyā paṭhamaṁ yāmaṁ, pubbajātimanussariṁ.
Rattiyā majjhimaṁ yāmaṁ, dibbacakkhuṁ visodhayiṁ[2].
Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṁ padālayiṁ.

628. Tato ratyā vivasāne, sūriyassuggamanaṁ pati.
Indo brahmā ca āgantvā, maṁ namassiṁsu pañjalī.

629. "Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te āsavā khīṇā, dakkhiṇeyyosi mārisa".

630. Tato disvāna maṁ Satthā, devasaṁghapurakkhataṁ.
Sitaṁ pātukaritvāna, imamatthaṁ abhāsatha.

---

1. Hīnaṁ kammaṁ (Syā) 2. Dibbacakkhu visodhitaṁ (Ka)

631. * “Tapena brahmacariyena, saṁyamena damena ca.
Etena brāhmaṇo hoti, etaṁ brāhmaṇamuttaman”ti.

Sunīto thero.

Dvādasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Sīlavā ca Sunīto ca, therā dve te mahiddhikā.
Dvādasamhi nipātamhi, gāthāyo catuvīsatīti.

* Khu 1. 379 piṭṭhe Suttanipātepi.

13. Terasanipāta

1. Soṇakoḷivisattheragāthā

632. Yā'hu raṭṭhe samukkaṭṭho, rañño Aṅgassa paddhagū[1].
Svajja dhammesu Ukkaṭṭho, Soṇo dukkhassa pāragū.

633. Pañca chinde pañca jahe, pañca cuttari bhāvaye.
Pañcasaṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccati.

634. Unnaḷassa pamattassa, bāhirāsassa[2] bhikkhuno.
Sīlaṁ samādhi paññā ca, pāripūriṁ na gacchati.

635. Yaṁ hi kiccaṁ apaviddhaṁ[3], akiccaṁ pana karīyati.
Unnaḷānaṁ pamattānaṁ, tesaṁ vaḍḍhanti āsavā.

636. Yesañca susamāraddhā, niccaṁ kāyagatā sati.
Akiccaṁ te na sevanti, kicce sātaccakārino.
Satānaṁ sampajānānaṁ, atthaṁ gacchanti āsavā.

637. Ujumaggamhi akkhāte, gacchatha mā nivattatha.
Attanā codaya'ttānaṁ, nibbāna'mabhihāraye.

638. Accāraddhamhi vīriyamhi, Satthā loke anuttaro.
Vīṇopamaṁ karitvā me, dhammaṁ desesi cakkhumā.
Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihāsiṁ sāsane rato.

639. Samathaṁ paṭipādesiṁ, uttamatthassa pattiyā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

640. Nekkhamme[4] adhimuttassa, pavivekañca cetaso.
Abyāpajjādhimuttassa[5], upādānakkhayassa ca.

641. Taṇhakkhayādhimuttassa, asammohañca cetaso.
Disvā āyatanuppādaṁ, sammācittaṁ vimuccati.

642. Tassa sammā vimuttassa, santacittassa bhikkhuno.
Katassa paṭicayo natthi, karaṇīyaṁ na vijjati.

---

1. Patthagū (Syā), paṭṭhagū (Ka) 2. Bāhirāsayassa (Ka) 3. Tadapaviddhaṁ (Sī, Syā)
4. Nikkhame (Ka), nekkhammaṁ (Vi 3. 271; Aṁ 2. 333)
5. Abyāpajjhādhimuttassa (Ka)

643. Selo yathā ekagghano[1], vātena na samīrati.
Evaṁ rūpā rasā saddā, gandhā phassā ca kevalā.

644. Iṭṭhā dhammā aniṭṭhā ca, nappavedhenti tādino.
Ṭhitaṁ cittaṁ visaññuttaṁ, vayañcassā'nupassatīti.

Soṇo koḷiviso thero.

Terasanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Soṇo koḷiviso thero, ekoyeva mahiddhiko.
Terasamhi nipātamhi, gāthāyo cettha terasāti.

1. Ekaghano (Ka)

14. Cuddasakanipāta

1. Khadiravaniyarevatattheragāthā

645. Yadā ahaṁ pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
Nābhijānāmi saṅkappaṁ, anariyaṁ dosasaṁhitaṁ.

646. "Ime haññantu vajjhantu, dukkhaṁ pappontu pāṇino".
Saṅkappaṁ nābhijānāmi, imasmiṁ dīghamantare.

647. Mettañca abhijānāmi, appamāṇaṁ subhāvitaṁ.
Anupubbaṁ paricitaṁ, yathā Buddhena desitaṁ.

648. Sabbamitto sabbasakho, sabbabhūtānukampako.
Mettacittañca[1] bhāvemi, abyāpajjarato[2] sadā.

649. Asaṁhīraṁ asaṁkuppaṁ, cittaṁ āmodayāmahaṁ.
Brahmavihāraṁ bhāvemi, akāpurisasevitaṁ.

650. Avitakkaṁ samāpanno, Sammāsambuddhasāvako.
Ariyena tuṇhībhāvena, upeto hoti tāvade.

651. Yathāpi pabbato selo, acalo suppatiṭṭhito.
Evaṁ mohakkhayā bhikkhu, pabbatova na vedhati.

652. Anaṅgaṇassa posassa, niccaṁ sucigavesino.
Vālaggamattaṁ pāpassa, abbhamattaṁva khāyati.

653. Nagaraṁ yathā paccantaṁ, guttaṁ santarabāhiraṁ.
Evaṁ gopetha attānaṁ, khaṇo vo mā upaccagā.

654. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, nibbisaṁ bhatako yathā.

655. Nābhinandāmi maraṇaṁ -pa- sampajāno patissato.

656. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.

---

1. Mettaṁ cittaṁ (Sī, Syā)

2. Abyāpajjharato (Sī, Syā)

657. Yassa catthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayo.

658. Sampādethappamādena, esā me anusāsanī.
Handāhaṁ parinibbissaṁ, vippamuttomhi sabbadhīti.

Khadiravaniyarevato thero.

2. Godattattheragāthā

659. Yathāpi bhaddo ājañño, dhure yutto dhurassaho[1].
Mathito atibhārena, saṁyugaṁ nātivattati.

660. Evaṁ paññāya ye tittā, samuddo vārinā yathā.
Na pare atimaññanti, ariyadhammova pāṇinaṁ.

661. Kāle kālavasaṁ pattā, bhavābhavavasaṁ gatā.
Narā dukkhaṁ nigacchanti, tedha socanti māṇavā[2].

662. Unnatā sukhadhammena, dukkhadhammena co'natā.
Dvayena bālā haññanti, yathābhūtaṁ adassino.

663. Ye ca dukkhe sukhasmiñca, majjhe sibbini'maccagū.
Ṭhitā te indakhīlova, na te unnata-onatā.

664. Na heva lābhe nālābhe, na yase na ca kittiyā.
Na nindāyaṁ pasaṁsāya, na te dukkhe sukhamhi ca.

665. Sabbattha te na limpanti, udabinduva pokkhare.
Sabbattha sukhitā dhīrā, sabbattha aparājitā.

666. Dhammena ca alābho yo,
Yo ca lābho adhammiko.
Alābho dhammiko seyyo,
Yañce lābho adhammiko.

667. Yaso ca appabuddhīnaṁ, viññūnaṁ ayaso ca yo.
Ayasova seyyo viññūnaṁ, na yaso appabuddhinaṁ.

1. Dhurāsaho (Ṭṭha) 2. Mānavā (Sī)

668. Dummedhehi pasaṁsā ca, viññūhi garahā ca yā.
Garahāva seyyo viññūhi, yañce bālappasaṁsanā.

669. Sukhañca kāmamayikaṁ, dukkhañca pavivekiyaṁ.
Pavivekadukkhaṁ seyyo, yañce kāmamayaṁ sukhaṁ.

670. Jīvitañca adhammena, dhammena maraṇañca yaṁ.
Maraṇaṁ dhammikaṁ seyyo, yañce jīve adhammikaṁ.

671. Kāmakopappahīnā ye, santacittā bhavābhave.
Caranti loke asitā, natthi tesaṁ piyāpiyaṁ.

672. Bhāvayitvāna bojjhaṅge, indriyāni balāni ca.
Pappuyya paramaṁ santiṁ, parinibbanti'nāsavāti.

Godatto thero.

Cuddasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Revato ceva Godatto, therā dve te mahiddhikā.
Cuddasamhi nipātamhi, gāthāyo aṭṭhavīsatīti.

15. Soḷasakanipāta

1. Aññāsikoṇḍaññattheragāthā

673. Esa bhiyyo pasīdāmi, sutvā dhammaṁ mahārasaṁ.
Virāgo desito dhammo, anupādāya sabbaso.

674. Bahūni loke citrāni, asmiṁ pathavimaṇḍale.
Mathenti maññe saṅkappaṁ, subhaṁ rāgūpasaṁhitaṁ.

675. Raja'muhatañca vātena, yathā megho'pasammaye.
Evaṁ sammanti saṅkappā, yadā paññāya passati.

676. * "Sabbe saṅkhārā aniccā"ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

677. * "Sabbe saṅkhārā dukkhā"ti -pa- esa maggo visuddhiyā.

678. * "Sabbe dhammā anattā"ti, yadā paññāya passati.
Atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā.

679. Buddhānubuddho yo thero, Koṇḍañño tibbanikkamo.
Pahīnajātimaraṇo, brahmacariyassa kevalī.

680. Oghapāso daḷhakhilo[1], pabbato duppadālayo.
Chetvā khilañca pāsañca, selaṁ bhetvāna[2] dubbhidaṁ.
Tiṇṇo pāraṅgato jhāyī, mutto so mārabandhanā.

681. Uddhato capalo bhikkhu, mitte āgamma pāpake.
Saṁsīdati mahoghasmiṁ, ūmiyā paṭikujjito.

682. Anuddhato acapalo, nipako saṁvutindriyo.
Kalyāṇamitto medhāvī, dukkhassantakaro siyā.

683. Kālapabbaṅgasaṅkāso, kiso dhamanisanthato.
Mattaññū annapānasmiṁ, adīnamanaso naro.

684. Phuṭṭho ḍaṁsehi makasehi, araññasmiṁ brahāvane.
Nāgo saṅgāmasīseva, sato tatrādhivāsaye.

---

* Khu 1. 53 Dhammapade. 1. Daḷho khilo (Syā, Ka) 2. Chetvāna (Ka)

685. Nābhinandāmi maraṇaṁ -pa- nibbisaṁ bhatako yathā.

686. Nābhinandāmi maraṇaṁ -pa- sampajāno patissato.

687. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.

688. Yassa catthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, kiṁ me saddhivihārināti.

Aññāsikoṇḍañño[1] thero.

2. Udāyittheragāthā

689. * Manussabhūtaṁ Sambuddhaṁ, attadantaṁ samāhitaṁ.
Iriyamānaṁ brahmapathe, cittassūpasame rataṁ.

690. Yaṁ manussā namassanti, sabbadhammāna pāraguṁ.
Devāpi taṁ namassanti, iti me Arahato sutaṁ.

691. Sabbasaṁyojanātītaṁ, vanā nibbanamāgataṁ.
Kāmehi nekkhammarataṁ[2], muttaṁ selāva kañcanaṁ.

692. Sa ve accaruci nāgo, Himavāva'ññe siluccaye.
Sabbesaṁ nāganāmānaṁ, saccanāmo anuttaro.

693. Nāgaṁ vo kittayissāmi, na hi āguṁ karoti so.
Soraccaṁ avihiṁsā ca, pādā nāgassa te duve.

694. Sati ca sampajaññañca, caraṇā nāgassa te'pare.
Saddhāhattho mahānāgo, upekkhāsetadantavā.

695. Sati gīvā siro paññā, vīmaṁsā dhammacintanā.
Dhammakucchisamāvāso, viveko tassa vāladhi.

696. So jhāyī assāsarato, ajjhattaṁ susamāhito.
Gacchaṁ samāhito nāgo, ṭhito nāgo samāhito.

697. Sayaṁ samāhito nāgo, nisinnopi samāhito.
Sabbattha saṁvuto nāgo, esā nāgassa sampadā.

---

1. Aññākoṇḍañño (Sī, Syā)   * Aṁ 2. 303 piṭṭhepi.   2. Nikkhammarataṁ (Ka)

698. Bhuñjati anavajjāni, sāvajjāni na bhuñjati.
Ghāsamacchādanaṁ laddhā, sannidhiṁ parivajjayaṁ.

699. Saṁyojanaṁ aṇuṁthūlaṁ, sabbaṁ chetvāna bandhanaṁ.
Yena yeneva gacchati, anapekkhova gacchati.

700. Yathāpi udake jātaṁ, puṇḍarīkaṁ pavaḍḍhati.
Nopalippati toyena, sucigandhaṁ manoramaṁ.

701. Tatheva ca loke jāto, Buddho loke viharati.
Nopalippati lokena, toyena padumaṁ yathā.

702. Mahāgini pajjalito, anāhāro'pasammati.
Aṅgāresu ca santesu, nibbutoti pavuccati.

703. Atthassāyaṁ viññāpanī, upamā viññūhi desitā.
Viññissanti mahānāgā, nāgaṁ nāgena desitaṁ.

704. Vītarāgo vītadoso, vītamoho anāsavo.
Sarīraṁ vijahaṁ nāgo, parinibbissatya'nāsavoti.

Udāyīthero.

Soḷasakanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Koṇḍañño ca Udāyī ca, therā dve te mahiddhikā.
Soḷasamhi nipātamhi, gāthāyo dve ca tiṁsa cāti.

16. Vīsatinipāta

1. Adhimuttattheragāthā

705. Yaññatthaṁ vā dhanatthaṁ vā, ye hanāma mayaṁ pure.
Avasesaṁ[1] bhayaṁ hoti, vedhanti vilapanti ca.

706. Tassa te natthi bhītattaṁ, bhiyyo vaṇṇo pasīdati.
Kasmā na paridevesi, evarūpe mahabbhaye.

707. Natthi cetasikaṁ dukkhaṁ, anapekkhassa gāmaṇi.
Atikkantā bhayā sabbe, khīṇasaṁyojanassa ve.

708. Khīṇāya bhavanettiyā, diṭṭhe dhamme yathātathe.
Na bhayaṁ maraṇe hoti, bhāranikkhepane yathā.

709. Suciṇṇaṁ brahmacariyaṁ me, maggo cāpi subhāvito.
Maraṇe me bhayaṁ natthi, rogānamiva saṅkhaye.

710. Suciṇṇaṁ brahmacariyaṁ me, maggo cāpi subhāvito.
Nirassādā bhavā diṭṭhā, visaṁ pitvāva[2] chaḍḍitaṁ.

711. Pāragū anupādāno, katakicco anāsavo.
Tuṭṭho āyukkhayā hoti, mutto āghātanā yathā.

712. Uttamaṁ dhammataṁ patto, sabbaloke anatthiko.
Ādittāva gharā mutto, maraṇasmiṁ na socati.

713. Yadatthi saṅgataṁ kiñci, bhavo vā yattha labbhati.
Sabbaṁ anissaraṁ etaṁ, iti vuttaṁ Mahesinā.

714. Yo taṁ tathā pajānāti, yathā Buddhena desitaṁ.
Na gaṇhāti bhavaṁ kiñci, sutattaṁ va ayoguḷaṁ.

715. Na me hoti "ahosin"ti, "bhavissan"ti na hoti me.
Saṅkhārā vigamissanti, tattha kā paridevanā.

716. Suddhaṁ dhammasamuppādaṁ, suddhaṁ saṅkhārasantatiṁ.
Passantassa yathābhūtaṁ, na bhayaṁ hoti gāmaṇi.

---

1. Avase taṁ (Sī, Ṭṭha mūlapāṭho), avasesānaṁ (Ṭṭha-?)
2. Pītvāva (Sī)

717. Tiṇakaṭṭhasamaṁ lokaṁ, yadā paññāya passati.
Mamattaṁ so asaṁvindaṁ, "natthi me"ti na socati.

718. Ukkaṇṭhāmi sarīrena, bhavenamhi anatthiko.
Soyaṁ bhijjissati kāyo, añño ca na bhavissati.

719. Yaṁ vo kiccaṁ sarīrena, taṁ karotha yadicchatha.
Na me tappaccayā tattha, doso pemañca hehiti.

720. Tassa taṁ vacanaṁ sutvā, abbhutaṁ lomahaṁsanaṁ.
Satthāni nikkhipitvāna, māṇavā etadabravuṁ.

721. Kiṁ bhadante karitvāna, ko vā ācariyo tava.
Kassa sāsanamāgamma, labbhate taṁ asokatā.

722. Sabbaññū sabbadassāvī, Jino ācariyo mama.
Mahākāruṇiko Satthā, sabbalokatikicchako.

723. Tenāyaṁ desito dhammo, khayagāmī anuttaro.
Tassa sāsanamāgamma, labbhate taṁ asokatā.

724. Sutvāna corā isino subhāsitaṁ,
Nikkhippa Satthāni ca āvudhāni ca.
Tamhā ca kammā viramiṁsu eke,
Eke ca pabbajjamarocayiṁsu.

725. Te pabbajitvā Sugatassa sāsane,
Bhāvetva bojjhaṅgabalāni paṇḍitā.
Udaggacittā sumanā katindriyā,
Phusiṁsu nibbānapadaṁ asaṅkhatanti.

Adhimutto thero.

2. Pārāpariyattheragāthā

726. Samaṇassa ahu cintā, Pārāpariyassa bhikkhuno.
Ekakassa nisinnassa, pavivittassa jhāyino.

727. Kimānupubbaṁ puriso, kiṁ vataṁ kiṁ samācāraṁ.
Attano kiccakārī'ssa, na ca kañci viheṭhaye.

728. Indriyāni manussānaṁ, hitāya ahitāya ca.
Arakkhitāni ahitāya, rakkhitāni hitāya ca.

729. Indriyāneva sārakkhaṁ, indriyāni ca gopayaṁ.
Attano kiccakārī'ssa, na ca kañci viheṭhaye.

730. Cakkhundriyaṁ ce rūpesu, gacchantaṁ anivārayaṁ.
Anādīnavadassāvī, so dukkhā na hi muccati.

731. Sotindriyaṁ ce saddesu, gacchantaṁ anivārayaṁ.
Anādīnavadassāvī, so dukkhā na hi muccati.

732. Anissaraṇadassāvī, gandhe ce paṭisevati.
Na so muccati dukkhamhā, gandhesu adhimucchito.

733. Ambilaṁ madhuraggañca, tittakaggamanussaraṁ.
Rasataṇhāya gadhito, hadayaṁ nāvabujjhati.

734. Subhānya'ppaṭikūlāni, phoṭṭhabbāni anussaraṁ.
Ratto rāgādhikaraṇaṁ, vividhaṁ vindate dukhaṁ.

735. Manaṁ ce'tehi dhammehi, yo na sakkoti rakkhituṁ.
Tato naṁ dukkhamanveti, sabbehe'tehi pañcahi.

736. Pubbalohitasampuṇṇaṁ, bahussa kuṇapassa ca.
Naravīrakataṁ vagguṁ, samuggamiva cittitaṁ.

737. Kaṭukaṁ madhurassādaṁ, piyanibandhanaṁ dukhaṁ.
Khuraṁva madhunā littaṁ, ulihaṁ nāvabujjhati.

738. Itthirūpe itthisare, phoṭṭhabbepi ca itthiyā.
Itthigandhesu sāratto, vividhaṁ vindate dukhaṁ.

739. Itthisotāni sabbāni, sandanti pañca pañcasu.
Tesamāvaraṇaṁ kātuṁ, yo sakkoti vīriyavā.

740. So atthavā so dhammaṭṭho, so dakkho so vicakkhaṇo.
Kareyya ramamānopi, kiccaṁ dhammatthasaṁhitaṁ.

741. Atho sīdati saññuttaṁ, vajje kiccaṁ niratthakaṁ.
Na taṁ kiccanti maññitvā, appamatto vicakkhaṇo.

742. Yaṁ ca atthena saññuttaṁ, yā ca dhammagatā rati.
Taṁ samādāya vattetha, sā hi ve uttamā rati.

743. Uccāvacehu'pāyehi,
Paresa'mabhijigīsati.
Hantvā vadhitvā atha socayitvā,
Ālopati sāhasā yo paresaṁ.

744. Tacchanto āṇiyā āṇiṁ, nihanti balavā yathā.
Indriyāni'ndriyeheva, nihanti kusalo tathā.

745. Saddhaṁ vīriyaṁ samādhiñca, satipaññañca bhāvayaṁ.
Pañca pañcahi hantvāna, anīgho yāti brāhmaṇo.

746. So atthavā so dhammaṭṭho, katvā vākyānusāsaniṁ.
Sabbena sabbaṁ Buddhassa, so naro sukhamedhatīti.

Pārāpariyo thero.

3. Telakānittheragāthā

747. Cirarattaṁ vatā'tāpī, dhammaṁ anuvicintayaṁ.
Samaṁ cittassa nālatthaṁ, pucchaṁ samaṇabrāhmaṇe.

748. Ko so pāraṅgato loke, ko patto amatogadhaṁ.
Kassa dhammaṁ paṭicchāmi, paramatthavijānanaṁ.

749. Antovaṅkagato āsi, macchova ghasa'māmisaṁ.
Baddho mahindapāsena, vepacityasuro yathā.

750. Añchāmi naṁ na muñcāmi, asmā sokapariddavā.
Ko me bandhaṁ muñcaṁ loke, sambodhiṁ vedayissati.

751. Samaṇaṁ brāhmaṇaṁ vā kaṁ, ādisantaṁ pabhaṅgunaṁ.
Kassa dhammaṁ paṭicchāmi, jarāmaccupavāhanaṁ.

752. Vicikicchākaṅkhāganthitaṁ, sārambhabalasaññutaṁ.
Kodhappattamanatthaddhaṁ, abhijappappadāraṇaṁ.

753. Taṇhādhanusamuṭṭhānaṁ, dve ca pannarasāyutaṁ[1].
Passa orasikaṁ bāḷhaṁ, bhetvāna yadi[2] tiṭṭhati.

754. Anudiṭṭhīnaṁ appahānaṁ, saṅkappaparatejitaṁ.
Tena viddho pavedhāmi, pattaṁva māluteritaṁ.

755. Ajjhattaṁ me samuṭṭhāya, khippaṁ paccati māmakaṁ.
Chaphassāyatanī kāyo, yattha sarati sabbadā.

756. Taṁ na passāmi tekicchaṁ, yo me'taṁ salla'muddhare.
Nānārajjena satthena[3], nāññena vicikicchitaṁ.

757. Ko me asattho avaṇo, salla'mabbhantarapassayaṁ.
Ahiṁsaṁ sabbagattāni, sallaṁ me uddharissati.

758. Dhammappati hi so seṭṭho, visadosappavāhako.
Gambhīre patitassa me, thalaṁ pāṇiñca dassaye.

759. Rahade'hamasmi ogāḷho, ahāriyarajamattike.
Māyā-usūyasārambha, thinamiddhamapatthaṭe.

760. Uddhaccameghathanitaṁ, saṁyojanavalāhakaṁ.
Vāhā vahanti kuddiṭṭhiṁ[4], saṅkappā rāganissitā.

761. Savanti sabbadhi sotā, latā ubbhijja tiṭṭhati.
Te sote ko nivāreyya, taṁ lataṁ ko hi checchati.

762. Velaṁ karotha bhaddante, sotānaṁ sannivāraṇaṁ.
Mā te manomayo soto, rukkhaṁ va sahasā luve.

763. Evaṁ me bhayajātassa, apārā pāramesato.
Tāṇo paññāvudho Satthā, isisaṁghanisevito.

764. Sopānaṁ Sugataṁ suddhaṁ, dhammasāramayaṁ daḷhaṁ.
Pādāsi vuyhamānassa, mā bhāyīti ca mabravi.

765. Satipaṭṭhānapāsādaṁ, āruyha paccavekkhisaṁ.
Yaṁ taṁ pubbe amaññissaṁ, sakkāyābhirataṁ pajaṁ.

---

1. Dvedhāpannarasāyutaṁ (?)
2. Yada (Sī-Ṭṭha) hadi (?) "hadaye"ti taṁsaṁvaṇṇanā.
3. Nāraggena na satthena (?)
4. Duddiṭṭhiṁ (Sī, Khu 1. 62)

766. Yadā ca maggamaddakkhiṁ, nāvāya abhirūhanaṁ.
Anadhiṭṭhāya attānaṁ, titthamaddakkhimuttamaṁ.

767. Sallaṁ attasamuṭṭhānaṁ, bhavanettippabhāvitaṁ.
Etesaṁ appavattāya[1], desesi maggamuttamaṁ.

768. Dīgharattānusayitaṁ, ciraratta'madhiṭṭhitaṁ.
Buddho me'pānudī ganthaṁ, visadosappavāhanoti.

Telakāni thero.

4. Raṭṭhapālattheragāthā

769. * Passa cittakataṁ bimbiṁ, arukāyaṁ samussitaṁ.
Āturaṁ bahusaṅkappaṁ, yassa natthi dhuvaṁ ṭhiti.

770. Passa cittakataṁ rūpaṁ, maṇinā kuṇḍalena ca.
Aṭṭhiṁ tacena onaddhaṁ, saha vatthehi sobhati.

771. Alattakakatā pādā, mukhaṁ cuṇṇakamakkhitaṁ.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

772. Aṭṭhapadakatā kesā, nettā añjanamakkhitā.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

773. Añjanīva navā cittā, pūtikāyo alaṅkato.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

774. Odahi migavo pāsaṁ, nāsadā vāguraṁ migo.
Bhutvā nivāpaṁ gacchāma, kandante migabandhake.

775. Chinno pāso migavassa, nāsadā vāguraṁ migo.
Bhutvā nivāpaṁ gacchāma, socante migaluddake.

776. Passāmi loke sadhane manusse,
Laddhāna vittaṁ na dadanti mohā.
Luddhā dhanaṁ sannicayaṁ karonti,
Bhiyyova kāme abhipatthayanti.

---

1. Appavattiyā (?)

* Ma 2. 253 piṭṭhepi.

777. Rājā pasayhappathaviṁ vijetvā,
Sasāgarantaṁ mahimāvasanto.
Oraṁ samuddassa atittarūpo,
Pāraṁ samuddassapi patthayetha.

778. * Rājā ca aññe ca bahū manussā,
Avītataṇhā maraṇaṁ upenti.
Ūnāva hutvāna jahanti dehaṁ,
Kāmehi lokamhi na ha'tthi titti.

779. Kandanti naṁ ñātī pakiriya kese,
"Aho vatā no amarā"ti cāhu.
Vatthena naṁ pārutaṁ nīharitvā,
Citaṁ samodhāya tato ḍahanti.

780. So ḍayhati sūlehi tujjamāno,
Ekena vatthena[1] pahāya bhoge.
Na mīyamānassa bhavanti tāṇā,
Ñātī ca mittā atha vā sahāyā.

781. Dāyādakā tassa dhanaṁ haranti,
Satto pana gacchati yena kammaṁ.
Na mīyamānaṁ dhanamanveti[2] kiñci,
Puttā ca dārā ca dhanañca raṭṭhaṁ.

782. Na dīghamāyuṁ labhate dhanena,
Na cāpi vittena jaraṁ vihanti.
Appaṁ hidaṁ jīvitamāhu dhīrā,
Asassataṁ vippariṇāmadhammaṁ.

783. Aḍḍhā daliddā ca phusanti phassaṁ,
Bālo ca dhīro ca tatheva phuṭṭho.
Bālo hi bālyā vadhitova seti,
Dhīro ca no vedhati phassaphuṭṭho.

---

* Ma 2. 256 piṭṭhepi passitabbaṁ. 1. Etena gattena (Ka) 2. Manviti (Ka)

784. Tasmā hi paññāva dhanena seyyā,
Yāya vosāna'midhā'dhigacchati.
Abyositattā hi bhavābhavesu,
Pāpāni kammāni karoti mohā.

785. Upeti gabbhañca parañca lokaṁ,
Saṁsāramāpajja paramparāya.
Tassa'ppapañño abhisaddahanto,
Upeti gabbhañca parañca lokaṁ.

786. Coro yathā sandhimukhe gahito,
Sakammunā haññahi pāpadhammo.
Evaṁ pajā pecca paramhi loke,
Sakammunā haññati pāpadhammo.

787. Kāmā hi citrā madhurā manoramā,
Virūparūpena mathenti cittaṁ.
Ādīnavaṁ kāmaguṇesu disvā,
Tasmā ahaṁ pabbajitomhi rāja.

788. Dumapphalānīva patanti māṇavā,
Daharā ca vuḍḍhā ca sarīrabhedā.
Etampi disvā pabbajitomhi rāja,
Apaṇṇakaṁ sāmaññameva seyyo.

789. Saddhāyāhaṁ pabbajito, upeto Jinasāsane.
Avañjhā mayhaṁ pabbajjā, anaṇo bhuñjāmi bhojanaṁ.

790. Kāme ādittato disvā, jātarūpāni satthato.
Gabbhavokkantito dukkhaṁ, nirayesu mahabbhayaṁ.

791. Etamādīnavaṁ ñātvā, saṁvegaṁ alabhiṁ tadā.
Sohaṁ viddho tadā santo, sampatto āsavakkhayaṁ.

792. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.

793. Yassa'tthāya pabbajito, agārasmā'nagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayoti.

Raṭṭhapālo thero.

5. Mālukyaputtattheragāthā

794. * Rūpaṁ disvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

795. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rūpasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna[1] vuccati.

796. Saddaṁ sutvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

797. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā saddasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna vuccati.

798. Gandhaṁ ghatvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

799. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā gandhasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna vuccati.

800. Rasaṁ bhotvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

801. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rasasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna vuccati.

802. Phassaṁ phussa sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

803. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā phassasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna vuccati.

804. Dhammaṁ ñatvā sati muṭṭhā, piyaṁ nimittaṁ manasi karoto.
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

---

* Saṁ 2. 296 piṭṭhādīsupi.

1. Nibbānaṁ (Sī)

805. Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā dhammasambhavā.
Abhijjhā ca vihesā ca, citta'massū'pahaññati.
Evamācinato dukkhaṁ, ārā nibbāna vuccati.

806. Na so rajjati rūpesu, rūpaṁ disvā paṭissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

807. Yathā'ssa passato rūpaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

808. Na so rajjati saddesu, saddaṁ sutvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

809. Yathā'ssa suṇato saddaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

810. Na so rajjati gandhesu, gandhaṁ ghatvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

811. Yathā'ssa ghāyato gandhaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

812. Na so rajjati rasesu, rasaṁ bhotvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

813. Yathā'ssa sāyarato rasaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

814. Na so rajjati phassesu, phassaṁ phussa patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

815. Yathā'ssa phusato phassaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

816. Na so rajjati dhammesu, dhammaṁ ñatvā patissato.
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

817. Yathā'ssa vijānato dhammaṁ, sevato cāpi vedanaṁ.
Khīyati nopacīyati, evaṁ so caratī sato.
Evaṁ apacinato dukkhaṁ, santike nibbāna vuccati.

Mālukyaputto thero.

6. Selattheragāthā

818. Paripuṇṇakāyo suruci, Sujāto cārudassano.
Suvaṇṇavaṇṇosi Bhagavā, susukkadāṭhosi vīriyavā[1].

819. Narassa hi Sujātassa, ye bhavanti viyañjanā.
Sabbe te tava kāyasmiṁ, mahāpurisalakkhaṇā.

820. Pasannanetto sumukho, brahā uju patāpavā.
Majjhe samaṇasaṁghassa, ādiccova virocasi.

821. Kalyāṇadassano bhikkhu, kañcanasannibhattaco.
Kiṁ te samaṇabhāvena, evaṁ uttamavaṇṇino.

822. Rājā arahasi bhavituṁ, cakkavattī rathesabho.
Cāturanto vijitāvī, jambusaṇḍassa[2] issaro.

823. Khattiyā bhogī rājāno[3], anuyantā bhavanti te.
Rājābhirājā[4] manujindo, rajjaṁ kārehi Gotama.

824. Rājāhamasmi Sela, (Selāti Bhagavā)
Dhammarājā anuttaro.
Dhammena cakkhaṁ vattemi, cakkaṁ appaṭivattiyaṁ.

825. Sambuddho paṭijānāsi, (Iti Selo brāhmaṇo.)
Dhammarājā anuttaro.
Dhammena cakkaṁ vattemi, iti bhāsatha Gotama.

826. Ko nu senāpati bhoto, sāvako Satthuranvayo[5].
Ko te'tamanuvatteti, dhammacakkaṁ pavattitaṁ.

---

1. Susukkadāṭho virīyavā (Sī)
2. Jambumaṇḍassa (Ka)
3. Bhogā rājāno (Sī, Ka), bhojarājāno (Syā)
4. Rājādhirājā (Sī, Ka)
5. Anvayo (Sī)

827. Mayā pavattitaṁ cakkaṁ, (Selāti Bhagavā)
Dhammacakkaṁ anuttaraṁ.
Sāriputto anuvatteti, anujāto Tathāgataṁ.

828. Abhiññeyyaṁ abhiññātaṁ, bhāvetabbañca bhāvitaṁ.
Pahātabbaṁ pahīnaṁ me, tasmā Buddhosmi brāhmaṇa.

829. Vinayassu mayi kaṅkhaṁ, adhimuccassu brāhmaṇa.
Dullabhaṁ dassanaṁ hoti, Sambuddhānaṁ abhiṇhaso.

830. Yesaṁ ve dullabho loke, pātubhāvo abhiṇhaso.
Sohaṁ brāhmaṇa Buddhosmi, sallakatto[1] anuttaro.

831. Brahmabhūto atitulo, mārasenappamaddano.
Sabbāmitte vase[2] katvā, modāmi akutobhayo.

832. Idaṁ bhonto nisāmetha, yathā bhāsati cakkhumā.
Sallakatto mahāvīro, sīhova nadatī vane.

833. Brahmabhūtaṁ atitulaṁ, mārasenappamaddanaṁ.
Ko disvā nappasīdeyya, api kaṇhābhijātiko.

834. Yo maṁ icchati anvetu, yo vā nicchati gacchatu.
Idhāhaṁ pabbajissāmi, varapaññassa santike.

835. Etaṁ ce ruccati bhoto, Sammāsambuddhasāsanaṁ.
Mayampi pabbajissāma, varapaññassa santike.

836. Brāhmaṇā tisatā ime, yācanti pañjalīkatā.
Brahmacariyaṁ carissāma, Bhagavā tava santike.

837. Svākhātaṁ brahmacariyaṁ, (Selāti Bhagavā)
Sandiṭṭhikamakālikaṁ.
Yattha amoghā pabbajjā, appamattassa sikkhato.

838. Yaṁ taṁ saraṇamāgamha[3], ito aṭṭhame[4] cakkhuma.
Sattarattena Bhagavā, dantāmha tava sāsane.

---

1. Sallakanto (Sī)
2. Vasī (Syā, Ka, Ma 2. 352; Khu 1. 369)
3. Saraṇamāgamma (sabbattha)
4. Aṭṭhami (Syā, Ka)

839. Tuvaṁ Buddho tuvaṁ Satthā, tuvaṁ mārābhibhū Muni.
Tuvaṁ anusaye chetvā, tiṇṇo tāresi'maṁ pajaṁ.

840. Upadhī te samatikkantā, āsavā te padālitā.
Sīhova anupādāno, pahīnabhayabheravo.

841. Bhikkhavo tisatā ime, tiṭṭhanti pañjalīkatā.
Pāde vīra pasārehi, nāgā vandantu Satthunoti.

Selo thero.

7. Kāḷigodhāputtabhaddiyattheragāthā

842. Yātaṁ me hatthigīvāya, sukhumā vatthā padhāritā.
Sālīnaṁ odano bhutto, sucimaṁsūpasecano.

843. So'jja bhaddo sātatiko, uñchāpattāgate rato.
Jhāyati anupādāno, putto Godhāya Bhaddiyo.

844. Paṁsukūlī sātatiko, uñchāpattāgate rato.
Jhāyati anupādāno, putto Godhāya Bhaddiyo.

845. Piṇḍapātī sātatiko -pa-.

846. Tecīvarī sātatiko -pa-.

847. Sapadānacārī sātatiko -pa-.

848. Ekāsanī sātatiko -pa-.

849. Pattapiṇḍī sātatiko -pa-.

850. Khalupacchābhattī sātatiko -pa-.

851. Āraññiko sātatiko -pa-.

852. Rukkhamūliko sātatiko -pa-.

853. Abbhokāsī sātatiko -pa-.

854. Sosāniko sātatiko -pa-.

855. Yathāsanthatiko sātatiko -pa-.

856. Nesajjiko sātatiko -pa-.

857. Appiccho sātatiko -pa-.

858. Santuṭṭho sātatiko -pa-.

859. Pavivitto sātatiko -pa-.

860. Asaṁsaṭṭho sātatiko -pa-.

861. Āraddhavīriyo sātatiko -pa-.

862. Hitvā satapalaṁ kaṁsaṁ, sovaṇṇaṁ satarājikaṁ.
Aggahiṁ mattikāpattaṁ, idaṁ dutiyābhisecanaṁ.

863. Ucce maṇḍalipākāre, daḷhamaṭṭālakoṭṭhake.
Rakkhito khaggahatthehi, uttasaṁ vihariṁ pure.

864. So'jja bhaddo anutrāsī, pahīnabhayabheravo.
Jhāyati vanamoggayha, putto Godhāya Bhaddiyo.

865. Sīlakkhandhe patiṭṭhāya, satiṁ paññañca bhāvayaṁ.
Pāpuṇiṁ anupubbena, sabbasaṁyojanakkhayanti.

Bhaddiyo Kāḷigodhāya putto thero.

8. Aṅgulimālattheragāthā

866. Gacchaṁ vadesi samaṇa ṭṭhitomhi,
Mamañca brūsi ṭhita'maṭṭhitoti.
Pucchāmi taṁ samaṇa etamatthaṁ,
Kathaṁ ṭhito tvaṁ, ahamaṭṭhitomhi.

867. Ṭhito ahaṁ Aṅgulimāla sabbadā,
Sabbesu bhūtesu nidhāya daṇḍaṁ.
Tuvaṁ ca pāṇesu asaññatosi,
Tasmā ṭhitohaṁ, tuvamaṭṭhitosi.

868. Cirassaṁ vata me mahito Mahesī,
Mahāvanaṁ samaṇo paccapādi[1].
Sohaṁ cajissāmi sahassapāpaṁ,
Sutvāna gāthaṁ tava dhammayuttaṁ.

1. Paccupādi (sabbattha)

869. Icceva coro asi'māvudhañca,
Sobbhe papāte narake anvakāsi[1].
Avandi coro Sugatassa pāde,
Tattheva pabbajja'mayāci Buddhaṁ.

870. Buddho ca kho kāruṇiko Mahesi.
Yo Satthā lokassa sadevakassa.
Ta'mehi bhikkhūti tadā avoca,
Eseva tassa ahu bhikkhubhāvo.

871. Yo ca pubbe pamajjitvā, pacchā so nappamajjati.
So'maṁ lokaṁ pabhāseti, abbhā muttova candimā.

872. Yassa pāpaṁ kataṁ kammaṁ, kusalena pidhīyati[2].
So'maṁ lokaṁ pabhāseti, abbhā muttova candimā.

873. Yo have daharo bhikkhu, yuñjati Buddhasāsane.
So'maṁ lokaṁ pabhāseti, abbhā muttova candimā.

874. Disāpi[3] me dhammakathaṁ suṇantu,
Disāpi me yuñjantu Buddhasāsane.
Disāpi me te manuje bhajantu,
Ye dhammamevā'dapayanti santo.

875. Disā hi me khantivādānaṁ, avirodhappasaṁsinaṁ.
Suṇantu dhammaṁ kālena, tañca anuvidhīyantu.

876. Na hi jātu so mamaṁ hiṁse, aññaṁ vā pana kiñcanaṁ[4].
Pappuyya paramaṁ santiṁ, rakkheyya tasathāvare.

877. * Udakaṁ hi nayanti nettikā,
Usukārā namayanti[5] tejanaṁ.
Dāruṁ namayanti[5] tacchakā,
Attānaṁ damayanti paṇḍitā.

---

1. Akiri (Ma 2. 303)
2. Pithīyati (Sī, Syā)
3. Disā hi (Syā, Ka, Ma 2. 307)
4. Kañcinaṁ (Sī, Syā), kañcanaṁ (?)
5. Damayanti (Ka)
* Heṭṭhā 224 piṭṭhepi.

878. Daṇḍeneke damayanti, aṅkusebhi kasāhi ca.
Adaṇḍena asatthena, ahaṁ dantomhi tādinā.

879. Ahiṁsakoti me nāmaṁ, Hiṁsakassa pure sato.
Ajjāhaṁ saccanāmomhi, na naṁ hiṁsāmi kiñcanaṁ[1].

880. Coro ahaṁ pure āsiṁ, Aṅgulimāloti vissuto.
Vuyhamāno mahoghena, Buddhaṁ saraṇamāgamaṁ.

881. Lohitapāṇi pure āsiṁ, Aṅgulimāloti vissuto.
Saraṇagamanaṁ passa, bhavanetti samūhatā.

882. Tādisaṁ kammaṁ katvāna, bahuṁ duggatigāminaṁ.
Phuṭṭho kammavipākena, anaṇo bhuñjāmi bhojanaṁ.

883. Pamāda'manuyuñjanti, bālā dummedhino janā.
Appamādañca medhāvī, dhanaṁ seṭṭhaṁva rakkhati.

884. Mā pamādamanuyuñjetha, mā kāmaratisanthavaṁ[2].
Appamatto hi jhāyanto, pappoti paramaṁ sukhaṁ.

885. Svāgataṁ nāpagataṁ, netaṁ dummantitaṁ mama.
Savibhattesu dhammesu, yaṁ seṭṭhaṁ tadupāgamaṁ.

886. Svāgataṁ nāpagataṁ, netaṁ dummantitaṁ mama.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

887. Araññe rukkhamūle vā, pabbatesu guhāsu vā.
Tattha tattheva aṭṭhāsiṁ, ubbiggamanaso tadā.

888. Sukhaṁ sayāmi ṭhāyāmi, sukhaṁ kappemi jīvitaṁ.
Ahatthapāso mārassa, aho Satthānukampito.

889. Brahmajacco pure āsiṁ, udicco ubhato ahu.
So'jja putto Sugatassa, Dhammarājassa Satthuno.

890. Vītataṇho anādāno, guttadvāro susaṁvuto.
Aghamūlaṁ vadhitvāna, patto me āsavakkhayo.

---

1. Kañcinaṁ (Sī, Syā), kañcanaṁ (?)
2. Sandhavaṁ (Ka)

891. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatāti.

Aṅgulimālo thero.

9. Anuruddhattheragāthā

892. Pahāya mātāpitaro, bhaginī ñātibhātaro.
Pañca kāmaguṇe hitvā, Anuruddhova jhāyati.

893. Sameto naccagītehi, sammatāḷappabodhano.
Na tena suddhimajjhagaṁ[1], mārassa visaye rato.

894. Etañca samatikkamma, rato Buddhassa sāsane.
Sabboghaṁ samatikkamma, Anuruddhova jhāyati.

895. Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā.
Ete ca samatikkamma, Anuruddhova jhāyati.

896. Piṇḍapātamatikkanto, eko adutiyo Muni.
Esati paṁsukūlāni, Anuruddho anāsavo.

897. Vicinī aggahī dhovi, rajayī dhārayī Muni.
Paṁsukūlāni matimā, Anuruddho anāsavo.

898. Mahiccho ca asantuṭṭho, saṁsaṭṭho yo ca uddhato.
Tassa dhammā ime honti, pāpakā saṁkilesikā.

899. Sato hoti appiccho, santuṭṭho avighātavā.
Pavivekarato vitto, niccamāraddhavīriyo.

900. Tassa dhammā ime honti, kusalā bodhipakkhikā.
Anāsavo ca so hoti, iti vuttaṁ Mahesinā.

901. Mama saṅkappamaññāya, Satthā loke anuttaro.
Manomayena kāyena, iddhiyā upasaṅkami.

902. Yadā me ahu saṅkappo, tato uttari desayi.
Nippapañcarato Buddho, nippapañcamadesayi.

903. Tassāhaṁ dhammamaññāya, vihāsiṁ sāsane rato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

---

1. Suddhamajjhagā (Sī, Ka), suddhimajjhagamā (Syā)

904. Pañcapaññāsavassāni, yato nesajjiko ahaṁ.
Pañcavīsativassāni, yato middhaṁ samūhataṁ.

905. * Nāhu assāsapassāsā, ṭhitacittassa tādino.
Anejo santi'mārabbha, cakkhumā parinibbuto.

906. * Asallīnena cittena, vedanaṁ ajjhavāsayi.
Pajjotasseva nibbānaṁ, vimokkho cetaso ahu.

907. Ete pacchimakā dāni, Munino phassapañcamā.
Nāññe dhammā bhavissanti, Sambuddhe parinibbute.

908. Natthi dāni punāvāso, devakāyasmi jālini.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavo.

909. Yassa muhuttena sahassadhā,
Loko saṁvidito sabrahmakappo.
Vasī iddhiguṇe cutūpapāte,
Kāle passati devatā sa bhikkhu[1].

910. Annabhāro[2] pure āsiṁ, daliddo ghāsahārako.
Samaṇaṁ paṭipādesiṁ, upariṭṭhaṁ yasassinaṁ.

911. Somhi Sakyakule jāto, Anuruddhoti maṁ vidū.
Upeto naccagītehi, sammatāḷappabodhano.

912. Athaddasāsiṁ Sambuddhaṁ, Satthāraṁ akutobhayaṁ.
Tasmiṁ cittaṁ pasādetvā, pabbajiṁ anagāriyaṁ.

913. Pubbenivāsaṁ jānāmi, yattha me vusitaṁ pure.
Tāvatiṁsesu devesu, aṭṭhāsiṁ sakkajātiyā[3].

914. Sattakkhattuṁ manussindo, ahaṁ rajjamakārayiṁ.
Cāturanto vijitāvī, jambusaṇḍassa issaro.
Adaṇḍena asatthena, dhammena anusāsayiṁ.

915. Ito satta tato satta, saṁsārāni catuddasa.
Nivāsa'mabhijānissaṁ, devaloke ṭhito tadā.

---

* Dī 2. 129 piṭṭhepi,
1. Sabhikkhuno (Sī, Ka)
2. Annahāro (Sī)
3. Sabhajātiyā (Sī)

916. Pañcaṅgike samādhimhi, sante ekodibhāvite.
Paṭippassaddhiladdhamhi, dibbacakkhu visujjhi me.

917. Cutūpapātaṁ jānāmi, sattānaṁ āgatiṁ gatiṁ.
Itthabhāvaññathābhāvaṁ, jhāne pañcaṅgike ṭhito.

918. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.

919. Vajjīnaṁ Veḷuvagāme, ahaṁ jīvitasaṅkhayā.
Heṭṭhato veḷugumbasmiṁ, nibbāyissaṁ anāsavoti.

Anuruddho thero.

10. Pārāpariyattheragāthā

920. Samaṇassa ahu cintā, pupphitamhi mahāvane.
Ekaggassa nisinnassa, pavivittassa jhāyino.

921. Aññathā Lokanāthamhi, tiṭṭhante purisuttame.
Iriyaṁ āsi bhikkhūnaṁ, aññathā dāni dissati.

922. Sītavātaparittāṇaṁ, hirikopīnachādanaṁ.
Mattaṭṭhiyaṁ abhuñjiṁsu, santuṭṭhā itarītare.

923. Paṇītaṁ yadi vā lūkhaṁ, appaṁ vā yadi vā bahuṁ.
Yāpanatthaṁ abhuñjiṁsu, agiddhā nādhimucchitā.

924. Jīvitānaṁ parikkhāre, bhesajje atha paccaye.
Na bāḷhaṁ ussukā āsuṁ, yathā te āsavakkhaye.

925. Araññe rukkhamūlesu, kandarāsu guhāsu ca.
Vivekamanubrūhantā, vihaṁsu tapparāyaṇā.

926. Nīcā niviṭṭhā subharā, mudū atthaddhamānasā.
Abyāsekā amukharā, atthacintā vasānugā.

927. Tato pāsādikaṁ āsi, gataṁ bhuttaṁ nisevitaṁ.
Siniddhā teladhārāva, ahosi iriyāpatho.

928. Sabbāsavaparikkhīṇā, mahājhāyī mahāhitā.
Nibbutā dāni te therā, parittā dāni tādisā.

929. Kusalānañca dhammānaṁ, paññāya ca parikkhayā.
Sabbākāravarūpetaṁ, lujjate Jinasāsanaṁ.

930. Pāpakānañca dhammānaṁ, kilesānañca yo utu.
Upaṭṭhitā vivekāya, ye ca saddhammasesakā.

931. Te kilesā pavaḍḍhantā, āvisanti bahuṁ janaṁ.
Kīḷanti maññe bālehi, ummattehiva rakkhasā.

932. Kilesehābhibhūtā te, tena tena vidhāvitā.
Narā kilesavatthūsu, sasaṅgāmeva ghosite.

933. Pariccajitvā saddhammaṁ, aññamaññehi bhaṇḍare.
Diṭṭhigatāni anventā, idaṁ seyyoti maññare.

934. Dhanañca puttaṁ bhariyañca, chaḍḍayitvāna niggatā.
Kaṭacchubhikkhahetūpi, akicchāni nisevare.

935. Udarāvadehakaṁ bhutvā, sayantu'ttānaseyyakā.
Kathaṁ vattenti[1] paṭibuddhā, yā kathā Satthugarahitā.

936. Sabbakārukāsippāni, cittiṁ katvāna[2] sikkhare.
Avūpasantā ajjhattaṁ, sāmaññattho'ti acchati[3].

937. Mattikaṁ telacuṇṇañca, udakāsanabhojanaṁ.
Gihīnaṁ upanāmenti, ākaṅkhantā bahuttaraṁ.

938. Dantaponaṁ kapitthañca, pupphaṁ khādaniyāni ca.
Piṇḍapāte ca sampanne, ambe āmalakāni ca.

939. Bhesajjesu yathā vejjā, kiccākicce yathā gihī.
Gaṇikāva vibhūsāyaṁ, issare khattiyā yathā.

940. Nekatikā vañcanikā, kūṭasakkhī apāṭukā.
Bahūhi parikappehi, āmisaṁ paribhuñjare.

941. Lesakappe pariyāye, parikappe'nudhāvitā.
Jīvikatthā upāyena, saṅkaḍḍhanti bahuṁ dhanaṁ.

---

1. Kathā vaḍḍhenti (Sī, Ka)
2. Cittīkatvāna (Sī), cittaṁ katvāna (Syā)
3. Tiriñcati (?)

942. Upaṭṭhāpenti parisaṁ, kammato no ca dhammato.
Dhammaṁ paresaṁ desenti, lābhato no ca atthato.

943. Saṁghalābhassa bhaṇḍanti, saṁghato paribāhirā.
Paralābho'pajīvantā, ahirīkā na lajjare.

944. Nānuyuttā tathā eke, muṇḍā saṁghāṭipārutā.
Sambhāvanaṁyevi'cchanti, lābhasakkāramucchitā.

945. Evaṁ nānappayātamhi, na dāni sukaraṁ tathā.
Aphusitaṁ vā phusituṁ, phusitaṁ vā'nurakkhituṁ.

946. Yathā kaṇṭakaṭṭhānamhi, careyya anupāhano.
Satiṁ upaṭṭhapetvāna, evaṁ gāme munī care.

947. Saritvā pubbake yogī, tesaṁ vattamanussaraṁ.
Kiñcāpi pacchimo kālo, phuseyya amataṁ padaṁ.

948. Idaṁ vatvā sālavane, samaṇo bhāvitindriyo.
Brāhmaṇo parinibbāyī, isi khīṇapunabbhavoti.

Pārāpariyo[1] thero.

Vīsatinipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Adhimutto Pārāpariyo, Telakāni Raṭṭhapālo.
Mālukyaselo Bhaddiyo, Aṅguli dibbacakkhuko.
Pārāpariyo dasete, vīsamhi parikittitā.
Gāthāyo dve satā honti, pañcatālīsa[2] uttarinti.

1. Pārāsariyo (Syā)
2. 244 gāthāyoyeva dissanti.

17. Tiṁsanipāta

1. Phussattheragāthā

949. Pāsādike bahū disvā, bhāvitatte susaṁvute.
Isi paṇḍarasagotto[1], apucchi phussasavhayaṁ.

950. "Kiṁchandā kimadhippāyā, kimākappā bhavissare.
Anāgatamhi kālamhi", taṁ me akkhāhi pucchito.

951. Suṇohi vacanaṁ mayhaṁ, isipaṇḍarasavhaya.
Sakkaccaṁ upadhārehi, ācikkhissāmya'nāgataṁ.

952. Kodhanā upanāhī ca, makkhī thambhī saṭhā bahū.
Issukī nānāvādā ca, bhavissanti anāgate.

953. Aññātamānino dhamme, gambhīre tīragocarā.
Lahukā agarū dhamme, aññamaññamagāravā.

954. Bahū ādīnavā loke, uppajjissantya'nāgate.
Sudesitaṁ imaṁ dhammaṁ, kilesessanti[2] dummatī.

955. Guṇahīnāpi saṁghamhi, voharantā visāradā.
Balavanto bhavissanti, mukharā assutāvino.

956. Guṇavantopi saṁghamhi, voharantā yathātthato.
Dubbalā te bhavissanti, hirīmanā anatthikā.

957. Rajataṁ jātarūpañca, khettaṁ vatthumajeḷakaṁ.
Dāsidāsañca dummedhā, sādiyissantya'nāgate.

958. Ujjhānasaññino bālā, sīlesu asamāhitā.
Unnaḷā vicarissanti, kalahābhiratā magā.

959. Uddhatā ca bhavissanti, nīlacīvarapārutā.
Kuhā thaddhā lapā siṅgī, carissantyariyā viya.

960. Te lasaṇṭhehi kesehi, capalā añjanakkhikā.
Rathiyāya gamissanti, dantavaṇṇikapārutā.

---

1. Paṇḍarassa gotto (Sī)
2. Kilesissanti (Sī), kilisissanti (Syā, Ka)

961. Ajegucchaṁ vimuttehi, surattaṁ arahaddhajaṁ.
Jigucchissanti kāsāvaṁ, odātesu samucchitā[1].

962. Lābhakāmā bhavissanti, kusītā hīnavīriyā.
Kicchantā vanapatthāni, gāmantesu vasissare.

963. Ye ye lābhaṁ labhissanti, micchājīvaratā sadā.
Te teva anusikkhantā, bhajissanti asaṁyatā.

964. Ye ye alābhino lābhaṁ, na te pujjā bhavissare.
Supesalepi te dhīre, sevissanti na te tadā.

965. Milakkhurajanaṁrattaṁ[2], garahantā sakaṁ dhajaṁ.
Titthiyānaṁ dhajaṁ keci, dhārissantya'vadātakaṁ.

966. Agāravo ca kāsāve, tadā tesaṁ bhavissati.
Paṭisaṅkhā ca kāsāve, bhikkhūnaṁ na bhavissati.

967. Abhibhūtassa dukkhena, sallaviddhassa ruppato.
Paṭisaṅkhā mahāghorā, nāgassāsi acintiyā.

968. Chaddanto hi tadā disvā, surattaṁ arahaddhajaṁ.
Tāvadeva bhaṇī gāthā, gajo atthopasaṁhitā.

969. * "Anikkasāvo kāsāvaṁ, yo vatthaṁ paridhassati[3].
Apeto damasaccena, na so kāsāvamarahati.

970. Yo ca vantakasāvassa, sīlesu susamāhito.
Upeto damasaccena, sa ve kāsāvamarahati".

971. Vipannasīlo dummedho, pākaṭo kāmakāriyo.
Vibbhantacitto nissukko, na so kāsāvamarahati.

972. Yo ca sīlena sampanno, vītarāgo samāhito.
Odātamanasaṅkappo, sa ve kāsāvamarahati.

973. Uddhato unnaḷo bālo, sīlaṁ yassa na vijjati.
Odātakaṁ arahati, kāsāvaṁ kiṁ kirissati.

---

1. Odāte susamucchitā (Sī)
2. Vilakkharajanaṁ rattaṁ (?)
3. Paridahissati (Sī, Syā)
* Khu 1. 14; Khu 5. 60, 374 piṭṭhesupi.

974. Bhikkhū ca bhikkhuniyo ca, duṭṭhacittā anādarā.
Tādīnaṁ mettacittānaṁ, niggaṇhissantya'nāgate.

975. Sikkhāpentāpi therehi, bālā cīvaradhāraṇaṁ.
Na suṇissanti dummedhā, pākaṭā kāmakāriyā.

976. Te tathā sikkhitā bālā, aññamaññaṁ agāravā.
Nādiyissantu'pajjhāye, khaḷuṅko viya sārathiṁ.

977. Evaṁ anāgataddhānaṁ, paṭipatti bhavissati.
Bhikkhūnaṁ bhikkhunīnañca, patte kālamhi pacchime.

978. Purā āgacchate etaṁ, anāgataṁ mahabbhayaṁ.
Subbacā hotha sakhilā, aññamaññaṁ sagāravā.

979. Mettacittā kāruṇikā, hotha sīlesu saṁvutā.
Āraddhavīriyā pahitattā, niccaṁ daḷhaparakkamā.

980. Pamādaṁ bhayato disvā, appamādañca khemato.
Bhāvetha'ṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, phusantā amataṁ padanti.

Phusso thero.

2. Sāriputtattheragāthā

981. Yathācārī yathāsato satīmā,
Yatasaṅkappajjhāyi appamatto.
Ajjhattarato samāhitatto,
Eko santusito tamāhu bhikkhuṁ.

982. Allaṁ sukkhaṁ vā bhuñjanto, na bāḷhaṁ suhito siyā.
Ūnūdaro mitāhāro, sato bhikkhu paribbaje.

983. Cattāro pañca ālope, abhutvā udakaṁ pive.
Alaṁ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno.

984. Kappiyaṁ tañce chādeti, cīvaraṁ idamatthikaṁ[1].
Alaṁ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno.

---

1. Idamatthitaṁ (Sī)

985. Pallaṅkena nisinnassa, jaṇṇuke nābhivassati.
Alaṁ phāsuvihārāya, pahitattassa bhikkhuno.

986. * Yo sukhaṁ dukkhato adda, dukkhamaddakkhi sallato.
Ubhayantarena[1] nāhosi, kena lokasmi kiṁ siyā.

987. Mā me kadāci pāpiccho, kusīto hīnavīriyo.
Appassuto anādaro, kena lokasmi kiṁ siyā.

988. Bahussuto ca medhāvī, sīlesu susamāhitho.
Cetosamathamanuyutto, api muddhani tiṭṭhatu.

989. Yo papañcamanuyutto, papañcābhirato mago.
Virādhayī so nibbānaṁ, yogakkhemaṁ anuttaraṁ.

990. Yo ca papañcaṁ hitvāna, nippapañcapathe rato.
Ārādhayī so nibbānaṁ, yogakkhemaṁ anuttaraṁ.

991. + Gāme vā yadi vā'raññe, ninne vā yadi vā thale.
Yattha arahanto viharanti, taṁ bhūmirāmaṇeyyakaṁ.

992. Ramaṇīyāni araññāni, yattha na ramatī jano.
Vītarāgā ramissanti, na te kāmagavesino.

993. + Nidhīnaṁva pavattāraṁ, yaṁ passe vajjadassinaṁ.
Niggayhavādiṁ medhāviṁ, tādisaṁ paṇḍitaṁ bhaje.
Tādisaṁ bhajamānassa, seyyo hoti na pāpiyo.

994. + Ovadeyyā'nusāseyya, asabbhā ca nivāraye.
Sataṁ hi so piyo hoti, asataṁ hoti appiyo.

995. Aññassa Bhagavā Buddho, dhammaṁ desesi cakkhumā.
Dhamme desiyamānamhi, sota'modhesi'matthiko.
Taṁ me amoghaṁ savanaṁ, vimuttomhi anāsavo.

996. Neva pubbenivāsāya, napi dibbassa cakkhuno.
Cetopariyāya iddhiyā, cutiyā upapattiyā.
Sotadhātuvisuddhiyā, paṇidhī me na vijjati[2].

---

* Saṁ 2. 409; Khu 1. 227 piṭṭhesupi.
+ Khu 1. 27 piṭṭhepi. + Khu 1. 24 piṭṭhepi.

1. Ubhayamantare (Sī)
2. Abhi 4. 194 piṭṭhepi.

997. Rukkhamūlaṁva nissāya, muṇḍo saṁghāṭipāruto.
Paññāya uttamo thero, Upatissova[1] jhāyati.

998. Avitakkaṁ samāpanno, Sammāsambuddhasāvako.
Ariyena tuṇhībhāvena, upeto hoti tāvade.

999. * Yathāpi pabbato selo, acalo suppatiṭṭhito.
Evaṁ mohakkhayā bhikkhu, pabbatova na vedhati.

1000. Anāṅgaṇassa posassa, niccaṁ sucigavesino.
Vālaggamattaṁ pāpassa, abbhamattaṁva khāyati.

1001. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Nikkhipissaṁ imaṁ kāyaṁ, sampajāno patissato.

1002. Nābhinandāmi maraṇaṁ, nābhinandāmi jīvitaṁ.
Kālañca paṭikaṅkhāmi, nibbisaṁ bhatako yathā.

1003. Ubhayena midaṁ maraṇameva, nā'maraṇaṁ, pacchā vā pure vā.
Paṭipajjatha mā vinassatha, khaṇo vo mā upaccagā.

1004. Nagaraṁ yathā paccantaṁ, guttaṁ santarabāhiraṁ.
Evaṁ gopetha attānaṁ, khaṇo vo mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitā.

1005. Upasanto uparato, mantabhāṇī[2] anuddhato.
Dhunāti pāpake dhamme, dumapattaṁva māluto.

1006. Upasanto uparato, mantabhāṇī anuddhato.
Appāsi[3] pāpake dhamme, dumapattaṁva māluto.

1007. Upasanto anāyāso, vippasanno anāvilo.
Kalyāṇasīlo medhāvī, dukkhassantakaro siyā.

1008. Na vissase ekatiyesu evaṁ,
Agārisu pabbajitesu cāpi.
Sādhūpi hutvā na asādhu honti,
Asādhu hutvā puna sāddu honti.

---

1. Upatisso ca (Sī, Ka)
2. Mattabhāṇī (Sī)
3. Abbahi (Syā), ahāsi (?)
* Khu 1. 108 piṭṭhepi.

1009. Kāmacchando ca byāpādo, thinamiddhañca bhikkhuno.
Uddhaccaṁ vicikicchā ca, pañcete cittakelisā.

1010. Yassa sakkariyamānassa, asakkārena cūbhayaṁ.
Samādhi na vikampati, appamādavihārino.

1011. Taṁ jhāyinaṁ sātatikaṁ, sukhumadiṭṭhivipassakaṁ.
Upādānakkhayārāmaṁ, āhu sappuriso iti.

1012. Mahāsamuddo pathavī, pabbato anilopi ca.
Upamāya na yujjanti, Satthu varavimuttiyā.

1013. Cakkānuvattako thero, mahāñāṇī samāhito.
Pathavāpaggisamāno, na rajjati na dussati.

1014. Paññāpāramitaṁ patto, mahābuddhi mahāmati.
Ajaḷo jaḷasamāno, sadā carati nibbuto.

1015. Pariciṇṇo mayā Satthā -pa- bhavanetti samūhatā.

1016. Sampādethappamādena, esā me anusāsanī.
Handāhaṁ parinibbissaṁ, vippamuttomhi sabbadhīti.

Sāriputto thero.

3. Ānandattheragāthā

1017. Pisuṇena ca kodhanena ca,
Maccharinā ca vibhūtanandinā.
Sakhitaṁ na kareyya paṇḍito,
Pāpo kāpurisena saṅgamo.

1018. Saddhena ca pesalena ca,
Paññavatā bahussutena ca.
Sakhitaṁ kareyya paṇḍito,
Bhaddo sappurisena saṅgamo.

1019. Passa cittakataṁ bimbaṁ -pa- yassa natthi dhuvaṁ ṭhiti.

1020. Passa cittakataṁ bimbaṁ -pa- vatthehi sobhati.

1021. Alattakakatā -pa- no ca pāragavesino.

1022. Aṭṭhapadakatā -pa- no ca pāragavesino.

1023. Añjanīva navā -pa- no ca pāragavesino.

1024. Bahussuto cittakathī, Buddhassa paricārako.
Pannabhāro visaññutto, seyyaṁ kappeti Gotamo.

1025. Khīṇāsavo visaññutto, saṅgātīto sunibbuto.
Dhāreti antimaṁ dehaṁ, jātimaraṇapāragū.

1026. Yasmiṁ patiṭṭhitā dhammā, Buddhassādiccabandhuno.
Nibbānagamane magge, soyaṁ tiṭṭhati Gotamo.

1027. Dvāsīti Buddhato gaṇhiṁ, dve sahassāni bhikkhuto.
Caturāsītisahassāni, ye me dhammā pavattino.

1028. Appassutāyaṁ puriso, balībaddova jīrati.
Maṁsāni tassa vaḍḍhanti, paññā tassa na vaḍḍhati.

1029. Bahussuto appassutaṁ, yo sutenā'timaññati.
Andho padīpadhārova, tatheva paṭibhāti maṁ.

1030. Bahussutaṁ upāseyya, sutañca na vināsaye.
Taṁ mūlaṁ brahmacariyassa, tasmā dhammadharo siyā.

1031. Pubbāparaññū atthaññū, niruttipadakovido.
Suggahītañca gaṇhāti, atthañco'paparikkhati.

1032. Khantyā chandikato[1] hoti, ussahitvā tuleti taṁ.
Samaye so padahati, ajjhattaṁ susamāhito.

1033. Bahussutaṁ dhammadharaṁ, sappaññaṁ Buddhasāvakaṁ.
Dhammaviññāṇamākaṅkhaṁ, taṁ bhajetha tathāvidhaṁ.

1034. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, pūjanīyo bahussuto.

1035. Dhammārāmo dhammarato, dhammaṁ anuvicindayaṁ.
Dhammaṁ anussaraṁ bhikkhu, saddhammā na parihāyati.

---

1. Khantiyā chandito (?)

1036. Kāyamaccheragaruno[1], hiyyamāne[2] anuṭṭhahe.
Sarīrasukhagiddhassa, kuto samaṇaphāsutā.

1037. Na pakkhanti disā sabbā, dhammā na paṭibhanti maṁ.
Gate kalyāṇamittamhi, andhakāraṁva khāyati.

1038. Abbhatītasahāyassa, atītagatasatthuno.
Natthi etādisaṁ mittaṁ, yathā kāyagatā sati.

1039. Ye purāṇā atītā te, navehi na sameti me.
Svajja ekova jhāyāmi, vassupetova pakkhimā.

1040. Dassanāya abhikkante, nānāverajjake bahū.
Mā vārayittha sotāro, passantu samayo mamaṁ.

1041. Dassanāya abhikkante, nānāverajjake puthu.
Karoti Satthā okāsaṁ, na nivāreti cakkhumā.

1042. Paṇṇavīsativassāni, sekhabhūtassa me sato.
Na kāmasaññā uppajji, passa dhammasudhammataṁ.

1043. Paṇṇavīsativassāni, sekhabhūtassa me sato.
Na dosasaññā uppajji, passa dhammasudhammataṁ.

1044. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṁ upaṭṭhahiṁ.
Mettena kāyakammena, chāyāva anapāyinī[3].

1045. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṁ upaṭṭhahiṁ.
Mettena vacīkammena, chāyāva anapāyinī.

1046. Paṇṇavīsativassāni, Bhagavantaṁ upaṭṭhahiṁ.
Mettena manokammena, chāyāva anapāyinī.

1047. Buddhassa caṅkamantassa, piṭṭhito anucaṅkamiṁ.
Dhamme desiyamānamhi, ñāṇaṁ me udapajjatha.

1048. Ahaṁ sakaraṇīyomhi, sekho appattamānaso.
Satthu ca parinibbānaṁ, yo amhaṁ anukampako.

---

1. Garuko (Sī) 2. Hiyyamāno (Sī) 3. Anupāyinī (Syā, Ka)

1049. Tadāsi yaṁ bhiṁsanakaṁ, tadāsi lomahaṁsanaṁ.
Sabbākāravarūpete, Sambuddhe parinibbute.

1050. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, Ānando parinibbuto.

1051. Bahussuto dhammadharo, kosārakkho Mahesino.
Cakkhu sabbassa lokassa, andhakāre tamonudo.

1052. Gatimanto satimanto, dhitimanto ca yo isi.
Saddhammadhārako thero, Ānando ratanākaro.

1053. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, natthi dāni punabbhavoti.

Ānando thero.

Tiṁsanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Phussopatisso Ānando, tayotime pakittitā.
Gāthāyo tattha saṅkhātā, sataṁ pañca ca uttarīti.

18. Cattālīsanipāta

1. Mahākassapattheragāthā

1054. Na gaṇena purakkhato care,
Vimano hoti samādhi dullabho.
Nānājanasaṅgaho dukho,
Iti disvāna gaṇaṁ na rocaye.

1055. Na kulāni upabbaje Muni,
Vimano hoti samādhi dullabho.
So ussukko rasānugiddho,
Atthaṁ riñcati yo sukhāvaho.

1056. Paṅkoti hi naṁ avedayuṁ,
Yāyaṁ vandanapūjanā kulesu.
Sukhumaṁ sallaṁ durubbahaṁ,
Sakkāro kāpurisena dujjaho.

1057. Senāsanamhā oruyha, nagaraṁ piṇḍāya pāvisiṁ.
Bhuñjantaṁ purisaṁ kuṭṭhiṁ, sakkaccaṁ taṁ upaṭṭhahiṁ.

1058. So me[1] pakkena hatthena, ālopaṁ upanāmayi.
Ālopaṁ pakkhipantassa, aṅguli cettha[2] chijjatha.

1059. Kuṭṭamūlañca[3] nissāya, ālopaṁ taṁ abhuñjisaṁ.
Bhuñjamāne vā bhutte vā, jegucchaṁ me na vijjati.

1060. Uttiṭṭhapiṇḍo āhāro, pūtimuttañca osadhaṁ.
Senāsanaṁ rukkhamūlaṁ, paṁsukūlañca cīvaraṁ.
Yasse'te abhisambhutvā[4], sa ve cātuddiso naro.

1061. Yattha eke vihaññanti, āruhantā siluccayaṁ.
Tattha Buddhassa dāyādo, sampajāno paṭissato.
Iddhibalenupatthaddho, Kassapo abhirūhati.

---

1. Taṁ (Sī, Ka) 2. Pettha (Sī, Ka) 3. Kuḍḍamūlañca (Sī, Syā) 4. Abhibhuñjati (?)

1062. Piṇḍapātapaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, pahīnabhayabheravo.

1063. Piṇḍapātapaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, ḍayhamānesu nibbuto.

1064. Piṇḍapātapaṭikkanto, selamāruyha Kassapo.
Jhāyati anupādāno, katakicco anāsavo.

1065. Karerimālāvitatā, bhūmibhāgā manoramā.
Kuñjarābhirudā rammā, te selā ramayanti maṁ.

1066. Nīlabbhavaṇṇā rucirā, vārisītā sucindharā.
Indagopakasañchannā, te selā ramayanti maṁ.

1067. Nīlabbhakūṭasadisā, kūṭāgāravarūpamā.
Vāraṇābhirudā rammā, te selā ramayanti maṁ.

1068. Abhivuṭṭhā rammatalā, nagā isibhi sevitā.
Abbhunnaditā sikhīhi, te selā ramayanti maṁ.

1069. Alaṁ jhāyitukāmassa, pahitattassa me sato.
Alaṁ me atthakāmassa[1], pahitattassa bhikkhuno.

1070. Alaṁ me phāsukāmassa, pahitattassa bhikkhuno.
Alaṁ me yogakāmassa, pahitattassa tādino.

1071. Umāpupphena samānā, gaganāva'bbhachāditā.
Nānādijagaṇākiṇṇā, te selā ramayanti maṁ.

1072. Anākiṇṇā gahaṭṭhehi, migasaṁghanisevitā.
Nānādijagaṇākiṇṇā, te selā ramayanti maṁ.

1073. Acchodikā puthusilā, gonaṅgulamigāyutā.
Ambusevālasañchannā, te selā ramayanti maṁ.

1074. Na pañcaṅgikena turiyena, rati me hoti tādisī.
Yathā ekaggacittassa, sammā dhammaṁ vipassato.

---

1. Attakāmassa (?)

1075. Kammaṁ bahukaṁ na kāraye,
Parivajjeyya janaṁ na uyyame.
Ussukko so rasānugiddho,
Atthaṁ riñcati yo sukhāvaho.

1076. Kammaṁ bahukaṁ na kāraye,
Parivajjeyya anattaneyyametaṁ.
Kicchati kāyo kilamati,
Dukkhito so samathaṁ na vindati.

1077. Oṭṭhappahatamattena, attānampi na passati.
Patthaddhagīvo carati, ahaṁ seyyoti maññati.

1078. Aseyyo seyyasamānaṁ, bālo maññati attānaṁ.
Na taṁ viññū pasaṁsanti, patthaddhamānasaṁ naraṁ.

1079. Yo ca seyyohamasmīti, nāhaṁ seyyoti vā pana.
Hīno taṁsadiso[1] vāti, vidhāsu na vikampati.

1080. Paññavantaṁ tathā tādiṁ, sīlesu susamāhitaṁ.
Cetosamathamanuttaṁ, tañce viññū pasaṁsare.

1081. Yassa sabrahmacārīsu, gāravo nūpalabbhati.
Ārakā hoti saddhammā, nabhato puthavī yathā.

1082. Yesañca hiri ottappaṁ, sadā sammā upaṭṭhitaṁ.
Virūḷhabrahmacariyā te, tesaṁ khīṇā punabbhavā.

1083. Uddhato capalo bhikkhu, paṁsukūlena pāruto.
Kapīva sīhacammena, na so tenupasobhati.

1084. Anuddhato acapalo, nipako saṁvutindriyo.
Sobhati paṁsukūlena, sīhova girigabbhare.

1085. Ete sambahulā devā, iddhimanto yasassino.
Dasadevasahassāni, sabbe te brahmakāyikā.

1086. Dhammasenāpatiṁ vīraṁ, mahājhāyiṁ samāhitaṁ.
Sāriputtaṁ nāmassantā, tiṭṭhanti pañjalīkatā.

---

1. Hīnohaṁ sadiso (Syā)

1087. Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyati[1].

1088. Accheraṁ vata Buddhānaṁ, gambhīro gocaro sako.
Ye mayaṁ nābhijānāma, vālavedhisamā'gatā.

1089. Taṁ tathā devakāyehi, pūjitaṁ pūjanārahaṁ.
Sāriputtaṁ tadā disvā, Kappinassa sitaṁ ahu.

1090. Yāvatā Buddhakhettamhi, ṭhapayitvā Mahāmuniṁ.
Dhutaguṇe visiṭṭhohaṁ, sadiso me na vijjati.

1091. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, natthi dāni punabbhavo.

1092. Na cīvare na sayane, bhojane nupalimpati.
Gotamo anappameyyo, muḷālapupphaṁ vimalaṁva.
Ambunā nekkhammaninno, tibhavābhinissaṭo.

1093. Satipaṭṭhānagīvo so, saddhāhattho Mahāmuni.
Paññāsīso mahāñāṇī, sadā carati nibbutoti.

Mahākassapo thero.

Cattālīsanipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Cattālīsanipātamhi, Mahākassapasavhayo.
Ekova thero gāthāyo, cattālīsa duvepi cāti.

---

1. Jhāyasi (Ka-Ṭṭha)

19. Paññāsanipāta

1. Tālapuṭattheragāthā

1094. Kadā nuhaṁ pabbatakandarāsu,
Ekākiyo addutiyo vihassaṁ.
Aniccato sabbabhavaṁ vipassaṁ,
Taṁ me idaṁ taṁ nu kadā bhavissati.

1095. Kadā nuhaṁ bhinnapaṭandharo Muni,
Kāsāvavattho amamo nirāso.
Rāgañca dosañca tatheva mohaṁ,
Hantvā sukhī pavanagato vihassaṁ.

1096. Kadā aniccaṁ vadharoganīḷaṁ,
Kāyaṁ imaṁ maccujarāyupaddutaṁ.
Vipassamāno vītabhayo vihassaṁ,
Eko vane, taṁ nu kadā bhavissati.

1097. Kadā nuhaṁ bhayajananiṁ dukhāvahaṁ,
Taṇhālataṁ bahuvidhānuvattaniṁ.
Paññāmayaṁ tikhiṇamasiṁ gahetvā,
Chetvā vase, tampi kadā bhavissati.

1098. Kadā nu paññāmaya'muggatejaṁ,
Satthaṁ isīnaṁ sahasā'diyitvā.
Māraṁ sasenaṁ sahasā bhañjissaṁ,
Sīhāsane, taṁ nu kadā bhavissati.

1099. Kadā nuhaṁ sabbhi samāgamesu,
Diṭṭho bhave dhammagarūhi tādibhi.
Yāthāvadassīhi jitindriyehi,
Padhāniyo, taṁ nu kadā bhavissati.

1100. Kadā nu maṁ tandi khudā pipāsā,
Vātātapā kīṭasarīsapā vā.
Na bādhayissanti na taṁ giribbaje,
Atthatthiyaṁ, taṁ nu kadā bhavissati.

1101. Kadā nu kho yaṁ viditaṁ Mahesinā,
Cattāri saccāni sududdasāni.
Samāhitatto satimā agacchaṁ,
Paññāya taṁ, taṁ nu kadā bhavissati.

1102. Kadā nu rūpe amite ca sadde,
Gandhe rase phusitabbe ca dhamme.
Ādittatohaṁ samathehi yutto,
Paññāya dacchaṁ, tadidaṁ kadā me.

1103. Kadā nuhaṁ dubbacanena vutto,
Tato nimittaṁ vimano na hessaṁ.
Atho pasatthopi tato nimittaṁ,
Tuṭṭho na hessaṁ, tadidaṁ kadā me.

1104. Kadā nu kaṭṭhe ca tiṇe latā ca,
Khandhe imehaṁ amite ca dhamme.
Ajjhattikāneva ca bāhirāni ca,
Samaṁ tuleyyaṁ, tadidaṁ kadā me.

1105. Kadā nu maṁ pāvusakālamegho,
Navena toyena sacīvaraṁ vane.
Isippayātamhi pathe vajantaṁ,
Ovassate, taṁ nu kadā bhavissati.

1106. Kadā mayūrassa sikhaṇḍino vane,
Dijassa sutvā girigabbhare rutaṁ.
Paccuṭṭhahitvā amatassa pattiyā,
Saṁcintaye, taṁ nu kadā bhavissati.

1107. Kadā nu Gaṅgaṁ Yamunaṁ sarassatiṁ,
Pātālakhittaṁ vaḷavāmukhañca[1].
Asajjamāno patareyyamiddhiyā,
Vibhiṁsanaṁ, taṁ nu kadā bhavissati.

1. Balavāmukhañca (Ka)

1108. Kadā nu nāgova asaṅgacārī,
Padālaye kāmaguṇesu chandaṁ.
Nibbajjayaṁ sabbasubhaṁ nimittaṁ,
Jhāne yuto, taṁ nu kadā bhavissati.

1109. Kadā iṇaṭṭova daliddako[1] nidhiṁ,
Ārādhayitvā dhanikehi pīḷito.
Tuṭṭho bhavissaṁ adhigamma sāsanaṁ,
Mahesino, taṁ nu kadā bhavissati.

1110. Bahūni vassāni tayāmhi yācito,
Agāravāsena alaṁ nu te idaṁ.
Taṁ dāni maṁ pabbajitaṁ samānaṁ,
Kiṁkāraṇā citta tuvaṁ na yuñjasi.

1111. Nanu ahaṁ citta tayāmhi yācito,
Giribbaje citrachadā vihaṅgamā.
Mahindaghosatthanitābhigajjino,
Te taṁ ramessanti vanamhi jhāyinaṁ.

1112. Kulamhi mitte ca piye ca ñātake,
Khiḍḍāratiṁ kāmaguṇañca loke.
Sabbaṁ pahāya imamajjhupāgato,
Athopi tvaṁ citta na mayha tussasi.

1113. Mameva etaṁ na hi tvaṁ paresaṁ,
Sannāhakāle paridevitena kiṁ.
Sabbaṁ idaṁ calamiti pekkhamāno,
Abhinikkhamiṁ amatapadaṁ jigīsaṁ.

1114. Suyuttavādī dvipadānamuttamo,
Mahābhisakko naradammasārathi[2].
Cittaṁ calaṁ makkaṭasannibhaṁ iti,
Avītarāgena sudunnivārayaṁ.

---

1. Daḷiddako (Sī) 2. Sārathī (Sī)

1115. Kāmā hi citrā madhurā manoramā,
Aviddasū yattha sitā puthujjanā.
Te dukkhamicchanti punabbhavesino,
Cittena nītā niraye nirākatā.

1116. Mayūrakoñcābhirutamhi kānane,
Dīpīhi byagghehi purakkhato vasaṁ.
Kāye apekkhaṁ jaha mā virādhaya,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1117. Bhāvehi jhānāni ca indriyāni ca,
Balāni bojjhaṅgasamādhibhāvanā.
Tisso ca vijjā phusa Buddhasāsane,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1118. Bhāvehi maggaṁ amatassa pattiyā,
Niyyānikaṁ sabbadukhayogadhaṁ.
Aṭṭhaṅgikaṁ sabbakilesasodhanaṁ,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1119. Dukkhanti khandhe paṭipassa yoniso,
Yato ca dukkhaṁ samudeti taṁ jaha.
Idheva dukkhassa karohi antaṁ,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1120. Aniccaṁ dukkhanti vipassa yoniso,
Suññaṁ anattāti aghaṁ vadhanti ca.
Manovicāre uparundha cetaso,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1121. Muṇḍo virūpo abhisāpamāgato,
Kapālahatthova kulesu bhikkhasu.
Yuñjassu Satthuvacane Mahesino,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1122. Susaṁvutatto visikhantare caraṁ,
Kulesu kāmesu asaṅgamānaso.
Cando yathā dosinapuṇṇamāsiyā,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1123. Āraññiko hohi ca piṇḍapātiko,
Sosāniko hohi ca paṁsukūliko.
Nesajjiko hohi sadā dhute rato,
Itissu maṁ citta pure niyuñjasi.

1124. Ropetva rukkhāni yathā phalesī,
Mūle taruṁ chettu tameva icchasi.
Tathūpamaṁ cittamidaṁ karosi,
Yaṁ maṁ aniccamhi cale niyuñjasi.

1125. Arūpa dūraṅgama ekacāri,
Na te karissaṁ vacanaṁ idānihaṁ.
Dukkhā hi kāmā kaṭukā mahabbhayā,
Nibbānamevā'bhimano carissaṁ.

1126. Nāhaṁ alakkhyā ahirikkatāya vā,
Na cittahetū na ca dūrakantanā.
Ājīvahetū ca ahaṁ na nikkhamiṁ,
Kato ca te citta paṭissavo mayā.

1127. Appicchatā sappurisehi vaṇṇitā,
Makkhappahānaṁ vupasamo dukhassa.
Itissu maṁ citta tadā niyuñjasi,
Idāni tvaṁ gacchasi pubbaciṇṇaṁ.

1128. Taṇhā avijjā ca piyāpiyañca,
Subhāni rūpāni sukhā ca vedanā.
Manāpiyā kāmaguṇā ca vantā,
Vante ahaṁ āvamituṁ na ussahe.

1129. Sabbattha te citta vaco kataṁ mayā,
Bahūsu jātīsu na me'si kopito.
Ajjhattasambhavo kataññutāya te,
Dukkhe ciraṁ saṁsaritaṁ tayā kate.

1130. Tvaññeva no citta karosi brāhmaṇo[1],
Tvaṁ khattiyo rājadasī[2] karosi.
Vessā ca suddā ca bhavāma ekadā,
Devattanaṁ vāpi taveva vāhasā.

1131. Taveva hetū asurā bhavāmase,
Tvaṁmūlakaṁ nerayikā bhavāmase.
Atho tiracchānagatāpi ekadā,
Petattanaṁ vāpi taveva vāhasā.

1132. Nanu dubbhissasi maṁ punappunaṁ,
Muhuṁ muhuṁ cāraṇikaṁva dassayaṁ.
Ummattakeneva mayā palobhasi,
Kiñcāpi te citta virādhitaṁ mayā.

1133. Idaṁ pure cittamacāri cārikaṁ,
Yenicchakaṁ yatthakāmaṁ yathāsukhaṁ.
Tadajjahaṁ niggahessāmi yoniso,
Hatthippabhinnaṁ viya aṅkusaggaho.

1134. Satthā ca me lokamimaṁ adhiṭṭhahi,
Aniccato addhuvato asārato.
Pakkhanda maṁ citta Jinassa sāsane,
Tārehi oghā mahatā suduttarā.

1135. Na te idaṁ citta yathā purāṇakaṁ,
Nāhaṁ alaṁ tuyha vase nivattituṁ[3].
Mahesino pabbajitomhi sāsane,
Na mādisā honti vināsadhārino.

---

1. Brāhmaṇe (Sī), brāhmaṇaṁ (?) bhāvalopa-tappadhānatā gahetabbā.
2. Rājadisī (Syā, Ka)
3. Vasena vattituṁ (?)

1136. Nagā samuddā saritā vasundharā,
Disā catasso vidisā adho divā.
Sabbe aniccā tibhavā upaddutā,
Kuhiṁ gato citta sukhaṁ ramissasi.

1137. Dhitipparaṁ kiṁ mama citta kāhisi,
Na te alaṁ citta vasānuvattako.
Na jātu bhastaṁ ubhatomukhaṁ chupe,
Dhiratthu pūraṁ nava sotasandaniṁ.

1138. Varāha-eṇeyyavigāḷhasevite.
Pabbhārakuṭṭe pakateva sundare.
Navambunā pāvusasitthakānane,
Tahiṁ guhāgehagato ramissasi.

1139. Sunīlagīvā susikhā supekhunā,
Sucittapattacchadanā vihaṅgamā.
Sumañjughosatthanitābhigajjino,
Te taṁ ramessanti vanamhi jhāyinaṁ.

1140. Vuṭṭhamhi deve caturaṅgule tiṇe,
Saṁpupphite meghanibhamhi kānane.
Nagantare viṭapisamo sayissaṁ,
Taṁ me mudū hehiti tūlasannibhaṁ.

1141. Tathā tu kassāmi yathāpi issaro,
Yaṁ labbhati tenapi hotu me alaṁ.
Na tāhaṁ kassāmi yathā atandito,
Biḷārabhastaṁva yathā sumadditaṁ.

1142. Tathā tu kassāmi yathāpi issaro,
Yaṁ labbhati tenapi hotu me alaṁ.
Viriyena taṁ mayha vasā'nayissaṁ,
Gajaṁva mattaṁ kusalaṅkusaggaho.

1143. Tayā sudantena avaṭṭhitena hi,
Hayena yoggācariyova ujjunā.
Pahomi maggaṁ paṭipajjituṁ sivaṁ,
Cittānurakkhīhi sadā nisevitaṁ.

1144. Ārammaṇe taṁ balasā nibandhisaṁ,
Nāgaṁva thambhamhi daḷhāya rajjuyā.
Taṁ me suguttaṁ satiyā subhāvitaṁ,
Anissitaṁ sabbabhavesu hehisi.

1145. Paññāya chetvā vipathānusārinaṁ,
Yogena niggayha pathe nivesiya.
Disvā samudayaṁ vibhavañca sambhavaṁ,
Dāyādako hehisi aggavādino.

1146. Catubbipallāsavasaṁ adhiṭṭhitaṁ,
Gāmaṇḍalaṁva parinesi citta maṁ.
Nanu[1] saṁyojanabandhanacchidaṁ,
Saṁsevase kāruṇikaṁ Mahāmuniṁ.

1147. Migo yathā seri sucittakānane,
Rammaṁ giriṁ pāvusa-abbhamāliniṁ[2].
Anākule tattha nage ramissaṁ[3],
Asaṁsayaṁ citta parā bhavissasi.

1148. Ye tuyha chandena vasena vattino,
Narā ca nārī ca anubhonti yaṁ sukhaṁ.
Aviddasū māravasānuvattino,
Bhavābhinandī tava citta sāvakāti.

Tālapuṭo thero.

Paññāsanipāto niṭṭhito.

Tatrūddānaṁ

Paññāsamhi nipātamhi, eko Tālapuṭo suci.
Gāthāyo tattha paññāsa, puna pañca ca uttarīti.

---

1. Nūna (Sī) 2. Māliṁ (?) 3. Ramissasi (Syā, Ka)

20. Saṭṭhinipāta

1. Mahāmoggallānattheragāthā

1149. Āraññikā piṇḍapātikā, uñchāpattāgate ratā.
Dālemu maccuno senaṁ, ajjhattaṁ susamāhitā.

1150. Āraññikā piṇḍapātikā, uñchāpattāgate ratā.
Dhunāma maccuno senaṁ, naḷāgāraṁva kuñjaro.

1151. Rukkhamūlikā sātatikā, uñchāpattāgate ratā.
Dālemu maccuno senaṁ, ajjhattaṁ susamāhitā.

1152. Rukkhamūlikā sātatikā, uñchāpattāgate ratā.
Dhunāma maccuno senaṁ, naḷāgāraṁva kuñjaro.

1153. Aṭṭhikaṅkalakuṭike, maṁsanhārupasibbite.
Dhiratthu pūre duggandhe, paragatte mamāyase.

1154. Gūthabhaste taconaddhe, uragaṇḍipisācini.
Nava sotāni te kāye, yāni sandanti sabbadā.

1155. Tava sarīraṁ navasotaṁ, duggandhakaraṁ paribandhaṁ.
Bhikkhu parivajjayate taṁ, mīḷhaṁ ca yathā sucikāmo.

1156. Evañce taṁ jano jaññā, yathā jānāmi taṁ ahaṁ.
Ārakā parivajjeyya, gūthaṭṭhānaṁva pāvuse.

1157. Evametaṁ mahāvīra, yathā samaṇa bhāsasi.
Ettha ceke visīdanti, paṅkamhiva jaraggavo.

1158. Ākāsamhi haliddiyā, yo maññeva rajetave.
Aññena vāpi raṅgena, vighātudayameva taṁ.

1159. Ta’dākāsasamaṁ cittaṁ, ajjhattaṁ susamāhitaṁ.
Mā pāpacitte āsādi, aggikhandhaṁva pakkhimā.

1160. Passa cittakataṁ bimbaṁ, arukāyaṁ samussitaṁ.
Āturaṁ bahusaṅkappaṁ, yassa natthi dhuvaṁ ṭhiti.

1161. Passa cittakataṁ rūpaṁ, maṇinā kuṇḍalena ca.
Aṭṭhiṁ tacena onaddhaṁ, saha vatthehi sobhati.

1162. Alattakakatā pādā, mukhaṁ cuṇṇakamakkhitaṁ.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

1163. Aṭṭhapadakatā kesā, nettā añjanamakkhitā.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

1164. Añjanīva navā cittā, pūtikāyo alaṅkato.
Alaṁ bālassa mohāya, no ca pāragavesino.

1165. Odahi migavo pāsaṁ, nāsadā vāguraṁ migo.
Bhutvā nivāpaṁ gacchāma, kaddante migabandhake.

1166. Chinno pāso migavassa, nāsadā vāguraṁ migo.
Bhutvā nivāpaṁ gacchāma, socante migaluddake.

1167. Tadāsi yaṁ bhiṁsanakaṁ, tadāsi lomahaṁsanaṁ.
Anekākārasampanne, Sāriputtamhi nibbute.

1168. + Aniccā vata saṅkhārā -pa-.

1169. Sukhumaṁ te paṭivijjhanti, vālaggaṁ usunā yathā.
Ye pañcakkhandhe passanti, parato no ca attato.

1170. Ye ca passanti saṅkhāre, parato no ca attato.
Paccabyādhiṁsu nipuṇaṁ, vālaggaṁ usunā yathā.

1171. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje.

1172. * Sattiyā viya omaṭṭho, ḍayhamānova matthake.
Bhavarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje.

1173. Codito bhāvitattena, sarīrantimadhārinā.
Migāramātupāsādaṁ, pādaṅguṭṭhena kampayiṁ.

1174. Nayidaṁ sithilamārabbha, nayidaṁ appena thāmasā.
Nibbānamadhigantabbaṁ, sabbaganthapamocanaṁ.

1175. Ayañca daharo bhikkhu, ayamuttamaporiso.
Dhāreti antimaṁ dehaṁ, jetvā māraṁ savāhiniṁ[1].

+ Dī 2. 129, 161; Saṁ 1. 160, 398; Khu 3. 70; Khu 5. 22 piṭṭhesupi.
* Saṁ 1. 12, 52 piṭṭhesupi,
1. Savāhanaṁ (Ka)

1176. Vivara'manupabhanti vijjutā, Vebhārassa ca Paṇḍavassa ca.
Nagavivaragato jhāyati, putto appaṭimassa tādino.

1177. Upasanto uparato, pantasenāsano Muni.
Dāyādo Buddhaseṭṭhassa, brahmunā abhivandito.

1178. Upasantaṁ uparataṁ, pantasenāsanaṁ Muniṁ.
Dāyādaṁ Buddhaseṭṭhassa, vanda brāhmaṇa Kassapaṁ.

1179. Yo ca jātisataṁ gacche, sabbā brāhmaṇajātiyo.
Sottiyo vedasampanno, manussesu punappunaṁ.

1180. Ajjhāyakopi ce assa, tiṇṇaṁ vedāna pāragū.
Etassa vandanāyetaṁ, kalaṁ nāgghati soḷasiṁ.

1181. Yo so aṭṭha vimokkhāni, purebhattaṁ aphassayi[1].
Anulomaṁ paṭilomaṁ, tato piṇḍāya gacchati.

1182. Tādisaṁ bhikkhuṁ mā'sādi[2], mā'ttānaṁ khaṇi brāhmaṇa.
Abhippasādehi manaṁ, arahantamhi tādine.
Khippaṁ pañjaliko vanda, mā te vijaṭi matthakaṁ.

1183. Neso passati saddhammaṁ, saṁsārena purakkhato.
Adhogamaṁ jimhapathaṁ, kummaggamanudhāvati.

1184. Kimīva mīḷhasallitto, saṅkhāre adhimucchito.
Pagāḷho lābhasakkāre, tuccho gacchati Poṭṭhilo.

1185. Imañca passa āyantaṁ, Sāriputtaṁ sudassanaṁ.
Vimuttaṁ ubhatobhāge, ajjhattaṁ susamāhitaṁ.

1186. Visallaṁ khīṇasaṁyogaṁ, tevijjaṁ maccuhāyinaṁ.
Dakkhiṇeyyaṁ manussānaṁ, puññakkhettaṁ anuttaraṁ.

1187. Ete sambahulā devā, iddhimanto yasassino.
Dasa devasahassāni, sabbe brahmapurohitā.
Moggallānaṁ namassantā, tiṭṭhanti pañjalīkatā.

1188. Namo te purisājañña, namo te purisuttama.
Yassa te āsavā khīṇā, dakkhiṇeyyosi mārisa.

---

1. Apassayi (Sī, Ka), aphussayi (Syā)
2. Mā hani (Sī)

1189. Pūjito naradevena, uppanno maraṇābhibhū.
Puṇḍarīkaṁva toyena, saṅkhārenupalippati.

1190. Yassa muhuttena sahassadhā loko,
Saṁvidito sabrahmakappo vasi.
Iddhiguṇe cutupapāte kāle,
Passati devatā sa bhikkhu.

1191. Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca.
Yopi pāraṅgato bhikkhu, etāvaparamo siyā.

1192. Koṭisatasahassassa, attabhāvaṁ khaṇena nimmine.
Ahaṁ vikubbanāsu kusalo, vasībhūtomhi iddhiyā.

1193. Samādhivijjāvasipāramīgato,
Moggallānagotto asitassa sāsane.
Dhīro samucchindi samāhitindriyo,
Nāgo yathā pūtilataṁva bandhanaṁ.

1194. Pariciṇṇo mayā Satthā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā.

1195. Yassa catthāya pabbajito, agārasmānagāriyaṁ.
So me attho anuppatto, sabbasaṁyojanakkhayo.

1196. * Kīdiso nirayo āsi, yattha dussī apaccatha.
Vidhuraṁ sāvakamāsajja, Kakusandhañca brāhmaṇaṁ.

1197. Sataṁ āsi ayosaṅkū, sabbe paccattavedanā.
Īdiso nirayo āsi, yattha dussī apaccatha.
Vidhuraṁ sāvakamāsajja, Kakusandhañca brāhmaṇaṁ.

1198. Yo etamabhijānāti, bhikkhu Buddhassa sāvako.
Tādisaṁ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1199. Majjhesarasmiṁ[1] tiṭṭhanti, vimānā kappaṭhāyino.
Veḷuriyavaṇṇā rucirā, accimanto pabhassarā.
Accharā tattha naccanti, puthu nānattavaṇṇiyo.

---

* Ma 1. 413 piṭṭhepi.

1. Sarassa (Sī), sāgarasmiṁ (Ka)

1200. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1201. Yo ve Buddhena codito, bhikkhusaṁghassa pekkhato.
Migāramātupāsādaṁ, pādaṅguṭṭhena kampayi.

1202. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1203. Yo Vejayantapāsādaṁ, pādaṅguṭṭhena kampayi.
Iddhibalenupatthaddho, saṁvejesi ca devatā.

1204. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1205. Yo Vejayantapāsāde, Sakkaṁ so paripucchati.
Api āvuso jānāsi, taṇhakkhayavimuttiyo.
Tassa Sakko viyākāsi, pañhaṁ puṭṭho yathātathaṁ.

1206. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1207. Yo brahmānaṁ paripucchati, Sudhammāyaṁ ṭhito[1] sabhaṁ.
Ajjāpi tyā'vuso sā diṭṭhi, yā te diṭṭhi pure ahu.
Passasi vītivattantaṁ, brahmaloke pabhassaraṁ.

1208. Tassa brahmā viyākāsi, pañhaṁ puṭṭho yathātathaṁ.
Na me mārisa sā diṭṭhi, yā me diṭṭhi pure ahu.

1209. Passāmi vītivattantaṁ, brahmaloke pabhassaraṁ.
Sohaṁ ajja kathaṁ vajjaṁ, ahaṁ niccomhi sassato.

1210. Yo etamabhijānāti -pa- kaṇhā dukkhaṁ nigacchasi.

1211. Yo mahāneruno kūṭaṁ, vimokkhena aphassayi[2].
Vanaṁ pubbavidehānaṁ, ye ca bhūmisayā narā.

1212. Yo etamabhijānāti, bhikkhu Buddhassa sāvako.
Tādisaṁ bhikkhumāsajja, kaṇha dukkhaṁ nigacchasi.

1213. Na ve aggi cetayati, ahaṁ bālaṁ ḍahāmīti.
Bālova jalitaṁ aggiṁ, āsajja naṁ paḍayhati.

1214. Evamevaṁ tuvaṁ māra, āsajja naṁ Tathāgataṁ.
Sayaṁ ḍahissasi attānaṁ, bālo aggiṁva samphusaṁ.

---

1. Sudhammāyā'bhito (Syā, Ma 2. 414)
2. Apassayi (Sī, Ka)

1215. Apuññaṁ pasavī māro, āsajja naṁ Tathāgataṁ.
Kinnu maññasi pāpima, na me pāpaṁ vipaccati.

1216. Karato te cīyate[1] pāpaṁ, cirarattāya antaka.
Māra nibbinda Buddhamhā, āsaṁ mākāsi bhikkhusu.

1217. Iti māraṁ atajjesi, bhikkhu Bhesakaḷāvane.
Tato so dummano yakkho, tatthevantaradhāyathāti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Mahāmoggallāno[2] thero gāthāyo abhāsitthāti.

Saṭṭhinipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Saṭṭhikamhi nipātamhi, Moggallāno mahiddhiko.
Ekova theragāthāyo, aṭṭhasaṭṭhi bhavanti tāti.

1. Miyyate (sabbattha) Ma 1. 415 piṭṭhe passitabbaṁ. 2. Mahāmoggalāno (Ka)

21. Mahānipāta

1. Vaṅgīsattheragāthā

1218. Nikkhantaṁ vata maṁ santaṁ, agārasmā'nagāriyaṁ.
Vitakkā upadhāvanti, pagabbhā kaṇhato ime.

1219. Uggaputtā mahissāsā, sikkhitā daḷhadhammino[1].
Samantā parikireyyuṁ, sahassaṁ apalāyinaṁ.

1220. Sacepi ettakā[2] bhiyyo, āgamissanti itthiyo.
Neva maṁ byādhayissanti[3], dhamme samhi[4] patiṭṭhito.

1221. Sakkhī hi me sutaṁ etaṁ, Buddhassādiccabandhuno.
Nibbānagamanaṁ maggaṁ, tattha me nirato mano.

1222. Evañce maṁ viharantaṁ, pāpima upagacchasi.
Tathā maccu karissāmi, na me maggampi dakkhasi.

1223. Aratiñca[5] ratiñca pahāya,
Sabbaso gehasitañca vitakkaṁ.
Vanathaṁ na kareyya kuhiñci,
Nibbanatho avanatho sa[6] bhikkhu.

1224. Yamidha pathaviñca vehāsaṁ,
Rūpagataṁ jagatogadhaṁ kiñci.
Parijīyati sabbamaniccaṁ,
Evaṁ samecca caranti mutattā.

1225. Upadhīsu janā gadhitāse,
Diṭṭhasute[7] paṭighe ca mute ca.
Ettha vinodaya chandamanejo,
Yo hettha na limpati Muni tamāhu[8].

---

1. Daḷhadhanvino (Sī-Ṭṭha)
2. Etato (Saṁ 1. 187)
3. Byāthayissanti (?)
4. Dhammesvamhi (Syā, Ka)
5. Aratiṁ (bahūsu)
6. Nibbanatho arato sahi (Saṁ 1. 188)
7. Diṭṭhe sute (Sī)
8. Taṁ Munimāhu (Saṁ 1. 188)

1226. Atha saṭṭhisitā savitakkā,
Puthujjanatāya[1] adhammā niviṭṭhā.
Na ca vaggagata'ssa kuhiñci,
No pana duṭṭhullagāhī[2] sa bhikkhu.

1227. Dabbo cirarattasamāhito,
Akuhako nipako apihālu.
Santaṁ padaṁ ajjhagamā Muni,
Paṭicca parinibbuto kaṅkhati kālaṁ.

1228. Mānaṁ pajahassu Gotama,
Mānapathañca jahassu asesaṁ.
Mānapathamhi sa mucchito,
Vippaṭisārī'huvā cirarattaṁ.

1229. Makkhena makkhitā pajā,
Mānahatā nirayaṁ papatanti.
Socanti janā cirarattaṁ,
Mānahatā nirayaṁ upapannā.

1230. Na hi socati bhikkhu kadāci,
Maggajino sammā paṭipanno.
Kittiñca sukhañcānubhoti,
Dhammadasoti tamāhu tathattaṁ.

1231. Tasmā akhilo idha[3] padhānavā,
Nīvaraṇāni pahāya visuddho.
Mānañca pahāya asesaṁ,
Vijjāya'ntakaro samitāvī.

1232. Kāmarāgena ḍayhāmi, cittaṁ me pariḍayhati.
Sādhu nibbā panaṁ brūhi, anukampāya Gotama.

---

1. Puthū janatāya (Saṁ 1. 188)
2. Duṭṭhullabhāṇī (Saṁ 1. 188)
3. Akhilo (Sī), akhilodha (Saṁ 1. 189)

1233. Saññāya vipariyesā, cittaṁ te pariḍayhati.
Nimittaṁ parivajjehi, subhaṁ rāgūpasaṁhitaṁ. ( )[1]

1234. Asubhāya cittaṁ bhāvehi, ekaggaṁ susamāhitaṁ.
Sati kāyagatā tya'tthu, nibbidābahulo bhava.

1235. Animittañca bhāvehi, mānānusaya'mujjaha.
Tato mānābhisamayā, upasanto carissasi.

1236. Tameva vācaṁ bhāseyya, yāya'ttānaṁ na tāpaye.
Pare ca na vihiṁseyya, sā ve vācā subhāsitā.

1237. Piyavācameva bhāseyya, yā vācā paṭinanditā.
Yaṁ anādāya pāpāni, paresaṁ bhāsate piyaṁ.

1238. Saccaṁ ve amatā vācā, esa dhammo sanantano.
Sacce atthe ca dhamme ca, āhu santo patiṭṭhitā.

1239. Yaṁ Buddho bhāsati vācaṁ, khemaṁ nibbānapattiyā.
Dukkhassantakiriyāya, sā ve vācānamuttamā.

1240. Gambhīrapañño medhāvī, maggāmaggassa kovido.
Sāriputto mahāpañño, dhammaṁ deseti bhikkhunaṁ.

1241. Saṁkhittenapi deseti, vitthārenapi bhāsati.
Sālikāyiva nigghoso, paṭibhānaṁ udiyyati[2].

1242. Tassa taṁ desayantassa, suṇanti madhuraṁ giraṁ.
Sarena rajanīyena, savanīyena vaggunā.
Udaggacittā muditā, sotaṁ odhenti bhikkhavo.

1243. Ajja pannarase visuddhiyā, bhikkhū pañcasatā samāgatā.
Saṁyojanabandhanacchidā, anīghā khīṇapunabbhavā isī.

1244. Cakkavattī yathā rājā, amaccaparivārito.
Samantā anupariyeti, sāgarantaṁ mahiṁ imaṁ.

---

1. (Saṅkhāre parato passa, dukkhato mā ca attato. nibbāpehi mahārāgaṁ, mā dayhittho punappunaṁ.) (Sī, Saṁ 1. 189) Uddānagāthāyaṁ ekasattatītisaṅkhyā ca, Theragāthāṭṭhakathā ca passitabbā.
2. Udīrayi (Sī), udīyyati (Syā), udayyati (?) uṭṭhahatīti taṁsaṁvaṇṇanā.

1245. Evaṁ vijitasaṅgāmaṁ, satthavāhaṁ anuttaraṁ.
Sāvakā payirupāsanti, tevijjā maccuhāyino.

1246. Sabbe Bhagavato puttā, palāpettha na vijjati.
Taṇhāsallassa hantāraṁ, vande ādiccabandhunaṁ.

1247. Parosahassaṁ bhikkhūnaṁ, Sugataṁ payirupāsati.
Desentaṁ virajaṁ dhammaṁ, nibbānaṁ akutobhayaṁ.

1248. Suṇanti dhammaṁ vimalaṁ, Sammāsambuddhadesitaṁ.
Sobhati vata Sambuddho, bhikkhusaṁghapurakkhato.

1249. Nāganāmosi Bhagavā, isīnaṁ isisattamo.
Mahāmeghova hutvāna, sāvake abhivassasi.

1250. Divā vihārā nikkhamma, Satthudassanakamyatā.
Sāvako te mahāvīra, pāde vandati Vaṅgiso.

1251. Ummaggapathaṁ mārassa, abhibhuyya carati pabhijja khīlāni.
Taṁ passatha bandhapamuñcakaraṁ,
Asitaṁva bhāgaso pavibhajja.

1252. Oghassa hi nitaraṇatthaṁ,
Anekavihitaṁ maggaṁ akkhāsi.
Tasmiñca amate akkhāte,
Dhammadasā ṭhitā asaṁhīrā.

1253. Pajjotakaro ativijjha[1],
Sabbaṭhitīnaṁ atikkama'maddasa[2].
Ñatvā ca sacchikatvā ca,
Aggaṁ so desayi dasaddhānaṁ.

1254. Evaṁ sudesite dhamme,
Ko pamādo vijānataṁ dhammaṁ.
Tasmā hi tassa Bhagavato sāsane,
Appamatto sadā namassamanusikkhe.

1255. Buddhānubuddho yo thero, Koṇḍañño tibbanikkamo.
Lābhī sukhavihārānaṁ, vivekānaṁ abhiṇhaso.

1. Ativijjha dhammaṁ (Sī) 2. Atikkamamadda (Sī, Ka)

1256. Yaṁ sāvakena pattabbaṁ, Satthu sāsanakārinā.
Sabba'ssa taṁ anuppattaṁ, appamattassa sikkhato.

1257. Mahānubhāvo tevijjo, cetopariyakovido.
Koṇḍañño Buddhadāyādo, pāde vandati Satthuno.

1258. Nagassa passe āsīnaṁ, Muniṁ dukkhassa pāraguṁ.
Sāvakā payirupāsanti, tevijjā maccuhāyino.

1259. Cetasā[1] anupariyeti, Moggallāno mahiddhiko.
Cittaṁ nesaṁ samanvesaṁ[2], vippamuttaṁ nirūpadhiṁ.

1260. Evaṁ sabbaṅgasampannaṁ, Muniṁ dukkhassa pāraguṁ.
Anekākārasampannaṁ, payirupāsanti Gotamaṁ.

1261. Cando yathā vigatavalāhake nabhe.
Virocati vītamalova bhāṇumā.
Evampi aṅgīrasa tvaṁ Mahāmuni.
Atirocasi yasasā sabbalokaṁ.

1262. Kāveyyamattā vicarimha pubbe, gāmā gāmaṁ purā puraṁ.
Athaddasāma Sambuddhaṁ, sabbadhammāna pāraguṁ.

1263. So me dhammamadesesi, Muni dukkhassa pāragū.
Dhammaṁ sutvā pasīdimha, saddhā[3] no udapajjatha.

1264. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, khandhe āyatanāni ca.
Dhātuyo ca viditvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.

1265. Bahūnaṁ vata atthāya, uppajjanti Tathāgatā.
Itthīnaṁ purisānañca, ye te sāsanakārakā.

1266. Tesaṁ kho vata atthāya, bodhimajjhagamā Muni.
Bhikkhūnaṁ bhikkhunīnañca, ye nirāmagataddasā.

1267. Sudesitā cakkhumatā, Buddhenādiccabandhunā.
Cattāri ariyasaccāni, anukampāya pāṇinaṁ.

---

1. Te cetasā (Saṁ 1. 196) 2. Samannesaṁ (Saṁ 1. 196) 3. Addhā (Sī-Ṭṭha)

1268. Dukkhaṁ dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamaṁ.
Ariyaṁ caṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, dukkhūpasamagāminaṁ.

1269. Evamete tathā vuttā, diṭṭhā me te yathā tathā.
Sadattho me anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

1270. Svāgataṁ vata me āsi, mama Buddhassa santike.
Suvibhattesu[1] dhammesu, yaṁ seṭṭhaṁ tadupāgamiṁ.

1271. Abhiññāpāramippatto, sotadhātu visodhitā.
Tevijjo iddhipattomhi, cetopariyakovido.

1272. Pucchāmi Satthāramanomapaññaṁ,
Diṭṭheva dhamme yo vicikicchānaṁ chettā.
Aggāḷave kālamakāsi bhikkhu,
Ñāto yasassī abhinibbutatto.

1273. Nigrodhakappo iti tassa nāmaṁ,
Tayā kataṁ Bhagavā brāhmaṇassa.
So taṁ namassaṁ acari mutyapekho,
Āraddhavīriyo daḷhadhammadassī.

1274. Taṁ sāvakaṁ sakka mayampi sabbe,
Aññātumicchāma samantacakkhu.
Samavaṭṭhitā no savanāya sotā[2],
Tuvaṁ no Satthā tvamanuttarosi.

1275. Chinda no vicikicchaṁ brūhi metaṁ,
Parinibbutaṁ vedaya bhūripañña.
Majjheva no bhāsa samantacakkhu,
Sakkova devāna sahassanetto.

1276. Ye keci ganthā idha mohamaggā,
Aññāṇapakkhā vicikicchaṭhānā.
Tathāgataṁ patvā na te bhavanti,
Cakkhuṁ hi etaṁ paramaṁ narānaṁ.

---

1. Savibhattesu (Sī, Ka)
2. Hetuṁ (Sī, Syā) Suttanipātaṭṭhakathā passitabbā.

1277. No ce hi jātu puriso kilese,
Vāto yathā abbhaghanaṁ vihāne.
Tamova'ssa nivuto sabbaloko.
Jotimantopi na pabhāseyyuṁ[1].

1278. Dhīrā ca pajjotakarā bhavanti,
Taṁ taṁ ahaṁ vīra tatheva maññe.
Vipassinaṁ jānamupāgamimha,
Parisāsu no āvikarohi kappaṁ.

1279. Khippaṁ giraṁ eraya vaggu vagguṁ,
Haṁsova paggayha saṇikaṁ nikūja.
Bindussarena suvikappitena,
Sabbeva te ujjugatā suṇoma.

1280. Pahīnajātimaraṇaṁ asesaṁ,
Niggayha dhonaṁ vadessāmi[2] dhammaṁ.
Na kāmakāro hi[3] puthujjanānaṁ,
Saṅkheyyakāro ca[4] Tathāgatānaṁ.

1281. Sampannaveyyākaraṇaṁ tavedaṁ,
Samujjupaññassa samuggahītaṁ.
Ayamañjali pacchimo suppaṇāmito,
Mā mohayī jāna'manomapañña.

1282. Paroparaṁ ariyadhammaṁ viditvā,
Mā mohayī jāna'manomavīriya.
Vāriṁ yathā ghammani ghammatatto,
Vācābhikaṅkhāmi sutaṁ pavassa.

1283. Yadatthikaṁ brahmacariyaṁ acarī,
Kappāyano kacci'ssataṁ amoghaṁ.
Nibbāyi so ādu sa-upādiseso[5],
Yathā vimutto ahu taṁ suṇoma.

---

1. Na jotimantopi narā tapeyyuṁ (Khu 1. 330)
2. Paṭivediyāmi (Sī, Ka)
3. Hoti (Sī, Ka)
4. Va (bahūsu)
5. Anupādisesā (Sī), anupādiseso (Ka)

1284. Acchecchi taṇhaṁ idha nāmarūpe, (Iti Bhagavā,)
Kaṇhassa sotaṁ dīgharattānusayitaṁ.
Atāri jātiṁ maraṇaṁ asesaṁ,
Iccabravi Bhagavā pañcaseṭṭho.

1285. Esa sutvā pasīdāmi, vaco te isisattama.
Amoghaṁ kira me puṭṭhaṁ, na maṁ vañcesi brāhmaṇo.

1286. Yathā vādī tathā kārī, ahu Buddhassa sāvako.
Acchecchi maccuno jālaṁ, tataṁ māyāvino daḷhaṁ.

1287. Addasa Bhagavā ādiṁ, upādānassa kappiyo.
Accagā vata kappāno, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.

1288. Taṁ Devadevaṁ vandāmi, puttaṁ te dvipaduttama.
Anujātaṁ mahāvīraṁ, nāgaṁ nāgassa orasanti.

Itthaṁ sudaṁ āyasmā Vaṅgīso thero gāthāyo abhāsitthāti.

Mahānipāto niṭṭhito.

Tatruddānaṁ

Sattatimhi nipātamhi, Vaṅgīso paṭibhāṇavā.
Ekova thero natthañño, gāthāyo ekasattatīti.

Niṭṭhitā theragāthāyo.

Tatruddānaṁ

Sahassaṁ honti tā gāthā, tīṇi saṭṭhisatāni ca.
Therā ca dve satā saṭṭhi, cattāro ca pakāsitā.
Sīhanādaṁ naditvāna, Buddhaputtā anāsavā.
Khemantaṁ pāpuṇitvāna, aggikhandhāva nibbutāti.

Theragāthāpāḷi niṭṭhitā.

Khuddakanikāya

Therīgāthāpāḷi

Namo tassa Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa.

1. Ekakanipāta

1. Aññatarātherīgāthā

1. Sukhaṁ supāhi therike, katvā coḷena pārutā.
Upasanto hi te rāgo, sukkhaḍākaṁva kumbhiyanti.

Itthaṁ sudaṁ aññatarā therī apaññātā bhikkhunī gāthaṁ abhāsitthāti.

2. Muttātherīgāthā

2. Mutte muccassu yogehi, cando rāhuggahā iva.
Vippamettena cittena, anaṇā bhuñja piṇḍakanti.

Itthaṁ sudaṁ Bhagavā Muttaṁ sikkhamānaṁ imāya gāthāya abhiṇhaṁ ovadatīti.

3. Puṇṇātherīgāthā

3. Puṇṇe pūrassu dhammehi, cando pannaraseriva.
Paripuṇṇāya paññāya, tamokhandhaṁ[1] padālayāti.

Itthaṁ sudaṁ Puṇṇā therī gāthaṁ abhāsitthāti.

4. Tissātherīgāthā

4. Tisse sikkhassu sikkhāya, mā taṁ yogā upaccaguṁ.
Sabbayogavisaṁyuttā, cara loke anāsavāti.

Tissā therī.

---

1. Tamokkhandhaṁ (Sī, Syā)

5. Aññatarātissātherīgāthā

5. Tisse yuñjassu dhammehi, khaṇo taṁ mā upaccagā.
Khaṇātītā hi socanti, nirayamhi samappitāti.

Aññatarā Tissā therī.

6. Dhīrātherīgāthā

6. Dhīre nirodhaṁ phusehi[1], saññāvūpasamaṁ sukhaṁ.
Ārādhayāhi nibbānaṁ, yogakkhemamanuttaranti[2].

Dhīrā therī.

7. Vīrātherīgāthā

7. Vīrā vīrehi[3] dhammehi, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Dhāreti antimaṁ dehaṁ, jetvā māraṁ savāhininti[4].

Vīrā therī.

8. Mittātherīgāthā

8. Saddhāya pabbajitvāna, Mitte mittaratā bhava.
Bhāvehi kusale dhamme, yogakkhemassa pattiyāti.

Mittā therī.

9. Bhadrātherīgāthā

9. Saddhāya pabbajitvāna, Bhadre bhadraratā bhava.
Bhāvehi kusale dhamme, yogakkhemamanuttaranti.

Bhadrā therī.

10. Upasamātherīgāthā

10. Upasame tare oghaṁ, maccudheyyaṁ suduttaraṁ.
Dhārehi antimaṁ dehaṁ, jetvā māraṁ savāhininti.

Upasamā therī.

---

1. Phussehi (Sī)
2. Yogakkhemaṁ anuttaranti (Sī, Syā)
3. Dhīrā dhīrehi (Ka)
4. Savāhananti (Ka)

11. Muttātherīgāthā

11. Sumuttā sādhumuttāmhi, tīhi khujjehi muttiyā.
Udukkhalena musalena, patinā khujjakena ca.
Muttāmhi jātimaraṇā, bhavanetti samūhatāti.

Muttā therī.

12. Dhammadinnātherīgāthā

12. Chandajātā avasāyī, manasā ca phuṭā[1] siyā.
Kāmesu appaṭibaddhacittā[2], uddhaṁsotāti vuccatīti[3].

Dhammadinnā therī.

13. Visākhātherīgāthā

13. Karotha Buddhasāsanaṁ, yaṁ katvā nānutappati.
Khippaṁ pādāni dhovitvā, ekamante nisīdathāti.

Visākhā therī.

14. Sumanātherīgāthā

14. Dhātuyo dukkhato disvā, mā jātiṁ punarāgami.
Bhave chandaṁ virājetvā, upasantā carissasīti.

Sumanā therī.

15. Uttarātherīgāthā

15. Kāyena saṁvutā āsiṁ, vācāya uda cetasā.
Samūlaṁ taṇhamabbuyha, sītibhūtāmhi nibbutāti.

Uttarā therī.

16. Vuḍḍhapabbajitasumanātherīgāthā

16. Sukhaṁ tvaṁ vuḍḍhike sehi, katvā coḷena pārutā.
Upasanto hi te rāgo, sītibhūtāsi nibbutāti.

Sumanā vuḍḍhapabbajitā therī.

1. Phuṭṭhā (Syā), phuṭhā (Sī-Ṭṭha) 2. Appaṭibandhacittā (Ka)
3. Uddhaṁsotā vimuccatīti (Sī, I)

17. Dhammātherīgāthā

17. Piṇḍapātaṁ caritvāna, daṇḍamolubbha dubbalā.
Vedhamānehi gattehi, tattheva nipatiṁ chamā.
Disvā ādīnavaṁ kāye, atha cittaṁ vimucci meti.

Dhammā therī.

18. Saṁghātherīgāthā

18. Hitvā ghare pabbajitvā[1], hitvā puttaṁ pasuṁ piyaṁ.
Hitvā rāgañca dosañca, avijjañca virājiya.
Samūlaṁ taṇhamabbuyha, upasantāmhi nibbutāti.

Saṁghā therī.

Ekakanipāto niṭṭhito.

1. Pabbajitā (Sī-Ṭṭha)

2. Dukanipāta

1. Abhirūpanandātherīgāthā

19. * Āturaṁ asuciṁ pūtiṁ, passa Nande samussayaṁ.
Asubhāya cittaṁ bhāvehi, ekaggaṁ susamāhitaṁ.

20. Animittañca bhāvehi, mānānusayamujjaha.
Tato mānābhisamayā, upasantā carissasīti.
Itthaṁ sudaṁ Abhirūpanandā therī gāthāyo abhāsitthāti[1].

2. Jentātherīgāthā

21. Ye ime satta bojjhaṅgā, maggā nibbānapattiyā.
Bhāvitā te mayā sabbe, yathā Buddhena desitā.

22. Diṭṭho hi me so Bhagavā, antimoyaṁ samussayo.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Itthaṁ sudaṁ Jentā therī gāthāyo abhāsitthāti.

3. Sumaṅgalamātātherīgāthā

23. Sumuttikā sumuttikā[2], sādhumuttikāmhi musalassa.
Ahiriko me chattakaṁ vāpi, ukkhalikā me deḍḍubhaṁ vāti.

24. Rāgañca ahaṁ dosañca, cicciṭi cicciṭīti vihanāmi.
Sā rukkhamūlamupagamma, "aho sukhan"ti sukhato jhāyāmīti.

Sumaṅgalamātā therī[3].

4. Aḍḍhakāsitherīgāthā

25. Yāva kāsijanapado, suṅko me tattako ahu.
Taṁ katvā negamo agghaṁ, aḍḍhenagghaṁ ṭhapesi maṁ.

---

* Khu 4. 291 piṭṭhe Apadānepi.

1. Itthaṁ sudaṁ Bhagavā Abhirūpanandaṁ sikkhamānaṁ imāhi gāthāhi abhiṇhaṁ ovadatīti (Ka)
2. Sumuttike sumuttike (Sī), sumuttikesumuttikā (Syā, Ka)
3. Aññatarā therī bhikkhunī apaññātā (Syā, Ka)

26. Atha nibbindahaṁ rūpe, nibbindaṁ ca virajjahaṁ.
Mā puna jātisaṁsāraṁ, sandhāveyyaṁ punappunaṁ.
Tisso vijjā sacchikatā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Aḍḍhakāsi therī.

5. Cittātherīgāthā

27. Kiñcāpi khomhi kisikā, gilānā bāḷhadubbalā.
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṁ abhirūhiya.

28. Saṁghāṭiṁ nikkhipitvāna, pattakaṁ ca nikujjiya.
Sele khambhesimattānaṁ, tamokhandhaṁ padāliyāti.

Cittā therī.

6. Mettikātherīgāthā

29. Kiñcāpi khomhi dukkhitā, dubbalā gatayobbanā.
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṁ abhirūhiya.

30. Nikkhipitvāna saṁghāṭiṁ, pattakaṁ ca nikujjiya.
Nisinnā camhi selamhi, atha cittaṁ vimucci me.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Mettikā therī.

7. Mittātherīgāthā

31. Cātuddasiṁ pañcadasiṁ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṁ.

32. Uposathaṁ upāgacchiṁ, devakāyābhinandinī.
Sājja ekena bhattena, muṇḍā saṁghāṭipārutā.
Devakāyaṁ na patthehaṁ, vineyya hadaye daranti.

Mittā therī.

8. Abhayamātutherīgāthā

33. Uddhaṁ pādatalā amma, adho ve kesamatthakā.
Paccavekkhassu'maṁ kāyaṁ, asuciṁ pūtigandhikaṁ.

34. Evaṁ viharamānāya, sabbo rāgo samūhato.
Pariḷāho samucchinno, sītibhūtāmhi nibbutāti.

Abhayamātā therī.

9. Abhayātherīgāthā

35. Abhaye bhiduro kāyo, yattha sattā puthujjanā.
Nikkhipissāmi'maṁ dehaṁ, sampajānā satīmatī.

36. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhakkhayo anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Abhayā therī.

10. Sāmātherīgāthā

37. Catukkhattuṁ pañcakkhattuṁ, vihārā upanikkhamiṁ.
Aladdhā cetaso santiṁ, citte avasavattinī.
Tassā me aṭṭhamī ratti, yato taṇhā samūhatā.

38. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhākkhayo anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Sāmā therī.

Dukanipāto niṭṭhito.

3. Tikanipāta

1. Aparāsāmātherīgāthā

39. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajitāya me.
Nābhijānāmi cittassa, samaṁ laddhaṁ kudācanaṁ.

40. Aladdhā cetaso santiṁ, citte avasavattinī.
Tato saṁvegamāpādiṁ, saritvā Jinasāsanaṁ.

41. Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me.
Taṇhakkhayo anuppatto, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.
Ajja me sattamī ratti, yato taṇhā visositāti.

Aparā Sāmā therī.

2. Uttamātherīgāthā

42. Catukkhattuṁ pañcakkhattuṁ, vihārā upanikkhamiṁ.
Aladdhā cetaso santiṁ, citte avasavattinī.

43. Sā bhikkhuniṁ upāgacchiṁ, yā me saddhāyikā ahu.
Sā me dhammamadesesi, khandhāyatanadhātuyo.

44. Tassā dhammaṁ suṇitvāna, yathā maṁ anusāsi sā.
Sattāhaṁ ekapallaṅkena, nisīdiṁ pītisukhasamappitā[1].
Aṭṭhamiyā pāde pasāresiṁ, tamokhandhaṁ padāliyāti.

Uttamā therī.

3. Aparā-uttamātherīgāthā

45. Ye ime satta bojjhaṅgā, maggā nibbānapattiyā.
Bhāvitā te mayā sabbe, yathā Buddhena desitā.

46. Suññatassānimittassa, lābhinīhaṁ yadicchakaṁ.
Orasā dhītā Buddhassa, nibbānābhiratā sadā.

---

1. Nisīdiṁ sukhasamappitā (Sī)

47. Sabbe kāmā samucchinnā, ye dibbā ye ca mānusā.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavoti.

Aparā Uttamā therī.

4. Dantikātherīgāthā

48. Divāvihārā nikkhamma, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Nāgaṁ ogāhamuttiṇṇaṁ, nadītīramhi addasaṁ.

49. Puriso aṅkusamādāya, "dehi pādan"ti yācati.
Nāgo pasārayī pādaṁ, puriso nāgamāruhi.

50. Disvā adantaṁ damitaṁ, manussānaṁ vasaṁ gataṁ.
Tato cittaṁ samādhesiṁ, khalu tāya vanaṁ gatāti.

Dantikā therī.

5. Ubbiritherīgāthā

51. Amma jīvāti vanamhi kandasi, attānaṁ adhigaccha Ubbiri.
Cullāsītisahassāni[1], sabbā jīvasanāmikā.
Etamhā'ḷāhane daḍḍhā, tāsaṁ kamanusocasi.

52. Abbahī[2] vata me sallaṁ, duddasaṁ hadayassitaṁ[3].
Yaṁ me sokaparetāya, dhītusokaṁ byapānudi.

53. Sā'jja abbūḷhasallāhaṁ, nicchātā parinibbutā.
Buddhaṁ dhammañca saṁghañca, upemi saraṇaṁ Muninti.

Ubbirī therī.

6. Sukkātherīgāthā

54. Kiṁ'me katā Rājagahe manussā, madhuṁ pītāva[4] acchare.
Ye sukkaṁ na upāsanti, desentiṁ Buddhasāsanaṁ.

55. Tañca appaṭivānīyaṁ, asecanakamojavaṁ.
Pivanti maññe sappaññā, valāhakamivaddhagū.

---

1. Cūḷāsītisahassāni (Sī)
2. Abbutī (Syā), abbuḷhaṁ (Ka)
3. Hadayanissitaṁ (Sī, Syā)
4. Madhupītāva (Sī)

56. Sukkā sukkehi dhammehi, vītarāgā samāhitā.
Dhāreti antimaṁ dehaṁ, jetvā māraṁ savāhininti.

Sukkā therī.

7. Selātherīgāthā

57. Natthi nissaraṇaṁ loke, kiṁ vivekena kāhasi.
Bhuñjāhi kāmaratiyo, māhu pacchānutāpinī.

58. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā'saṁ adhikuṭṭanā.
Yaṁ tvaṁ kāmaratiṁ brūsi, aratī dāni sā mama.

59. Sabbattha vihatā nandī[1], tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.

Selā therī.

8. Somātherīgāthā

60. Yaṁ taṁ isīhi pattabbaṁ, ṭhānaṁ durabhisambhavaṁ.
Na taṁ dvaṅgulapaññāya, sakkā pappotumitthiyā.

61. Itthibhāvo no kiṁ kayirā, cittamhi susamāhite.
Ñāṇamhi vattamānamhi, sammā dhammaṁ vipassato.

62. Sabbattha vihatā nandī[1], tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.

Somā therī.

Tikanipāto niṭṭhito.

---

1. Nandi (Sī, Syā)

4. Catukkanipāta

1. Bhaddākāpilānītherīgāthā

63. Putto Buddhassa dāyādo, Kassapo susamāhito.
Pubbenivāsaṁ yovedi, saggāpāyañca passati.

64. Atho jātikkhayaṁ patto, abhiññāvosito Muni.
Etāhi tīhi vijjāhi, tevijjo hoti brāhmaṇo.

65. Tatheva Bhaddā kāpilānī, tevijjā maccuhāyinī.
Dhāreti antimaṁ dehaṁ, jetvā māraṁ savāhiniṁ.

66. Disvā ādīnavaṁ loke, ubho pabbajitā mayaṁ.
Tya'mha khīṇāsavā dantā, sītibhūtamha nibbutāti.

Bhaddā kāpilānī therī.

Catukkanipāto niṭṭhito.

5. Pañcakanipāta

1. Aññataratherīgāthā

67. Paṇṇavīsativassāni, yato pabbajitā ahaṁ.
Nā'ccharāsaṁghātamattampi, cittassūpasama'jjhagaṁ.

68. Aladdhā cetaso santiṁ, kāmarāgena'vassutā.
Bāhā paggayha kandantī, vihāraṁ pāvisiṁ ahaṁ.

69. Sā bhikkhuniṁ upāgacchiṁ, yā me saddhāyikā ahu.
Sā me dhammamadesesi, khandhāyatanadhātuyo.

70. Tassā dhammaṁ suṇitvāna, ekamante upāvisiṁ.
Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.

71. Cetopariccañāṇañca[1], sotadhātu visodhitā.
Iddhīpi me sacchikatā, patto me āsavakkhayo.
Chaḷabhiññā[2] sacchikatā, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Aññatarā therī.

2. Vimalātherīgāthā

72. Mattā vaṇṇena rūpena, sobhaggena yasena ca.
Yobbanena cupatthaddhā, aññāsamatimaññihaṁ.

73. Vibhūsetvā imaṁ kāyaṁ, sucittaṁ bālalāpanaṁ.
Aṭṭhāsiṁ vesidvāramhi, luddo pāsamivo'ḍḍiya.

74. Piḷandhanaṁ vidaṁsentī, guyhaṁ pakāsikaṁ bahuṁ.
Akāsiṁ vividhaṁ māyaṁ, ujjagghantī bahuṁ janaṁ.

75. Sā'jja piṇḍaṁ caritvāna, muṇḍā saṁghāṭipārutā.
Nisinnā rukkhamūlamhi, avitakkassa lābhinī.

76. Sabbe yogā samucchinnā, ye dibbā ye ca mānusā.
Khepetvā āsave sabbe, sītibhūtāmhi nibbutāti.

Vimalā purāṇagaṇikā therī.

---

1. Cetopariyañāṇañca (Ka)
2. Cha mebhiññā (Syā, Ka)

3. Sīhātherīgāthā

77. Ayoniso manasikārā, kāmarāgena aṭṭitā.
Ahosiṁ uddhatā pubbe, citte avasavattinī.

78. Pariyuṭṭhitā klesehi, subhasaññānuvattinī.
Samaṁ cittassa na labhiṁ, rāgacittavasānugā.

79. Kisā paṇḍu vivaṇṇā ca, satta vassāni cāri'haṁ.
Nāhaṁ divā vā rattiṁ vā, sukhaṁ vindiṁ sudukkhitā.

80. Tato rajjuṁ gahetvāna, pāvisiṁ vanamantaraṁ.
Varaṁ me idha ubbandhaṁ, yañca hīnaṁ punācare.

81. Daḷhapāsaṁ[1] karitvāna, rukkhasākhāya bandhiya.
Pakkhipiṁ pāsaṁ gīvāyaṁ, atha cittaṁ vimucci meti.

Sīhā therī.

4. Sundarīnandātherīgāthā

82. Āturaṁ asuciṁ pūtiṁ, passa Nande samussayaṁ.
Asubhāya cittaṁ bhāvehi, ekaggaṁ susamāhitaṁ.

83. Yathā idaṁ tathā etaṁ, yathā etaṁ tathā idaṁ.
Duggandhaṁ pūtikaṁ vāti, bālānaṁ abhinanditaṁ.

84. Evametaṁ avekkhantī, rattindiva'matanditā.
Tato sakāya paññāya, abhinibbijjha[2] dakkhisaṁ.

85. Tassā me appamattāya, vicinantiyā yoniso.
Yathābhūtaṁ ayaṁ kāyo, diṭṭho santarabāhiro.

86. Atha nibbinda'haṁ kāye, ajjhattañca virajja'haṁ.
Appamattā visaṁyuttā, upasantā'mhi nibbutāti.

Sundarīnandā therī.

5. Nanduttarātherīgāthā

87. Aggiṁ candañca sūriyañca, devatā ca namassihaṁ.
Nadītitthāni gantvāna, udakaṁ oruhāmi'haṁ.

---

1. Daḷhaṁ pāsaṁ (Sī)   2. Abhinibbijja (Sī, Syā)

88. Bahūvatasamādānā, aḍḍhaṁ sīsassa olikhiṁ.
Chamāya seyyaṁ kappemi, rattiṁ bhattaṁ na bhuñja'haṁ.

89. Vibhūsāmaṇḍanaratā, nhāpanucchādanehi ca.
Upakāsiṁ imaṁ kāyaṁ, kāmarāgena aṭṭitā.

90. Tato saddhaṁ labhitvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Disvā kāyaṁ yathābhūtaṁ, kāmarāgo samūhato.

91. Sabbe bhavā samucchinnā, icchā ca patthanāpi ca.
Sabbayogavisaṁyuttā, santiṁ pāpuṇi cetasoti.

Nanduttarā therī.

6. Mittākāḷītherīgāthā

92. Saddhāya pabbajitvāna, agārasmānagāriyaṁ.
Vicariṁhaṁ tena tena, lābhasakkāra-ussukā.

93. Riñcitvā paramaṁ atthaṁ, hīnamatthaṁ asevi'haṁ.
Kilesānaṁ vasaṁ gantvā, sāmaññatthaṁ na bujjhi'haṁ.

94. Tassā me ahu saṁvego, nisinnāya vihārake.
Ummaggapaṭipannā'mhi, taṇhāya vasamāgatā.

95. Appakaṁ jīvitaṁ mayhaṁ, jarā byādhi ca maddati.
Purāyaṁ bhijjati[1] kāyo, na me kālo pamajjituṁ.

96. Yathābhūtamavekkhantī, khandhānaṁ udayabbayaṁ.
Vimuttacittā uṭṭhāsiṁ, kataṁ Buddhassa sāsananti.

Mittā kāḷī therī.

7. Sakulātherīgāthā

97. Agārasmiṁ vasantīhaṁ, dhammaṁ sutvāna bhikkhuno.
Addasaṁ virajaṁ dhammaṁ, nibbānaṁ padamaccutaṁ.

98. Sāhaṁ puttaṁ dhītarañca, dhanadhaññañca chaḍḍiya.
Kese chedāpayitvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.

---

1. Jarāya bhijjate (Sī)

99. Sikkhamānā ahaṁ santī, bhāventī maggamañjasaṁ.
Pahāsiṁ rāgadosaṁ ca, tadekaṭṭhe ca āsave.

100. Bhikkhunī upasampajja, pubbajātimanussariṁ.
Dibbacakkhu visodhitaṁ[1], vimalaṁ sādhubhāvitaṁ.

101. Saṅkhāre parato disvā, hetujāte palokite[2].
Pahāsiṁ āsave sabbe, sītibhūtāmhi nibbutāti.

Sakulā therī.

8. Soṇātherīgāthā

102. Dasa putte vijāyitvā, asmiṁ rūpasamussaye.
Tatohaṁ dubbalā jiṇṇā, bhikkhuniṁ upasaṅkamiṁ.

103. Sā me dhammamadesesi, khandhāyatanadhātuyo.
Tassā dhammaṁ suṇitvāna, kese chetvāna pabbajiṁ.

104. Tassā me sikkhamānāya, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Pubbenivāsaṁ jānāmi, yattha me vusitaṁ pure.

105. Animittañca bhāvemi, ekaggā susamāhitā.
Anantarāvimokkhā'siṁ, anupādāya nibbutā.

106. Pañcakkhandhā pariññātā, tiṭṭhanti chinnamūlakā.
Dhi tavatthu jare jamme, natthi dāni punabbhavoti.

Soṇā therī.

9. Bhaddākuṇḍalakesātherīgāthā

107. Lūnakesī paṅkadharī, ekasāṭī pure cariṁ.
Avajje vajjamatinī, vajje cāvajjadassinī.

108. Divāvihārā nikkhamma, Gijjhakūṭamhi pabbate.
Addasaṁ virajaṁ Buddhaṁ, bhikkhusaṁghapurakkhataṁ.

109. Nihacca jāṇuṁ vanditvā, sammukhā añjaliṁ akaṁ.
"Ehi bhadde"ti maṁ avaca, sā me āsū'pasampadā.

---

1. Visodhitaṁ dibbacakkhu (Sī) 2. Palokine (Ka)

110. Ciṇṇā Aṅgā ca Magadhā, Vajjī Kāsī ca Kosalā.
Anaṇā paṇṇāsa vassāni, raṭṭhapiṇḍaṁ abhuñjahaṁ.

111. Puññaṁ vata pasavi bahuṁ, sappañño vatāyaṁ upāsako.
Yo Bhaddāya cīvaraṁ adāsi, vippamuttāya sabbaganthehīti.

Bhaddā kuṇḍalakesā therī.

10. Paṭācārātherīgāthā

112. Naṅgalehi kasaṁ khettaṁ, bījāni pavapaṁ chamā.
Puttadārāni posentā, dhanaṁ vindanti māṇavā[1].

113. Kimahaṁ sīlasampannā, Satthusāsanakārikā.
Nibbānaṁ nādhigacchāmi, akusītā anuddhatā.

114. Pāde pakkhālayitvāna, udakesu karomahaṁ.
Pādodakañca disvāna, thalato ninnamāgataṁ.

115. Tato cittaṁ samādhesiṁ, assaṁ bhadraṁva'jāniyaṁ.
Tato dīpaṁ gahetvāna, vihāraṁ pāvisiṁ ahaṁ.
Seyyaṁ olokayitvāna, mañcakamhi upāvisiṁ.

116. Tato sūciṁ gahetvāna, vaṭṭiṁ okassayāma'haṁ.
Padīpasseva nibbānaṁ, vimokkho ahu cetasoti.

Paṭācārā therī.

11. Tiṁsamattātherīgāthā

117. Musalāni gahetvāna, dhaññaṁ koṭṭenti māṇavā[1].
Puttadārāni posentā, dhanaṁ vindanti māṇavā[1].

118. Karotha Buddhasāsanaṁ, yaṁ katvā nānutappati.
Khippaṁ pādāni dhovitvā, ekamante nisīdatha.
Cetosamathamanuyuttā, karotha Buddhasāsanaṁ.

119. Tassā tā[2] vacanaṁ sutvā, Paṭācārāya sāsanaṁ.
Pāde pakkhālayitvāna, ekamantaṁ upāvisuṁ.
Cetosamathamanuyuttā, akaṁsu Buddhasāsanaṁ.

---

1. Mānavā (Sī)
2. Taṁ (Sī)

120. Rattiyā purime yāme, pubbajātimanussaruṁ.
Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhuṁ visodhayuṁ.
Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṁ padālayuṁ.

121. Uṭṭhāya pāde vandiṁsu, katā te anusāsanī.
Indaṁva devā tidasā, saṅgāme aparājitaṁ.
Purakkhatvā vihassāma[1], tevijjā'mha anāsavāti.

Itthaṁ sudaṁ tiṁsamattā therī bhikkhuniyo Paṭācārāya santike aññaṁ byākariṁsūti.

12. Candātherīgāthā

122. Duggatāhaṁ pure āsiṁ, vidhavā ca aputtikā.
Vinā mittehi ñātīhi, bhattacoḷassa nādhigaṁ.

123. Pattaṁ daṇḍaṁ ca gaṇhitvā, bhikkhamānā kulā kulaṁ.
Sītuṇhena ca ḍayhantī, satta vassāni cāri'haṁ.

124. Bhikkhuniṁ puna disvāna, annapānassa lābhiniṁ.
Upasaṅkamma avocaṁ[2], pabbajjaṁ anagāriyaṁ.

125. Sā ca maṁ anukampāya, pabbājesi Paṭācārā.
Tato maṁ ovaditvāna, paramatthe niyojayi.

126. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, akāsiṁ anusāsaniṁ.
Amogho ayyāyo'vādo, tevijjā'mhi anāsavāti.

Candātherī.

Pañcakanipāto niṭṭhito.

---

1. Viharāma (Sī), viharissāma (Syā)　　2. Avociṁ (Ka)

6. Chakkanipāta

1. Pañcasatamattātherīgāthā

127. Yassa maggaṁ na jānāsi, āgatassa gatassa vā.
Taṁ kuto cāgataṁ sattaṁ[1], mama puttoti rodasi.

128. Maggañca kho'ssa[2] jānāsi, āgatassa gatassa vā.
Na naṁ samanusocesi, evaṁdhammā hi pāṇino.

129. Ayācito tatā'gacchi, nānuññāto[3] ito gato.
Kutoci nūna āgantvā, vasitvā katipāhakaṁ.
Itopi aññena gato, tatopa'ññena gacchati.

130. Peto manussarūpena, saṁsaranto gamissati.
Yathā'gato tathā gato, kā tattha paridevanā.

131. Abbahī[4] vata me sallaṁ, duddasaṁ hadayassitaṁ.
Yā me sokaparetāya, puttasokaṁ byapānudi.

132. Sājja abbūḷhasallāhaṁ, nicchātā parinibbutā.
Buddhaṁ dhammañca saṁghañca, upemi saraṇaṁ Muniṁ.

Itthaṁ sudaṁ pañcasatamattā therī bhikkhuniyo -pa-.

2. Vāseṭṭhītherīgāthā

133. Puttasokenahaṁ aṭṭā, khittacittā visaññinī.
Naggā pakiṇṇakesī ca, tena tena vicāri'haṁ.

134. Vīthi[5] saṅkārakūṭesu, susāne rathiyāsu ca.
Acariṁ tīṇi vassāni, Khuppipāsāsamappitā.

135. Atha'ddasāsiṁ Sugataṁ, nagaraṁ Mithilaṁ pati[6].
Adantānaṁ dametāraṁ, Sambuddhamakutobhayaṁ.

136. Sacittaṁ paṭiladdhāna, vanditvāna upāvisiṁ.
So me dhammamadesesi, anukampāya Gotamo.

---

1. Santaṁ (Sī), puttaṁ (Syā)
2. Kho'tha (Syā, Ka)
3. Ananuññāto (Sī, Syā)
4. Abbuyhi (Syā)
5. Vasiṁ (Sī)
6. Gataṁ (Ka)

137. Tassa dhammaṁ suṇitvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Yuñjantī Satthuvacane, sacchākāsiṁ padaṁ sivaṁ.

138. Sabbe sokā samucchinnā, pahīnā etadantikā.
Pariññātā hi me vatthū, yato sokāna sambhavoti.

Vāseṭṭhī therī.

3. Khemātherīgāthā

139. Daharā tvaṁ rūpavatī, ahampi daharo yuvā.
Pañcaṅgikena turiyena[1], ehi Kheme ramāmase.

140. Iminā pūtikāyena, āturena pabhaṅgunā.
Aṭṭiyāmi harāyāmi, kāmataṇhā samūhatā.

141. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā'saṁ adhikuṭṭanā.
Yaṁ tvaṁ kāmaratiṁ brūsi, aratī dāni sā mama.

142. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

143. Nakkhattāni namassantā, aggiṁ paricaraṁ vane.
Yathābhuccamajānantā, bālā suddhimamaññatha.

144. Ahañca kho namassantī, Sambuddhaṁ purisuttamaṁ.
Pamuttā[2] sabbadukkhehi, Satthusāsanakārikāti.

Khemā therī.

4. Sujātātherīgāthā

145. Alaṅkatā suvasanā, mālinī candanokkhitā.
Sabbābharaṇasañchannā, dāsīgaṇapurakkhatā.

146. Annaṁ pānaṁ ca ādāya, khajjaṁ bhojjaṁ anappakaṁ.
Gehato nikkhamitvāna, uyyānamabhihārayiṁ.

147. Tattha ramitvā kīḷitvā, āgacchantī sakaṁ gharaṁ.
Vihāraṁ daṭṭhuṁ pāvisiṁ, Sākete añjanaṁ vanaṁ.

---

1. Tūrena (Ka)   2. Parimuttā (Sī, Syā)

148. Disvāna lokapajjotaṁ, vanditvāna upāvisiṁ.
So me dhammamadesesi, anukampāya cakkhumā.

149. Sutvā ca kho Mahesissa, saccaṁ sampaṭivijjha'haṁ.
Tattheva virajaṁ dhammaṁ, phusayiṁ amataṁ padaṁ.

150. Tato viññātasaddhammā, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, amoghaṁ Buddhasāsananti.

Sujātā therī.

5. Anopamātherīgāthā

151. Ucce kule ahaṁ jātā, bahuvitte mahaddhane.
Vaṇṇarūpena sampannā, dhītā Majjhassa[1] atrajā.

152. Patthitā rājaputtehi, seṭṭhiputtehi gijjhitā[2].
Pitu me pesayī dūtaṁ, detha mayhaṁ Anopamaṁ.

153. Yattakaṁ tulitā esā, tuyhaṁ dhītā Anopamā.
Tato aṭṭhaguṇaṁ dassaṁ, hiraññaṁ ratanāni ca.

154. Sāhaṁ disvāna Sambuddhaṁ, Lokajeṭṭhaṁ anuttaraṁ.
Tassa pādāni vanditvā, ekamantaṁ upāvisiṁ.

155. So me dhammamadesesi, anukampāya Gotamo.
Nisinnā āsane tasmiṁ, phusayiṁ tatiyaṁ phalaṁ.

156. Tato kesāni chetvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Ajja me sattamī ratti, yato taṇhā visositāti.

Anopamā therī.

6. Mahāpajāpatigotamītherīgāthā

157. Buddha vīra namo tyatthu, sabbasattānamuttama.
Yo maṁ dukkhā pamocesi, aññañca bahukaṁ janaṁ.

158. Sabbadukkhaṁ pariññātaṁ, hetutaṇhā visositā.
Bhāvito aṭṭhaṅgiko[3] maggo, nirodho phusito mayā.

---

1. Meghassa (Sī), Meghissa (Syā)
2. Seṭṭhiputtehi'bhijjhitā (Sī)
3. Ariyaṭṭhaṅgiko (Sī, Ka), bhāvitaṭṭhaṅgiko (Syā)

159. Mātā putto pitā bhātā, ayyakā ca pure ahuṁ.
Yathābhuccamajānantī, saṁsariṁhaṁ anibbisaṁ.

160. Diṭṭho hi me so Bhagavā, antimoyaṁ samussayo.
Vikkhīṇo jātisaṁsāro, natthi dāni punabbhavo.

161. Āraddhavīriye pahitatte, niccaṁ daḷhaparakkame.
Samagge sāvake passe, esā Buddhāna vandanā.

162. Bahūnaṁ[1] vata atthāya, Māyā janayi Gotamaṁ.
Byādhimaraṇatunnānaṁ, dukkhakkhandhaṁ byapānudīti.

Mahāpajāpatigotamī therī.

7. Guttātherīgāthā

163. Gutte yadatthaṁ pabbajjā, hitvā puttaṁ vasuṁ piyaṁ.
Tameva anubrūhehi, mā cittassa vasaṁ gami.

164. Cittena vañcitā sattā, mārassa visaye ratā.
Anekajātisaṁsāraṁ, sandhāvanti aviddasū.

165. Kāmacchandañca byāpādaṁ, sakkāyadiṭṭhimeva ca.
Sīlabbataparāmāsaṁ, vicikicchaṁ ca pañcamaṁ.

166. Saṁyojanāni etāni, pajahitvāna bhikkhunī.
Orambhāgamanīyāni, nayidaṁ punarehisi.

167. Rāgaṁ mānaṁ avijjañca, uddhaccañca vivajjiya.
Saṁyojanāni chetvāna, dukkhassantaṁ karissasi.

168. Khepetvā jātisaṁsāraṁ, pariññāya punabbhavaṁ.
Diṭṭheva dhamme nicchātā, upasantā carissasīti.

Guttā therī.

8. Vijayātherīgāthā

169. Catukkhattuṁ pañcakkhattuṁ, vihārā upanikkhamiṁ.
Aladdhā cetaso santiṁ, citte avasavattinī.

---

1. Bahunnaṁ (Sī, Syā)

170. Bhikkhuniṁ upasaṅkamma, sakkaccaṁ paripuccha'haṁ.
Sā me dhammamadesesi, dhātu-āyatanāni ca.

171. Cattāri ariyasaccāni, indriyāni balāni ca.
Bojjhaṅgaṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, uttamatthassa pattiyā.

172. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, karontī anusāsaniṁ.
Rattiyā purime yāme, pubbajātimanussariṁ.

173. Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhuṁ visodhayiṁ.
Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṁ padālayiṁ.

174. Pītisukhena ca kāyaṁ, pharitvā vihariṁ tadā.
Sattamiyā pāde pasāresiṁ, tamokhandhaṁ padāliyāti.

Vijayā therī.

Chakkanipāto niṭṭhito.

7. Sattakanipāta

1. Uttarātherīgāthā

175. Musalāni gahetvāna, dhaññaṁ koṭṭenti māṇavā.
Puttadārāni posentā, dhanaṁ vindanti māṇavā.

176. Ghaṭetha Buddhasāsane, yaṁ katvā nānutappati.
Khippaṁ pādāni dhovitvā, ekamantaṁ nisīdatha.

177. Cittaṁ upaṭṭhapetvāna, ekaggaṁ susamāhitaṁ.
Paccavekkhatha saṅkhāre, parato no ca attato.

178. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, Paṭācārānusāsaniṁ.
Pāde pakkhālayitvāna, ekamante upāvisiṁ.

179. Rattiyā purime yāme, pubbajātimanussariṁ.
Rattiyā majjhime yāme, dibbacakkhuṁ visodhayiṁ.

180. Rattiyā pacchime yāme, tamokhandhaṁ padālayiṁ.
Tevijjā atha vuṭṭhāsiṁ, katā te anusāsanī.

181. Sakkaṁva devā tidasā, saṅgāme aparājitaṁ.
Purakkhatvā vihassāmi, tevijjāmhi anāsavā.

Uttarā.

2. Cālātherīgāthā

182. Satiṁ upaṭṭhapetvāna, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Paṭivijjhi padaṁ santaṁ, saṅkhārūpasamaṁ sukhaṁ.

183. Kaṁ nu uddissa muṇḍāsi, samaṇī viya dissasi.
Na ca rocesi pāsaṇḍe, kimidaṁ carasi momuhā.

184. Ito bahiddhā pāsaṇḍā, diṭṭhiyo upanissitā.
Na te dhammaṁ vijānanti, na te dhammassa kovidā.

185. Atthi Sakyakule jāto, Buddho appaṭipuggalo.
So me dhammamadesesi, diṭṭhīnaṁ samatikkamaṁ.

186. Dukkhaṁ dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamaṁ.
Ariyaṁ caṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, dukkhūpasamagāminaṁ.

187. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihariṁ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

188. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

Cālā.

3. Upacālātherīgāthā

189. Satimatī cakkhumatī, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Paṭivijjhi padaṁ santaṁ, akāpurisasevitaṁ.

190. Kinnu jātiṁ na rocesi, jāto kāmāni bhuñjati.
Bhuñjāhi kāmaratiyo, māhu pacchānutāpinī.

191. Jātassa maraṇaṁ hoti, hatthapādāna chedanaṁ.
Vadhabandhapariklesaṁ, jāto dukkhaṁ nigacchati.

192. Atthi Sakyakule jāto, Sambuddho aparājito.
So me dhammamadesesi, jātiyā samatikkamaṁ.

193. Dukkhaṁ dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamaṁ.
Ariyaṁ caṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, dukkhūpasamagāminaṁ.

194. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihariṁ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

195. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

Upacālā.

Sattakanipāto niṭṭhito.

8. Aṭṭhanipāta

1. Sīsūpacālātherīgāthā

196. Bhikkhunī sīlasampannā, indriyesu susaṁvutā.
Adhigacche padaṁ santaṁ, asecanakamojavaṁ.

197. Tāvatiṁsā ca Yāmā ca, Tusitā cāpi devatā.
Nimmānaratino devā, ye devā Vasavattino.
Tattha cittaṁ paṇīdhehi, yattha te vusitaṁ pure.

198. Tāvatiṁsā ca Yāmā ca, Tusitā cāpi devatā.
Nimmānaratino devā, ye devā Vasavattino.

199. Kālaṁ kālaṁ bhavābhavaṁ, sakkāyasmiṁ purakkhatā.
Avītivattā sakkāyaṁ, jātimaraṇasārino.

200. Sabbo ādīpito loko, sabbo loko padīpito.
Sabbo pajjalito loko, sabbo loko pakampito.

201. Akampiyaṁ atuliyaṁ, aputhujjanasevitaṁ.
Buddho dhammamadesesi, tattha me nirato mano.

202. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, vihariṁ sāsane ratā.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

203. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antaka.

Sīsūpacālā.

Aṭṭhanipāto niṭṭhito.

9. Navanipāta

1. Vaḍḍhamātutherīgāthā

204. Mā su te Vaḍḍha lokamhi, vanatho ahu kudācanaṁ.
Mā puttaka punappunaṁ, ahu dukkhassa bhāgimā.

205. Sukhaṁ hi Vaḍḍha munayo, anejā chinnasaṁsayā.
Sītibhūtā damappattā, viharanti anāsavā.

206. Tehā'nuciṇṇaṁ isībhi, maggaṁ dassanapattiyā.
Dukkhassantakiriyāya, tvaṁ Vaḍḍha anubrūhaya.

207. Visāradāva bhaṇasi, etamatthaṁ janetti me.
Maññāmi nūna māmike, vanatho te na vijjati.

208. Ye keci Vaḍḍha saṅkhārā, hīnā ukkaṭṭhamajjhimā.
Aṇūpi aṇumattopi, vanatho me na vijjati.

209. Sabbe me āsavā khīṇā, appamattassa jhāyato.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

210. Uḷāraṁ vata me mātā, patodaṁ samavassari.
Paramatthasañhitā gāthā, yathāpi anukampikā.

211. Tassāhaṁ vacanaṁ sutvā, anusiṭṭhiṁ janettiyā.
Dhammasaṁvegamāpādiṁ, yogakkhemassa pattiyā.

212. Sohaṁ padhānapahitatto, rattindivamatandito.
Mātarā codito santo, aphusiṁ santimuttamaṁ.

Vaḍḍhamātā.

Navanipāto niṭṭhito.

10. Ekādasanipāta

1. Kisāgotamītherīgāthā

213. Kalyāṇamittatā Muninā, lokaṁ ādissa vaṇṇitā.
Kalyāṇamitte bhajamāno, api bālo paṇḍito assa.

214. Bhajitabbā sappurisā, paññā tathā vaḍḍhati bhajantānaṁ.
Bhajamāno sappurise, sabbehipi dukkhehi pamucceyya.

215. Dukkhañca vijāneyya, dukkhassa ca samudayaṁ nirodhaṁ.
Aṭṭhaṅgikañca maggaṁ, cattāripi ariyasaccāni.

216. Dukkho itthibhāvo, akkhāto purisadammasārathinā.
Sapattikampi hi dukkhaṁ, appekaccā sakiṁ vijātāyo.

217. Galake api kantanti, sukhumāliniyo visāni khādanti.
Janamārakamajjhagatā, ubhopi byasanāni anubhonti.

218. Upavijaññā gacchantī, addasāhaṁ patiṁ mataṁ.
Panthamhi vijāyitvāna, appattāva sakaṁ gharaṁ.

219. Dve puttā kālakatā, patī ca panthe mato kapaṇikāya.
Mātā pitā ca bhātā, ḍayhanti ca ekacitakāyaṁ.

220. Khīṇakulīne kapaṇe, anubhūtaṁ te dukhaṁ aparimāṇaṁ.
Assū ca te pavattaṁ, bahūni ca jātisahassāni.

221. Vasitā susānamajjhe, athopi khāditāni puttamaṁsāni.
Hatakulikā sabbagarahitā, matapatikā amatamadhigacchiṁ.

222. Bhāvito me maggo, ariyo aṭṭhaṅgiko amatagāmī.
Nibbānaṁ sacchikataṁ, dhammādāsaṁ avekkhiṁ'haṁ[1].

223. Ahamamhi kantasallā, ohitabhārā kataṁ hi karaṇīyaṁ.
Kisā gotamī therī, vimuttacittā imaṁ bhaṇīti.

Kisā gotamī.

Ekādasanipāto niṭṭhito.

---

1. Apekkhihaṁ (Sī)

11. Dvādasanipāta

1. Uppalavaṇṇātherīgāthā

224. Ubho mātā ca dhītā ca, mayaṁ āsuṁ[1] sapattiyo.
Tassā me ahu saṁvego, abbhuto lomahaṁsano.

225. Dhiratthu kāmā asucī, duggandhā bahukaṇṭakā.
Yattha mātā ca dhītā ca, sabhariyā mayaṁ ahuṁ.

226. Kāmesvādīnavaṁ disvā, nekkhamaṁ daṭṭhu khemato.
Sā pabbajjiṁ Rājagahe, agārasmānagāriyaṁ.

227. Pubbenivāsaṁ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Cetopariccañāṇañca, sotadhātu visodhitā.

228. Iddhīpi me sacchikatā, patto me āsavakkhayo.
Chaḷabhiññā sacchikatā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

229. Iddhiyā abhinimmitvā, caturassaṁ rathaṁ ahaṁ.
Buddhassa pāde vanditvā, Lokanāthassa tādino[2].

230. Supupphitaggaṁ upagamma pādapaṁ,
Ekā tuvaṁ tiṭṭhasi sālamūle[3].
Na cāpi te dutiyo atthi koci,
Bāle na tvaṁ bhāyasi dhuttakānaṁ.

231. Sataṁ sahassānipi dhuttakānaṁ,
Samāgatā edisakā bhaveyyuṁ.
Lomaṁ na iñje napi sampavedhe,
Kiṁ me tuvaṁ māra karissase'ko.

232. Esā antaradhāyāmi, kucchiṁ vā pavisāmi te.
Bhamukantare tiṭṭhāmi, tiṭṭhantiṁ maṁ na dakkhasi.

---

1. Āhuṁ (Sī) 2. Sirīmato (Syā, Ka) 3. Rukkhamūle (Syā, Ka)

233. Cittamhi vasībhūtāhaṁ, iddhipādā subhāvitā.
Chaḷabhiññā sacchikatā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

234. Sattisūlūpamā kāmā, khandhā’saṁ adhikuṭṭanā.
Yaṁ tvaṁ kāmaratiṁ brūsi, āratī dāni sā mama.

235. Sabbattha vihatā nandī, tamokhandho padālito.
Evaṁ jānāhi pāpima, nihato tvamasi antakāti.

Uppalavaṇṇā.

Dvādasanipāto niṭṭhito.

12. Soḷasanipāta

1. Puṇṇātherīgāthā

236. Udahārī ahaṁ sīte[1], sadā udakamotariṁ.
Ayyānaṁ daṇḍabhayabhītā, vācādosabhayaṭṭitā.

237. Kassa brāhmaṇa tvaṁ bhīto, sadā udakamotari.
Vedhamānehi gattehi, sītaṁ vedayase bhusaṁ.

238. Jānantī vata maṁ[2] bhoti, puṇṇike paripucchasi.
Karontaṁ kusalaṁ kammaṁ, rundhantaṁ katapāpakaṁ.

239. Yo ca vuḍḍho daharo vā, pāpakammaṁ pakubbati.
Dakābhisecanā sopi, pāpakammā pamuccati.

240. Ko nu te idamakkhāsi, ajānantassa ajānako.
"Dakābhisecanā nāma, pāpakammā pamuccati".

241. Saggaṁ nūna gamissanti, sabbe maṇḍūkakacchapā.
Nāgā[3] ca susumārā ca, ye caññe udake carā.

242. Orabbhikā sūkarikā, macchikā migabandhakā.
Corā ca vajjhaghātā ca, ye caññe pāpakammino.
Dakābhisecanā tepi, pāpakammā pamuccare.

243. Sace imā nadiyo te, pāpaṁ pubbe kataṁ vahuṁ.
Puññampi'mā vaheyyuṁ te, tena tvaṁ paribāhiro.

244. Yassa brāhmaṇa tvaṁ bhīto, sadā udakamotari.
Tameva brahme mā kāsi, mā te sītaṁ chaviṁ hane.

245. Kummaggapaṭipannaṁ maṁ, ariyamaggaṁ samānayi.
Dakābhisecanā bhoti, imaṁ sāṭaṁ dadāmi te.

246. Tuyheva sāṭako hotu, nāhamicchāmi sāṭakaṁ.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṁ.

---

1. Udakamāhariṁ sīte (Sī) 2. Jānantī ca tuvaṁ (Ka) 3. Nakkā (Sī)

247. Mākāsi pāpakaṁ kammaṁ, āvi vā yadi vā raho.
Sace ca pāpakaṁ kammaṁ, karissasi karosi vā.

248. Na te dukkhā pamutyatthi, upeccāpi[1] palāyato.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṁ.

249. Upehi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammaṁ saṁghañca tādinaṁ.
Samādiyāhi sīlāni, taṁ te atthāya hehiti.

250. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammaṁ saṁghañca tādinaṁ.
Samādiyāmi sīlāni, taṁ me atthāya hehiti.

251. Brahmabandhu pure āsiṁ, ajjamhi saccabrāhmaṇo.
Tevijjo vedasampanno, sottiyo camhi nhātakoti.

Puṇṇā therī.

Soḷasanipāto niṭṭhito.

1. Uppaccāpi (Ṭṭha, pāṭhantaraṁ)

13. Vīsatinipāta

1. Ambapālītherīgāthā

252. Kāḷakā bhamaravaṇṇasādisā,
Vellitaggā mama muddhajā ahuṁ.
Te jarāya sāṇavākasādisā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

253. Vāsitova surabhī karaṇḍako,
Pupphapūra mama uttamaṅgajo[1].
Taṁ jarāya'tha salomagandhikaṁ,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

254. Kānanaṁva sahitaṁ suropitaṁ,
Kocchasūcivicitaggasobhitaṁ.
Taṁ jarāya viralaṁ tahiṁ tahiṁ,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

255. Kaṇhakhandhakasuvaṇṇamaṇḍitaṁ,
Sobhate suveṇīhi'laṅkataṁ.
Taṁ jarāya khalitaṁ siraṁ kataṁ,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

256. Cittakārasukatāva lekhikā,
Sobhare su bhamukā pure mama.
Tā jarāya valibhippalambitā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

257. Bhassarā surucirā yathā maṇī,
Netta'hesu'mabhinīlamāyatā.
Te jarāya'bhihatā na sobhare,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

---

1. Uttamaṅgabhūto (Ka)

258. Saṇhatuṅgasadisī ca nāsikā,
Sobhate su abhiyobbanaṁ pati.
Sā jarāya upakūlitā viya,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

259. Kaṅkaṇaṁva sukataṁ suniṭṭhitaṁ,
Sobhare su mama kaṇṇapāḷiyo.
Tā jarāya valibhippalambitā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

260. Pattalīmakulavaṇṇasādisā,
Sobhare su dantā pure mama.
Te jarāya khaṇḍitā cāsitā[1],
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

261. Kānanamhi vanasaṇḍacārinī,
Kokilāva madhuraṁ nikūji'haṁ.
Taṁ jarāya khalitaṁ tahiṁ tahiṁ,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

262. Saṇhakamburiva suppamajjitā,
Sobhate su gīvā pure mama.
Sā jarāya bhaggā[2] vināmitā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

263. Vaṭṭapalighasadisopamā ubho,
Sobhare su bāhā pure mama.
Tā jarāya yatha pāṭalibbalitā[3],
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

264. Saṇhamuddikasuvaṇṇamaṇḍitā,
Sobhare su hatthā pure mama.
Te jarāya yathā mūlamūlikā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

---

1. Pītakā (Sī) 2. Bhañjitā (?) 3. Yathā pāṭalippalitā (Sī, Syā, Ka)

265. Pīnavaṭṭasahituggatā ubho,
Sobhare[1] su thanakā pure mama.
Thevikīva lambanti nodakā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

266. Kañcanassaphalakaṁva sammaṭṭhaṁ,
Sobhate su kāyo pure mama.
So valīhi sukhumāhi otato,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

267. Nāgabhogasadisopamā ubho,
Sobhare su ūrū pure mama.
Te jarāya yathā veḷunāḷiyo,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

268. Saṇhanūpurasuvaṇṇamaṇḍitā, sobhare su jaṅghā pure mama.
Tā jarāya tiladaṇḍakāriva, saccavādivacanaṁ anaññathā.

269. Tūlapuṇṇasadisopamā ubho,
Sobhare su pādā pure mama.
Te jarāya phuṭitā valīmatā,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

270. Ediso ahu ayaṁ samussayo,
Jajjaro bahudukhānamālayo.
So'palepapatito jarāgharo,
Saccavādivacanaṁ anaññathā.

Ambapālī.

2. Rohinītherīgāthā

271. Samaṇāti bhoti supi[2], samaṇāti pabujjhasi[3].
Samaṇāneva[4] kittesi, samaṇī nūna[5] bhavissasi.

---

1. Sobhate (Ṭṭha)
2. Bhoti tvaṁ sayasi (Sī), bhoti maṁ vipassi (Syā)
3. Paṭibujjhasi (Sī, Syā)
4. Samaṇānameva (Sī, Syā)
5. Samaṇī nu (Ka)

272. Vipulaṁ annañca pānañca, samaṇānaṁ pavecchasi[1].
Rohinī dāni pucchāmi, kena te samaṇā piyā.

273. Akammakāmā alasā, paradattūpajīvino.
Āsaṁsukā sādukāmā, kena te samaṇā piyā.

274. Cirassaṁ vata maṁ tāta, samaṇānaṁ paripucchasi.
Tesaṁ te kittayissāmi, paññāsīlaparakkamaṁ.

275. Kammakāmā analasā, kammaseṭṭhassa kārakā.
Rāgaṁ dosaṁ pajahanti, tena me samaṇā piyā.

276. Tīṇi pāpassa mūlāni, dhunanti sucikārino.
Sabbaṁ pāpaṁ pahīne'saṁ, tena me samaṇā piyā.

277. Kāyakammaṁ suci nesaṁ, vacīkammañca tādisaṁ.
Manokammaṁ suci nesaṁ, tena me samaṇā piyā.

278. Vimalā saṅkhamuttāva, suddhā santarabāhirā.
Puṇṇā sukkāna dhammānaṁ[2], tena me samaṇā piyā.

279. Bahussutā dhammadharā, ariyā dhammajīvino.
Atthaṁ dhammañca desenti, tena me samaṇā piyā.

280. Bahussutā dhammadharā, ariyā dhammajīvino.
Ekaggacittā satimanto, tena me samaṇā piyā.

281. Dūraṅgamā satimanto, mantabhāṇī anuddhatā.
Dukkhassantaṁ pajānanti, tena me samaṇā piyā.

282. Yasmā gāmā pakkamanti, na vilokenti kiñcanaṁ.
Anapekkhāva gacchanti, tena me samaṇā piyā.

283. Na te saṁ koṭṭhe openti, na kumbhiṁ na khaḷopiyaṁ.
Pariniṭṭhitamesānā, tena me samaṇā piyā.

284. Na te hiraññaṁ gaṇhanti, na suvaṇṇaṁ na rūpiyaṁ.
Paccuppannena yāpenti, tena me samaṇā piyā.

---

1. Payacchasi (Sī)
2. Sukkehi Dhammehi (Sī, Syā, Ṭṭha)

285. Nānākulā pabbajitā, nānājanapadehi ca.
Aññamaññaṁ piyāyanti[1], tena me samaṇā piyā.

286. Atthāya vata no bhoti, kule jātāsi rohinī.
Saddhā Buddhe ca dhamme ca, saṁghe ca tibbagāravā.

287. Tuvaṁ hetaṁ pajānāsi, puññakkhettaṁ anuttaraṁ.
Amhampi ete samaṇā, paṭigaṇhanti dakkhiṇaṁ.

288. Patiṭṭhito hettha yañño, vipulo no bhavissati.
Sace bhāyasi dukkhassa, sace te dukkhamappiyaṁ.

289. Upehi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammaṁ saṁghañca tādinaṁ.
Samādiyāhi sīlāni, taṁ te atthāya hehiti.

290. Upemi saraṇaṁ Buddhaṁ, dhammaṁ saṁghañca tādinaṁ.
Samādiyāmi sīlāni, taṁ me atthāya hehiti.

291. Brahmabandhu pure āsiṁ, so idānimhi brāhmaṇo.
Tevijjo sottiyo camhi, vedagū camhi nhātako.

Rohinī.

3. Cāpātherīgāthā

292. Laṭṭhihattho pure āsi, so dāni migaluddako.
Āsāya palipā ghorā, nāsakkhi pārametave.

293. Sumattaṁ maṁ maññamānā, Cāpā putta'matosayi.
Cāpāya bandhanaṁ chetvā, pabbajissaṁ punopahaṁ.

294. Mā me kujjhi mahāvīra, māme kujjhi Mahāmuni.
Na hi kodhaparetassa, suddhi atthi kuto tapo.

295. Pakkamissañca Nāḷāto, ko'dha Nāḷāya vacchati.
Bandhantī itthirūpena, samaṇe dhammajīvino[2].

296. Ehi Kāḷa nivattassu, bhuñja kāme yathā pure.
Ahaṁ ca te vasīkatā, ye ca me santi ñātakā.

---

1. Pihayanti (Ka)
2. Dhammajīvine (Ka)

297. Etto cāpe catubbhāgaṁ, yathā bhāsasi tvaṁ ca me.
Tayi rattassa posassa, uḷāraṁ vata taṁ siyā.

298. Kāḷa'ṅginiṁva takkāriṁ, pupphitaṁ girimuddhani.
Phullaṁ dālimalaṭṭhiṁva, antodīpeva pāṭaliṁ.

299. Haricandanalittaṅgiṁ, Kāsikuttamadhāriniṁ.
Taṁ maṁ rūpavatiṁ santiṁ, kassa ohāya gacchasi.

300. Sākuntikova sakuṇiṁ[1], yathā bandhitumicchati.
Āharimena rūpena, na maṁ tvaṁ bādhayissasi.

301. Imaṁ ca me puttaphalaṁ, Kāḷa uppāditaṁ tayā.
Taṁ maṁ puttavatiṁ santiṁ, kassa ohāya gacchasi.

302. Jahanti putte sappaññā, tato ñātī tato dhanaṁ.
Pabbajanti mahāvīrā, nāgo chetvāva bandhanaṁ.

303. Idāni te imaṁ puttaṁ, daṇḍena churikāya vā.
Bhūmiyaṁ vā nisumbhissaṁ[2], puttasokā na gacchasi.

304. Sace puttaṁ siṅgālānaṁ, kukkurānaṁ padāhisi.
Na maṁ puttakatte jammi, punarāvattayissasi.

305. Handa kho dāni bhaddante, kuhiṁ Kāḷa gamissasi.
Katamaṁ gāmanigamaṁ, nagaraṁ rājadhāniyo.

306. Ahumha pubbe gaṇino, assamaṇā samaṇamānino.
Gāmena gāmaṁ vicarimha, nagare rājadhāniyo.

307. Eso hi Bhagavā Buddho, nadiṁ Nerañjaraṁ pati.
Sabbadukkhappahānāya, dhammaṁ deseti pāṇinaṁ.
Tassāhaṁ santikaṁ gacchaṁ, so me Satthā bhavissati.

308. Vandanaṁ dāni vajjāsi, Lokanāthaṁ anuttaraṁ.
Padakkhiṇañca katvāna, ādiseyyāsi dakkhiṇaṁ.

309. Etaṁ kho labbhamamhehi, yathā bhāsasi tvañca me.
Vandanaṁ dāni te vajjaṁ, Lokanāthaṁ anuttaraṁ.
Padakkhiṇañca katvāna, ādisissāmi dakkhiṇaṁ.

---

1. Sakuṇaṁ (Syā) 2. Nisumbheyyaṁ (Sī)

310. Tato ca Kāḷo pakkāmi, nadiṁ Nerañjaraṁ pati.
So addasāsi Sambuddhaṁ, desentaṁ amataṁ padaṁ.

311. Dukkhaṁ dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamaṁ.
Ariyaṁ caṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, dukkhūpasamagāminaṁ.

312. Tassa pādāni vanditvā, katvāna naṁ[1] padakkhiṇaṁ.
Cāpāya ādisitvāna, pabbajiṁ anagāriyaṁ.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

Cāpā.

4. Sundarītherīgāthā

313. Petāni bhoti puttāni, khādamānā tuvaṁ pure.
Tuvaṁ divā ca ratto ca, atīva paritappasi.

314. Sā'jja sabbāni khāditvā, sataputtāni[2] brāhmaṇī.
Vāseṭṭhi kena vaṇṇena, na bāḷhaṁ paritappasi.

315. Bahūni puttasatāni, ñātisaṅghasatāni ca.
Khāditāni atītaṁse, mama tuyhañca brāhmaṇa.

316. Sāhaṁ nissaraṇaṁ ñatvā, jātiyā maraṇassa ca.
Na socāmi na rodāmi, na cāpi paritappayiṁ.

317. Abbhutaṁ vata Vāseṭṭhi, vācaṁ bhāsasi edisiṁ.
Kassa tvaṁ dhammamaññāya, giraṁ[3] bhāsasi edisiṁ.

318. Esa brāhmaṇa Sambuddho, nagaraṁ Mithilaṁ pati.
Sabbadukkhappahānāya, dhammaṁ desesi pāṇinaṁ.

319. Tassa brahme[4] Arahato, dhammaṁ sutvā nirūpadhiṁ.
Tattha viññātasaddhammā, puttasokaṁ byapānudiṁ.

320. So ahampi gamissāmi, nagaraṁ Mithilaṁ pati.
Appeva maṁ so Bhagavā, sabbadukkhā pamocaye.

---

1. Katvānahaṁ (Sī) 2. Satta puttāni (Syā) 3. Thiraṁ (Sī) 4. Brāhmaṇa (Sī, Syā)

321. Addasa brāhmaṇo Buddhaṁ, vippamuttaṁ nirūpadhiṁ.
Svassa dhammamadesesi, Muni dukkhassa pāragū.

322. Dukkhaṁ dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamaṁ.
Ariyaṁ caṭṭhaṅgikaṁ maggaṁ, dukkhūpasamagāminaṁ.

323. Tattha viññātasaddhammo, pabbajjaṁ samarocayi.
Sujāto tīhi rattīhi, tisso vijjā aphassayi.

324. Ehi sārathi gacchāhi, rathaṁ niyyādayāhi'maṁ.
Ārogyaṁ brāhmaṇiṁ vajja[1], "pabbaji[2] dāni brāhmaṇo.
Sujāto tīhi rattīhi, tisso vijjā aphassayi".

325. Tato ca rathamādāya, sahassañcāpi sārathi.
Ārogyaṁ brāhmaṇiṁ'voca, "pabbaji dāni brāhmaṇo.
Sujāto tīhi rattīhi, tisso vijjā aphassayi".

326. Etañcāhaṁ assarathaṁ, sahassañcāpi sārathi.
Tevijjaṁ brāhmaṇaṁ sutvā[3], puṇṇapattaṁ dadāmi te.

327. Tuyheva hotvassaratho, sahassañcāpi brāhmaṇi.
Ahampi pabbajissāmi, varapaññassa santike.

328. Hatthī gavassaṁ maṇikuṇḍalañca,
Phītañci'maṁ gahavibhavaṁ pahāya.
Pitā pabbajito tuyhaṁ, bhuñja bhogāni Sundarī.
Tuvaṁ dāyādikā kule.

329. Hatthī gavassaṁ maṇikuṇḍalañca,
Rammaṁ cimaṁ gahavibhavaṁ pahāya.
Pitā pabbajito mayhaṁ, puttasokena aṭṭito.
Ahampi pabbajissāmi, bhātusokena aṭṭitā.

330. So te ijjhatu saṅkappo, yaṁ tvaṁ patthesi Sundarī.
Uttiṭṭhapiṇḍo uñcho ca, paṁsukūlañca cīvaraṁ.
Etāni abhisambhontī, paraloke anāsavā.

---

1. Vajjā (Sī) 2. Pabbajito (Sī) 3. Ñatvā (Sī)

331. Sikkhamānāya me ayye, dibbacakkhu visodhitaṁ.
Pubbenivāsaṁ jānāmi, yattha me vusitaṁ pure.

332. Tuvaṁ nissāya kalyāṇi, theri saṁghassa sobhane.
Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanaṁ.

333. Anujānāhi me ayye, icche Sāvatthi gantave.
Sīhanādaṁ nadissāmi, Buddhaseṭṭhassa santike.

334. Passa Sundari Satthāraṁ, hemavaṇṇaṁ harittacaṁ.
Adantānaṁ dametāraṁ, Sambuddhamakutobhayaṁ.

335. Passa Sundari'māyantiṁ, vippamuttaṁ nirūpadhiṁ.
Vītarāgaṁ visaṁyuttaṁ, katakiccamanāsavaṁ.

336. Bārāṇasito nikkhamma, tava santikamāgatā.
Sāvikā te mahāvīra, pāde vandati Sundarī.

337. Tuvaṁ Buddho tuvaṁ Satthā, tuyhaṁ dhītāmhi brāhmaṇa.
Orasā mukhato jātā, katakiccā anāsavā.

338. Tassā te svāgataṁ bhadde, tato[1] te adurāgataṁ.
Evaṁ hi dantā āyanti, Satthu pādāni vandikā.
Vītarāgā visaṁyuttā, katakiccā anāsavā.

Sundarī.

5. Subhākammāradhītutherīgāthā

339. Daharāhaṁ suddhavasanā, yaṁ pure dhammamassuṇiṁ.
Tassā me appamattāya, saccābhisamayo ahu.

340. Tatohaṁ sabbakāmesu, bhusaṁ aratimajjhagaṁ.
Sakkāyasmiṁ bhayaṁ disvā, nekkhammameva[2] pīhaye.

341. Hitvāna'haṁ ñātigaṇaṁ, dāsakammakarāni ca.
Gāmakhettāni phītāni, ramaṇīye pamodite.

---

1. Atho (Ka)
2. Nekkhammaññeva (Sī), nekkhammasseva (Syā)

342. Pahāya'haṁ pabbajitā, sāpateyya'manappakaṁ.
Evaṁ saddhāya nikkhamma, saddhamme suppavedite.

343. Netaṁ[1] assa patirūpaṁ, ākiñcaññaṁ hi patthaye.
Yo[2] jātarūpaṁ rajataṁ, chaḍḍetvā[3] punarāgame[4].

344. Rajataṁ jātarūpaṁ vā, na bodhāya na santiyā.
Netaṁ samaṇasāruppaṁ, na etaṁ ariyaddhanaṁ.

345. Lobhanaṁ madanaṁ cetaṁ, mohanaṁ rajavaḍḍhanaṁ.
Sāsaṅkaṁ bahu-āyāsaṁ, natthi cettha dhuvaṁ ṭhiti.

346. Ettha rattā pamattā ca, saṁkiliṭṭhamanā narā.
Aññamaññena byāruddhā, puthu kubbanti medhagaṁ.

347. Vadho bandho parikleso, jāni sokapariddavo.
Kāmesu adhipannānaṁ, dissate byasanaṁ bahuṁ.

348. Taṁ maṁ ñātī amittāva, kiṁ vo kāmesu yuñjatha.
Jānātha maṁ pabbajitaṁ, kāmesu bhayadassiniṁ.

349. Na hiraññasuvaṇṇena, parikkhīyanti āsavā.
Amittā vadhakā kāmā, sapattā sallabandhanā.

350. Taṁ maṁ ñātī amittāva, kiṁ vo kāmesu yuñjatha.
Jānātha maṁ pabbajitaṁ, muṇḍaṁ saṁghāṭipārutaṁ.

351. Uttiṭṭhapiṇḍo uñcho ca, paṁsukūlañca cīvaraṁ.
Etaṁ kho mama sāruppaṁ, anagārūpanissayo.

352. Vantā Mahesīhi kāmā, ye dibbā ye ca mānusā.
Khemaṭṭhāne vimuttā te, pattā te acalaṁ sukhaṁ.

353. Māhaṁ kāmehi saṁgacchiṁ, yesu tāṇaṁ na vijjati.
Amittā vadhakā kāmā, aggikkhandhūpamā dukhā.

---

1. Na metaṁ (Sī, Syā) 2. Yā (Syā) 3. Thapetvā (Ka) 4. Punarāgahe (Ka)

354. Paripantho esa bhayo, savighāto sakaṇṭako.
Gedho suvisamo ceso[1], mahanto mohanāmukho.

355. Upasaggo bhīmarūpo, kāmā sappasirūpamā.
Ye bālā abhinandanti, andhabhūtā puthujjanā.

356. Kāmapaṅkena sattā hi, bahū loke aviddasū.
Pariyantaṁ na jānanti, jātiyā maraṇassa ca.

357. Duggatigamanaṁ maggaṁ, manussā kāmahetukaṁ.
Bahuṁ ve paṭipajjanti, attano rogamāvahaṁ.

358. Evaṁ amittajananā, tāpanā saṁkilesikā.
Lokāmisā bandhanīyā, kāmā maraṇabandhanā[2].

359. Ummādanā ullapanā, kāmā cittappamaddino.
Sattānaṁ saṁkilesāya, khippaṁ[3] mārena oḍḍitaṁ.

360. Anantādīnavā kāmā, bahudukkhā mahāvisā.
Appassādā raṇakarā, suttapakkhavisosanā[4].

361. Sāhaṁ etādisaṁ katvā, byasanaṁ kāmahetukaṁ.
Na taṁ paccāgamissāmi, nibbānābhiratā sadā.

362. Raṇaṁ karitvā[5] kāmānaṁ, sītibhāvābhikaṅkhinī.
Appamattā vihassāmi, sabbasaṁyojanakkhaye.

363. Asokaṁ virajaṁ khemaṁ, ariyaṭṭhaṅgikaṁ ujuṁ.
Taṁ maggaṁ anugacchāmi, yena tiṇṇā Mahesino.

364. Imaṁ passatha dhammaṭṭhaṁ, Subhaṁ Kammāradhītaraṁ.
Anejaṁ upasampajja, rukkhamūlamhi jhāyati.

365. Ajja'ṭṭhamī pabbajitā, saddhā saddhammasobhanā.
Vinītu'ppalavaṇṇāya, tevijjā maccuhāyinī.

---

1. Lepo (Sī) 2. Caraṇabandhanā (Sī) 3. Khipaṁ (Sī)
4. Visosakā (Sī) 5. Taritvā (Sī)

366. Sāyaṁ bhujissā anaṇā, bhikkhunī bhāvitindriyā.
Sabbayogavisaṁyuttā, katakiccā anāsavā.

367. Taṁ Sakko devasaṁghena, upasaṅkamma iddhiyā.
Namassati bhūtapati, Subhaṁ Kammāradhītaranti.

Subhā Kammāradhītā.

Vīsatinipāto niṭṭhito.

14. Tiṁsanipāta

1. Subhājīvakambavanikātherīgāthā

368. Jīvakambavanaṁ rammaṁ, gacchantiṁ bhikkhuniṁ Subhaṁ.
Dhuttako sannivāresi[1], tamenaṁ abravī Subhā.

369. Kiṁ te aparādhitaṁ mayā, yaṁ maṁ ovariyāna tiṭṭhasi.
Na hi pabbajitāya āvuso, puriso samphusanāya kappati.

370. Garuke mama Satthusāsane,
Yā sikkhā Sugatena desitā.
Parisuddhapadaṁ anaṅgaṇaṁ,
Kiṁ maṁ ovariyāna tiṭṭhasi.

371. Āvilacitto anāvilaṁ,
Sarajo vītarajaṁ anaṅgaṇaṁ.
Sabbattha vimuttamānasaṁ,
Kiṁ maṁ ovariyāna tiṭṭhasi.

372. Daharā ca apāpikā casi,
Kiṁ te pabbajjā karissati.
Nikkhipa kāsāyacīvaraṁ,
Ehi ramāma supupphite[2] vane.

373. Madhurañca pavanti sabbaso,
Kusumarajena samuṭṭhitā dumā.
Paṭhamavasanto sukho utu,
Ehi ramāma supupphite vane.

374. Kusumitasikharā ca pādapā,
Abhigajjantiva māluteritā.
Kā tuyhaṁ rati bhavissati,
Yadi ekā vanamogahissasi[3].

---

1. Taṁ nivāresi (Ka)
2. Ramāmase pupphite (Sī, Syā)
3. Vanamotarissasi (Sī), vanamogāhissasi (Syā, Ka)

375. Vāḷamigasaṁghasevitaṁ,
Kuñjaramattakareṇuloḷitaṁ.
Asahāyikā gantumicchasi,
Rahitaṁ bhiṁsanakaṁ mahāvanaṁ.

376. Tapanīyakatāva dhītikā,
Vicarasi cittalateva accharā.
Kāsikasukhumehi vaggubhi,
Sobhasī suvasanehi nūpame.

377. Ahaṁ tava vasānugo siyaṁ,
Yadi viharemase[1] kānanantare.
Na hi ma'tthi tayā piyattaro,
Pāṇo kinnarimandalocane.

378. Yadi me vacanaṁ karissasi,
Sukhitā ehi agāramāvasa.
Pāsādanivātavāsinī,
Parikammaṁ te karontu nāriyo.

379. Kāsikasukhumāni dhāraya,
Abhiropehi[2] ca mālavaṇṇakaṁ.
Kañcanamaṇimuttakaṁ bahuṁ,
Vividhaṁ ābharaṇaṁ karomi te.

380. Sudhotarajapacchadaṁ Subhaṁ,
Gonakatūlikasanthataṁ navaṁ.
Abhiruha sayanaṁ mahārahaṁ,
Candanamaṇḍitasāragandhikaṁ.

381. Uppalaṁ cudakā samuggataṁ,
Yathā taṁ amanussasevitaṁ.
Evaṁ tvaṁ brahmacārinī,
Sakesa'ṅgesu jaraṁ gamissasi.

---

1. Yadipi viharesi (Ka) 2. Abhirohehi (Sī)

382. Kiṁ te idha sārasammataṁ,
Kuṇapapūramhi susānavaḍḍhane.
Bhedanadhamme kaḷevare[1],
Yaṁ disvā vimano udikkhasi.

383. Akkhīni ca tūriyāriva,
Kinnariyāriva pabbatantare.
Tava me nayanāni dakkhiya[2],
Bhiyyo kāmaratī pavaḍḍhati.

384. Uppalasikharopamāni te,
Vimale hāṭakasannibhe mukhe.
Tava me nayanāni dakkhiya,
Bhiyyo kāmaguṇo pavaḍḍhati.

385. Api dūragatā saramhase,
Āyatapamhe visuddhadassane.
Na hi matthi tayā piyattaro,
Nayanā kinnarimandalocane.

386. Apathena payātumicchasi,
Candaṁ kīḷanakaṁ gavesasi.
Meruṁ laṅghetumicchasi,
Yo tvaṁ Buddhasutaṁ maggayasi.

387. Natthi hi loke sadevake,
Rāgo yatthapi dāni me siyā.
Napi naṁ jānāmi kīriso,
Atha maggena hato samūlako.

388. Iṅgālakuyāva[3] ujjhito,
Visapattoriva aggito kato[4].
Napi naṁ passāmi kīriso,
Atha maggena hato samūlako.

---

1. Kalevare (Sī, Ka)
2. Nayanānudikkhiya (Sī)
3. Iṅghāḷakhuyāva (Syā)
4. Agghato hato (Sī)

389. Yassā siyā apaccavekkhitaṁ,
Satthā vā anupāsito siyā.
Tvaṁ tādisikaṁ palobhaya,
Jānantiṁ so imaṁ vihaññasi.

390. Mayhaṁ hi akkuṭṭhavandite,
Sukhadukkhe ca satī upaṭṭhitā.
Saṅkhatamasubhanti jāniya,
Sabbattheva mano na limpati.

391. Sāhaṁ Sugatassa sāvikā,
Maggaṭṭhaṅgikayānayāyinī.
Uddhaṭasallā anāsavā,
Suññāgāragatā ramāma'haṁ.

392. Diṭṭhā hi mayā sucittitā,
Sombhā dārukapillakāni vā.
Tantīhi ca khīlakehi ca,
Vinibaddhā vividhaṁ panaccakā.

393. Tamhuddhaṭe tantikhīlake,
Vissaṭṭhe vikale parikrite[1].
Na vindeyya khaṇḍaso kate,
Kimhi tattha manaṁ nivesaye.

394. Tathūpamā dehakāni maṁ,
Tehi dhammehi vinā na vattanti.
Dhammehi vinā na vattati,
Kimhi tattha manaṁ nivesaye.

395. Yathā haritālena makkhitaṁ,
Addasa cittikaṁ bhittiyā kataṁ.
Tamhi te viparītadassanaṁ,
Saññā mānusikā niratthikā.

---

1. Paripakkhīte (Sī), paripakkate (Syā)

396. Māyaṁ viya aggato kataṁ,
Supinanteva suvaṇṇapādapaṁ.
Upagacchasi andha rittakaṁ,
Janamajjheriva rupparūpakaṁ[1].

397. Vaṭṭaniriva koṭarohitā,
Majjhe pubbuḷakā sa-assukā.
Pīḷakoḷikā cettha jāyati,
Vividhā cakkhuvidhā ca piṇḍitā.

398. Uppāṭiya cārudassanā,
Na ca pajjittha asaṅgamānasā.
Handa te cakkhuṁ harassu taṁ,
Tassa narassa adāsi tāvade.

399. Tassa ca viramāsi tāvade,
Rāgo tattha khamāpayī ca naṁ.
Sotthi siyā brahmacārinī,
Na puno edisakaṁ bhavissati.

400. Āsādiya[2] edisaṁ janaṁ,
Aggiṁ pajjalitaṁ'va liṅgiya.
Gaṇhiya āsīvisaṁ viya,
Api nu sotthi siyā khamehi no.

401. Muttā ca tato sā bhikkhunī,
Agamī Buddhavarassa santikaṁ.
Passiya varapuññalakkhaṇaṁ,
Cakkhu āsi yathā purāṇakanti.

Subhā Jīvakambavanikā.

Tiṁsanipāto niṭṭhito.

---

1. Rūparūpakaṁ (Ka)
2. Āhaniya (Syā, Ka)

15. Cattālīsanipāta

1. Isidāsītherīgāthā

402. Nagaramhi Kusumanāme, Pāṭaliputtamhi pathaviyā maṇḍe.
Sakyakulakulīnāyo, dve bhikkhuniyo hi guṇavatiyo.

403. Isidāsī tattha ekā, dutiyā Bodhīti sīlasampannā ca.
Jhānajjhāyanaratāyo, bahussutāyo dhutakilesāyo.

404. Tā piṇḍāya caritvā, bhattatthaṁ [1] kariya dhotapattāyo.
Rahitamhi sukhanisinnā, imā girā abbhudīresuṁ.

405. Pāsādikāsi ayye, Isidāsi vayopi te aparihīno.
Kiṁ disvāna byālikaṁ, athāsi nekkhammamanuyuttā.

406. Evamanuyuñjiyamānā sā, rahite dhammadesanākusalā.
Isidāsī vacanamabravi, suṇa bodhi yathāmhi pabbajitā.

407. Ujjeniyā puravare, mayhaṁ pitā sīlasaṁvuto seṭṭhi.
Tassa'mhi ekadhītā, piyā manāpā ca dayitā ca.

408. Atha me Sāketato varakā, āgacchu'muttamakulīnā.
Seṭṭhī pahūtaratano, tassa mamaṁ suṇha'madāsi tāto.

409. Sassuyā sasurassa ca, sāyaṁ pātaṁ paṇāmamupagamma.
Sirasā karomi pāde, vandāmi yathāmhi anusiṭṭhā.

410. Yā mayhaṁ sāmikassa, bhaginiyo bhātuno parijano vā.
Tamekavarakampi disvā, ubbiggā āsanaṁ demi.

411. Annena ca pānena ca, khajjena ca yaṁ ca tattha sannihitaṁ.
Chādemi upanayāmi ca, demi ca yaṁ yassa patirūpaṁ.

412. Kālena upaṭṭhahitvā[2], gharaṁ samupagamāmi ummāre.
Dhovantī hatthapāde, pañjalikā sāmikamupemi.

413. Kocchaṁ pasādaṁ añjaniñca, ādāsakañca gaṇhitvā.
Parikammakārikā viya, sayameva patiṁ vibhūsemi.

---

1. Bhattattaṁ (Sī)
2. Uṭṭhahitvā (Syā, Ka), upaṭṭhahituṁ (?)

414. Sayameva odanaṁ sādha, yāmi sayameva bhājanaṁ dhovantī.
Mātāva ekaputtakaṁ, tathā[1] bhattāraṁ paricarāmi.

415. Evaṁ maṁ bhattikataṁ, anurattaṁ kārikaṁ nihatamānaṁ.
Uṭṭhāyikaṁ[2] analasaṁ, sīlavatiṁ dussate bhattā.

416. So mātarañca pitarañca, bhaṇati āpuccha'haṁ gamissāmi.
Isidāsiyā na saha vacchaṁ, ekāgārehaṁ[3] saha vatthuṁ.

417. Mā evaṁ putta avaca, Isidāsī paṇḍitā paribyattā.
Uṭṭhāyikā analasā, kiṁ tuyhaṁ na rocate putta.

418. Na ca me hiṁsati kiñci, na cahaṁ Isidāsiyā saha vacchaṁ.
Dessāva me alaṁ me, apucchāhaṁ[4] gamissāmi.

419. Tassa vacanaṁ suṇitvā, sassu sasuro ca maṁ apucchiṁsu.
Ki'ssa [5] tayā aparaddhaṁ, bhaṇa vissaṭṭhā yathābhūtaṁ.

420. Napihaṁ aparajjhaṁ kiñci, napi hiṁsemi na bhaṇāmi dubbacanaṁ.
Kiṁ sakkā kātu'yye, yaṁ maṁ viddessate bhattā.

421. Te maṁ pitugharaṁ paṭi, nayiṁsu vimanā dukhena adhibhūtā.
Puttamanurakkhamānā, jitāmhase rūpiniṁ lakkhiṁ.

422. Atha maṁ adāsi tāto, aḍḍhassa gharamhi dutiyakulikassa.
Tato upaḍḍhasuṅkena, yena maṁ vindatha seṭṭhi.

423. Tassapi gharamhi māsaṁ, avasiṁ atha sopi maṁ paṭiccharayi[6].
Dāsīva upaṭṭhahantiṁ, adūsikaṁ sīlasampannaṁ.

424. Bhikkhāya ca vicarantaṁ, damakaṁ dantaṁ me pitā bhaṇati.
"Hohisi[7] me jāmātā, nikkhipa poṭṭhiñca[8] ghaṭikañca."

425. Sopi vasitvā pakkhaṁ[9], atha tātaṁ bhaṇati "dehi me poṭṭhiṁ.
Ghaṭikañca mallakañca, punapi bhikkhaṁ carissāmi".

---

1. Tadā (Sī)
2. Uṭṭhāhikaṁ (Ka)
3. Ekagharepa'haṁ (?)
4. Āpucchāhaṁ (Syā), āpucchahaṁ-nāpucchahaṁ (?)
5. Kiṁsa(?)
6. Paṭicchasi (Sī, Ka), paṭicchati (Syā), paṭiccharati (Ka)
7. Sohisi (sabbattha)
8. Pontiṁ (Sī, Syā)
9. Pakkamatha (Sī)

426. Atha naṁ bhaṇatī tāto, ammā sabbo ca me ñātigaṇavaggo.
Kiṁ te na kīrati idha, bhaṇa khippaṁ taṁ te karihiti.

427. Evaṁ bhaṇito bhaṇati, yadi me attā sakkoti alaṁ mayhaṁ.
Isidāsiyā na saha vacchaṁ, ekagharehaṁ saha vatthuṁ.

428. Vissajjito gato so, ahampi ekākinī vicintemi.
Āpucchitūna gacchaṁ, marituye[1] vā pabbajissaṁ vā.

429. Atha ayyā Jinadattā, āgacchī gocarāya caramānā.
Tātakulaṁ vinayadharī, bahussutā sīlasampannā.

430. Taṁ disvāna amhākaṁ, uṭṭhāyāsanaṁ tassā paññāpayiṁ.
Nisinnāya ca pāde, vanditvā bhojanamadāsiṁ.

431. Annena ca pānena ca, khajjena ca yañca tattha sannihitaṁ.
Santappayitvā avacaṁ, "ayye icchāmi pabbajituṁ".

432. Atha maṁ bhaṇatī tāto, idheva puttaka[2] carāhi tvaṁ dhammaṁ.
Annena ca pānena ca, tappaya samaṇe dvijātī ca.

433. Atha'haṁ bhaṇāmi tātaṁ, rodantī añjaliṁ paṇāmetvā.
Pāpaṁ hi mayā pakataṁ, kammaṁ taṁ nijjaressāmi.

434. Atha maṁ bhaṇatī tāto, "pāpuṇa bodhiñca aggadhammañca.
Nibbānañca labhassu, yaṁ sacchikarī dvipadaseṭṭho".

435. Mātāpitū abhivāda, yitvā sabbañca ñātigaṇavaggaṁ.
Sattāhaṁ pabbajitā, tisso vijjā aphassayiṁ.

436. Jānāmi attano satta, jātiyo yassa'yaṁ phalavipāko.
Taṁ tava ācikkhissaṁ, taṁ ekamanā nisāmehi.

437. Nagaramhi Erakacche[3], suvaṇṇakāro ahaṁ pahūtadhano.
Yobbanamadena matto, so paradāraṁ asevi'haṁ.

438. Sohaṁ tato cavitvā, nirayamhi apaccisaṁ ciraṁ.
Pakko tato ca uṭṭhahitvā, makkaṭiyā kucchimokkamiṁ.

---

1. Maritāye (Sī), marituṁ (Syā) 2. Puttike (Syā, Ka) 3. Erakakacche (Syā, Ka)

439. Sattāhajātakaṁ maṁ, mahākapi yūthapo nillacchesi.
Tassetaṁ kammaphalaṁ, yathāpi gantvāna paradāraṁ.

440. Sohaṁ tato cavitvā, kālaṁ karitvā Sindhavāraññe.
Kāṇāya ca khañjāya ca, eḷakiyā kucchimokkamiṁ.

441. Dvādasa vassāni ahaṁ, nillacchito dārake parivahitvā.
Kimināva'ṭṭo akallo, yathāpi gantvāna paradāraṁ.

442. Sohaṁ tato cavitvā, govāṇijakassa gāviyā jāto.
Vaccho lākhātambo, nillacchito dvādase māse.

443. Voḍhūna[1] naṅgala'mahaṁ, sakaṭaṁ ca dhārayāmi.
Andhova'ṭṭo akallo, yathāpi gantvāna paradāraṁ.

444. Sohaṁ tato cavitvā, vīthiyā dāsiyā ghare jāto.
Neva mahilā na puriso, yathāpi gantvāna paradāraṁ.

445. Tiṁsativassamhi mato, sākaṭikakulamhi dārikā jātā.
Kapaṇamhi appabhoge, dhanika[2] purisapātabahulamhi.

446. Taṁ maṁ tato satthavāho, ussannāya vipulāya vaḍḍhiyā.
Okaḍḍhati vilapantiṁ, acchinditvā kulagharasmā.

447. Atha soḷasame vasse, disvā maṁ pattayobbanaṁ kaññaṁ.
Orundhata'ssa putto, Giridāso nāma nāmena.

448. Tassapi aññā bhariyā, Sīlavatī Guṇavatī Yasavatī ca.
Anurattā[3] bhattāraṁ, tassāhaṁ[4] viddesanamakāsiṁ.

449. Tassetaṁ kammaphalaṁ, yaṁ maṁ apakīritūna gacchanti.
Dāsīva upaṭṭhahantiṁ, tassapi anto kato mayāti.

Isidāsī therī.

Cattālīsanipāto niṭṭhito.

---

1. Te puna (Syā, Ka), vodhuna (Ka-Ṭṭha)
2. Aṇika (Ṭṭha), taṁ saṁvaṇṇanāyampi atthayutti gavesitabbā.
3. Anuvattā(Ka)
4. Tassa taṁ (?)

16. Mahānipāta

1. Sumedhātherīgāthā

450. Mantāvatiyā nagare, rañño Koñcassa aggamahesiyā.
Dhītā āsiṁ Sumedhā, pasāditā sāsanakarehi.

451. Sīlavatī cittakathā, bahussutā Buddhasāsane vinitā.
Mātāpitaro upagamma, bhaṇati ubhayo nisāmetha.

452. Nibbānābhiratāhaṁ, asassataṁ bhavagataṁ yadipi dibbaṁ.
Kimaṅgaṁ pana[1] tucchā kāmā, appassādā bahuvighātā.

453. Kāmā kaṭukā āsī, visūpamā yesu mucchitā bālā.
Te dīgharattaṁ niraye, samappitā haññante dukkhitā[2].

454. Socanti pāpakammā, vinipāte pāpavaddhino sadā.
Kāyena ca vācāya ca, manasā ca asaṁvutā bālā.

455. Bālā te duppaññā, acetanā dukkhasamudayoruddhā.
Desente ajānantā, na bujjhare ariyasaccāni.

456. Saccāni 'amma' Buddhavaradesi, tāni te bahutarā ajānantā ye.
Abhinandanti bhavagataṁ, pihenti devesu upapattiṁ.

457. Devesupi upapatti, asassatā bhavagate aniccamhi.
Na ca santasanti bālā, punappunaṁ jāyitabbassa.

458. Cattāro vinipātā, duve[3] ca gatiyo kathañci labbhanti.
Na ca vinipātagatānaṁ, pabbajjā atthi nirayesu.

459. Anujānātha maṁ ubhayo, pabbajituṁ Dasabalassa pāvacane.
Appossukkā ghaṭissaṁ, jātimaraṇappahānāya.

460. Kiṁ bhavagate[4] abhinandi, tena kāyakalinā asārena.
Bhavataṇhāya nirodhā, anujānātha pabbajissāmi.

---

1. Kimaṅga pana (Sī, Syā), kiṁ pana(?)
2. Haññare dukhitā (?)
3. Dve (sabbattha)
4. Bhavagatena (Syā)

461. Buddhānaṁ uppādo, vivajjito akkhaṇo khaṇo laddho.
Sīlāni brahmacariyaṁ, yāvajīvaṁ na dūseyyaṁ.

462. Evaṁ bhaṇati Sumedhā, mātāpitaro "na tāva āhāraṁ.
Āharissaṁ[1] gahaṭṭhā, maraṇavasaṁ gatāva hessāmi".

463. Mātā dukkhitā rodati pitā ca,
Assā sabbaso samabhihato.
Ghaṭenti saññāpetuṁ, pāsādatale chamāpatitaṁ.

464. Uṭṭhehi puttaka kiṁ soci, tena dinnāsi vāraṇavatimhi.
Rājā Anīkaratto[2], abhirūpo tassa tvaṁ dinnā.

465. Aggamahesī bhavissasi, Anikarattassa rājino bhariyā.
Sīlāni brahmacariyaṁ, pabbajjā dukkarā puttaka.

466. Rajje āṇā dhanamissa, riyaṁ bhogā sukhā daharikāsi.
Bhuñjāhi kāmabhoge, vāreyyaṁ hotu te putta.

467. Atha ne bhaṇati Sumedhā, mā edisikāni bhavagata'masāraṁ.
Pabbajjā vā hohiti, maraṇaṁ vā me naceva vāreyyaṁ.

468. Kimiva pūtikāyamasuciṁ, savanagandhaṁ bhayānakaṁ kuṇapaṁ.
Abhisaṁviseyyaṁ bhastaṁ, asakiṁ paggharitaṁ asucipuṇṇaṁ.

469. Kimiva ta'haṁ jānantī, vikūlakaṁ maṁsasoṇitupalittaṁ.
Kimikulālayaṁ sakuṇabhattaṁ, kaḷevaraṁ kissa diyyati.

470. Nibbuyhati susānaṁ, aciraṁ kāyo apetaviññāṇo.
Chuddho[3] kaḷiṅgaraṁ viya, jigucchamānehi ñātīhi.

471. Chuddhūna[4] naṁ susāne, parabhattaṁ nhāyanti[5] jigucchantā.
Niyakā mātāpitaro, kiṁ pana sādhāraṇā janatā.

472. Ajjhositā asāre, kaḷevare aṭṭhinhārusaṁghāte.
Kheḷassuccārassava, paripuṇṇe[6] pūtikāyamhi.

---

1. Āhariyāmi (Sī), āhārisaṁ (?)
2. Aṇīkadatto (Sī, Syā)
3. Chaḍḍito (Syā), chuṭṭho (Ka)
4. Chaḍḍūna (Syā), chuṭṭhuna (Ka)
5. Nhāyare (?)
6. Kheḷassuccārapassavaparipuṇṇe (Sī)

473. Yo naṁ vinibbhujitvā, abbhantaramassa bāhiraṁ kayirā.
Gandha'ssa asahamānā, sakāpi mātā jiguccheyya.

474. Khandhadhātu-āyatanaṁ, saṅkhataṁ jātimūlakaṁ dukkhaṁ.
Yoniso anuvicinantī, vāreyyaṁ kissa iccheyyaṁ.

475. Divase divase tisatti, satāni navanavā pateyyuṁ kāyamhi.
Vassasatampi ca ghāto, seyyo dukkhassa cevaṁ khayo.

476. Ajjhupagacche ghātaṁ, yo viññāyevaṁ Satthuno vacanaṁ.
Dīgho tesaṁ[1] saṁsāro, punappunaṁ haññamānānaṁ.

477. Devesu manussesu ca, tiracchānayoniyā asurakāye.
Petesu ca nirayesu ca, aparimitā dissare ghātā.

478. Ghātā nirayesu bahū, vinipātagatassa pīḷiyamānassa[2].
Devesupi attāṇaṁ, nibbānasukhā paraṁ natthi.

479. Pattā te nibbānaṁ, ye yuttā Dasabalassa pāvacane.
Appossukkā ghaṭenti, jātimaraṇappahānāya.

480. Ajjeva tāta'bhinikkha, missaṁ bhogehi kiṁ asārehi.
Nibbinnā me kāmā, vantasamā tālavatthukatā.

481. Sā cevaṁ bhaṇati pitara, manīkaratto ca yassa sā dinnā.
Upayāsi vāraṇavate, vāreyya'mupaṭṭhite kāle.

482. Atha asitanicitamuduke, kese khaggena chindiya Sumedhā.
Pāsādaṁ pidahitvā[3], paṭhamajjhānaṁ samāpajji.

483. Sā ca tahiṁ samāpannā, Anīkaratto ca āgato nagaraṁ.
Pāsāde ca[4] Sumedhā, aniccasaññaṁ[5] subhāveti.

484. Sā ca manasi karoti, Anīkaratto ca āruhī turitaṁ.
Maṇikanakabhūsitaṅgo, katañjalī yācati Sumedhaṁ.

485. Rajje āṇādhanamissa, riyaṁ bhogā sukhā daharikā'si.
Bhuñjāhi kāmabhoge, kāmasukhā dullabhā loke.

---

1. Vo (Ka) 2. Kilissamānassa (Syā, Ka) 3. Pidhetvā (Sī, Syā), pidhitvā (Ka)
4. Pāsādeva (Sī, Syā) 5. Aniccasaññā (sabbattha)

486. Nissaṭṭhaṁ te rajjaṁ, bhoge bhuñjassu dehi dānāni.
Mā dummanā ahosi, mātāpitaro te dukkhitā[1].

487. Taṁ taṁ bhaṇati Sumedhā, kāmehi anatthikā vigatamohā.
Mā kāme abhinandi, kāmesvādīnavaṁ passa.

488. Cātuddīpo rājā, Mandhātā āsi kāmabhogina'maggo.
Atitto kālaṅkato, na cassa paripūritā icchā.

489. Satta ratanāni vasseyya, vuṭṭhimā dasadisā samantena.
Na catthi titti kāmānaṁ, atittāva maranti narā.

490. Asisūnūpamā kāmā, kāmā sappasiropamā.
Ukkopamā anudahanti, aṭṭhikaṅkala[2] sannibhā.

491. Aniccā adhuvā kāmā, bahudukkhā mahāvisā.
Ayoguḷova santatto, aghamūlā dukhapphalā.

492. Rukkhapphalūpamā kāmā, maṁsapesūpamā dukhā.
Supinopamā vañcaniyā, kāmā yācitakūpamā.

493. Sattisūlūpamā kāmā, rogo gaṇḍo aghaṁ nighaṁ.
Aṅgārakāsusadisā, aghamūlaṁ bhayaṁ vadho.

494. Evaṁ bahudukkhā kāmā, akkhātā antarāyikā.
Gacchatha na me bhavagate, vissāso atthi attano.

495. Kiṁ mama paro karissati, attano sīsamhi ḍayhamānamhi.
Anubandhe jarāmaraṇe, tassa ghātāya ghaṭitabbaṁ.

496. Dvāraṁ apāpuritvānahaṁ[3], mātāpitaro Anīkarattañca.
Disvāna chamaṁ nisinne, rodante idamavocaṁ.

497. Dīgho bālānaṁ saṁsāro, punappunaṁ ca rodataṁ.
Anamatagge pitu maraṇe, bhātu vadhe attano ca vadhe.

498. Assu thaññaṁ rudhiraṁ, saṁsāraṁ anamataggato saratha.
Sattānaṁ saṁsarataṁ, sarāhi aṭṭhīnañca sannicayaṁ.

---

1. Mātāpitaro ca te dukhitā(?) 2. Kaṅkhala (Sī) 3. Avāpuritvāhaṁ (Sī)

499. Sara caturodadhī[1], upanīte assuthaññarudhiramhi.
Sara ekakappamaṭṭhīnaṁ, sañcayaṁ vipulena samaṁ.

500. Anamatagge saṁsarato, mahiṁ[2] Jambudīpamupanītaṁ.
Kolaṭṭhimattaguḷikā, mātā mātusveva nappahonti.

501. Tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṁ[3], upanītaṁ anamataggato sara.
Caturaṅgulikā ghaṭikā, pitupitusveva nappahonti.

502. Sara kāṇakacchapaṁ pubba, samudde aparato ca yugachiddaṁ.
Siraṁ[4] tassa ca paṭimukkaṁ, manussalābhamhi opammaṁ.

503. Sara rūpaṁ pheṇapiṇḍopa, massa kāyakalino asārassa.
Khandhe passa anicce, sarāhi niraye bahuvighāte.

504. Sara kaṭasiṁ vaḍḍhente, punappunaṁ tāsu tāsu jātīsu.
Sara kumbhīlabhayāni ca, sarāhi cattāri saccāni.

505. Amatamhi vijjamāne, kiṁ tava pañcakaṭukena pītena.
Sabbā hi kāmaratiyo, kaṭukatarā pañcakaṭukena.

506. Amatamhi vijjamāne, kiṁ tava kāmehi ye pariḷāhā[5].
Sabbā hi kāmaratiyo, jalitā kuthitā kampitā santāpitā.

507. Asapattamhi samāne, kiṁ tava kāmehi ye bahusapattā.
Rājaggicora-udakappiyehi, sādhāraṇā kāmā bahusapattā.

508. Mokkhamhi vijjamāne, kiṁ tava kāmehi yesu vadhabandho.
Kāmesu hi asakāmā, vadhabandhadukhāni anubhonti.

509. Ādīpitā tiṇukkā, gaṇhantaṁ dahanti neva muñcantaṁ.
Ukkopamā hi kāmā, dahanti ye te na muñcanti.

510. Mā appakassa hetu, kāmasukhassa vipulaṁ jahī sukhaṁ.
Mā puthulomova baḷisaṁ, gilitvā pacchā vihaññasi.

---

1. Sarassu caturo udadhī (?) 2. Mahāmahiṁ (?) 3. Sara tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṁ (Sī)
4. Sara (Sī) 5. Sapariḷāhā (Sī-Ṭṭha)

511. Kāmaṁ kāmesu damassu, tāva sunakhova saṅkhalābhaddho.
Kāhinti khu taṁ kāmā, chātā sunakhaṁva caṇḍālā.

512. Aparimitañca dukkhaṁ, bahūni ca cittadomanassāni.
Anubhohisi kāmayutto, paṭinissaja[1] addhuve kāme.

513. Ajaramhi vijjamāne, kiṁ tava kāmehi[2] yesu jarā.
Maraṇabyādhigahitā[2], sabbā sabbattha jātiyo.

514. Ida'majaramida'mamaraṁ[3], ida'majarāmaraṁ padamasokaṁ.
Asapatta'masambādhaṁ, akhalita'mabhayaṁ nirupatāpaṁ.

515. Adhigatamidaṁ bahūhi, amataṁ ajjāpi ca labhanīyamidaṁ.
Yo yoniso payuñjati, na ca sakkā aghaṭamānena.

516. Evaṁ bhaṇati Sumedhā, saṅkhāragate ratiṁ alabhamānā.
Anunentī anikarattaṁ, kese ca chamaṁ khipi Sumedhā.

517. Uṭṭhāya Anikaratto, pañjaliko yācata'ssā pitaraṁ so.
Vissajjetha Sumedhaṁ, pabbajituṁ vimokkhasaccadassā.

518. Vissajjitā mātāpitūhi, pabbaji sokabhayabhītā.
Cha abhiññā sacchikatā, aggaphalaṁ sikkhamānāya.

519. Acchariyamabbhutaṁ taṁ, nibbānaṁ āsi rājakaññāya.
Pubbenivāsacaritaṁ, yathā byākari pacchime kāle.

520. Bhagavati Koṇāgamane, saṁghārāmamhi navanivesamhi.
Sakhiyo tisso janiyo, vihāradānaṁ adāsimha.

521. Dasakkhattuṁ satakkhattuṁ,
Dasasatakkhattuṁ satāni ca satakkhattuṁ.
Devesu uppajjimha, ko pana vādo manussesu.

522. Devesu mahiddhikā ahumha, mānusakamhi ko pana vādo.
Sattaratanassa mahesī, itthiratanaṁ ahaṁ āsiṁ.

---

1. Paṭinissara (Sī)
2-2. Yesu jarāya ca. Maraṇabyādhihi gahitā (?)
3. Idaṁ ajaraṁ idaṁ amaraṁ (?)

523. So hetu so pabhavo, taṁ mūlaṁ sāva sāsane khantī.
Taṁ paṭhamasamodhānaṁ, taṁ dhammaratāya nibbānaṁ.

524. Evaṁ karonti ye sadda, hanti vacanaṁ anomapaññassa.
Nibbindanti bhavagate, nibbinditvā virajjantiti.

Itthaṁ sudaṁ Sumedhā therī gāthāyo abhāsitthāti.

Mahānipāto niṭṭhito.

Samattā therīgāthāyo.

Gāthāsatāni cattāri, asīti puna cuddasa[1].
Theriyekuttarasatā[2], sabbā tā āsavakkhayāti.

Therīgāthāpāḷi niṭṭhitā.

1. Gāthāsaṅkhyā idha anukkamaṇikagaṇanāvasena pākaṭā.
2. Therīyekuttarachasatā(?) tiṁsamattāpi pañcasatamattāpi theriyo ekato āgatā manasikātabbā.

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Lakkhitabbapadānaṁ anukkamaṇikā

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Nāmānaṁ anukkamaṇikā

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Nānāpāṭhā

Paṭhamo mūlapāṭho, Sī = Sīhaḷapotthakaṁ, Syā = Syāmapotthakaṁ, Kaṁ = Kambojapotthakaṁ, I = Iṅgalisapotthakaṁ, Ka = kesuci Marammapotthakesu dissamānapāṭho, Ka-Sī = kesuci Sīhaḷapotthakesu dissamānapāṭho, Ṭṭha = Aṭṭhakathā.

Khuddakanikāye

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Ativijjha = Ativijjha dhammaṁ (Sī)	371
Atthakāmassa = Attakāmassa (?)	351
Atthūpanāyikā = Attūpanāyikā (Sī, Ka)	219
Addasāmi = Addasaṁ (Sī, Syā) Addasāsiṁ (I)	47
Adu = Ādu (Sī, Syā)	86, 114
Andhakaveṇḍuputtā = Andhakaveṇhuputtā (Sī) Aṇḍakaveṇḍaputtā (Syā, Ka)	88
Andhabhūto = Andhībhūto (Ka)	261, 277
Adhāresiṁ = Atāresiṁ (Sī, I) Apātesiṁ (?)	143
Ananubodhohamasmi = Anavabodhohamasmiṁ (Sī) Ananubodhohamāsiṁ (?)	112
Anapāyinī = Anupāyinī (Syā, Ka)	348
Annabhāro = Annahāro (Sī)	337
Anabbhito = Anavhito (Sī)	137
Anāmantetvā = Anāmantiya (Sī)	227
Aniccasaññaṁ = Aniccasaññā (sabbattha)	431
Anīkaratto = Aṇīkadatto (Sī, Syā)	430
Anudicchatu = Anudissatu (Sī, I) Anvādissatu (Syā)	175
Anupassano = Anupassako (Sī, I)	286
Anvakāsi = Akiri (Ma 2. 303)	334
Aparaddhaṁ = Aparādhaṁ (Syā)	57
Apaviddhaṁ = Tadapaviddhaṁ (Sī, Syā)	312
Apassitā = Avassitā (Sī)	24
Appaṭibaddhacittā = Appaṭibandhacittā (Ka)	379
Appavattāya = Appavattiyā (?)	325
Apārutadvāre = Apārutaṁ dvāraṁ (Sī, Syā) Apārutadvāraṁ (I, Ka)	73
Appāsi = Abbahi (Syā) Ahāsi (?)	345
Api yojanāni = Adhiyojanāni (Sī, Ka)	214
Apucchāhaṁ = Āpucchāhaṁ (Syā) Āpucchahaṁ, nāpucchahaṁ (?)	426

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[A]	
Aphassayi = Apassayi (Sī, Ka) Aphussayi (Syā)	364, 366
Abbahitvāna = Abbuhitvāna (Ka)	253
Abbahī = Abbūḷhaṁ (bahūsu)	132, 147
Abbahī = Abbūḷha (I) Abbūḷhaṁ (Syā, Ka)	114
Abbuhe = Ubbahe (?)	155
Ambapakkaṁ dakaṁ = Ambapakkodakaṁ (Sī, Syā, I) Ambapakkūdakaṁ (Ka)	215
Ambehi chādayitvāna = Ambe acchādayitvāna (Sī, Syā) Ambehacchādayitvāna (I, Ka)	65
Abbhukiriṁ = Abbhokiriṁ (Sī, Syā, I, Ka)	52
Abyāpajjarato = Abyāpajjharato (Sī, Syā)	314
Abyāpajjādhimuttassa = Abyāpajjhādhimuttassa (Ka)	312
Abhāṇiṁ = Abhāsiṁ (Sī, Ka)	14, 86
Abhinibbijjha = Abhinibbijja (Sī, Syā)	389
Abhiropehi = Abhirohehi (Sī)	421
Abhivaṭṭhaṁva = Abhivuṭṭhaṁva (Syā) Abhivaḍḍhaṁva (Ka)	284
Abhisīsiṁ = Abhisiṁsiṁ (Sī) Abhisīsi (I)	111
Ayirakule = Ayyirakule (Syā, Ka)	56
Ayoni = Ayoniso (Syā)	271
Aratiñca = Aratiṁ (bahūsu)	368
Avasesaṁ = Avase taṁ (Sī-Ṭṭha, mūlapāṭho) Avasesānaṁ (Ṭṭha) (?)	320
Avākiri = Avākari (Syā, Ka)	35
Avekkhiṁ'haṁ = Apekkhihaṁ (Sī)	403
Avocaṁ = Avociṁ (Ka)	393
Asīti = Asītiṁ (Sī)	240
Ahaṁ = Ahuṁ (Ka-Sī)	49, 82
[Ā]	
Āgacchi = Āgañchi (Sī, I)	303
Ādhutaṁ = Ādhūtaṁ (Sī)	56

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ā]	
Āmuttamaṇikuṇḍalā = Āmukkamaṇikuṇḍalā (?)	25
Āmuttahatthābharaṇaṁ yasassiṁ = Āmuttahatthābharaṇo yasassī (Syā, I, Ka) Āmukkahatthābharaṇaṁ yasassiṁ (?)	107
Āyasakyañca = Āyasasyañca (Sī)	271
Ārakā = Āratā (?)	17
Ārambhatha = Ārabhatha (Sī, Syā) Ārabbhatha (Ka)	267
Ārocesi pakataṁ = Ārocayī pakatiṁ (Sī, Syā)	154
Āsādiya = Āhaniya (Syā, Ka)	424
Āsuṁ = Āhuṁ (Sī)	404
Āhatvā = Āhitvā (Ka)	305
Āharissaṁ = Āhariyāmi (Sī) Āhārisaṁ (?)	430
Āhuneyyānaṁ = Yamāhuneyyānaṁ (Ka)	95
Aṁsabaddhakaṁ = Aṁsavaṭṭakaṁ (Sī) Aṁsabandhanaṁ (Ka)	46
[I]	
Iṅgālakuyāva = Iṅghāḷakhuyāva (Syā)	422
Icceva = Iccevaṁ (Syā, Ka)	74, 206
Iccevahaṁ = Iccevaṁ (Ka)	108
Itthaṁ sudaṁ = Itthaṁ sumaṁ (Ka-Ṭṭha)	219
Indūpamo = Indassamo (Syā, Ka)	94
Idamatthikaṁ = Idamatthitaṁ (Sī)	343
Imañca ariyaṁ = Imañca (Syā)	192
Imāsāhaṁ = Tāsāhaṁ (Syā, Ka)	48
Isayo vāpi = Isayo cāpi (Vimāna 88)	150
Isisattamo = Isisuttamo (Sī)	25
[U]	
Ukkacca = Ukkaḍḍha (Sī)	179
Uggatā = Ukkatā (Sī, Syā)	69
Ujubhūtasmiṁ = Ujubhūtesu (Ka)	59
Uṭṭhāyikaṁ = Uṭṭhāhikaṁ (Ka)	426
Uttasantā = Ottappantā (Syā, Ka)	169

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[U]	
Udapajjatha = Upapajjatha (bahūsu)	29, 134
Udahāriyā = Udakahāriyā (Sī)	69
Uddassayī = Uddisayī (Sī, Ka) Uddissati (Syā, Ka)	169
Udiyyati = Udīrayi (Sī) Udīyyati (Syā) Udayyati (?)	370
Uddhaṁsotāti vuccatīti = Uddhaṁsotā vimuccatīti (Sī, I)	379
Upaṭṭhahitvā = Uṭṭhahitvā (Syā, Ka) Upaṭṭhahituṁ (?)	425
Upaṭṭhāsiṁ = Sūpaṭṭhāsiṁ (Sī)	44
Upanikkhamiṁ = Nūpanikkhamiṁ (sabbattha) Dupanikkhamiṁ (?)	285
Uppaccāpi = Upeccāpi (Syā, Ka)	152
Uppanno = Upapanno (bahūsu)	79
Upāvisi = Upāvisiṁ (Sī)	227
Upeccāpi = Uppaccāpi (Ṭṭha) Pāṭhantaraṁ.	407
Upehi = Upemi (bahūsu)	78
Upphāsulikā = Uppāsuḷikā (Ka)	214
Upphāsulike = Uppāsuḷike (Ka)	138
Ubhayantarena = Ubhayamantare (Sī)	344
Ubbhamāhu = Uddhamāhu (Sī) Uccamāhu (Syā)	253
Uyyānavantaṁ = Uyyānavanaṁ (Ka)	172
[E]	
Ekaghano = Ekagghano (Ka)	313
Etadabravi = Etadabrūvīti (Sī)	66
Ettakā = Etato (Saṁ 1. 187)	368
Erakacche = Erakakacche (Syā, Ka)	427
[O]	
Ophuṇāmi = Opuṇāmi (Sī) Ophunāmi (Syā, Ka) Opunāmi (?)	206
[Ka]	
Kaṅkala = Kaṅkhala (Sī)	432
Kathaṁ vattenti = Kathā vaḍḍhenti (Sī, Ka)	339

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ka]	
Kissa = Kissassa (Sī) Kissassu (?)	209
Kuṭṭamūlañca = Kuḍḍamūlañca (Sī, Syā)	350
Kuṇḍiyo = Koṇḍañño (sabbattha)	180
Kuṇalīkataṁ = Kuṇḍalīkataṁ (Sī, Syā, Ka)	157
Kuṇā = Kuṇṭhā (Sī, Syā)	157
Kuddiṭṭhiṁ = Duddiṭṭhiṁ (Sī, Khu 1. 62)	324
Kubbatoti = Sakubbato (Sī, I) Sukubbato (Syā)	276
Kurūrino = Kuruddino (Ka)	169
Kesanivāsanā = Kesanivāsino (Syā, Ka)	167
Ko attho = Kvatthosi (Ka) Kīvatthopi (Syā)	70
[Kha]	
Khantyā chandikato = Khantiyā chandito (?)	347
Khiḍḍāratiṁ = Khiḍḍaṁ ratiṁ (Syā, I)	19
Khippaṁ = Khipaṁ (Sī)	418
Khudāya = Khuddāya (Ka)	130
Khuppipāsasamappitā = Khuppipāsāsamappitā (Sī, I)	211
Khuppipāsahato nāma = Khuppipāsāhato nāma (Sī, I)	212
[Ga]	
Gaggaro = Gaggamo (Syā) Bhaggaro (Ka)	22
Gaccheyyaṁ = Gacche (Syā, I, Ka)	89
Gatoti = Pattoti (Sī, Syā, I)	114
Gandhike = Gandhake (Syā, I, Ka)	302
Garuno = Garuko (Sī)	348
Gahakāraṁ = Gahakārakaṁ (Sī, I)	256
Gehe = Ghare (Syā, Ka)	15
Gonakatthate = Colasanthate (Sī)	110

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ca]	
Catuddisaṁ = Catuddisā (Ka)	202
Candanasāralittā = Candanasārānulittā (Syā)	74, 207
Cakora = Caṅkora (Ka)	52
Cātuddasiṁ = Catuddasiṁ (I, Ka)	54
Cittitaṁ = Vicittaṁ (Ka) Cittaṁ (Sī, Syā)	53
Cittiṁkatvāna = Cittīkatvāna (Sī) Cittaṁ katvāna (Syā)	339
Cihacihābhinadite = Vihavihābhinadite (Sī, Syā)	230
Cīyate = Miyyate (sabbattha) Ma 2. 415 piṭṭhe passitabbaṁ.	367
Cullāsīti = Cūḷāsīti (Sī, Syā, Ka)	204
Cullāsītisahassāni = Cūḷāsītisahassāni (Sī)	385
Cūḷako = Cūlako (Sī-Ṭṭha)	261
Cūḷavaccho = Cūlagavaccho (Sī)	222
Cetasā = Te cetasā (Saṁ 1. 196)	372
Cetopariccañāṇañca = Cetopariyañāṇañca (Ka)	388
[Cha]	
Chaḍḍetvā = Thapetvā (Ka)	417
Chaḷabhiññā = Cha mebhiññā (Syā, Ka)	388
Chinnoti = Khittoti (Sī)	136
Chuddo = Chaḍḍito (Syā) Chuṭṭho (Ka)	430
Chuddhūna = Chaḍḍūna (Syā) Chuṭṭhuna (Ka)	430
[Ja]	
Jaṅghabalaṁ = Jaṅghābalaṁ (Sī)	266
Jambusaṇḍassa = Jambumaṇḍassa (Ka)	330
Jahāmi = Jahissaṁ (Sī) Jahissāmi (Syā, I)	113
Jāli = Jāla (Sī)	110
[Jha]	
Jhānasokhummasampanno = Jhānasukhumasampanno (Syā, Ka)	288

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ña]	
Ñātimittā = Ñāti mitto (?)	130
[Ḍa]	
Ḍayhamānova = Ḍayhamāneva (sabbattha)	228
Ḍākaṁ = Sākaṁ (Sī)	23
[Ta]	
Tato = Atho (Ka)	416
Tattha kā = Kā tattha (Sī)	137
Tathāpakāro = Tathappakāro (Sī, Syā)	89
Tatthevantaradhāyathāti = Tatthevantaradhāyatīti (Syā, Ka)	26, 111
Tameva = Taveva (Sī)	25
Tamokhandho = Tamokkhandho (Sī, Syā)	248
Tayā hi jāto = Tayābhijāto (Sī)	300
Tā = Kā (Ka)	163, 179
Tādini = Tādine (Syā, Ka)	25
Tāvade = Tāvadeva (Syā) Tadeva (Ka)	154
Ti-acchati = Tiriñcati (?)	339
Tidāruṇī = Ticāruṇī (Sī)	71
Tirokuṭṭesu = Tirokuḍḍesu (Sī, Syā, I)	129
Tuyhaṁ nvidaṁ = Tuyhaṁ nu idaṁ (Syā)	35
Turagāna = Turaṅgāna (Ka)	91
Turiyena = Tūrena (Ka)	395
Tūriya = Turiya (Sī, Syā, I)	22
Tūriyena = Turiyena (Sī, Syā, I)	56
Te gharā tā ca dāsiyo = Te gharadāsiyo āsuṁ (Sī, Syā) Te ghare dāsiyo ceva (Ka)	143
Tepi no = Tepi na (bahūsu)	88
Tyāhaṁ = Tāhaṁ (Ka)	128
[Tha]	
Thinamiddhañca = Thīnamiddhañca (Sī, Syā)	236
Thūṇikā = Thūṇirā (I, Ka) Dhuṇirā (Syā)	256

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Da]	
Daddallamānā = Daddaḷhamānā (Ka)	9, 48
Daddallavimānaṁ = Daddaḷhavimānaṁ (Ka)	50
Daliddako = Daḷiddako (Sī)	356
Daḷhadhammino = Daḷhadhanvino (Sī-Ṭṭha)	368
Diṭṭhasute = Diṭṭhe sute (Sī)	310
Dibbacakkhuṁ visodhayiṁ = Dibbacakkhu visodhitaṁ (Ka)	310
Divākare = Divaṅkare (Syā, Ka)	111
Disāpi = Disā hi (Syā, Ka) Ma 2. 307.	334
Dibya = Dibba (Sī, I)	52
Dukkhitañca = Dukkaṭañca (Sī)	57
Duṭṭhullagāhī = Duṭṭhullabhāṇī (Saṁ 1. 180)	396
Durāgataṁ = Nāpagataṁ (Sī, Syā)	221
Devatā = Devate (bahūsu)	10
Desite = Bhāsite (Sī)	19
Doṇinimmajjaniṁ = Doṇinimmujjanaṁ (Syā)	46
[Dha]	
Dhanika = Aṇika (Ṭṭha)	428
Dhammajīvino = Dhammajīvine (Ka)	412
Dhammamudīrayanti = Dhammakathaṁ udīrayanti (Syā)	50
Dhammāni = Kammāni (Sī, Syā)	192
Dhārayate = Dhārayati (Syā, Ka)	215
Dhurassaho = Dhurāsaho (Ṭṭha)	315
[Na]	
Na aggahesuṁ = Na uggahesuṁ (Ka)	174
Na gacchasi = Na gañchisi (I)	279
Nacchādimhase = Na ruccādimhase (Ka)	136
Na taggamanasā = Tadaggamanasā (Sī) Tadaṅgamanasā (Syā)	66
Natimāninī = Anatimānī (Sī, Syā)	44
Nandane ca vane = Nandane pavane (Sī, Syā)	90, 106
Nandī = Nandi (Sī, Syā)	386

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Na]	
Namayanti = Damayanti (Ka)	224, 334
Nayanāni dakkhiya = Nayānānudikkhiya (Sī)	422
Nayimassa = Na imassa (Syā) Nimassa (Ka)	174
Naḷinyā = Naḷiññaṁ (Ka)	118, 196
Nānārajjena Satthena = Nānāraggena na Satthena (?)	324
Nānāratanacittito = Nānāratanacittaṅgo (Syā)	53
Nānuññāto = Ananuññāto (Sī, Syā)	394
Nāpi = Nāmhi (Ka)	87, 203
Nāma = Nāmo (Sī)	116, 193
Nāvarajjhissaṁ = Nāvarujjhissaṁ (Ka-Sī, Ka)	253
Nitako = Khitako (Sī, Syā)	257
Niddā ceva suniddā ca = Nandā ceva sunandā ca (Sī)	33
Niddāti = Saddhāti (Sī)	30
Niddāvimānaṁ = Saddhāvimānaṁ (Sī)	31
Nipatanti, te bhindanti ca = Nipatanti, vo bhindanteva (Sī) Dhammapadaṭṭhakathā.	217
Nibbanatho avanatho sa = Nibbanatho arato sa hi (Saṁ 1. 188)	368
Nibbānā = Nibbāṇā (Sī)	283
Nimiyaṁ = Nimmissaṁ (Sī) Nirāmisaṁ (Syā) Nimineyyaṁ (?)	227
Nirākatvā = Niraṁkatvā (Syā, Ka)	179, 282
Nirodho maggo ca = Dukkhanirodho ca (Syā)	70
Nivesanañca = Āvesanañca (Sī)	156
Nisumbhissaṁ = Nisumbheyyaṁ (Sī)	413
Nekkhammameva = Nekkhammaññeva (Sī) Nekkhammasseva (Syā)	416
Nekkhammaratamṁ = Nikkhammaratamṁ (Ka)	318
Nekkhamme = Nikkhame (Ka) Nekkhammaṁ (Vi 3. 271; Aṁ 2. 333)	312
Netaṁ channaṁ = Netaṁ channaṁ na (Sī) Netaṁ channaṁ netaṁ (Ka)	164
Nhātako = Nahātako (Sī-Ṭṭha)	263
Nhāyanti = Nhāyare (?)	430

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Pa]	
Pamucchitosmīti = Samucchitosmīti (I, Ka)	121
Pamuttā = Parimuttā (Sī, Syā)	395
Pamutyatthi = Pamuttatthi (sabbattha)	152
Pamodati = Modati (Sī, Syā, I)	97
Pamheti = Pakhumeti (Sī)	51
Parakammakarī = Parakammakārinī (Syā) Parakammakārī (I) Aparakammakārinī (Ka)	44
Parapessiyā = Parapesiyā (Ka)	22
Parāyaṇañca = Parayanañca (Syā, Ka)	189
Parikrite = Paripakkhīte (Sī) Paripakkate (Syā)	423
Paridhassati = Paridahissati (Sī, Syā)	342
Parinibbissanti'nāsavāti = Parinibbantyanāsavā (Sī)	305
Paribbajissahaṁ = Pabbajissahaṁ (Syā, Ka) Pabbajisāhaṁ (I)	112
Parihīrati = Pariharati (Ka)	289
Pariḷāhā = Sapariḷāhā (Sī-Ṭṭha)	433
Plavatī = Plavati (Sī, I, Ka) Pariplavati (Syā)	284
Palokite = Palokine (Ka)	391
Pavecchasi = Payacchasi (Sī)	411
Pavedayāmi = Pavadissāmi (Sī) Pavedissāmi (I)	52
Pavedesi = Vadesi (Sī)	123
Pahissatīti = Pahīyati (sabbattha Pāḷiyaṁ)	224
Pahūtamalyā = Pahūtamālā (Sī, Syā)	171
Pāpakammanto = Pāpakammaṁ (Syā, I)	217
Pāyāsivimānaṁ = Uttaravimānaṁ (Sī, Syā-Ṭṭha)	102
Pitvāva = Pītvāva (Sī)	320
Pitvā = Pītvāna (Sī, Syā)	242
Pidahitvā = Pidhetvā (Sī, Syā) Pidhitvā (Ka)	431
Pidhīyati = Pithīyati (Sī, Syā)	334
Piyāyanti = Pihayanti (Ka)	412

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ba]	
Bākulo = Bakkulo (Sī)	264
Bārāṇasiṁ ca = Bārāṇasiyā ca (Sī, Syā)	167
Bāhirāsassa = Bāhirāsayassa (Ka)	312
Bījitaṅgā = Vījitaṅgā (Sī, Syā)	168
Buddho ce = Buddho ca (sabbattha)	291
Byādhayissasīti = Bādhayissasīti (Sī) Byāthayissasīti (?)	230
Byādhayissanti = Byāthayissanti (?)	368
Brahmacārayo = Brahmacarino (Syā) Brahmacāriye (I, Ka)	49
Bravi = Bruvī (Sī)	38
[Bha]	
Bhakkho = Bhikkho (Ka)	194
Bhaggā = Bhañjitā (?)	409
Bhadante = Bhaddante (Ka)	130, 165
Bhadditthikāti = Bhadditthīti (Sī)	27
Bhaddova jhāyati = Bhaddo’dhijhāyāyati (Sī) Bhaddo jhiyāyati (Syā, Sī-Ṭṭha) Bhaddo jijhāyati (?)	291
Bhamanti = Caranti (Sī, I) Maranti (Syā)	211
Bhasmī = Bhasmi (Syā) Bhasma (Ka)	122, 199
Bhātika = Bhāsitaṁ (Syā)	150
Bhāsasi = Bhāsase (Sī)	87
Bhiyyo = Bhīyo (Sī-Ṭṭha)	66
Bhīmo = Bhimmo (Ka)	22
Bhujaka = Sujaka (Sī, Syā)	51
Bhuñjiṁ = Bhuñjāmi (Sī, Syā)	151
Bhejjo hi = Bhejjo (Sī) Abhejjo (Syā) Bhejjāsi (Ka)	204
Bhetvāna = Chetvāna (Ka)	317
Bhogato ca = Bhogavā ca (Syā, Ka)	174
Bhogī rājāno = Bhogā rājāno (Sī, Ka) Bhojarājāno (Syā)	330
Bhojanacchādanapānīyaṁ = Bhojanacchādanaṁ pānīyaṁ (Syā, Ka)	134

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ma]	
Mā’sādi = Mā hani (Sī)	364
Migaṁ tañceva = Migaṁ gantveva (Syā) Migavadhañca (Ka)	87
Milakkhurajanaṁ = Pilakkharajanaṁ (?)	342
Mudiṅgehi = Mutiṅgehi (Sī-Ṭṭha)	291
Muni tamāhu = Taṁ munimāhu (Saṁ 1. 188)	368
Mettacittañca = Mettaṁ cittaṁ (Sī, Syā)	314
Moggallānena = Moggalānena (Ka) evamuparipi.	1
Mhitapubbaṁ = Mihitapubbaṁ (Sī)	291
[Ya]	
Yaññamanussarantā = Puññamanussarantā (Syā, Ka)	50
Yaññassa = Puññassa (Sī)	158-159
Yathāvedi = Yathā vetti (Sī)	295
Yadi = Yada (Sī-Ṭṭha) Hadi (?)	324
Yassa catthāya = Yassatthāya (Sī)	307
Yasassine = Yasassino (Sī, Syā)	128
Yācāmi taṁ = Yācāmahaṁ (Sī)	189
Yāvabhūmā’valambare = Yāva bhūmyāvalambare (?)	161
Ye cidha = Yedha (Sī, Syā, I) Ye idha (Ka)	80
Yogakkhemamanuttaranti = Yogakkhemaṁ anuttaranti (Sī, Syā)	378
Yodhika = Yūdhika (Sī) Yothikā (Syā)	51
Yodhika bandhuka’nojakā = Yothikā bandhukā nojakā (Syā)	51
Yaṁ’tumassa = Yaṁ taṁ assa (Syā) Yantamassa (Ka)	157
[Ra]	
Rattāya = Rattiyā (Ka)	163
Rājadasī = Rājadisī (Syā, Ka)	359
Rājābhirājā = Rājādhirājā (Sī, Ka)	330
Rucakatthatā = Ruciratthatā (Syā, Ka)	80
Rupparūpakaṁ = Rūparūpakaṁ (Ka)	424
Roruvamhā = Bheruvamhā (Sī)	155

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Saṅkamanaṁ = Caṅkamanaṁ (Sī) Caṅkamaṁ (Syā) Samakaṁ (Ka-Sī)	105
Sakkhalikaṁ = Sakkhaliṁ (Sī, Syā)	47
Sakuṇiṁ = Sakuṇaṁ (Syā)	413
Sañchannā = Pacchannā (Sī)	272
Sañchanne = Pacchanne (Sī)	53
Saṇṭhanaṁ = Santhanaṁ (Sī, Syā, I)	22
Sateratāva = Sateritāva (Syā, Ka)	51
Sattaṁ = Santaṁ (Sī) Puttaṁ (Syā)	394
Santhavaṁ = Sandhavaṁ (Ka)	335
Saddhāyikaṁ = Saddhāyitaṁ (Sī, I)	185
Saddhā = Addhā (Sī-Ṭṭha)	372
Sampatitacchaviṁ = Āpatitacchaviṁ (Sī)	139
Sampavanti = Sampavāyanti (Ka)	120
Sabbampi akkhissaṁ = Sabbaṁ ācikkhissaṁ (Sī)	183
Sambaddho = Sambandho (Syā, Ka)	251
Sambulakaccāno = Sambahulakaccāno (Ka)	257
Sambhāvento = Pabhāvento (Sī)	160
Samaṇāneva = Samaṇānameva (Sī, Syā)	410
Samatiṭṭhatha = Sampatiṭṭhatha (Ka)	269
Samanvesaṁ = Samannesaṁ (Saṁ 1. 196)	372
Samanantarānuddiṭṭhe = Samanantarā anuddiṭṭhe (Syā, Ka)	134
Samappitā = Samajjatā (Sī)	206
Samotatā = Samohatā (Ka)	163
Samotatā = Samotthatā (Ka) Samogatā (Syā)	110
Sayamidha = Yamidha (Sī, Syā, I)	77
Saraṇamāgamha = Saraṇamāgamma (sabbattha)	331
Sarasmiṁ = Sarassa (Sī) Sāgarasmiṁ (Ka)	365
Sarīsapā = Siriṁsapā (Sī, Syā, I)	173
Sallakatto = Sallakanto (Sī)	331
Sallakikena = Sallakitena (Sī) Sallarikena (Syā)	244

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Sa]	
Savatī = Vasatī (Sī)	275
Savāhiniṁ = Savāhanaṁ (Ka)	363
Savāhiniṁ = Savāhanaṁ (bahūsu)	255
Sasaṁ jappati = Ghaṭo jappati (Ka)	149
Sahate = Sahati (I, Ka)	284
Sahabya = Sahabyata (Sī, Syā)	66
Sahalohitaṅgā = Sahalohitaṅkā (Sī) Sahalohitakā (Syā)	53
Sahindake = Sa-indake (Sī)	34
Sa, hisuttesu = Patisuttesu (Sī, Ka)	259
Sāṇavāsi = Sānuvāsi (Sī) Sānavāsi (Syā)	168
Sātunnavasanā = Sāhunnavāsino (Syā, I) Sāhundavāsino (Ka)	167
Sādhurūpe = Sīlavante (Ka)	101
Sārathi = Sārathī (Sī)	356
Sālamūle = Rukkhamūle (Syā, Ka)	404
Siṅgālā = Sigālā (Sī, Syā, I)	173
Siṅgālapitā = Sigālapitā (Sī)	224
Sindhaka = Sanduka, sindhuka (Ka)	158
Sirimaṇḍo = Sirimando (Sī)	289
Sivako = Sīvako (Sī)	256
Sivathikaṁ = Sīvathikaṁ (Sī, Syā, I)	275
Sītodakā = Sītodikā (Sī) 113 Theragāthāsaṁvaṇṇanāya sameti.	7
Siṁ sare = Sabbare (Ka) Sappare (?)	91
Sukkāna dhammānaṁ = Sukkehi dhammehi (Sī, Syā-Ṭṭha)	411
Sukhitā = Sukhino (I, Ka)	124, 201
Sugandhakaṁ = Sagandhakaṁ (Sī, Syā, I)	276
Sucigandhaṁ = Suciṁ gandhaṁ (Sī)	55

Nānāpāṭhā	Piṭṭhaṅkā
[Ha]	
Hadayassitaṁ = Hadayanissitaṁ (Sī, Syā)	385
Hadayeritaṁ pītiṁ = Hadayeritaṁ pati (Sī) Hadayeritampi taṁ (Syā)	93
Himavantato = Himavantāva (Ka)	161
Hiyyamānamhi = Hīyamānamhi (Sī)	244
Heṭhayitvā = Bādhayitvā (Ka)	251
Heṭheti ca = Bādhiyati, bādheti ca (Ka)	251
Hemakappanavāsasā = Hemakappanivāsasā (Syā, Ka)	25
Hemajālapaṭicchannaṁ = Hemajālakapacchannaṁ (Sī)	105
Hemantikasītakālarattiyo = Hemantikakālarattiyo (Ka)	260
Hohisi = Sohisi (sabbattha)	426

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Gāthāsūci

Khuddakanikāye dutiyabhāgapotthake

Sodhanapattaṁ

129 piṭṭhe Tirokuṭṭapetavatthusmiṁ terasamapantiyaṁ "4. Idaṁ vo ñātīnaṁ hotū"ti pādato paṭṭhāya ekekaṁ catupādagāthaṁ katvā ekaṁ gāthaṁ adhikaṁ katvā gāthālakkhitasaṅkhyā visodhetabbā.